РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект

З А К О Н

ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС

(Обн., ДВ, бр. 86 от 2005 г.; изм. и доп., бр. 46 и 109 от 2007 г., бр. 69 и 109 от 2008 г., бр. 12, 27, 32 и 33 от 2009 г., бр. 15, 32 и 101 от 2010 г., бр. 13, 33, 60, 61 и 93 от 2011 г.; Решение № 10 на Конституционния съд от 2011 г. – бр. 93 от 2011 г.; изм. и доп., бр. 19, 20, 25 и 60 от 2012 г., бр. 17, 52, 70 и 71 от 2013 г., бр. 21 от 2014 г., бр. 14, 24, 41, 42, 60, 74 и 79 от 2015 г., бр. 32, 39, 62, 81 и 95 от 2016 г., бр. 13, 63 и 101 от 2017 г., бр. 7 и 44 от 2018 г.; Решение № 14 на Конституционния съд от 2018 г. – бр. 87 от 2018 г.; изм. и доп., бр. 96 от 2018 г. и бр. 7, 16 и 83 от 2019 г.)

§ 1. В чл. 22, ал. 3 след думите „под стража“ се добавя „както и когато обвиняемият е непълнолетен“.

§ 2. В чл. 75 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 след думите „да има повереник“ се поставя точка и запетая и се добавя „да бъде придружаван от лице, посочено от него“.

2. Създава се ал. 4:

„(4) Пострадалият не може да бъде придружаван от лице, посочено от него, ако това противоречи на интересите на пострадалия или може да затрудни наказателното производство.“

§ 3. В чл. 139 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) създава се ново изречение второ:

„При наличие на неотстраними съмнения относно възрастта на свидетеля, той се счита на възможно най-ниската възраст.“;

б) досегашното изречение второ става изречение трето.

2. Създава се нова ал. 7:

„(7) Органите на досъдебното производство провеждат повторен или допълнителен разпит на пострадалия като свидетел по изключение."

3. Досегашните ал. 7, 8 и 9 стават съответно ал. 8, 9 и 10.

4. Досегашната ал. 10 се отменя.

§ 4. Създава се чл. 139а:

„Разпит на свидетел със специфични нужди от защита

Чл. 139а. (1) Разпит на свидетел със специфични нужди от защита се провежда при вземане на мерки за избягване на контакт с обвиняемия, включително чрез видеоконференция или телефонна конференция, в съответствие с разпоредбите на този кодекс.

(2) Ако това няма да затрудни сериозно наказателното производство, разпитът на свидетел със специфични нужди от защита се извършва:

1. в подходящо помещение, предназначено за тази цел;

2. в присъствието на педагог или психолог;

3. от един и същ разследващ орган, ако е необходим повторен разпит.

(3) Присъствието на педагог или психолог е задължително, когато свидетелят със специфични нужди от защита е малолетен или непълнолетен. Когато това е необходимо, разпитът се провежда и в присъствието на родителя, настойника или попечителя.

(4) По искане на свидетел, пострадал от престъпление, извършено в условията на домашно насилие, или от престъпление по глава втора, раздел VIII от особената част на Наказателния кодекс, разпитът се извършва от лице от същия пол, ако това няма да затрудни наказателното производство. Тази разпоредба не се прилага, когато разпитът се провежда от съдия или прокурор."

§ 5. В чл. 144, ал. 2 се създава т. 6:

„6. възрастта на обвиняемия или свидетеля."

§ 6. В чл. 209, ал. 2 се създава изречение четвърто:

„Когато не владее български език, заявителят има право на превод на разбираем за него език на писменото потвърждение за получаването на подаденото съобщение."

§ 7. В чл. 213 се правят следните допълнения:

1. Създава се нова ал. 2:

„(2) Пострадалият има право да получи писмен превод на постановлението за отказ от образуване на досъдебно производство, ако не владее български език."

2. Създава се ал. 3:

„(3) Когато съобщението по чл. 208, т. 1 съдържа данни за престъпление, извършено в друга държава - членка на Европейския съюз, което не е подсъдно на български съд, прокурорът уведомява компетентния орган на другата държава членка за извършеното престъпление и му препраща съобщението по реда на чл. 482, ал. 1."

§ 8. В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 3 се създава т. 7:

„7. правата по чл. 385а, когато обвиняемият е непълнолетен."

2. В ал. 4:

а) създава се ново изречение второ:

„Ако обвиняемият е непълнолетен, разследващият орган го уведомява за правата му в наказателното производство и устно на достъпен за него език.";

б) досегашното изречение второ става изречение трето.

§ 9. Член 385 се изменя така:

„Досъдебно производство

Чл. 385. По делата за престъпления, извършени от непълнолетни, досъдебното производство се провежда от определени разследващи органи и от прокурори със специална подготовка в областта на правата на детето."

§ 10. Създават се чл. 385а-385г:

„Права на непълнолетния обвиняем

Чл. 385а. Освен правата по чл. 55 непълнолетният обвиняем има право:

1. родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, да получи пълна информация за правата му в наказателния процес;

2. да бъде придружаван в съдебните заседания от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, а когато това е в неговия най-добър интерес и няма да затрудни наказателното производство, и в действията по разследването и в другите процесуални действия, които се провеждат с участието на непълнолетния обвиняем на досъдебното производство;

3. на медицински преглед при задържане;

4. на установяване на личностните му особености;

5. да получи защита на правото на личен и семеен живот.

Информиране на други лица за правата на непълнолетния обвиняем

Чл. 385б. (1) След предявяване на постановлението за привличането на непълнолетния като обвиняем информацията за правата му в наказателното производство се предоставя в писмен вид на родител, попечител или на друго лице, което по закон полага грижи за него.

(2) Вместо на лицето по ал. 1, информацията се предоставя на друго пълнолетно лице, посочено от непълнолетния обвиняем и одобрено от наблюдаващия прокурор, когато:

1. информирането на родителя, попечителя или лицето, което по закон полага грижи за обвиняемия, е в противоречие с неговия най-добър интерес или може да затрудни наказателното производство;

2. родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за обвиняемия, не може да бъде намерен или неговата самоличност е неизвестна.

(3) Когато непълнолетният не е посочил пълнолетно лице или посоченото лице не е одобрено от наблюдаващия прокурор, се информира дирекция „Социално подпомагане“ за определяне на

социален работник, на когото да бъде предоставена информацията по ал. 1.

(4) Родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за непълнолетния обвиняем, се информира при отпадане на обстоятелствата по ал. 2.

Придружаване на непълнолетния обвиняем

Чл. 385в. (1) Непълнолетният обвиняем се придружава в съдебното заседание, в което участва, от пълнолетен, различен от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, когато:

1. присъствието на родителя, попечителя или лицето, което по закон полага грижи за него, е в противоречие с най-добрия интерес на обвиняемия или може да затрудни наказателното производство;

2. родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за обвиняемия, не е намерен или неговата самоличност е неизвестна.

(2) В случите по ал. 1 непълнолетният посочва пълнолетно лице, което се одобрява от съда.

(3) Когато непълнолетният не е посочил пълнолетно лице или посоченото лице не е одобрено от съда, в съдебното заседание присъства социален работник, определен от дирекция „Социално подпомагане".

(4) При отпадане на обстоятелствата по ал. 1 родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за обвиняемия, придружава непълнолетния занапред.

(5) Непълнолетният обвиняем може да бъде придружаван и в досъдебното производство, когато по преценка на наблюдаващия прокурор това е в най-добрия интерес на непълнолетния и няма да затрудни действията по разследване и другите процесуални действия, които се провеждат с участието му.

Медицински преглед

Чл. 385г. (1) Медицински преглед по чл. 385а, т. 3 за оценка на общото физическо и психическо състояние на непълнолетния обвиняем се извършва:

1. без неоправдано забавяне след задържането му;

2. по инициатива на компетентния орган, когато са налице конкретни здравословни причини, или

3. по искане на непълнолетния, неговия защитник или лицето по чл. 385б, ал. 1-3.

(2) Резултатите от прегледа се вземат предвид при извършване на всички процесуални действия, както и при определяне на мярка за неотклонение или друга мярка за процесуална принуда."

§ 11. В чл. 386 се правят следните изменения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Мярката за неотклонение задържане под стража се взема в изключителни случаи. Явяването на непълнолетния обвиняем пред съда се осигурява незабавно от прокурора, който при необходимост може да постанови задържане на обвиняемия до 48 часа за довеждането му пред съда. Мярката за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство не може да продължи повече от пет месеца, ако лицето е привлечено като обвиняем за тежко умишлено престъпление, повече от една година, ако лицето е привлечено като обвиняем за престъпление, за което се предвижда наказание не по-малко от петнадесет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание, и повече от два месеца във всички останали случаи."

2. Алинея 4 се изменя така:

„(4) В случаите на задържане непълнолетните се настаняват в подходящи помещения отделно от пълнолетните, като незабавно се съобщава на техните родители, попечители или други лица, които по закон полагат грижи за тях, и на директора на учебното заведение, когато задържаният е ученик. Ако не са отпаднали обстоятелствата по чл. 385б, ал. 2, за задържането се уведомява друго пълнолетно лице, посочено от непълнолетния обвиняем и одобрено от наблюдаващия прокурор."

§ 12. В чл. 387 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създават се ал. 2-8:

„(2) Възрастта на лицето се определя на основата на неговите твърдения, съпоставени с документите за самоличност, актовете за гражданско състояние, както и другите доказателства, като при съмнение се извършва медицинска експертиза. Когато съмненията относно

възрастта не са отстранени, лицето се счита за ненавършило 18-годишна възраст.

(3) След предявяване на постановлението за привличането на непълнолетен като обвиняем органът на досъдебното производство изисква от инспектор при детска педагогическа стая по местоживеене на лицето изготвянето на характеристика за установяване на личностните особености на обвиняемия, която се представя по делото в 14-дневен срок.

(4) Когато това се налага от обстоятелствата по делото, органът на досъдебното производство изисква от съответната дирекция „Социално подпомагане" изготвянето на социален доклад за семейната и социалната среда на непълнолетния. Докладът се предоставя в 14-дневен срок и се счита за неразделна част от характеристиката.

(5) Характеристиката се изготвя с участието на непълнолетния, а когато е подходящо, в изготвянето ѝ участват родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за обвиняемия, както и други лица, които разполагат с информация за личността му, включително посочени от него.

(6) Характеристиката се основава на данни за личността, достигнатата степен на емоционална и социална зрялост на непълнолетния, за неговото икономическо положение, социалната и семейната му среда, предпоставки за уязвимост, предходни противоправни прояви и мерките, взети по тях, както и всички рискови фактори, свързани с обстоятелствата по делото.

(7) Целта на характеристиката е да подпомогне органите на досъдебното производство и съда при вземане на решение относно мярката за неотклонение и другите мерки за процесуална принуда, при провеждане на процесуалните действия и при определяне на вида и размера на наказанието и наложените възпитателни мерки.

(8) Когато в хода на наказателното производство възникнат нови обстоятелства, които значително изменят или допълват данните по ал. 6, органът на досъдебното производство или съдът разпореждат актуализиране на характеристиката."

§ 13. Член 388 се изменя така:

„Лица, които могат да участват при разпита на непълнолетния

Чл. 388. (1) Когато е необходимо, на разпита участва педагог, психолог, лекар, притежаващ подходяща специалност, или друг специалист.

(2) На разпита в досъдебното производство може да присъства и родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за обвиняемия, когато по преценка на наблюдаващия прокурор това е в най-добрия интерес на непълнолетния и няма да затрудни наказателното производство.

(3) С разрешение на разследващия орган лицата по ал. 1 и 2 могат да поставят въпроси на обвиняемия. Те имат право да се запознаят с протокола за разпит и да направят бележки по точността и пълнотата на записаното в него."

§ 14. Създават се чл. 388а и 388б:

„Звукозапис и видеозапис на разпит на непълнолетен обвиняем

Чл. 388а. (1) На досъдебното производство при разпит на непълнолетен обвиняем, който е задържан или е обвинен за престъпление, за което се предвижда наказание, не по-малко от десет години лишаване от свобода, или друго по-тежко наказание, се изготвя звукозапис и видеозапис, като се прилагат разпоредбите на чл. 238-240.

(2) Изготвянето на звукозапис и видеозапис не е задължително, ако на разпита са присъствали лица по чл. 388, ал. 1 и 2.

Разгласяване на материалите по разследването

Чл. 388б. Характеристиката на непълнолетния обвиняем по чл. 387 и изготвеният звукозапис и видеозапис не могат да се разгласяват по реда на чл. 198, ал. 1."

§ 15. Член 389 се изменя така:

„Предявяване на разследването

Чл. 389. (1) За предявяване на разследването задължително се уведомяват и родителите, попечителят или други лица, които по закон полагат грижи за непълнолетния обвиняем.

(2) В случаите, когато не са отпаднали обстоятелствата по чл. 385б, ал. 2 и 3, за предявяване на разследването се уведомява друго пълнолетно лице, посочено от непълнолетния обвиняем и одобрено от наблюдаващия прокурор, или социалният работник, определен от дирекция „Социално подпомагане".

(3) Лицата по ал. 1 и 2 присъстват на предявяването, ако поискат това."

§ 16. В чл. 390 ал. 2 и 3 се изменят така:

„(2) Съдиите трябва да притежават специална подготовка в областта на правата на детето, а съдебните заседатели трябва да бъдат учители или възпитатели.

(3) Когато непълнолетният е военнослужещ, делото се разглежда по реда на глава тридесет и първа при спазване на особените правила по тази глава."

§ 17. Член 391 се изменя така:

„Съдебно заседание

Чл. 391. (1) Съдебното заседание по дела срещу непълнолетни се води при закрити врати, освен ако непълнолетният не поиска публично разглеждане на цялото дело или публично извършване на отделни съдопроизводствени действия.

(2) Искането на подсъдимия по ал. 1 се отхвърля, когато това се налага за запазване на държавната тайна или нравствеността, в случаите на чл. 123, ал. 2, т. 2, както и за да се предотврати разгласяването на факти от интимния живот на гражданите.

(3) По преценка на съда, освен лицето, посочено от непълнолетния подсъдим по реда на чл. 264, ал. 1, в съдебното заседание могат да бъдат поканени представители на учебното заведение, в което той учи, както и инспектор при детска педагогическа стая."

§ 18. В чл. 392 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „родители или попечители" се заменят с „родители, попечители или други лица, които по закон полагат грижи за непълнолетните."

2. В ал. 2 думите „родителите или попечителя" се заменят с „лицата по ал. 1."

§ 19. В чл. 393 думите „родителите или попечителя" се заменят с „родителите, попечителя или други лица, които по закон полагат грижи за непълнолетния" и след тях се поставя запетая.

§ 20. В чл. 394 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 думите „по общия ред" се заменят с „при спазване на особените правила на тази глава".

2. Създават се ал. 3 и 4:

„(3) В случаите по ал. 2 съставът на съда се определя по реда на чл. 390, като включените в него съдии трябва да притежават специална подготовка в областта на правата на детето.

(4) Съдът може да разгледа делото в открито съдебно заседание след преценка на най-добрия интерес на непълнолетния."

§ 21. В чл. 411е се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

„(2) Когато обвиняемият е непълнолетен, се спазват и особените правила за разглеждане на дела за престъпления, извършени от непълнолетни."

§ 22. В Допълнителните разпоредби се правят следните изменения и допълнения:

1. В § 1, ал. 4 се създава изречение второ:

„Специфичните нужди от защита се определят по реда на този кодекс и по реда на Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления."

2. Параграф 1а се изменя така:

„§ 1а. Кодексът въвежда изискванията на:

1. Директива 2013/48/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 г. относно правото на достъп до адвокат в наказателното производство и в производството по европейска заповед за арест и относно правото на уведомяване на трето лице при задържане и на осъществяване на връзка с трети лица и консулски органи през периода на задържане (ОВ, L 294/1 от 6 ноември 2013 г.).

2. Директива (ЕС) 2016/800 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 г. относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство (ОВ, L 132/1 от 21 май 2016 г.)."

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 23. Неприключените наказателни производства се довършват по досегашния ред.

§ 24. В чл. 66 от Закона за екстрадицията и Европейската заповед за арест (обн., ДВ, бр. 46 от 2005 г.; изм. и доп., бр. 86 от 2005 г., бр. 52 от 2008 г., бр. 49 от 2010 г., бр. 55 от 2011 г., бр. 53 от 2014 г. и бр. 7 и 45 от 2019 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

„(2) Непълнолетно лице, за което е издадена европейска заповед за арест, има всички установени в Наказателно-процесуалния кодекс права на непълнолетен обвиняем, освен правото на установяване на личностните му особености."

§ 25. В Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления (обн., ДВ, бр. 105 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 32 от 2010 г., бр. 51 от 2016 г. и бр. 63 от 2017 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 3, ал. 1 след думите „да получат пострадали" се добавя „и членовете на тяхното семейство".

2. В чл. 6:

а) в ал. 1, в основния текст думите „пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2" се заменят с „лицата по чл. 3, ал. 1 и 2";

б) създава се нова ал. 2:

„(2) Пострадалите се уведомяват за правото им на индивидуална оценка.";

в) досегашната ал. 2 става ал. 3.

3. В чл. 6а:

а) в ал. 1 думите „пострадалите или на лицата по чл. 3, ал. 2" се заменят с „лицата по чл. 3, ал. 1 и 2";

б) алинея 2 се изменя така:

„(2) Уведомяването се извършва по ясен и разбираем начин, устно или писмено чрез формуляр по образец, на език, който лицата по чл. 3, ал. 1 и 2 разбират.";

в) в ал. 3 думите „пострадалия или на лицата по чл. 3, ал. 2" се заменят с „лицата по чл. 3, ал. 1 и 2".

4. Създава се глава втора „а":

„Глава втора „а"

ИНДИВИДУАЛНА ОЦЕНКА НА ПОСТРАДАЛИТЕ ОТ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ

Чл. 7а. (1) Пострадалите от престъпления имат право на индивидуална оценка. Целта на оценката е да определи физическото и психическото състояние на пострадалия в резултат на извършеното престъпление и да установи наличието на специфични нужди от защита по смисъла на § 1, ал. 4 от Допълнителните разпоредби на Наказателно-процесуалния кодекс.

(2) Задължително се приема, че са налице специфични нужди от защита, когато:

1. пострадалият е дете или лице с увреждания;

2. лицето е пострадало от тероризъм, трафик на хора, престъпление, извършено по поръчение или в изпълнение на решение на организирана престъпна група, престъпление по глава втора, раздел VIII от Особената част на Наказателния кодекс, престъпление, извършено в условията на домашно насилие, или престъпление, извършено по расистки или ксенофобски подбуди;

3. пострадалият се намира в материална или друга зависимост от извършителя.

Чл. 7б. (1) При извършването на индивидуалната оценка се вземат предвид видът и характерът на престъплението и обстоятелствата, свързани с него; видът и степента на претърпените вреди; възрастта, интелектуалното развитие, емоционалната и социалната зрялост и образованието на пострадалия, както и други негови личностни особености.

(2) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите или организациите за подкрепа на пострадали, установили първоначален контакт с пострадалия, извършват без излишно забавяне индивидуалната оценка на основата на разговор с лицето.

(3) Когато пострадалият се обърне към друго лице, орган или организация извън посочените в ал. 2, сигналът се препраща на органите на Министерството на вътрешните работи за извършване на индивидуална оценка.

(4) Когато пострадалият не може непосредствено да предостави необходимите сведения, оценката се основава на обективни наблюдения върху състоянието на лицето и информация от придружаващите го лица.

(5) В случаите по чл. 7а, ал. 2, както и когато възникне съмнение, че от престъплението за пострадалия са настъпили значителни вредни последици, се извършва разширена индивидуална оценка.

(6) Индивидуалната оценка и разширената индивидуална оценка се извършват при спазване на принципа на поверителност, като за резултатите от тях се попълва формуляр по образец.

(7) Ако възникнат нови обстоятелства, които могат да окажат съществено влияние върху личността на пострадалия, индивидуалната оценка и разширената индивидуална оценка се актуализират.

Чл. 7в. (1) При извършването на индивидуалната оценка органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и организациите за подкрепа на пострадали могат да поискат съдействие от психолог, лекар или друг подходящ специалист по тяхна преценка, ако това няма да забави съществено извършването на оценката.

(2) Когато пострадалият е дете, извършващият оценката орган или организация незабавно уведомява отдел „Закрила на детето“ към дирекция „Социално подпомагане“ по настоящ или постоянен адрес на детето.

Чл. 7г. (1) При необходимост от извършването на разширена индивидуална оценка органите на Министерството на вътрешните работи или следователите без излишно забавяне сформират екип с участието на представители на дирекция „Социално подпомагане“ и на местната администрация.

(2) В зависимост от особеностите на случая в екипа могат да бъдат включени и представители на организациите за подкрепа на пострадали, личният лекар, психолог и други подходящи специалисти.

(3) Членовете на екипа вземат съвместно решение относно необходимите действия, които следва да бъдат предприети за целите на извършването на оценката.

(4) Когато това е необходимо, представители на районното управление „Полиция“ и на дирекция „Социално подпомагане“ по настоящ или постоянен адрес на пострадалия обстойно проучват семейната, социалната и образователната му среда.

(5) В резултат на събраните сведения и на информацията, установена по реда на чл. 7б, ал. 2 и 4, членовете на екипа правят преценка относно наличието на специфични нужди от защита, а в случаите по чл. 7а, ал. 2 – относно мерките за закрила, които да бъдат взети по отношение на пострадалия.“

5. В чл. 8:

а) създава се нова ал. 2:

„(2) Членовете на семейството на пострадалия, претърпели имуществени и неимуществени вреди от престъпления от общ характер, могат да ползват формите на подпомагане по ал. 1, т. 2 и 4.“;

б) досегашната ал. 2 става ал. 3;

в) досегашната ал. 3 става ал. 4 и в нея думите „пострадалите и на лицата по чл. 3, ал. 2“ се заменят с „лицата по чл. 3, ал. 1 и 2“;

г) досегашната ал. 4 става ал. 5.

6. Параграф 1 от Допълнителните разпоредби се изменя така:

„§ 1. По смисъла на този закон:

1. „Организация за подкрепа на пострадали“ е юридическо лице с нестопанска цел, създадено при условията на българското законодателство и регистрирано в обществена полза, което безплатно оказва подкрепа на пострадали от престъпления и при подходящи условия допълва действията на държавата в това отношение.

2. „Членове на семейството“ на пострадалия са съпругът, съпругата, лицето, с което той се намира във фактическо съжителство, възходящите, низходящите, братята, сестрите и издържаните от него лица.“

§ 26. В двумесечен срок от обнародването на закона в „Държавен вестник“ Националният съвет за подпомагане и компенсация на пострадалите от престъпления изготвя и предоставя на министъра на правосъдието за утвърждаване образец на формуляра по чл. 7б, ал. 6 от Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления.

§ 27. Министерският съвет и министърът на вътрешните работи привеждат приетите, съответно издадените от тях подзаконови нормативни актове, в съответствие с този закон в шестмесечен срок от влизането му в сила.

§ 28. Този закон влиза в сила шест месеца след обнародването му в „Държавен вестник”.

Законът е приет от 44-ото Народно събрание на …… 2020 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:

(Цвета Караянчева)

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс

С предложения проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс (ЗИД на НПК) се цели:

• пълното въвеждане в националното законодателство на разпоредбите на Директива (ЕС) 2016/800 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 година относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство, наричана по-нататък „Директива (ЕС) 2016/800";

• пълното въвеждане в националното законодателство на изискванията на Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета, наричана по-нататък „Директива 2012/29/ЕС".

I. Директива (ЕС) 2016/800 въвежда общи минимални правила относно защитата на процесуалните права на децата, заподозрени или обвиняеми в наказателното производство, като по този начин спомага за прилагането на Хартата на основните права на Европейския съюз и практиката на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) по формулиране на стандарти относно необходимите специални грижи за уязвимите лица, по-специално – за децата.

Справедливостта на производството и правото на справедлив съдебен процес изискват лицето да бъде в състояние да разбира същността на наказателното производство и да участва в него, да упражнява ефективно правата си и да се ползва от защитата на неприкосновеността на личния живот. Възможността за ефективно упражняване на тези права зависи до голяма степен от способността на

обвиняемия да следи и да участва пълноценно в производството, като тази възможност може да е ограничена поради възраст, липса на зрялост или увреждания. Това означава, че по отношение на децата и уязвимите лица е нужно да се предприемат специални мерки, за да се гарантира, че те могат да участват ефективно в наказателното производство и че могат да се ползват от правото си на справедлив съдебен процес в същата степен, както другите обвиняеми. При наличието на такива условия укрепването на процесуалните гаранции за децата следва да бъде изрично регламентирано.

В обхвата на Директива (ЕС) 2016/800 попадат лицата, които преди да навършат 18 години са станали заподозрени или обвиняеми в извършването на престъпление, независимо от възрастта им до окончателното приключване на наказателното производство. В съответствие със съображение 13 от Преамбюла на Директивата определянето на възрастта на непълнолетните заподозрени или обвиняеми следва да се извърши въз основа на собствените им изявления, чрез контрол на гражданското им състояние, проучване на документи и други доказателства и, ако последните не са на разположение или са неубедителни — въз основа на медицински преглед. В тази връзка чл. 139, ал. 1 от НПК се допълва, като при наличие на неотстраними съмнения относно възрастта на свидетеля, той се счита на възможно най-ниската възраст. Също така в чл. 387 от НПК се създава ал. 2, съгласно която, когато съмненията относно възрастта му не са отстранени, непълнолетният обвиняем се счита за ненавършил 18-годишна възраст. В същата алинея се предвижда, че възрастта на лицето се определя на основата на неговите твърдения, съпоставени с документите за самоличност, актовете за гражданско състояние, както и другите доказателства, като при съмнение се извършва медицинска експертиза. В тази връзка чл. 144, ал. 2 от НПК е допълнен с нова т. 6.

Член 7 „Право на личностна характеристика" от Директива (ЕС) 2016/800 гарантира, че на непълнолетния обвиняем задължително трябва да бъде изготвена личностна характеристика. Тя е необходима, за да се установят неговите специфични потребности по отношение на организацията на защитата по делото, продължаването на образованието, обучението и ефективното реинтегриране в обществото, както и за да бъде даден отговор на въпроса дали и до каква степен той би имал нужда от специални мерки по време на наказателното производство.

В тази връзка се предлагат изменения в чл. 387 от НПК, които имат за цел да подпомогнат органите на досъдебното производство и съда. Предвижда се, че след предявяване на постановлението за привличането на непълнолетен като обвиняем, органът на досъдебното производство ще изисква от инспектор при детска педагогическа стая по местоживеене на лицето изготвянето на характеристика за установяване на личностните особености на обвиняемия, която да се представя по делото в 14-дневен срок. Така вземането на решение относно мярката за неотклонение и другите мерки за процесуална принуда, провеждането на процесуалните действия и определянето на вида и размера на наказанието и наложените възпитателни мерки на непълнолетния ще се основават и на предварително изготвена личностна характеристика. Съществуващата към момента уредба в НПК относно събирането на данни за личността на непълнолетния се разширява и надгражда значително.

Характеристиката ще се основава на данни за личността, достигнатата степен на емоционална и социална зрялост на непълнолетния, за неговото икономическо положение, социалната и семейната му среда, предпоставки за уязвимост, предходни противоправни прояви и мерките, взети по тях, както и всички рискови фактори, свързани с обстоятелствата по делото. Тя ще се изготвя с

участието на непълнолетния, а когато е подходящо в изготвянето ѝ участват родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за обвиняемия, както и други лица, които разполагат с информация за личността му, включително посочени от него. Когато се налага от обстоятелствата по делото, органът на досъдебното производство ще изисква от съответната дирекция „Социално подпомагане" изготвянето в 14-дневен срок на социален доклад за семейната и социалната среда на непълнолетния, който ще се счита за неразделна част от личностната характеристика.

Във връзка с изискванията по чл. 4, 5, 8, и 15 от Директива (ЕС) 2016/800 в НПК се създават чл. 385а-385г, с които на непълнолетния обвиняем се предоставят редица допълнителни права наред с предвидените в чл. 55, а именно - родител, попечител или лице, което по закон полага грижи за него, да получи пълна информация за правата му в наказателния процес; да бъде придружаван в съдебните заседания от родител, попечител или лице, което по закон полага грижи за него, а когато това е в неговия най-добър интерес и няма да затрудни наказателното производство - и в действията по разследването на досъдебното производство; на медицински преглед при задържане; на установяване на личностните му особености, както и да получи защита на правото на личен и семеен живот чрез ограничаване на разпространяването на информация.

Предложено е и допълнение на чл. 219 от НПК, съгласно което, когато обвиняемият е непълнолетен, в постановлението за привличане на обвиняем и в протокола за първото действие по разследването освен правата по чл. 55 от НПК да се указват и тези по чл. 385а. Също така на разследващия орган се вменява задължението да уведоми обвиняемия за правата му в наказателното производство и устно, на достъпен за него език.

Родителите и попечителите играят изключително важна роля за осигуряване на морална и психологическа подкрепа на непълнолетния обвиняем, за неговото правилно възпитание и личностно развитие. Освен това родителите носят отговорност по закон и може да им се търси гражданска отговорност за поведението на тяхното дете. С оглед на въвеждането на изискванията на чл. 5 от Директивата „Право на детето носителят на родителска отговорност да бъде информиран“ в НПК се предвижда въвеждането на чл. 385б, в който се уреждат гаранциите по отношение на информирането на родителя, попечителя или лицето, което по закон полага грижи за непълнолетния, при условие че това не възпрепятства нормалното протичане на наказателното производство.

Поради ранната възраст, физическата и психическата незрялост, за обвиняемите деца рискът от тежки последици при лошо отношение и проявени в хода на процеса здравословни проблеми е много по-голям в сравнение с риска при другите обвиняеми.

Изискването на чл. 8 „Право на медицински преглед“ от Директива (ЕС) 2016/800 се въвежда посредством новия чл. 385г от НПК, съгласно който медицинският преглед за оценка на общото физическо и психическо състояние на непълнолетния обвиняем се извършва без неоправдано забавяне след задържането му, а в случаите, когато са налице конкретни здравословни причини, прегледът ще се извършва по инициатива на компетентния орган или по искане на непълнолетния, неговия защитник или лицето по чл. 385б, ал. 1-3. Резултатите от прегледа ще се вземат предвид при извършване на всички процесуални действия, както и при определяне на мярка за неотклонение или друга мярка за процесуална принуда.

Непълнолетните лица невинаги са в състояние да разбират съдържанието на разпитите, на които са подложени. Провеждането на съответните процесуални действия представлява ситуация, съдържаща

потенциален риск, при която е възможно процесуалните права и достойнството на непълнолетните обвиняеми да не бъдат зачетени и уязвимостта им да не бъде взета под внимание. С оглед на гарантиране на тяхната защита в достатъчна степен, за тези разпити в някои случаи се налага да се прави аудио-визуален запис. Във връзка с чл. 9 „Аудио-визуални записи на разпит" от Директивата в НПК се създава чл. 388а, съгласно който на досъдебното производство при разпит на непълнолетен обвиняем, който е задържан или е обвинен за престъпление, за което се предвижда наказание, не по-малко от десет години лишаване от свобода, или друго по-тежко наказание, ще се изготвя звукозапис и видеозапис, като ще се прилагат разпоредбите на чл. 238-240 от НПК. Изключения от това правило ще са допустими само ако на разпита са присъствали лица по чл. 388 от НПК - родител, попечител или лице, което по закон полага грижи за обвиняемия, педагог, психолог, лекар, притежаващ подходяща специалност, или друг специалист.

Съгласно чл. 10, параграф 1 от Директива (ЕС) 2016/800 държавите членки гарантират, че задържането на дете на който и да е етап на производството следва да се използва като крайна мярка и да е ограничено до най-краткия подходящ срок. Надлежно се вземат предвид възрастта и индивидуалното положение на детето, както и конкретните обстоятелства по делото. На основание на цитираната разпоредба е предвидено редуциране на сроковете при задържане на непълнолетен обвиняем. Предложеният текст на ал. 2 на чл. 386 взема предвид горните съображения. Така явяването на непълнолетния обвиняем пред съда се осигурява незабавно от прокурора, който при необходимост може да постанови задържане на обвиняемия до 48 часа за довеждането му пред съда, а мярката за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство не може да продължи повече от пет месеца, ако лицето е привлечено като обвиняем за тежко умишлено

престъпление, и повече от една година, ако лицето е привлечено като обвиняем за престъпление, за което се предвижда наказание, не по-малко от петнадесет години лишаване от свобода, или друго по-тежко наказание. Във всички останали случаи задържането под стража в досъдебното производство не може да продължи повече от два месеца.

Изискванията на чл. 13 „Своевременно и надлежно разглеждане на делата“ от Директива (ЕС) 2016/800 се въвеждат посредством допълнение в ал. 3 на чл. 22 от НПК – делата, по които обвиняемият е непълнолетен, също ще се разследват, разглеждат и решават с предимство пред останалите дела.

Участието на непълнолетните в наказателното производство може да има отрицателно въздействие върху шансовете им за реинтегриране в обществото и върху бъдещия им професионален и социален живот. Затова защитата на неприкосновеността на личния живот на непълнолетните, участващи в наказателното производство, е в основата на тяхната рехабилитация. С оглед на изложеното чл. 14 „Право на защита на неприкосновеността на личния живот“ от Директива (ЕС) 2016/800 предписва като принципно положение непълнолетните обвиняеми да бъдат съдени при закрити врати или най-малкото да бъде предвидена възможност съдът да вземе такова решение. Във връзка с това чл. 391 от НПК се изменя, като изрично се посочва, че съдебното заседание по дела срещу непълнолетни поначало ще се води при закрити врати, освен ако самият непълнолетен не поиска публично разглеждане на цялото дело или публично извършване на отделни съдопроизводствени действия. Съдът може да отхвърли искането на подсъдимия за публичност, когато се налага да бъде запазена държавната тайна или нравствеността, в случаите по чл. 123, ал. 2, т. 2 от НПК (запазване в тайна на самоличността на свидетел), както и когато съдът прецени, че трябва да се предотврати разгласяването на факти от интимния живот на гражданите.

За да се гарантира оказването на подходящо съдействие и подкрепа на детето по време на съдебните заседания, чл. 15 „Право на детето да бъде придружавано от носителя на родителска отговорност по време на производството“ от Директива (ЕС) 2016/800 изисква държавите членки да осигурят присъствието на родителя или на друго подходящо пълнолетно лице. Съгласно новата редакция на чл. 392 от НПК при разглеждането на дело срещу непълнолетен задължително се призовава негов родител или попечител, или друго лице, което по закон полага грижи за него. В съответствие с това, в предлагания нов чл. 385в от НПК допълнително се уреждат само хипотезите, в които непълнолетното лице се придружава в съдебното заседание, в която участва, от пълнолетен, различен от родител, попечител или лице, което по закон полага грижи за него.

Изискванията на чл. 17 „Производство по Европейска заповед за арест“ се въвеждат в националното законодателство чрез допълнение в Закона за екстрадицията и Европейската заповед за арест.

Съдебните и правоприлагащите органи, които работят по дела срещу непълнолетни обвиняеми, следва да са наясно със специфичните потребности на тази категория лица. За тази цел те се нуждаят от специална квалификация в съответната област и ефективен достъп до специализирано обучение. Във връзка с чл. 20 „Обучение“ на Директива (ЕС) 2016/800 се предлагат изменения и допълнения в чл. 385, 390 и 394 от НПК, като се предвижда по дела срещу непълнолетни съдиите и прокурорите да притежават специална подготовка в областта на правата на детето.

II. Директива 2012/29/ЕС

С предложените на второ място в законопроекта промени се цели пълното въвеждане в българското законодателство на изискванията на Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година за установяване на минимални

стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета.

Активното участие на пострадалите от престъпления в наказателния процес представлява важна гаранция за спазването на основните им права в контекста на задължението на държавата за провеждане на ефективно наказателно разследване и повишава ангажираността на пострадалия по отношение на действията, които се извършват в производството. Процесът на установяване и наказване на извършителя често води до причиняването на последващи страдания за пострадалия, които го принуждават да преживее отново последиците от престъпното деяние. Целта на предложените изменения е осигуряването на подходящи мерки за защита на пострадалите, които да доведат до намаляване на риска от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение от страна на извършителя и до адекватна подкрепа, съобразена с нуждите на пострадалия и неговите близки.

В съответствие с изискванията на Директива 2012/29/ЕС законопроектът разширява списъка с процесуални права на пострадалите, като добавя правото им да бъдат придружавани от лице по техен избор. Съдействието и моралната подкрепа, които това лице може да окаже, ще допринесат за по-доброто взаимодействие на пострадалия с органите на досъдебното производство при извършването на действията по разследването. Предвижда се това право да може да бъде ограничено, когато присъствието на избраното от пострадалия лице противоречи на интересите му или може да затрудни наказателното производство.

Чрез допълнение на чл. 213 от НПК на пострадалия се предоставя правото да получи писмен превод на постановлението за отказ от образуване на наказателно производство, ако не владее български език.

Със законопроекта се предлага ограничаване на възможността за провеждането на повторен или допълнителен разпит на пострадалия като свидетел, което цели да намали ненужния стрес за пострадалия, причинен в резултат на многократното преживяване на последиците от извършеното престъпно деяние.

За целите на осигуряването на максимално равнище на защита на пострадалите със специфични нужди от защита по смисъла на § 1, ал. 4 от Допълнителните разпоредби на НПК, уредбата на разпита на лица с установена специфична нужда от защита се извежда в отделна разпоредба на чл. 139а. В зависимост от конкретните потребности на лицето разпитът може да се проведе в подходящо за тази цел помещение, в присъствието на педагог или психолог, от един и същ разследващ орган, ако е необходим повторен разпит. В случаите на домашно насилие или на престъпление против половата неприкосновеност разпитът може да се извърши от лице от същия пол като пострадалия по негово искане. Тези мерки могат да се приложат, доколкото няма да затруднят сериозно хода на наказателното производство.

Следва да се направи разграничение между приложното поле на чл. 139а, ал. 1 и 3 и на чл. 140, ал. 1, 2 и 5 от НПК. Разпоредбите на чл. 139а, ал. 1 и 3 за разпита на малолетен и непълнолетен свидетел със специфични нужди от защита ще се прилагат винаги, когато пострадалият е дете (то винаги има специфични нужди от защита съгласно предложеното в § 26, т. 4 от законопроекта - чл. 7а, ал. 2, т. 1 от Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления (ЗПФКПП), както и когато по реда на чл. 144, ал. 3 от НПК се установи, че дете, което е единствено свидетел, без да притежава качеството на пострадал, има специфични нужди от защита. Във всички останали случаи, когато малолетният или непълнолетният свидетел не е със специфични нужди от защита, ще се прилагат чл. 140, ал. 1, 2 и 5.

Освен това за целите на повишаването на ефективността на разследванията в рамките на Европейския съюз, а оттам и подобряване на равнището на закрила на пострадалите, се предлага създаването на ново правомощие на прокурора, съгласно което, когато престъплението е извършено в друга държава членка и не е подсъдно на български съд, той следва да уведоми компетентния орган на другата държава за извършеното престъпление.

За да се гарантира навременното прилагане на специални мерки за закрила на пострадалите от престъпления, Директива 2012/29/ЕС изисква без излишно забавяне след първия контакт на жертвата с компетентните органи да се извърши индивидуална оценка, която да определи физическото и психическото състояние на пострадалия в резултат на претърпяното престъпление и да установи наличието на специфични нужди от защита.

За осигуряването на навременност при извършването на индивидуалната оценка в заключителна разпоредба към законопроекта се предлагат изменения в Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления. Предвижда се включването на изцяло нова глава, която да уреди процедурата за извършване на индивидуалната оценка на пострадалите. Целта на предложението е да се създаде обща нормативна рамка, която да е съвместима с действащите механизми за взаимодействие при работа с определени категории пострадали и която да позволи изграждането на други механизми от подобен тип в бъдеще. Към настоящия момент в България на национално равнище функционират Координационен механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие, и за взаимодействие при кризисна интервенция и Национален механизъм за насърчаване и подпомагане на жертви на трафик.

В повечето случаи индивидуалната оценка предхожда наказателното производство, като резултатите от оценката подпомагат предприемането на индивидуален подход към пострадалия. По правило тя следва да бъде извършена веднага след подаването на сигнала за престъплението. Целта на оценката е да установи наличието на специфични нужди от защита и да определи мерките, които да бъдат предприети спрямо пострадалия. В съответствие с Директивата процедурата следва да се основава на обективни критерии, като при оценката се вземат предвид видът и характерът на престъплението и обстоятелствата, свързани с него; видът и степента на претърпените вреди; възрастта, интелектуалното развитие, емоционалната и социалната зрялост, образованието на пострадалия, както и други негови личностни особености.

Индивидуалната оценка следва да се осъществи в рамките на разговор на органите на Министерството на вътрешните работи, следователите или организациите за подкрепа на пострадали от престъпления, като за резултатите от оценката следва да се попълни формуляр по образец. Съгласно предложената уредба в определени случаи се извършва разширена индивидуална оценка с участието на представители на дирекция „Социално подпомагане“ и на местната администрация. В зависимост от особеностите на случая в екипа за разширената оценка могат да бъдат включени и представители на организациите за подкрепа на пострадали, личният лекар, психолог и други специалисти.

Нуждите на пострадалия могат да се променят с времето, поради което следва да се предвиди възможност за преглед на индивидуалната оценка и на мерките за защита. В случаите, когато наказателното производство вече е образувано и съществува

необходимост от актуализиране или преразглеждане на индивидуалната оценка, приложение следва да намери разпоредбата на чл. 144, ал. 3 от НПК, която позволява извършването на експертиза за установяване на специфични нужди от защита на свидетел във връзка с участието му в наказателното производство. Същият ред се прилага и когато наказателното производство е образувано преди извършването на индивидуалната оценка по реда на ЗПФКПП.

Допълнително, в съответствие с Директива 2012/29/ЕС се осигурява възможност членовете на семейството на пострадалия, претърпели имуществени и неимуществени вреди от престъпления от общ характер, също да получат подпомагане по реда на ЗПФКПП. За по-голяма яснота се въвежда отделна дефиниция на „членове на семейството“ на пострадалия, в която попадат съпругът, съпругата, лицето, с което той се намира във фактическо съжителство, възходящите, низходящите, братята, сестрите и издържаните от него лица.

III. Отложено влизане в сила на законопроекта

Предлага се влизането в сила на законопроекта да бъде отложено с шест месеца след обнародването му в „Държавен вестник”, тъй като се предвиждат създаването на няколко изцяло нови нормативни режима, както и редица други съществени изменения и допълнения в действащата уредба. Това ще позволи на компетентните органи да се запознаят обстойно със съдържанието на законопроекта, включително с взаимовръзките му с действащото законодателство.

Подготовката и преминаването през обучения в областта на правата на детето на магистратите изискват известен период от време, в който да се създаде достатъчно широк набор от обучени кадри, които да гарантират законосъобразното упражняване на правата на непълнолетните в рамките на наказателния процес.

Необходимост от отлагане на влизането в сила на законопроекта съществува и по отношение на извършването на индивидуалната оценка на пострадалите, доколкото компетентните органи и организациите за подкрепа на пострадали ще имат възможност да създадат свои вътрешни правила за взаимодействие, които да допълнят предложената нормативна уредба, както това понастоящем се случва чрез вече разработените координационни механизми. В същия срок ще бъде разработен и формулярът за резултатите от проведената индивидуална оценка.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Бойко Борисов)

Приложение № 1
към чл. 16 от Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието

Формуляр за частична предварителна оценка на въздействието* (Приложете към формуляра допълнителна информация/документи)	
Институция: **Министерство на правосъдието**	**Нормативен акт: Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс**
За включване в законодателната/ оперативната програма на Министерския съвет за периода: **01.07.2020 г. – 31.12.2020 г.**	**Дата: 21.07.2020 г.**
Контакт за въпроси: Александър Стефанов, държавен експерт в дирекция „Съвет по законодателство“ на Министерство на правосъдието, ел. поща: Al_Stefanov@justice.government.bg.; Силвия Соколова, държавен експерт в дирекция „Съвет по законодателство“ на Министерство на правосъдието, ел. поща: S_Sokolova@justice.government.bg. Мария Георгиева, държавен експерт в дирекция „Съвет по законодателство“ на Министерство на правосъдието, ел. поща: Maria_Georgieva@justice.government.bg	**Телефон:** 02 /9237 344 **Телефон:** 02 /9237 410 **Телефон:** 02 /9237 440

1. Дефиниране на проблема:

1.1. Кратко опишете проблема и причините за неговото възникване. Посочете аргументите, които обосновават нормативната промяна.

В изпълнение на мерките, произтичащи от членството на Република България в ЕС, е необходимо да се направят законодателни промени във връзка с транспонирането на Директива (ЕС) 2016/800 на Европейския парламент и на Съвета

от 11.05.2016 г. относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство (Директива (ЕС) 2016/800).

Също така е необходимо да се осигури пълното въвеждане в българското законодателство на изискванията на Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета (Директива 2012/29/ЕС).

Това поражда необходимостта от изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс (НПК), както и на други относими към материята нормативни актове.

Законопроектът предвижда създаването на допълнителна уредба, с която ще се осигурят условия за:

- установяването на общи минимални стандарти относно процесуалните гаранции за децата, които са обвиняеми в наказателното производство (в съответствие с Директива (ЕС) 2016/800).

- създаването на допълнителни гаранции за активното участие в наказателния процес на пострадалите от престъпления с цел спазването на основните им права в контекста на задължението на държавата за провеждане на ефективно наказателно разследване и повишаване на ангажираността на пострадалия по отношение на действията, които се извършват в производството (в съответствие с Директива 2012/29/ЕС).

1.2. Опишете какви са проблемите в прилагането на съществуващото законодателство или възникналите обстоятелства, които налагат приемането на нова законодателство. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

По Директива (ЕС) 2016/800:

- не са налице достатъчно гаранции за правото на справедлив съдебен процес за децата, които са обвиняеми в наказателното производство, с оглед на това те да са в състояние да разбират и проследяват производството, да участват в него и ефективно да упражняват правата си, както и да се ползват от защитата на неприкосновеността на личния живот;

- не се отчита ролята на родителя, попечителя или лицето, което по закон полага грижи за детето за осигуряването на морална и психологическа подкрепа и подходящо напътстване на детето по време на наказателния процес;

- не се отчита фактът, че поради своята ранна възраст и физическа и психическа незрялост, непълнолетните лица са изложени на по-голяма опасност от здравословни проблеми, в сравнение с другите обвиняеми; често е възможно те дори да не са в състояние да изразят ясно здравословните си проблеми;

- липсва механизъм за определяне на специфичните потребности на непълнолетния обвиняем от по-щадящо отношение по време на наказателното

производство, както и от специални мерки във връзка с неговата защита, образование, обучение и реинтегриране в обществото;

- не е предвиден способ за определяне на възрастта на непълнолетния обвиняем при наличието на неотстранени посредством документи за самоличност, актове за гражданско състояние или други доказателства съмнения;

- не е уредено изрично делата, по които обвиняемият е непълнолетен, също да се разследват, разглеждат и решават с предимство пред останалите дела;

- не е предвидено съдебните и правоприлагащите органи, които работят по дела, по които обвиняемият е непълнолетен, да притежават специална подготовка в сферата на правата на детето, за да са запознати със специфичните потребности на тази категория лица и да се грижат производствата да са адаптирани спрямо тях;

- не е уредено изрично особените правила на непълнолетния обвиняем да се прилагат и в производствата по екстрадиция и по предаване въз основа на Европейска заповед за арест.

➢ *В **Приложение № 1** се съдържат статистически данни за малолетни и непълнолетни лица, преминали през детските педагогически стаи през 2019 г. за извършените от тях противообществени прояви, и деца, извършители на престъпления по статистически зони, статистически райони и по области.*

- **<u>По Директива 2012/29/ЕС:</u>**

- процесът на установяване и наказване на извършителя често води до причиняването на последващи страдания за пострадалия, които го принуждават да преживее отново последиците от престъпното деяние;

- налице е риск от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение от страна на извършителя, което води до необходимост от приемането на допълнителни подходящи мерки за защита на пострадалия;

- липса на достатъчно съдействие и морална подкрепа за лица, пострадали от престъпления, които засягат доброто взаимодействие на пострадалия с органите на досъдебното производство по време на извършването на процесуално-следствените действия;

- липса на право на пострадалия да получи писмен превод на постановлението за отказ от образуване на наказателно производство, ако не владее български език;

- наличие на допълнителен стрес за пострадалия в следствие на провеждането на множество разпити, които водят до многократно преживяване на последиците от извършеното престъпно деяние.

➢ *В **Приложение № 2** се съдържат статистическите данни по отношение на малолетни и непълнолетни лица, пострадали от престъпления през 2019 г. по статистически зони, статистически райони и области.*

Посочените проблеми не биха могли да бъдат решени в рамките на съществуващото

законодателство, поради което са необходими нормативни изменения.

1.3. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт, или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Не е извършвана последваща оценка на въздействието на НПК.

2. Цели: *Посочете целите, които си поставя нормативната промяна, по конкретен и измерим начин и график, ако е приложимо, за тяхното постигане. Съответстват ли целите на действащата стратегическа рамка?*

➢ **По отношение на въвеждането в законодателството на изискванията на Директива (ЕС) 2016/800:**

Със законопроекта се цели:

- да се въведат допълнителни процесуални права и особени правила, за да се гарантира правото на справедлив съдебен процес на децата, т.е. на ненавършилите 18 години лица, които са обвиняеми в наказателното производство. Последното изисква те да са в състояние да разбират и проследяват производството, да участват в него и ефективно да упражняват правата си, както и да се ползват от защитата на неприкосновеността на личния живот;

- да се осигурят допълнителни гаранции, че при осъществяване на контакти с компетентните органи, извършващи действия в рамките на наказателното производство, децата винаги ще се третират с уважение и професионализъм, при зачитане на достойнството им, като към тях се проявява лично и недискриминационно отношение. Това ще спомогне да се предотврати извършването на рецидиви от тяхна страна, както и ще улесни реинтегрирането им в обществото, след като са били изправени пред системата за наказателно правосъдие;

- да се осигури съответствието на националното законодателство с изискванията на Директива (ЕС) 2016/800 на Европейския парламент и на Съвета от 11.05.2016 г. относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство;

- засилване на взаимното доверие между държавите членки в техните системи за наказателно правосъдие и по този начин да спомогне за постигане на по-широко взаимно признаване на решенията по наказателни дела.

➢ **По отношение на въвеждането в законодателството на изискванията на Директива 2012/29/ЕС:**

Със законопроекта се цели:

- създаване на допълнителни гаранции за спазването на основните права на пострадалите от престъпление с цел избягване на причиняване на последващи страдания за пострадалия, които го принуждават да преживее отново последиците от престъпното деяние;

- осигуряване на допълнителни подходящи мерки за защита на пострадалите, които да доведат до намаляване на риска от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение от страна на извършителя и на адекватна подкрепа, съобразена с нуждите на пострадалия и неговите близки;

- разширяване на списъка с процесуални права на пострадалите, като се добави правото им да бъдат придружавани от лице по техен избор;

- осигуряване на по-добро съдействие и морална подкрепа за лица, пострадали от престъпления, които ще допринесат за по-доброто взаимодействие на пострадалия с органите на досъдебното производство по време на извършването на процесуално-следствените действия;

- гарантиране на правото на пострадалия да получи писмен превод на постановлението за отказ от образуване на наказателно производство, ако не владее български език;

- ограничаване на възможността за провеждане на повторен или допълнителен разпит на пострадалия като свидетел, с което да се намали ненужният стрес за пострадалия, причинен в резултат на многократното преживяване на последиците от извършеното престъпно деяние;

- повишаване на ефективността на разследванията в рамките на Европейския съюз и подобряване на равнището на закрила на пострадалите в случаите, когато престъплението е извършено в друга държава членка на Съюза и не е подсъдно на български съд;

- създаване на обща нормативна рамка за навременно извършване на индивидуална оценка на пострадалия, чрез която да се определи физическото и психическото му състояние в резултат на извършеното престъпление и да се установи наличието на специфични нужди от защита. Тази рамка ще бъде съвместима с действащите механизми за взаимодействие при работа с определени категории пострадали и ще позволи изграждането на други механизми от подобен тип в бъдеще.

- използване на резултатите от индивидуалната оценка за прилагането на индивидуален подход към пострадалия, съобразен с неговите специфични нужди, като се вземат предвид видът и характерът на престъплението и обстоятелствата, свързани с него; видът и степента на претърпените вреди; възрастта, интелектуалното развитие, емоционалната и социална зрялост, образованието на пострадалия, както и други негови личностни особености;

- осигуряване на възможност членовете на семейството на пострадалия, претърпели имуществени и неимуществени вреди от престъпления от общ характер, също да получат подпомагане по реда на Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления (ЗПФКПП);

3. Идентифициране на заинтересованите страни: *Посочете всички потенциални засегнати и заинтересовани страни, върху които предложението ще окаже пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи,*

др.)

- Непълнолетните лица, обвиняеми в наказателното производство, както и техните родители, попечители или лица, които по закон полагат грижи за тях;
- Институции, в които такива непълнолетни лица учат или са настанени;
- Лица, претърпели имуществени и неимуществени вреди от престъпления от общ характер и членовете на техните семейства;
- Органите на съда и прокуратурата;
- Органите на полицията;
- Длъжностни лица и граждани.
- Организации за подкрепа на пострадали;
- Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;
- Местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните в общините или районите;
- Детските педагогически стаи;
- Териториалните дирекции „Социално подпомагане" към Агенцията за социално подпомагане;
- Социално-педагогически интернати;
- Възпитателни училища-интернати;
- Домове за временно настаняване на малолетни и непълнолетни.

4. Варианти на действие: *Идентифицирайте основните регулаторни и нерегулаторни възможни варианти на действие от страна на държавата, включително варианта „Без действие".*

Вариантите са следните:

Вариант 0. Без действие: Неприемане на ЗИД на НПК.

- По отношение на Директива (ЕС) 2016/800

При този вариант няма да се извършат необходимите законодателни промени, които да гарантират правото на справедлив съдебен процес на децата, обвиняеми в рамките на наказателното производство, и да спомогнат за последващото им

реинтегриране в обществото.

При неизпълнение на задължението за транспониране на Директивата е възможно Република България да бъде санкционирана в рамките на вече откритата процедура за нарушение.

- По отношение на Директива 2012/29/ЕС

При този вариант няма да се извършат необходимите законодателни промени, насочени към укрепването на правата, подкрепата и защитата на пострадалите от престъпления. По този начин няма да бъде изпълнено задължението за пълно транспониране на Директива 2012/29/ЕС, като е възможно Република България да бъде санкционирана в рамките на вече откритата процедура за нарушение.

Вариант 1. Приемане на предложения ЗИД на НПК:

При този вариант ще се извършат необходимите нормативни промени за въвеждане на изискванията на Директива (ЕС) 2016/800 и на Директива 2012/29/ЕС.

С предложения проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс (ЗИД на НПК) се цели въвеждане в националното законодателство на разпоредбите на Директива (ЕС) 2016/800 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 година относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство и на Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета.

В съответствие със съображение 13 от Преамбюла на Директивата проектът предвижда точното определяне на възрастта на обвиняемия да се извърши въз основа на неговите твърдения, съпоставени с документите за самоличност, актовете за гражданско състояние, както и другите доказателства. Съгласно новата т. 6 на чл. 144, ал. 2 НПК при съмнение задължително се извършва медицинска експертиза. Във връзка с това в чл. 387 НПК се създава ал. 2, съгласно която, когато съмненията относно възрастта на лицето не са отстранени, то се счита за ненавършило 18-годишна възраст. В съответствие с предложеното допълнение в чл. 139, ал. 1 НПК, при наличие на неотстраними съмнения относно възрастта на свидетеля, той се счита на възможно най-ниската възраст.

Съгласно изискванията на чл. 4, 5, 6, 7, 8 и 10 от Директивата, в НПК се създава чл. 385а, с който на непълнолетния обвиняем се предоставят редица допълнителни права, наред с предвидените в чл. 55, а именно:

- родител, попечител или лице, което по закон полага грижи за него, да получи пълна информация за правата му в наказателния процес;

- да бъде придружаван в съдебните заседания от родител, попечител или лице, което по закон полага грижи за него, а когато това е в неговия най-добър интерес и

няма да затрудни наказателното производство и в действията по разследването на досъдебното производство;

- на медицински преглед при задържане;
- на установяване чрез експертиза на индивидуалните му особености;
- да получи защита на правото на личен и семеен живот чрез ограничаване на разпространяването на информация.

Във връзка с това е предложено и допълнение на т. 7 в ал. 3 на чл. 219 НПК, съгласно който в случаите, когато обвиняемият е непълнолетен, в постановлението за привличане на обвиняем и в протокола за първото действие по разследването освен правата по чл. 55 НПК да се указват и тези по чл. 385а НПК.

Родителите и попечителите играят изключително важна роля за осигуряване на морална и психологическа подкрепа на непълнолетния обвиняем, за неговото правилно възпитание и личностно развитие. Затова законопроектът им отрежда основна, решаваща позиция в укрепване на правото на защита на обвиненото лице. С оглед на въвеждането на изискванията на чл. 5 от Директивата „Право на детето носителят на родителска отговорност да бъде информиран", в НПК се предвижда въвеждането на чл. 385б. С него се уреждат гаранции по отношение на информирането на родителя, попечителя или лицето, което по закон полага грижи за непълнолетния.

Член 7 „Право на личностна характеристика" от Директивата гарантира, че на непълнолетния обвиняем задължително трябва да бъде изготвена личностна характеристика. Последната е необходима, за да се установят неговите специфични потребности по отношение на организацията на защитата по делото, продължаването на образованието, обучението и ефективното реинтегриране в обществото, както и за да бъде даден отговор на въпроса дали и до каква степен той би имал нужда от специални мерки по време на наказателното производство. За да въведе посоченото изискване на Директивата в националното законодателство, законопроектът предвижда незабавно след привличането на непълнолетен обвиняем органът на досъдебното производство да назначи експертиза за установяване на индивидуалните особености на обвиняемия, като заключението се представя по делото в 14-дневен срок. Експертизата се изготвя с участието на непълнолетния, от вещи лица като педагози, психолози, социални работници, лекари, притежаващи подходяща специалност, или други специалисти. Когато е подходящо, експертизата се изготвя със съдействието на родител, попечител или лице, което по закон полага грижи за обвиняемия, както и други лица, които разполагат с информация за личността му, включително и посочени от него. Целта на експертизата е да подпомогне органите на досъдебното производство и съда при вземане на решение относно мярката за неотклонение и другите мерки за процесуална принуда, при провеждане на процесуалните действия и при определяне на вида и размера на наказанието и наложените възпитателни мерки.

Поради ранната възраст, физическата и психическата незрялост, за обвиняемите деца рискът от тежки последици при лошо отношение и проявени в хода на процеса здравословни проблеми е много по-голям в сравнение с риска при другите обвиняеми. За осигуряване на личната им неприкосновеност, особено по време на задържане, непълнолетните обвиняеми се нуждаят от специални грижи. С оглед на това, чл. 8 „Право на медицински преглед" от Директивата се въвежда посредством нов чл. 385г НПК, съгласно който медицинският преглед за оценка на общото физическо и психическо състояние на непълнолетния обвиняем се извършва: без

неоправдано забавяне след задържането му; по инициатива на компетентния орган, когато са налице конкретни здравословни причини; или по искане на непълнолетния, неговия защитник или лицето по чл. 385б, ал. 1 - 3. Резултатите от прегледа се вземат предвид при извършване на всички процесуални действия, както и при определяне на мярка за неотклонение.

Непълнолетните лица невинаги са в състояние да разбират съдържанието на разпитите, на които са подложени. Провеждането на съответните процесуални действия представлява ситуация, съдържаща потенциален риск, при която е възможно процесуалните права и достойнство на непълнолетните обвиняеми да не бъдат зачетени и уязвимостта им да не бъде взета под внимание. С оглед на гарантиране на тяхната защита в достатъчна степен, за тези разпити в някои случаи се налага да се прави аудио-визуален запис. Във връзка с чл. 9 от Директивата „Аудио-визуални записи на разпит", в НПК се създава чл. 388а, съгласно който на досъдебното производство при разпит на непълнолетен обвиняем, който е задържан или е обвинен за престъпление, за което се предвижда наказание не по-малко от десет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание, се изготвя звукозапис и видеозапис, като се прилагат разпоредбите на чл. 238-240 НПК. Изключения от това правило са допустими, само ако на разпита са присъствали лица по чл. 388 НПК (родител, попечител или лице, което по закон полага грижи за обвиняемия, педагог, психолог, лекар, притежаващ подходяща специалност, или друг специалист).

Съгласно чл. 10, параграф 1 от Директивата държавите членки гарантират, че задържането на дете на който и да е етап на производството е ограничено до най-краткия подходящ срок. Надлежно се вземат предвид възрастта и индивидуалната ситуация на детето, както и конкретните обстоятелства по делото. На основание на цитираната разпоредба е предвидено редуциране на сроковете при задържане на непълнолетен обвиняем. Предложеният текст на ал. 2 на чл. 386 взема предвид горните съображения. Така, явяването на непълнолетния обвиняем пред съда се осигурява незабавно от прокурора, който при необходимост може да постанови задържане на обвиняемия до 48 часа за довеждането му пред съда, а мярката за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство не може да продължи повече от пет месеца, ако лицето е привлечено като обвиняем за тежко умишлено престъпление, и повече от една година, ако лицето е привлечено като обвиняем за престъпление, за което се предвижда наказание не по-малко от петнадесет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание. Във всички останали случаи задържането под стража в досъдебното производство не може да продължи повече от два месеца.

Изискванията на чл. 13 „Своевременно и надлежно разглеждане на делата" от Директивата се въвеждат посредством допълнение в алинея 3 на чл. 22 НПК – делата, по които обвиняемият е непълнолетен, също ще се разследват, разглеждат и решават с предимство пред останалите дела.

Участието на непълнолетните в наказателното производство може да има негативно въздействие върху шансовете им за реинтегриране в обществото и върху бъдещия им професионален и социален живот. Затова защитата на неприкосновеността на личния живот на непълнолетните, участващи в наказателното производство, е в основата на тяхната реинтеграция С оглед на изложеното, чл. 14 „Право на защита на неприкосновеността на личния живот", на Директивата предписва като принципно положение непълнолетните обвиняеми да бъдат съдени при закрити врати или най-малкото да бъде уредена възможност съдът да вземе такова решение. Във връзка с това чл. 391 НПК се изменя, като изрично се посочва, че съдебното заседание по дела срещу непълнолетни поначало се води при закрити врати,

освен ако самият непълнолетен не поиска публично разглеждане на цялото дело или публично извършван на отделни съдопроизводствени действия. Съдът може да отхвърли искането на подсъдимия за публичност, когато се налага да бъде запазена държавната тайна или нравствеността, в случаите по чл. 123, ал. 2, т. 2, както и когато съдът прецени, че трябва да се предотврати разгласяването на факти от интимния живот на гражданите.

За да се гарантира оказването на подходящо съдействие и подкрепа на детето по време на съдебните заседания, чл. 15 „Право на детето да бъде придружавано от носителя на родителска отговорност по време на производството" от Директивата изисква държавите членки да осигурят присъствието на родителя или на друго подходящо пълнолетно лице. Съгласно новата редакция на чл. 392 от НПК, при разглеждането на дело срещу непълнолетен задължително се призовава освен негов родител или попечител, така и лице, което по закон полага грижи за него. В съответствие с това, в предлагания нов чл. 385в НПК допълнително се уреждат само хипотезите, в която непълнолетното лице се придружава в съдебното заседание, в което участва, от пълнолетен, различен от родител, попечител или лице, което по закон полага грижи за него.

Предписанията по чл. 16 „Право на децата на лично явяване и участие в съдебното производство по тяхното дело" и чл. 19 „Правни средства за защита" от Директивата са напълно покрити в сега действащия Наказателно-процесуалния кодекс (чл. чл. 55, 94, 219, 423 и др.), поради което не се налага да се въвеждат с настоящите промени.

Изискванията на чл. 17 „Производство по Европейска заповед за арест" се въвеждат в националното законодателство чрез допълнение в Закона за екстрадицията и Европейската заповед за арест.

Съдебните и правоприлагашите органи, както и служителите в затворите, които работят по дела, отнасящи се до непълнолетни, следва да са наясно със специфичните потребности на тази категория лица и следва да се грижат производствата да са адаптирани спрямо тях. За тази цел те се нуждаят от специална квалификация в съответната област и ефективен достъп до специализирано обучение. Във връзка с чл. 20 „Обучение" от Директивата, алинея 2 на член 390 НПК се изменя, като се предвижда по дела срещу непълнолетни съдиите и съдебните заседатели да притежават специална подготовка в сферата на правата на детето.

В съответствие с изискванията на Директива 2012/29/ЕС законопроектът разширява списъка с процесуални права на пострадалите, като добавя правото им да бъдат придружаван от лице по техен избор. Съдействието и моралната подкрепа, които това лице може да окаже, ще допринесат за по-доброто взаимодействие на пострадалия с органите на досъдебното производство по време на извършването на процесуално-следствените действия. Предвижда се това право да може да бъде ограничено, когато присъствието на избраното от пострадалия лице противоречи на интересите на пострадалия или на тези на наказателното производство. В законопроекта са включени и разпоредби, които гарантират правото на превод на пострадалия в рамките на наказателното производство. Чрез допълнение на чл. 213 НПК на пострадалия се предоставя правото да получи писмен превод на постановлението за отказ от образуване на наказателно производство, ако не владее български език.

Със законопроекта се предлага ограничаване на възможността за провеждането на повторен или допълнителен разпит на пострадалия като свидетел, което цели да

намали ненужния стрес за пострадалия, причинен в резултат на многократното преживяване на последиците от извършеното престъпно деяние.

За целите на осигуряването на максимално равнище на защита на пострадалите със специфични нужди от защита по смисъла на § 1, ал. 4 от Наказателно-процесуалния кодекс, уредбата на разпита на лица с установена специфична нужда от защита се извежда в отделна разпоредба (чл. 139а). В зависимост от конкретните потребности на лицето разпитът може да се проведе в подходящо за тази цел помещение, в присъствието на педагог или психолог, от един и същ разследващ орган, ако е необходим повторен разпит. По отношение на непълнолетните свидетели със специфични нужди от защита се предлага завишаване на стандартите на защита в сравнение с чл. 140 НПК, като в тези случаи се предвижда присъствието на педагог или психолог по време на разпита да бъде задължително. При престъпления, извършени в условията на домашно насилие, или при престъпление против половата неприкосновеност разпитът може да се извърши от лице от същия пол като пострадалия по искане на последния. Тези мерки могат да се приложат само доколкото не застрашават хода на наказателното производство.

Освен това за целите на повишаването на ефективността на разследванията в рамките на Европейския съюз, а оттам и подобряване на равнището на закрила на пострадалите, се предлага създаването на ново правомощие на прокурора, съгласно което, когато престъплението е извършено в друга държава членка на Съюза и не е подсъдно на български съд, той следва да уведоми компетентния орган на другата държава за извършеното престъпление.

За да се гарантира навременното прилагане на специални мерки за закрила на пострадалите от престъпления, Директива 2012/29/ЕС изисква без излишно забавяне след първия контакт на жертвата с компетентните органи да му се извърши индивидуална оценка, която да определя физическото и психическото му състояние в резултат на претърпяното престъпление и да установи наличието на специфични нужди от защита.

За осигуряването на навременност при извършването на индивидуалната оценка в заключителна разпоредба към настоящия законопроект се предлагат изменения в Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления (ЗПФКПП). Предвижда се включването на изцяло нова глава, която да уреди процедурата за извършване на индивидуалната оценка на пострадалите. Целта на предложението е да създаде обща нормативна рамка, която да е съвместима с действащите механизми за взаимодействие при работа с определени категории пострадали и която да позволи изграждането на други механизми от подобен тип в бъдеще. Към настоящия момент в България на национално равнище функционират Координационен механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция и Национален механизъм за насърчаване и подпомагане на жертви на трафик.

Индивидуалната оценка предхожда началния етап на наказателното производство, което позволява резултатите от оценката да послужат като основание за индивидуален подход към пострадалия, съобразен с неговите специфични нужди. По правило тя следва да бъде извършена веднага след подаването на сигнала за престъплението. Целта на оценката е да установи наличието на специфични нужди от защита и да определи мерките, които да бъдат предприети спрямо пострадалия. В съответствие с

Директивата процедурата следва да се основава на обективни критерии, като при оценката се вземат предвид вида и характера на престъплението и обстоятелствата, свързани с него; вида и степента на претърпените вреди; възрастта, интелектуалното развитие, емоционалната и социална зрялост, образованието на пострадалия, както и други негови личностни особености.

Законопроектът предвижда индивидуална оценка да се извършва във всеки случай. Тя следва да се осъществи в рамките на разговор на органите на Министерството на вътрешните работи, следователите или организациите за подкрепа на пострадали с пострадалия, като за резултатите от оценката следва да се попълни формуляр по образец. Съгласно предложената уредба в определени случаи се извършва разширена индивидуална оценка с участието на представители на дирекция „Социално подпомагане" и на местната администрация. В зависимост от особеностите на случая в екипа за разширената оценка могат да бъдат включени и представители на организациите за подкрепа на пострадали, личния лекар, психолог и други специалисти.

Нуждите на пострадалия могат да се променят с времето, поради което следва да се предвиди възможност за преглед на индивидуалната оценка и на мерките за защита. В случаите, когато наказателното производство вече е образувано и съществува необходимост от актуализиране или преразглеждане на индивидуалната оценка приложение следва да намери разпоредбата на чл. 144, ал. 3 НПК, която позволява извършването на експертиза за установяване на специфични нужди от защита на свидетел във връзка с участието му в наказателното производство.

Допълнително, в съответствие с Директивата, се осигурява възможност членовете на семейството на пострадалия, претърпели имуществени и неимуществени вреди от престъпления от общ характер, също да получат подпомагане по реда на Закона. За по-голяма яснота се въвежда отделна дефиниция на „членове на семейството" на пострадалия, в която попадат съпругът, съпругата, лицето, с което той се намира във фактическо съжителство, възходящите, низходящите, братята, сестрите и издържаните от него лица.

Вариант 2: Предприемане на организационни и други мерки без нормативни промени:

Не е възможно предприемането единствено на организационни и други мерки, доколкото двете директиви изискват създаването на права на пострадалите/непълнолетните обвиняеми, както и на правомощия на компетентните органи, които не биха могли да бъдат установени без изменения в нормативните актове.

5. Негативни въздействия: *Отишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други негативни въздействия за всеки един от вариантите, в т.ч. разходи (негативни въздействия) за идентифицираните заинтересовани страни в резултат на предприемане на действията. Пояснете кои разходи (негативни въздействия) се очаква да бъдат второстепенни и кои да са значителни.*

При Вариант 0. Без действие: Неприемане на проекта на Закон:

При неприемането на проекта на Закон няма да бъдат създадени гаранциите, предвидени в Директива (ЕС) 2016/800, относно някои права на децата, обвиняеми в наказателното производство. Освен това при неизпълнение на задължението за транспониране на Директивата Република България може да бъде осъдена да заплати глоба в рамките на откритата процедура за нарушение.

Поради непълното въвеждане на Директива 2012/29/ЕС в националното законодателство няма да се извършат необходимите законодателни промени, насочени към укрепването на правата, подкрепата и защитата на пострадалите от престъпления. Освен това при неизпълнение на задължението за транспониране на Директивата Република България може да бъде осъдена да заплати глоба в рамките на откритата процедура за нарушение.

Няма да се:

- въведат допълнителни процесуални права и особени правила, за да се гарантира правото на справедлив съдебен процес на децата, т.е. на ненавършилите 18 години лица, които са обвиняеми в наказателното производство. Последното изисква те да са в състояние да разбират и проследяват производството, да участват в него и ефективно да упражняват правата си, както и да се ползват от защитата на неприкосновеността на личния живот;

- осигурят допълнителни гаранции, че при осъществяване на контакти с компетентните органи, извършващи действия в рамките на наказателното производство, децата винаги ще се третират с уважение и професионализъм, при зачитане на достойнството им, като към тях се проявява лично и недискриминационно отношение. Това ще спомогне да се предотврати извършването на рецидиви от тяхна страна, както и ще улесни реинтегрирането им в обществото, след като са били изправени пред системата за наказателно правосъдие;

- осигури съответствието на националното законодателство с изискванията на Директива (ЕС) 2016/800 на Европейския парламент и на Съвета от 11.05.2016 г. относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство;
- постигне засилване взаимното доверие на държавите членки в техните системи за наказателно правосъдие и по този начин да спомогне за постигане на по-широко взаимно признаване на решенията по наказателни дела.

- гарантира, че процесът на установяване и наказване на извършителя няма да доведе до причиняването на последващи страдания за пострадалия, които го принуждават да съпреживее отново последиците от престъпното деяние.

- осигурят допълнителни подходящи мерки за защита на пострадалите, които да доведат до намаляване на риска от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение от страна на извършителя и на адекватна подкрепа, съобразена с нуждите на пострадалия и неговите близки.

• разшири каталогът с процесуални права на пострадалите с правото им да бъдат придружаван от лице по техен избор.

• осигури по-добро съдействие и морална подкрепа за лица, пострадали от престъпления.

• допринесе за по-доброто взаимодействие на пострадалия с органите на досъдебното производство по време на извършването на процесуално-следствените действия.

• гарантира правото на превод на пострадалия в рамките на наказателното производство и правото да получи писмен превод на постановлението за отказ от образуване на наказателно производство, ако не владее български език.

• създаде законово основание за ограничаване на възможността за провеждането на повторен или допълнителен разпит на пострадалия като свидетел, с което да се намали ненужния стрес за пострадалия, причинен в резултат на многократното преживяване на последиците от извършеното престъпно деяние.

Посочените негативни въздействия засягат всички заинтересовани страни.

При Вариант 1. Приемане на проекта на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс:

Приемането на предложените изменения ще доведе до увеличаване на разходите, необходими за извършването на индивидуална оценка на пострадалите, както и за извършването на експертиза за установяване на индивидуалните особености на непълнолетните обвиняеми.

При Вариант 2. Предприемане на организационни и други мерки без нормативни промени:

Изискванията на двете Директиви не могат да бъдат въведени без изменения в нормативните актове, поради което отрицателните въздействия за заинтересованите страни ще са аналогични на описаните във Вариант 0.

6. Положителни въздействия: *Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други ползи за идентифицираните заинтересовани страни за всеки един от вариантите в резултат на предприемане на действията. Посочете как очакваните ползи кореспондират с формулираните цели.*

Вариант 0. Без действие.

При този вариант не са идентифицирани положителни въздействия.

Вариант 1. Приемане на проекта на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс:

С приемането на предложения Закон ще се:

- въведат допълнителни процесуални права и особени правила, за да се гарантира правото на справедлив съдебен процес на децата, т.е. на ненавършилите 18 години лица, които са обвиняеми в наказателното производство. Последното изисква те да са в състояние да разбират и проследяват производството, да участват в него и ефективно да упражняват правата си, както и да се ползват от защитата на неприкосновеността на личния живот;
- осигурят допълнителни гаранции, че при осъществяване на контакти с компетентните органи, извършващи действия в рамките на наказателното производство, децата винаги ще се третират с уважение и професионализъм, при зачитане на достойнството им, като към тях се проявява лично и недискриминационно отношение. Това ще спомогне да се предотврати извършването на рецидиви от тяхна страна, както и ще улесни реинтегрирането им в обществото, след като са били изправени пред системата за наказателно правосъдие;
- осигури съответствието на националното законодателство с изискванията на Директива (ЕС) 2016/800 на Европейския парламент и на Съвета от 11.05.2016 г. относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство;
- гарантира, че процесът на установяване и наказване на извършителя няма да доведе до причиняването на последващи страдания за пострадалия, които го принуждават да съпреживее отново последиците от престъпното деяние.
- осигурят допълнителни подходящи мерки за защита на пострадалите, които да доведат до намаляване на риска от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение от страна на извършителя и на адекватна подкрепа, съобразена с нуждите на пострадалия и неговите близки.
- разшири каталогът с процесуални права на пострадалите с правото им да бъдат придружаван от лице по техен избор.
- осигури по-добро съдействие и морална подкрепа за лица, пострадали от престъпления.
- допринесе за по-доброто взаимодействие на пострадалия с органите на досъдебното производство по време на извършването на процесуално-следствените действия.
- гарантира правото на превод на пострадалия в рамките на наказателното производство и правото да получи писмен превод на постановлението за отказ от образуване на наказателно производство, ако не владее български език.
- създаде законово основание за ограничаване на възможността за провеждането на повторен или допълнителен разпит на пострадалия като свидетел, с което да се намали ненужния стрес за пострадалия, причинен в резултат на многократното преживяване на последиците от извършеното престъпно деяние.

Тези положителни въздействия засягат всички заинтересовани страни.

При Вариант 2. Предприемане на организационни и други мерки без нормативни промени:

При неприемане на законодателни промени положителни въздействия върху заинтересованите страни не се очакват.

Определяне на по-значимите въздействия:

Въздействия:	**Вариант 0 - „Без действие“:**	**Вариант 1- „Приемане на предложения проект на акт“:**	**Вариант за действие 2 - „Предприемане на организационни и други мерки без нормативни промени“:**
Въвеждане на допълнителни процесуални права за да се гарантира правото на справедлив съдебен процес на децата, т.е. на ненавършилите 18 г. лица, които са обвиняеми в наказателното производство.	При неприемане на проекта, положителни въздействия върху заинтересованите страни не се очакват. Поради невъвеждането на Директива (ЕС) 2016/800 в националното законодателство няма да бъдат създадени гаранциите относно някои права на децата, обвиняеми в наказателното производство. откритата процедура за нарушение.	При приемане на предложения проект на акт ще бъдат въведени допълнителни процесуални права и особени правила, за да се гарантира правото на справедлив съдебен процес на децата, т.е. на ненавършилите 18 години лица, които са обвиняеми в наказателното производство. Последното изисква те да са в състояние да разбират и проследяват производството, да участват в него и ефективно да упражняват правата си, както и да се ползват от защитата на неприкосновеността на личния живот; Ще се осигурят допълнителни гаранции, че при осъществяване на контакти с компетентните органи, извършващи действия в рамките на наказателното производство, децата	Предприемането на организационни и други мерки без нормативни промени не е достатъчно и нормативно допустимо. Не е възможно предприемането само на организационни и други мерки.

		винаги ще се третират с уважение и професионализъм, при зачитане на достойнството им, като към тях се проявява лично и недискриминационно отношение. Това ще спомогне да се предотврати извършването на рецидиви от тяхна страна, както и ще улесни реинтегрирането им в обществото, след като са били изправени пред системата за наказателно правосъдие; Ще се постигне съответствието на националното законодателство с изискванията на Директива (ЕС) 2016/800 на Европейския парламент и на Съвета от 11.05.2016 г. относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство.	

Създаване на допълнителни гаранции за спазването на основните права на пострадалите от престъпление с цел избягване на причиняване на последващи страдания за пострадалия.	Поради непълното невъвеждане на Директива 2012/29/ЕС в националното законодателство няма да се извършат необходимите законодателни промени, насочени към укрепването на правата, подкрепата и защитата на пострадалите от престъпления.	Ще се допринесе за засилване на взаимното доверие на държавите членки в техните системи за наказателно правосъдие и по този начин да спомогне за постигане на по-широко взаимно признаване на решенията по наказателни дела. • гарантира, че процесът на установяване и наказване на извършителя няма да доведе до причиняването на последващи страдания за пострадалия, които го принуждават да съпреживее отново последиците от престъпното деяние. • се осигурят допълнителни подходящи мерки за защита на пострадалите, които да доведат до намаляване на риска от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение от страна на извършителя и на адекватна подкрепа, съобразена с нуждите на пострадалия и неговите близки. • разшири каталогът с процесуални права на пострадалите с правото им да бъдат	Предприемането на организационни и други мерки без нормативни промени не е достатъчно и нормативно допустимо. Не е възможно предприемането само на организационни и други мерки.

		придружаван от лице по техен избор. • осигури по-добро съдействие и морална подкрепа за лица, пострадали от престъпления. • допринесе за по-доброто взаимодействие на пострадалия с органите на досъдебното производство по време на извършването на процесуално-следствените действия. • гарантира правото на превод на пострадалия в рамките на наказателното производство и правото да получи писмен превод на постановлението за отказ от образуване на наказателно производство, ако не владее български език. • създаде законово основание за ограничаване на възможността за провеждането на повторен или допълнителен разпит на пострадалия като свидетел, с което да се намали ненужния стрес за пострадалия, причинен в резултат на многократното преживяване на последиците от извършеното престъпно деяние.	

Вероятност въздействието да се прояви – Вариант 1			
Ниска			
Средна			
Висока	X	X	X

7. Потенциални рискове: *Посочете възможните рискове от приемането на нормативната промяна, включително възникване на съдебни спорове:*

Не са идентифицирани потенциални рискове.

8.1. Административната тежест за физическите и юридическите лица:

_ Ще се повиши

_ Ще се намали

X Няма ефект

Предложените изменения относно защитата на процесуалните права на децата, заподозрени или обвиняеми в наказателното производство, ще спомогне за прилагането на Хартата на основните права на Европейския съюз и практиката на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) по формулиране на стандарти относно необходимите специални грижи за уязвимите лица, по-специално – за децата.

Законопроектът разширява списъка с процесуални права на пострадалите. Активното участие на пострадалите от престъпления в наказателния процес представлява важна гаранция за спазването на основните им права в контекста на задължението на държавата за провеждане на ефективно наказателно разследване и повишава ангажираността на пострадалия по отношение на действията, които се извършват в производството.

8.2. Създават ли се нови регулаторни режими? Засягат ли се съществуващи режими и услуги?

- Не се създават и не се засягат.

9. Създават ли се нови регистри?
- Не се създават.

Когато отговорът е „да", посочете колко и кои са те:

10. Как въздейства актът върху микро-, малките и средните предприятия (МСП)?
☐Актът засяга пряко МСП
☐Актът не засяга МСП
X Няма ефект

Законопроектът е насочен към укрепването на процесуалните гаранции за децата за осигуряване на възможността за ефективно упражняване на процесуалните права на заподозрения или обвиняемия да следи и да участва пълноценно в производството, като тази възможност може да е ограничена поради възраст, липса на зрялост или увреждания. Справедливостта на производството и правото на справедлив съдебен процес изискват лицето да бъде в състояние да разбира същността на наказателното производство и да участва в него, да упражнява ефективно правата си и да се ползва от защитата на неприкосновеността на личния живот. Това означава, че по отношение на децата и уязвимите лица е нужно да се предприемат специални мерки, за да се гарантира, че те могат да участват ефективно в наказателното производство и че могат да се ползват от правото си на справедлив съдебен процес в същата степен, както другите заподозрени или обвиняеми.

Също така, целта на предложените изменения е осигуряването на подходящи мерки за защита на пострадалите, които да доведат до намаляване на риска от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение от страна на извършителя и до адекватна подкрепа, съобразена с нуждите на пострадалия и неговите близки.

11. Проектът на нормативен акт изисква ли цялостна оценка на въздействието?
☐ Да
X Не

12. Обществени консултации: *Обобщете най-важните въпроси за консултации в случай на извършване на цялостна оценка на въздействието или за обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултационни процедури.*

13. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?
X Да
☐Не

Моля посочете изискванията на правото на Европейския съюз, включително информацията по т. 8.1 и 8.2, дали е извършена оценка на въздействието на ниво Европейски съюз, и я приложете (или посочете връзка към източник):

Приемането на законопроекта произтича от необходимостта да се въведат Директива (ЕС) 2016/800 и Директива 2012/29/ЕС. При подготовката на първоначалните предложения за двете директиви Европейската комисия е изготвили оценки на въздействието.

По Директива (ЕС) 2016/800: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52013SC0480

По Директива 2012/29 – https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011SC0580&from=EN.

14. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за изработването на нормативния акт:
Име и длъжност: Любомир Талев, директор на дирекция „Съвет по законодателство" в Министерството на правосъдието.

Дата: 21.07.2020 г.
Подпис:

Приложение 1

МАЛОЛЕТНИ И НЕПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА, ПРЕМИНАЛИ ПРЕЗ ДЕТСКИТЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИ СТАИ ПРЕЗ 2019 Г. ЗА ИЗВЪРШЕНИТЕ ОТ ТЯХ ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИ ПРОЯВИ И ДЕЦА, ИЗВЪРШИТЕЛИ НА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПО СТАТИСТИЧЕСКИ ЗОНИ, СТАТИСТИЧЕСКИ РАЙОНИ И ПО ОБЛАСТИ

		(Брой)					
		Възраст					
Статистически зони / Статистически райони / Области	Общо	8 - 13 г.			14 - 17 г.		
		всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Общо за страната							
Лица, преминали през ДПС за извършените от тях противообществени прояви през годината - общо	6700	1578	1147	431	5122	3620	1502
в това число за:							
Бягство от дома (от вкъщи), от специализирана институция или от социална услуга от резидентен тип	1183	223	125	98	960	452	508
Прояви на насилие и агресия	716	198	167	31	518	394	124
Тормоз	333	74	55	19	259	191	68
в т.ч. Училищен тормоз	226	47	33	14	179	132	47
Непристойно и/или хулиганско поведение на обществено място	446	129	104	25	317	265	52
Повреждане на обществена и/или частна собственост	503	205	173	32	298	267	31
Употреба на психоактивни вещества	643	22	17	5	621	473	148
Проституиране	31	2	-	2	29	10	19
Скитничество	69	20	15	5	49	23	26
Просия	99	65	40	25	34	29	5
Други	2677	640	451	189	2037	1516	521

Приложение 2

МАЛОЛЕТНИ И НЕПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА, ПОСТРАДАЛИ ОТ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПРЕЗ 2019 Г. ПО СТАТИСТИЧЕСКИ ЗОНИ, СТАТИСТИЧЕСКИ РАЙОНИ И ОБЛАСТИ							(Брой)
Статистически зони, Статистически райони и Области и някои видове престъпления	**Общо**	**Възраст**					
		8 - 13 г.			**14 - 17 г.**		
		всичко	**мъже**	**жени**	**всичко**	**мъже**	**жени**
Общо за страната	**1280**	**542**	**323**	**219**	**738**	**451**	**287**
Убийство (довършено)	1	1	-	1	-	-	-
Убийство (опит)	-	-	-	-	-	-	-
Телесна повреда	226	69	45	24	157	125	32
Блудство	101	63	17	46	38	15	23
Изнасилване (довършено)	5	1	-	1	4	-	4
Изнасилване (опит)	2	1	-	1	1	-	1
Отвличане	5	2	1	1	3	1	2
в т.ч. с цел предоставяне за развратни действия	4	1	1	-	3	1	2
Кражба	579	234	149	85	345	220	125
Грабеж	55	26	23	3	29	27	2
Измама	5	2	1	1	3	1	2
Изнудване	15	13	11	2	2	1	1
Склоняване към просия	9	8	5	3	1	1	-
Склоняване и принуждаване към проституция или към хомосексуални услуги	6	1	1	-	5	-	5
Трафик на хора	2	1	-	1	1	-	1
Детска порнография	5	2	-	2	3	-	3
Други	264	118	70	48	146	60	86

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
АДМИНИСТРАЦИЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

№ 04.04-75
17.12 2019 г.

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО
Регистрационен индекс и дата
04-00-33 17-12-2019

Г-Н СТОЯН СТОЯНОВ
ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСТВОТО НА ПРАВОСЪДИЕТО

На Ваш изх. № 04-00-33/10.12.2019 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН СТОЯНОВ,

Приложено Ви изпращам становището на дирекция „Модернизация на администрацията“ относно съгласуването на частичната предварителна оценка на въздействието на проекта на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс.

Съгласуването се извършва на основание чл. 30г от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

Приложение: становище на дирекция „Модернизация на администрацията“

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР
НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

/ВЕСЕЛИН ДАКОВ/

Становище на администрацията на Министерския съвет

Съгласуването се извършва на основание чл. 21, ал. 5 от Закона за нормативните актове

Проект на акт:	**Вид оценка:**	Частична
Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс	**Становище по ред:**	Единствено съгласуване
	Дата:	16.12.2019
	В отговор на №:	№ 04-00-33/10.12.2019 г.
	Институция:	Министерство на правосъдието

Диспозитив:	Съгласува с препоръки	
Основание:	Чл. 30б, ал. 3, т. 2, б. "а"	от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация

I. Относно раздел 1 „Дефиниране на проблема":

При представянето на проблемите в т.1.2. предлагаме да се включат статистически данни или друга подходяща информация (от доклади, анализи на действащата уредба, практика на съдилищата и др.), описващи същността, мащаба и негативните последствия от констатираните проблеми по отношение на гарантиране на правото на справедлив съдебен процес на децата и ненавършилите пълнолетие, както и по отношение на защитата на правата на пострадалите от престъпление.

II. Относно раздел 3 „Заинтересовани страни":

Предлагаме да се посочи приблизителен брой на заинтересованите страни по групи, където това е възможно. Предлагаме също да се обмисли възможността в кръга на заинтересованите страни да се включат службите за социално подпомагане, органите на местното самоуправление, както и правозащитни организации и организации, работещи в сферата на защита правата на децата.

III. Относно раздел 4 „Варианти на действие":

При представянето на вариантите е необходимо да се включат и съответните изводи относно приложимостта им за решаване на проблемите, както и да се посочи кой е препоръчителният вариант за действие.

При представянето на Вариант 1 предлагаме да се уточни предвиждат ли се промени и в други нормативни актове и какви са очакваните ефекти от тези промени за заинтересованите страни. Предлагаме също при представянето на Вариант 1 да се посочи ще са необходими ли допълнителни средства или осигуряването на други ресурси за реализиране на промените.

IV. Относно раздел 8.1. „Административната тежест за физическите и юридическите лица“:

Предлагаме в този раздел да се опише накратко защо не се очакват промени на административната тежест.

V. Относно раздел 10 „Как въздейства актът върху микро, малките и средните предприятия (МСП)?“:

Предлагаме в този раздел да се обоснове накратко защо не се очакват въздействия върху МСП.

* Съгласно чл. 17 от Наредбата за обхвата и методологията за извършване на оценка на въздействието, изводите и относимата информация от извършената частична предварителна оценка на въздействието се включват във финансовата обосновка по чл. 35, ал. 1, т. 4 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

** При съгласуването по чл. 32 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация се съпоставят кръгът от въпроси, проблеми и решения, разгледани в оценката на въздействието и кръгът от въпроси, засегнати от обхвата на нормативната намеса в проекта на акт.

*** На основание чл. 30б, ал. 4 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация е необходимо окончателната оценка на въздействието да бъде съобразена с препоръките от становището.

**** На основание чл. 85, ал. 1 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация е необходимо това становище да бъде публикувано заедно с преработената оценка на въздействието и проекта на акт при обществените консултации, провеждани в изпълнение на Закона за нормативните актове.

ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ
„МОДЕРНИЗАЦИЯ НА АДМИНИСТРАЦИЯТА”

/КРАСИМИР БОЖАНОВ/

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

Изх. № 04-00-16

СПРАВКА

ОТНОСНО: Съответствие на проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс с Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи на Съвета на Европа и с практиката на Европейския съд по правата на човека, съгласно чл. 28, ал. 3 от Закона за нормативните актове

Във връзка с проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс и на основание чл. 28, ал. 3 от Закона за нормативните актове, въвеждащ изискване за изготвяне на справка за съответствие на проекта на закон с Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи и практиката на Европейския съд по правата на човека, дирекция „Процесуално представителство на Република България пред Европейския съд по правата на човека“ изразява становище, че предложеният проект на закон не създава нормативни предпоставки за противоречие с разпоредбите на Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи и практиката на Европейския съд по правата на човека.

11.8.2020 г.

X

Ирина Недялкова
За директор на дирекция ПППРБЕСПЧ
Signed by: Irina Boykova Nedyalkova

Изготвил:

11.8.2020 г.

X

Мария Димитрова
Правителствен агент
Signed by: Maria Borissova Dimitrova

Таблица на съответствието на българското законодателство с Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета

Глава I ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ		
Член 1 - Цели		
Чл. 1 (1) Целта на настоящата директива е да се гарантира, че жертвите на престъпления получават подходяща информация, подкрепа и защита и могат да участват в наказателното производство. Държавите членки гарантират, че жертвите са признати и третирани с уважение, тактичност, разбиране, професионализъм и по недискриминационен начин при всички контакти със службите за подкрепа на жертвите или за възстановително правосъдие и с всички компетентни органи, действащи в рамките на наказателното производство. Правата, установени в настоящата директива, се прилагат за жертвите без дискриминация, включително във връзка с правото им на пребиваване.	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 11. (1) Всички граждани, които участват в наказателното производство, са равни пред закона. Не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние. Чл. 75. (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г., бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) В досъдебното производство пострадалият има следните права: да бъде уведомен за правата си в наказателното производство; да получи защита за своята сигурност и тази на близките си; да бъде информиран за хода на наказателното производство; да участва в производството съгласно установеното в този кодекс; да прави искания, бележки и възражения; да обжалва актовете, които водят до прекратяване или спиране на наказателното производство; да има повереник; да получи писмен превод на постановлението за прекратяване или спиране на наказателното производство, ако не владее български език. **ЗАКОН за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 1. (1) Този закон урежда условията и реда за подпомагане и финансова компенсация от държавата на пострадали от престъпления български граждани или граждани на държави - членки на Европейския съюз.	Пълно съответствие.

	(2) При условията и по реда на този закон подпомагане и финансова компенсация могат да получат и чужди граждани в случаите, предвидени в международен договор, по който Република България е страна. Чл. 2. Целта на закона е да бъде призната и гарантирана защитата на правата и законните интереси на пострадали от престъпления.	
Чл. 1 (2) Държавите членки гарантират, че при прилагането на настоящата директива, когато жертвата е дете, висшият интерес на детето е от първостепенно значение и се преценява индивидуално. Възприема се адаптиран към детето подход, който е надлежно съобразен с неговата възраст, зрялост, неговите възгледи, нужди и опасения. Детето и носителят на родителска отговорност или друг негов законен представител, ако има такъв, се информират за всички мерки или права, които са специално насочени към детето.	**Закон за закрила на детето** Чл. 3. Закрилата на детето се основава на следните принципи: … 3. осигуряване най-добрия интерес на детето; Чл. 8. (2) (Изм. - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) Родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете, имат право да бъдат информирани и консултирани за всички мерки и действия, предприемани по този закон, с изключение на случаите по чл. 13, и могат да поискат промяна на мерките при изменение на обстоятелствата. Чл. 15. (1) Във всяко административно или съдебно производство, по което се засягат права или интереси на дете, то задължително се изслушва, ако е навършило 10-годишна възраст, освен ако това би навредило на неговите интереси. (2) Когато детето не е навършило 10-годишна възраст, то може да бъде изслушано в зависимост от степента на неговото развитие. Решението за изслушване се мотивира. (3) Преди изслушването на детето съдът или административният орган трябва: 1. да осигури необходимата информация, която да му помогне да формира мнението си;	Пълно съответствие.

	2. да го уведоми за евентуалните последици от неговите желания, от поддържаното от него мнение, както и за всяко решение на съдебния или административен орган. (4) (Изм. - ДВ, бр. 36 от 2003 г., бр. 14 от 2009 г.) Съдебните и административните органи осигуряват подходяща обстановка за изслушване на детето, съобразена с неговата възраст. На изслушването и консултирането на детето задължително присъства социален работник от дирекция "Социално подпомагане" по настоящия адрес на детето, а при необходимост - и друг подходящ специалист. (5) (Нова - ДВ, бр. 36 от 2003 г., изм., бр. 38 от 2006 г., бр. 14 от 2009 г.) Съдът или административният орган разпорежда изслушването да се извършва и в присъствието на родител, настойник, попечител, друго лице, което полага грижи за детето, или друг близък, когото детето познава, с изключение на случаите, когато това не отговаря на интереса на детето. (6) (Предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 36 от 2003 г., изм. и доп., бр. 38 от 2006 г., изм., бр. 14 от 2009 г.) При всяко дело съдът или административният орган уведомява дирекция "Социално подпомагане" по настоящия адрес на детето, като за уведомлението от съда се прилагат разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс, а за уведомлението от административния орган се прилагат разпоредбите на Административнопроцесуалния кодекс. Дирекция "Социално подпомагане" изпраща представител, който изразява становище, а при невъзможност предоставя доклад. **Наказателно-процесуален кодекс** Особен представител **Чл. 101.** (1) Когато интересите на малолетния или непълнолетния пострадал и неговия родител, настойник или попечител са противоречиви, съответният орган му назначава особен представител - адвокат.	
Член 2 Определения		

Чл. 2(1) За целите на настоящата директива се прилагат следните определения: а) „жертва“ означава: i) физическо лице, което е претърпяло вреди, включително физическо, душевно или емоционално страдание или икономическа вреда, които са пряка последица от престъпление; ii) членове на семейството на лице, чиято смърт е пряка последица от престъпление и които са претърпели вреда в резултат на смъртта на лицето; б) „членове на семейството“ означава съпругът/ата, лицето, което живее с жертвата в ангажирана, постоянна и стабилна интимна връзка в общо домакинство, родините по пряка линия, братята и сестрите и издържаните от жертвата лица;	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 74. (1) Пострадал е лицето, което е претърпяло имуществени или неимуществени вреди от престъплението. (2) При смърт на лицето това право преминава върху неговите наследници. Съгласно чл. 74, ал. 1 от Наказателно-процесуалния кодекс „пострадал“ е всяко лице, което е претърпяло имуществени или неимуществени вреди от престъплението. Обхватът на понятието „пострадал“ е определен от Върховния (касационен) съд (Постановления на Пленума на Върховния съд № 4 от 1961 г., № 5 от 1969 г.; Тълкувателно решение № 1/2018 г. от 21.06.2018 г. на Върховния касационен съд). Право да получат обезщетение за имуществени вреди от непозволено увреждане имат онези лица, които са понесли такава вреди като самия пострадал, а в случай на неговата смърт – неговите деца, съпруг, родители, братя и сестри и други близки, които поради нетрудоспособност действително са били издържани или имат право на издръжка по закон от пострадалия. Право да получат обезщетение за неимуществени вреди от престъплението имат: съпруга, възходящи и низходящи до втора степен (т.е родители, баби и дядовци, деца и внуци), братя и сестри, взетото за отглеждане, но неосиновено дете, както и отглеждащият го; лицата, които живеят на фактически начала без сключен граждански брак. Според чл. 74, ал. 2 НПК в случай на настъпила смърт на пострадалия, правото да участва в процеса в това качество преминава върху неговите наследници. В кръга на наследниците влизат децата и по право на заместване другите низходящи, родителите, братята и сестрите (и по право на заместване техните низходящи), заедно с възходящите от първа и по-висока степен, родините по съребрена линия до шеста степен включително. Наследник по закон е и преживелият съпруг. Тези лица встъпват в правата на гражданския ищец и частния обвинител, ако пострадалият от престъплението е бил конституиран в съдебната фаза в	Пълно съответствие.

	някое от тези качества (или и в двете). Постановленията на Пленума на Върховния (касационен) съд, както и тълкувателните решения са задължителни за органите на съдебната и изпълнителната власт, за органите на местно самоуправление, както и за всички органи, които издават административни актове съгласно чл. 130, ал. 2 от Закона за съдебната власт. Тълкувателните постановления и тълкувателните решения се издават в отговор на конституционно вмененото на Върховния касационен съд правомощие за осъществяване на върховен съдебен надзор за точно и еднакво прилагане на законите от всички съдилища (чл. 124 от Конституцията на Република България).	
Чл. 2(1)(б) „членове на семейството“ означава съпругът/ата, лицето, което живее с жертвата в ангажирана, постоянна и стабилна интимна връзка в общо домакинство, родините по пряка линия, братята и сестрите и издържаните от жертвата лица;	**Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс** **§ 26.** В Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления (обн., ДВ, бр. 105 от 2006 г., изм., бр. 32 от 2010 г., бр. 51 от 2016 г. и бр. 63 от 2017 г.) се правят следните изменения и допълнения: „§1. По смисъла на този закон: 2. „Членове на семейството“ на пострадалия са съпругът, съпругата, лицето, с което той се намира във фактическо съжителство, възходящите, низходящите, братята, сестрите и издържаните от него лица.“	Пълно съответствие.
Чл. 2(1)(в) „дете“ означава лице, ненавършило 18 години;	**Закон за закрила на детето** Чл. 2. Дете по смисъла на този закон е всяко физическо лице до навършването на 18 години.	Пълно съответствие.
Чл. 2(1)(г) „възстановително правосъдие“ означава процес, при който на жертвата и извършителя на престъплението се дава възможност — след свободно изразено съгласие от тяхна страна — да участват активно в решаването на	**Закон за медиацията** Чл. 2. Медиацията е доброволна и поверителна процедура за извънсъдебно разрешаване на спорове, при която трето лице - медиатор, подпомага спорещите страни да постигнат споразумение. Чл. 3. (2) Медиация се провежда и в случаите, предвидени в Наказателно-процесуалния кодекс.	Пълно съответствие.

въпросите, възникнали в резултат на престъплението, с помощта на безпристрастно трето лице.	Чл. 6. (1) Медиаторът не проявява пристрастие и не налага решение по спора.	
Чл. 2 (2) Държавите членки могат да установят процедури: а) за ограничаване на броя на членовете на семейството, които могат да се ползват от правата, установени в настоящата директива, като се вземат предвид конкретните обстоятелства във всеки отделен случай; и б) по отношение на параграф 1, буква а), подточка ii), за определяне на това кои членове на семейството имат приоритет във връзка с упражняването на правата, установени в настоящата директива.		Не подлежи на въвеждане.
ГЛАВА 2 ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПОДКРЕПА		
Чл. 3 Право на жертвите да разбират и да бъдат разбирани		
Чл. 3 (1) Държавите членки предприемат подходящи мерки, за да съдействат на жертвите да разбират и да бъдат разбирани при първия контакт и по време на всички по-нататъшни необходими контакти с компетентен орган в контекста на наказателното производство,	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 21. (2) Лицата, които не владеят български език, могат да се ползват от родния си или от друг език. В тези случаи се назначава преводач. Чл. 75. (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г., бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) В досъдебното производство пострадалият има следните права: ... да получи писмен превод на постановлението за прекратяване или спиране	Пълно съответствие.

включително когато този орган предоставя информация.	на наказателното производство, ако не владее български език. Чл. 142. (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2014 г.) (1) Когато свидетелят не владее български език, назначава се преводач. (2) Когато свидетелят е глух или ням, назначава се тълковник. **Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 6а. (Нов – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) (1) При уведомяването по чл. 6, ал. 1 компетентните органи се съобразяват със състоянието на пострадалите или на лицата по чл. 3, ал. 2, включително с възрастта им. (2) Уведомяването се извършва устно и писмено чрез формуляр по образец, на език, който пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2 разбират. **Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс** **§ 26.** В Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления (обн., ДВ, бр. 105 от 2006 г., изм., бр. 32 от 2010 г., бр. 51 от 2016 г. и бр. 63 от 2017 г.) се правят следните изменения и допълнения: 3. В чл. 6а: а) в ал. 1 думите „пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2“ се заменят с думите „лицата по чл. 3, ал. 1 и 2“. б) алинея 2 се изменя така: „(2) Уведомяването се извършва по ясен и разбираем начин, устно или писмено чрез формуляр по образец, на език, който лицата по чл. 3, ал. 1 и 2, разбират.“ в) в ал. 3 думите „пострадалия или на лицата по чл. 3, ал. 2“ се заменят с	

	„лицата по чл. 3, ал. 1 и 2“.	
Чл. 3 (2) Държавите членки гарантират, че комуникацията с жертвите се предоставя на прост и достъпен език, устно или писмено. При комуникацията се отчитат индивидуалните характеристики на жертвата, включително евентуалните увреждания, които могат да засегнат способността да разбира или да бъде разбирана.	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 6а. (Нов – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) (1) При уведомяването по чл. 6, ал. 1 компетентните органи се съобразяват със състоянието на пострадалите или на лицата по чл. 3, ал. 2, включително с възрастта им. (2) Уведомяването се извършва устно и писмено чрез формуляр по образец, на език, който пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2 разбират. **Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс** **§ 26.** В Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления (обн., ДВ, бр. 105 от 2006 г., изм., бр. 32 от 2010 г., бр. 51 от 2016 г. и бр. 63 от 2017 г.) се правят следните изменения и допълнения: 3. В чл. 6а: а) в ал. 1 думите „пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2“ се заменят с думите „лицата по чл. 3, ал. 1 и 2“. б) алинея 2 се изменя така: „(2) Уведомяването се извършва по ясен и разбираем начин, устно или писмено чрез формуляр по образец, на език, който лицата по чл. 3, ал. 1 и 2 разбират.“ в) в ал. 3 думите „пострадалия или на лицата по чл. 3, ал. 2“ се заменят с „лицата по чл. 3, ал. 1 и 2“.	Пълно съответствие.
Чл. 3 (3) Освен ако това не противоречи на интересите на жертвата или не пречи на хода на производството, държавите	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 75. (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г., бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) В	Пълно съответствие.

членки позволяват на жертвите да бъдат придружавани от избрано от тях лице при първия контакт с компетентен орган, когато поради последиците от престъплението жертвата се нуждае от съдействие, за да разбира или да бъде разбирана.	досъдебното производство пострадалият има следните права: … да има повереник; да получи писмен превод на постановлението за прекратяване или спиране на наказателното производство, ако не владее български език. **Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс** **§ 2.** В чл. 75 се правят следните допълнения: 1. В ал. 1 след думите „да има повереник“ се добавя „да бъде придружаван от лице, посочено от него“. 2. Създава се ал. 4: „(4) Пострадалият не може да бъде придружаван от лице, посочено от него, ако това противоречи на интересите на пострадалия или може да затрудни наказателното производство.“	
Член 4 Право на получаване на информация от първия контакт с компетентния орган		
Чл. 4 (1) Държавите членки гарантират, че от първия контакт с компетентния орган жертвите получават без ненужно забавяне следната информация, за да им се даде възможност да се ползват от правата, установени в настоящата директива:	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 6. (1) (Изм. – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и организациите за подкрепа на пострадали незабавно уведомяват пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2 за:	Пълно съответствие.
Чл. 4 (1)(а) вида подкрепа, която могат да получат, и от кого, включително, когато е необходимо, основна информация относно достъпа до медицинска помощ, всякаква специализирана помощ, включително психологическа помощ, и алтернативно настаняване;	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 6. (1) (Изм. – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и организациите за подкрепа на пострадали незабавно уведомяват пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2 за: 1. (изм. – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) възможностите им за достъп до медицинска помощ, за организациите, към които могат да се обърнат за безплатна психологическа помощ и подкрепа, както и за	Пълно съответствие.

	всякакъв вид специализирана помощ, които могат да получат; **Чл. 8.** (1) Формите на подпомагане на пострадалите от престъпления са: 4. практическа помощ. Чл. 11. (1) Организациите за подкрепа на пострадали и всички други юридически лица, които при изпълнение на своята дейност контактуват с пострадали от престъпления, са длъжни да им оказват практическа помощ. (3) (Нова – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) Организациите за подкрепа на пострадали осигуряват подслон или друго подходящо временно настаняване на пострадалите от престъпления, за които е налице непосредствен риск от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение.	
Чл. 4 (1)(б) процедурите за подаване на жалба във връзка с извършено престъпление и тяхната роля във връзка с тези процедури;	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 6. (1) (Изм. – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и организациите за подкрепа на пострадали незабавно уведомяват пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2 за: 3. органите, пред които може да бъде подаден сигнал за извършеното престъпление, процедурите след подаване на сигнала и възможностите за действие на пострадалите при условията и реда на тези процедури; 5. (предишна т. 4 – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) правата им в наказателния процес и възможностите за участието им в него;	Пълно съответствие.
Чл. 4 (1)(в) по какъв начин и при какви условия може да получат защита, включително мерки за защита;	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 6. (1) (Изм. – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и	Пълно съответствие.

	организациите за подкрепа на пострадали незабавно уведомяват пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2 за: 6. (предишна т. 5 – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) органите, към които могат да се обърнат, за да получат защита за себе си и своите близки, условията и реда за получаване на такава защита; **Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 75. (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г., бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) В досъдебното производство пострадалият има следните права: …; да получи защита за своята сигурност и тази на близките си;…	
Чл. 4 (1)(г) по какъв начин и при какви условия може да получат достъп до правна консултация, правна помощ и друг вид консултация;	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 6. (1) (Изм. – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и организациите за подкрепа на пострадали незабавно уведомяват пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2 за: 2. правото им на правна помощ, органите, към които могат да се обърнат за упражняването му, условията и реда за предоставяне на безплатна правна помощ; **Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 75. (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г., бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) В досъдебното производство пострадалият има следните права: … да има повереник; …..	Пълно съответствие.
Чл. 4 (1)(д) по какъв начин и при какви условия може да получат обезщетение;	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления**	Пълно съответствие.

	Чл. 6. (1) (Изм. – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и организациите за подкрепа на пострадали незабавно уведомяват пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2 за: 7. (предишна т. 6 – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) органите, към които могат да се обърнат, за да получат финансова компенсация от държавата, условията и реда за получаването ѝ;	
Чл. 4 (1)(е) по какъв начин и при какви условия имат право на устен и писмен превод;	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 6. (1) (Изм. – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и организациите за подкрепа на пострадали незабавно уведомяват пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2 за: 5. (предишна т. 4 – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) правата им в наказателния процес и възможностите за участието им в него; **Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 21. (2) Лицата, които не владеят български език, могат да се ползват от родния си или от друг език. В тези случаи се назначава преводач.	Пълно съответствие.
Чл. 4 (1)(ж) ако пребивават в държава членка, различна от тази, в която е извършено престъплението, специалните мерки, процедури или механизми, които са налични за защита на техните интереси в държавата членка, в която е установен първият контакт с компетентния орган;	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 6. (1) (Изм. – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и организациите за подкрепа на пострадали незабавно уведомяват пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2 за: 9. (предишна т. 8 – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) възможностите за защита на правата и интересите им, ако са пострадали от престъпления на територията на друга държава, и към кои органи	Пълно съответствие.

	могат да се обърнат в тези случаи.	
Чл. 4 (1)(з) наличните процедури за подаване на жалба при нарушаване на техните права от компетентния орган, действащ в рамките на наказателното производство;	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 6. (1) (Изм. – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и организациите за подкрепа на пострадали незабавно уведомяват пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2 за: 4. (нова – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) органите, пред които може да бъде подаден сигнал при нарушаване на правата им от компетентния орган, действащ в рамките на наказателното производство; Чл. 28. (1) (Доп. – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) Който не изпълни задължение по чл. 6, ал. 1, чл. 9 или чл. 11, ал. 1 и 3 и чл. 18, ал. 5, се наказва с глоба от 100 до 500 лв. или с имуществена санкция в размер от 1000 до 2000 лв. (2) Когато нарушението е извършено повторно, наказанието е глоба от 500 до 1500 лв. или имуществена санкция в размер от 2000 до 5000 лв.	Пълно съответствие.
Чл. 4 (1)(и) данните за връзка по тяхното дело;	**Инструкция № Із-507 на МВР от 26 март 2008 г. за осъществяване на прием на граждани и подкрепа на жертви на престъпления в структурните звена на национална служба "Полиция"** **Чл. 11.** На база попълнени стандартизирани бланки полицейските служители, работещи в гишето за прием, предоставят при поискване на заявителя или упълномощено от него по съответния ред лице информация за входящия номер на заявения материал, името и служебния телефон на служителя, на когото е възложена работата по случая.	Пълно съответствие.
Чл. 4 (1)(й) наличните услуги за възстановително правосъдие;	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 75. (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в	Пълно съответствие.

	сила от 28.05.2010 г., бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) В досъдебното производство пострадалият има следните права: да бъде уведомен за правата си в наказателното производство;…..	
Чл. 4 (1)(к) по какъв начин и при какви условия може да бъдат възстановени разходите, направени в резултат на участието им в наказателното производство.	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 6. (1) (Изм. – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и организациите за подкрепа на пострадали незабавно уведомяват пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2 за: 5. (предишна т. 4 – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) правата им в наказателния процес и възможностите за участието им в него; **Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 73а. (1) По искане на прокурора, на пострадалия или на неговите наследници, или на ощетеното юридическо лице в досъдебното производство съответният първоинстанционен съд еднолично в закрито заседание взема мерки по реда на Гражданския процесуален кодекс за обезпечаване на направени и присъдени разноски по делото. **Чл. 84.** (1) Пострадалият или неговите наследници, както и юридическите лица, които са претърпели вреди от престъплението, могат да предявят в съдебното производство граждански иск за обезщетение на вредите и да се установят като граждански ищци.	Пълно съответствие.
Чл. 4(2) Обхватът на посочената в параграф 1 информация и подробностите, които се съдържат в нея, могат да се различават в зависимост от специфичните нужди на жертвата и личните ѝ обстоятелства, както и в зависимост от вида или	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 6а. (Нов – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) (1) При уведомяването по чл. 6, ал. 1 компетентните органи се съобразяват със състоянието на пострадалите или на лицата по чл. 3, ал. 2, включително с възрастта им.	Пълно съответствие.

характера на престъплението. Допълнителна информация може да се предоставя и на по-късен етап в зависимост от нуждите на жертвата и значението на съответната информация във всяка фаза на производството.		
Член 5 Права на жертвите при подаване на жалбата		
Чл. 5 (1) Държавите членки гарантират, че жертвите получават писмено потвърждение за официалната жалба, подадена от тях до компетентния орган на държава членка, в което са описани основните елементи на съответното престъпление.	**Инструкция за деловодната дейност и документооборота в Прокуратурата на Република България от 01.05.2016 г.** Чл. 2 (1) Деловодната дейност включва: а) регистрация на входящи, изходящи и част от вътрешните документи; Чл. 8 (2) Всеки гражданин има правото да бъде информиран за отразения в Унифицираната информационна система статус на преписките, образувани в прокуратурата по негов сигнал или жалба, след удостоверяване на самоличността си. Чл. 22 (1) Регистрацията на документите се извършва в деня на постъпването им и обхваща: 1. вписване на регистрационни данни – входящ номер на постъпващия документ, дата, вид на документа, кореспондент.	Пълно съответствие.
Чл. 5 (2) Държавите членки гарантират, че жертви, които желаят да подадат жалба във връзка с извършено престъпление и които не разбират или не говорят езика на компетентния орган, имат възможност да подадат жалбата на език, който разбират, или да получат необходимата езикова помощ.	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 142. (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2014 г.) (1) Когато свидетелят не владее български език, назначава се преводач. **Закон за Националната система за спешни повиквания с единен европейски номер 112** Чл. 8. (1) Центровете 112 изпълняват следните основни функции: ... 3. приемат и изясняват получените повиквания освен на български език и най-малко на два официални езика на Европейския съюз;	Пълно съответствие.
Чл. 5 (3) Държавите членки	**Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-**	Пълно

гарантират, че жертви, които не разбират или не говорят езика на компетентния орган, получават безплатен превод на предвиденото в параграф 1 писмено потвърждение за тяхната жалба, ако те поискат това, на език, който разбират.	**процесуалния кодекс** § 6. В чл. 209, ал. 2 се създава изречение четвърто: „Когато не владее български език, заявителят има право на превод на разбираем за него език на писменото потвърждение за получаването на подаденото съобщение.“	съответствие.
Член 6 Право на жертвите да получават информация по делото		
Чл. 6 (1) Държавите членки гарантират, че на жертвите се съобщава без ненужно забавяне за правото им да получават следната информация относно наказателното производство, образувано в резултат на подадената жалба във връзка с извършено срещу тях престъпление, както и че при поискване жертвите получават тази информация:	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 6. (1) (Изм. – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и организациите за подкрепа на пострадали незабавно уведомяват пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2 за: 5. (предишна т. 4 – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) правата им в наказателния процес и възможностите за участието им в него; **Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 75. (1) В досъдебното производство пострадалият има следните права: да бъде уведомен за правата си в наказателното производство; да бъде информиран за хода на наказателното производство; (2) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Органът, който образува досъдебното производство, уведомява незабавно пострадалия за това, ако той е посочил адрес за призоваване в страната.	Пълно съответствие.
Чл. 6 (1)(а) всяко решение да не се продължава или да се прекрати разследване или да не се възбужда наказателно преследване срещу извършителя на престъплението;	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 213. (1) (Доп. – ДВ, бр. 62 от 2016 г., в сила от 9.08.2016 г.) Прокурорът може да откаже да образува досъдебно производство, за което уведомява пострадалия или неговите наследници, ощетеното юридическо лице и лицето, направило съобщението…..	Пълно съответствие.

	Чл. 243. (4) (Предишна ал. 3 – ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) Препис от постановлението за прекратяване на наказателното производство се изпраща на обвиняемия, на пострадалия или неговите наследници, или на ощетеното юридическо лице, които могат да обжалват постановлението пред съответния първоинстанционен съд в седемдневен срок от получаването на преписа. Чл. 244. (3) (Доп. – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) При спиране на наказателното производство прокурорът изпраща препис от постановлението на обвиняемия, както и на пострадалия или неговите наследници, а в случаите на чл. 25, ал. 1, т. 6 и ги уведомява за правата по чл. 80.	
Чл. 6 (1)(б) датата и мястото на съдебното производство и естеството на повдигнатите срещу извършителя обвинения.	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 75. (1) В досъдебното производство пострадалият има следните права: да бъде уведомен за правата си в наказателното производство; да бъде информиран за хода на наказателното производство; Чл. 179. (1) В призовката се посочват: наименованието на учреждението, което я изпраща, номерът на делото и годината на образуването му; името и адресът на призованото лице; качеството, в което то се призовава; мястото, датата и часът, в който се призовава, и последиците от неявяването. Чл. 227. (2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Обвиняемият и неговият защитник, пострадалият и неговият повереник се призовават за предявяването на разследването, ако са поискали това. Чл. 228. (1) Разследващият орган определя срок за проучване на материалите в зависимост от фактическата и правната сложност на делото, от неговия обем и от други обстоятелства, които могат да имат значение за времетраенето на проучването. (2) Когато някое от явилите се лица не е в състояние да проучи материалите, разследващият орган е длъжен да му ги разясни, а при	Пълно съответствие.

	нужда да му ги прочете. Чл. 247б. (2) За разпоредителното заседание и за въпросите по чл. 248, ал. 1 се уведомяват прокурорът и защитникът, както и пострадалият или неговите наследници и ощетеното юридическо лице, на които се съобщава за правото да упълномощят повереник. Чл. 328. Страните и другите лица, които следва да вземат участие във въззивното производство, се призовават по реда на чл. 178 - 182, освен ако датата за разглеждане на делото им е съобщена от първата инстанция. Чл. 353. (1) Касационната жалба и протестът се разглеждат в съдебно заседание с призоваване на страните.	
Чл. 6 (2) Държавите членки гарантират, че в съответствие с тяхната роля в съответната наказателноправна система, на жертвите се съобщава без ненужно забавяне за правото им да получават следната информация относно наказателното производство, образувано в резултат на подадената жалба във връзка с извършено срещу тях престъпление, както и че при поискване жертвите получават тази информация:	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 6. (1) (Изм. – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и организациите за подкрепа на пострадали незабавно уведомяват пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2 за: 5. (предишна т. 4 – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) правата им в наказателния процес и възможностите за участието им в него; **Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 75. (1) В досъдебното производство пострадалият има следните права: да бъде уведомен за правата си в наказателното производство; да бъде информиран за хода на наказателното производство;	Пълно съответствие.
Чл. 6 (2)(а) всяко влязло в сила решение по дело;	**Наказателно-процесуален кодекс**	Пълно съответствие.

	Чл. 263. (4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 109 от 2008 г.) Във всички случаи присъдата се обявява публично. Чл. 310. (1) Присъдата се обявява от председателя незабавно, след като е подписана от всички членове на състава на съда. Чл. 340. (1) (Доп. – ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) Решението на въззивната инстанция заедно с мотивите се изготвя не по-късно от тридесет дни от съдебното заседание, в което делото е обявено за решаване, а в случаите по чл. 308, ал. 2 – не по-късно от шестдесет дни. (2) Решението заедно с мотивите се обявява в съдебно заседание с призоваване на страните или им се съобщава писмено, че е изготвено. **ПРАВИЛНИК за администрацията в съдилищата** Чл. 61. (2) Страните по делата, техни пълномощници или лица с правен интерес могат да искат справки и да получават преписи от документи по архивираните дела. Чл. 74. (2) При писмено заявление служителите от съответните служби издават съдебни удостоверения, преписи и копия от приложените към делата книжа в тридневен срок след разпореждане на съдията докладчик.	
Чл. 6 (2)(б) информация за развитието на наказателното производство, освен в изключителни случаи, когато такова уведомяване може да попречи на нормалния ход на делото.	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 75. (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г., бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) В досъдебното производство пострадалият има следните права: …. да бъде информиран за хода на наказателното производство;….. Чл. 227. (2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Обвиняемият и неговият защитник, пострадалият и неговият повереник се призовават за предявяването на разследването, ако са поискали това.	Пълно съответствие.

	Чл. 243. (4) (Предишна ал. 3 – ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) Препис от постановлението за прекратяване на наказателното производство се изпраща на обвиняемия, на пострадалия или неговите наследници, или на ощетеното юридическо лице, които могат да обжалват постановлението пред съответния първоинстанционен съд в седемдневен срок от получаването на преписа. Чл. 244. (3) (Доп. – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) При спиране на наказателното производство прокурорът изпраща препис от постановлението на обвиняемия, както и на пострадалия или неговите наследници,…... Чл. 247б. (2) За разпоредителното заседание и за въпросите по чл. 248, ал. 1 се уведомяват прокурорът и защитникът, както и пострадалият или неговите наследници и ощетеното юридическо лице, на които се съобщава за правото да упълномощят повереник. Чл. 340. (2) Решението заедно с мотивите се обявява в съдебно заседание с призоваване на страните или им се съобщава писмено, че е изготвено. **ПРАВИЛНИК за администрацията в съдилищата** Чл. 73. (5) Справки по движението на делата се дават незабавно. Справки по движението на делата се дават и чрез средства за отдалечен достъп.	
Чл. 6(3) Информацията по параграф 1, буква а) и параграф 2, буква а) включва мотивите или кратко резюме на мотивите на въпросното решение, освен в случай на решение, взето от съдебни заседатели, или на решение, при което мотивите са с поверителен характер, в които случаи съгласно националното	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 199. (1) В досъдебното производство прокурорът и разследващите органи се произнасят с постановления. (2) Всяко постановление съдържа: данни за времето и мястото на издаването му, за органа, който го издава, за делото, по което се издава; мотиви; диспозитив и подпис на органа, който го издава. Чл. 305. (3) В мотивите се посочват установените обстоятелства, въз	Пълно съответствие.

право не се предвижда предоставяне на мотиви.	основа на кои доказателствени материали и какви са правните съображения за взетото решение. При противоречия на доказателствените материали се излагат съображения защо едни от тях се приемат, а други се отхвърлят.	
Чл. 6 (4) Компетентният орган се съобразява с желанието на жертвите да получават или да не получават информация, освен ако тази информация трябва да бъде предоставена поради правото на жертвата да участва активно в наказателното производство. Държавите членки дават на жертвата възможност да промени желанието си във всеки един момент, като тази промяна се взема предвид.	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 75. (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г., бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) В досъдебното производство пострадалият има следните права: да бъде уведомен за правата си в наказателното производство; .....; да бъде информиран за хода на наказателното производство; да участва в производството съгласно установеното в този кодекс; ..... (3) (Предишна ал. 2, доп. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Правата на пострадалия възникват, ако той изрично поиска да участва в досъдебното производство и посочи адрес за призоваване в страната. Чл. 77. (1) Молбата за участие в съдебното производство като частен обвинител може да бъде устна или писмена. (2) Молбата трябва да съдържа данни за лицето, което я подава, и за обстоятелствата, на които се основава. (3) (Изм. – ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) Молбата се прави най-късно до започване на разпоредителното заседание пред първоинстанционния съд. Чл. 85. (1) В молбата за предявяване на граждански иск се посочват: трите имена на подателя и на лицето, срещу което се предявява искът; наказателното дело, по което се подава; престъплението, от което са причинени вредите, и характерът и размерът на вредите, за които се иска обезщетение. (2) Молбата може да бъде устна или писмена.	Пълно съответствие.

	(3) (Изм. – ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г., бр. 7 от 2019 г.) Гражданският иск се предявява най-късно до започването на разпоредителното заседание, а при дела от частен характер до започването на съдебното следствие пред първоинстанционния съд. Чл. 247б. (4) В 7-дневен срок от връчването на съобщението пострадалият или неговите наследници могат да направят искания за конституиране като частен обвинител и граждански ищец, а ощетеното юридическо лице – като граждански ищец.	
Чл. 6 (5) Държавите членки гарантират, че на жертвите се предоставя възможност да бъдат уведомени без ненужно забавяне за освобождаването или бягството на лице, което е задържано под стража, срещу което е възбудено наказателно преследване или което е осъдено за престъпления, които ги засягат. Освен това държавите членки правят необходимото жертвите да получават информация за всички мерки, които са взети за осигуряване на тяхната защита в случай на освобождаване или бягство на извършителя на престъплението.	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 67а. (Нов – ДВ, бр. 16 от 2019 г.) Прокурорът в досъдебното производство и съдът в съдебното производство незабавно уведомяват пострадалия със специфични нужди от защита в случаите, когато: 1. обвиняемият наруши взетата мярка за неотклонение домашен арест или задържане под стража; 2. взетата мярка за неотклонение домашен арест или задържане под стража бъде отменена или заменена с подписка или гаранция. **ЗАКОН за изпълнение на наказанията и задържането под стража** Чл. 15. (1) (Изм. – ДВ, бр. 32 от 2016 г.) Началникът на затвора: 6а. (нова – ДВ, бр. 16 от 2019 г.) незабавно уведомява пострадалия със специфични нужди от защита в случаите на чл. 54, ал. 2; Чл. 54. (2) (Нова – ДВ, бр. 16 от 2019 г.) В досието по ал. 1 се съхраняват и данни, необходими за незабавното уведомяване на пострадалия в случаите, когато лишеният от свобода: 1. избяга; 2. временно ще напусне мястото за изтърпяване на наказанието	Пълно съответствие.

	лишаване от свобода при мярка за поощрение по чл. 98, ал. 1, т. 6 – 9; 3. бъде освободен в случаите на чл. 176.	
Чл. 6 (6) При поискване жертвите получават информацията по параграф 5 най-малко в случаите, когато съществува опасност или установен риск от вреда за тях, освен ако не е налице установен риск от вреда за извършителя, която би могла да възникне в резултат на уведомяването.	Вж. относимите разпоредби по предния параграф.	Пълно съответствие.
Член 7 Право на устен и писмен превод		
Чл. 7 (1) Държавите членки гарантират, че на жертви, които не разбират или не говорят езика на наказателното производство, се предоставя при поискване безплатен устен превод в зависимост от ролята им в наказателното производство в съответната наказателноправна система, най-малко по време на изслушванията или разпитите на жертвата в хода на наказателното производство пред разследващите и съдебните органи, включително по време на полицейските разпити, както и устен превод с цел активно участие на жертвите в съдебните заседания и евентуалните необходими междинни изслушвания.	**Наказателно-процесуален кодекс** **Чл. 21.** (1) Наказателното производство се води на български език. (2) Лицата, които не владеят български език, могат да се ползват от родния си или от друг език. В тези случаи се назначава преводач. **Чл. 142.** (1) Когато свидетелят не владее български език, назначава се преводач. **Чл. 189.** (2) Разноските за преводач на досъдебното производство са за сметка на съответния орган, а разноските за преводач в съдебното производство са за сметка на съда.	Пълно съответствие.

Чл. 7 (2) Без да се засяга правото на защита и в съответствие с правилата за дискреционните правомощия на съда, може да се използват комуникационни технологии като видеоконферентна, телефонна или интернет връзка, освен ако се налага физическото присъствие на устен преводач, за да може жертвите да упражняват ефективно своите права или да разберат производството.	**Наказателно-процесуален кодекс** **Чл. 21**. (1) Наказателното производство се води на български език. (2) Лицата, които не владеят български език, могат да се ползват от родния си или от друг език. В тези случаи се назначава преводач. **Чл. 139.** (7) Разпит на свидетел извън страната може да се извърши и чрез видеоконференция или телефонна конференция в съответствие с разпоредбите на този кодекс. (8) Разпит на свидетел, намиращ се в страната, чрез видеоконференция или телефонна конференция може да се извърши в съдебното производство, а в досъдебното производство - при условията и по реда на чл. 223.	Пълно съответствие.
Чл. 7 (3) Държавите членки гарантират, че на жертвите, които не разбират или не говорят езика на съответното наказателно производство, в зависимост от ролята им в наказателното производство в съответната наказателноправна система, се предоставя при поискване безплатно писмен превод на информацията, която е от съществено значение за упражняване на техните права в наказателното производство, на език, който те разбират, доколкото такава информация се предоставя на жертвите. Преводите на такава информация включват най-малко всяко решение, с което се	**Наказателно-процесуален кодекс** **Чл. 21.** (1) Наказателното производство се води на български език. (2) Лицата, които не владеят български език, могат да се ползват от родния си или от друг език. В тези случаи се назначава преводач. **Чл. 75.** В досъдебното производство пострадалият има следните права: да бъде уведомен за правата си в наказателното производство; … да получи писмен превод на постановлението за прекратяване или спиране на наказателното производство, ако не владее български език. **Чл. 189.** (2) Разноските за преводач на досъдебното производство са за сметка на съответния орган, а разноските за преводач в съдебното производство са за сметка на съда. **Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс** **§ 7.** В чл. 213 се правят следните допълнения:	Пълно съответствие.

прекратява наказателното производство във връзка с престъплението, извършено срещу жертвата, и при поискване от страна на жертвата — мотивите или кратко резюме на мотивите за това решение, освен в случай на решение, взето от съдебни заседатели, или на решение, при което мотивите са с поверителен характер, в които случаи съгласно националното право не се предвижда предоставяне на мотиви.	1. Създава се нова ал. 2: „(2) Пострадалият има право да получи писмен превод на постановлението за отказ от образуване на досъдебно производство, ако не владее български език.“	
Чл. 7 (4) Държавите членки гарантират, че на жертви, които имат право да получават информация за датата и мястото на съдебното производство в съответствие с член 6, параграф 1, буква б) и които не разбират езика на компетентния орган, се предоставя при поискване писмен превод на информацията, която те имат право да получат.	**Наказателно-процесуален кодекс** **Чл. 15.** (4) На пострадалия се осигуряват необходимите процесуални средства за защита на неговите права и законни интереси. **Чл. 21.** (2) Лицата, които не владеят български език, могат да се ползват от родния си или от друг език. В тези случаи се назначава преводач. **Чл. 179.** (1) В призовката се посочват: наименованието на учреждението, което я изпраща, номерът на делото и годината на образуването му; името и адресът на призованото лице; качеството, в което то се призовава; мястото, датата и часът, в който се призовава, и последиците от неявяването. **Чл. 247б.** (2) За разпоредителното заседание и за въпросите по чл. 248, ал. 1 се уведомяват прокурорът и защитникът, както и пострадалият или неговите наследници и ощетеното юридическо лице, на които се съобщава за правото да упълномощят повереник. **Чл. 328.** Страните и другите лица, които следва да вземат участие във въззивното производство, се призовават по реда на чл. 178 - 182, освен	Пълно съответствие.

	ако датата за разглеждане на делото им е съобщена от първата инстанция. **Чл. 353.** (1) Касационната жалба и протестът се разглеждат в съдебно заседание с призоваване на страните.	
Чл. 7 (5) Жертвите могат да направят обосновано искане даден документ да се счита за документ от съществено значение. Няма изискване за писмен превод на части от документи от съществено значение, които нямат отношение към целта да се даде възможност на жертвите да участват активно в наказателното производство.	**Наказателно-процесуален кодекс** **Чл. 75.** (1) В досъдебното производство пострадалият има следните права: да бъде уведомен за правата си в наказателното производство; … да прави искания, бележки и възражения; **Чл. 79.** Частният обвинител има следните права: да се запознае с делото и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да участва в съдебното производство; да прави искания, бележки и възражения и да обжалва актовете на съда, когато са накърнени неговите права и законни интереси. **Чл. 87.** (1) Гражданският ищец има следните права: да участва в съдебното производство; да иска обезпечаване на гражданския иск; да се запознава с делото и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да прави искания, бележки и възражения и да обжалва актовете на съда, които накърняват неговите права и законни интереси.	Пълно съответствие.
Чл. 7 (6) Без да се засягат параграфи 1 и 3, вместо писмен превод може да се предостави устен превод или устно резюме на документите от съществено значение, при условие че този устен превод или устно резюме не накърнява справедливостта на производството.	**Наказателно-процесуален кодекс** **Чл. 21.** (2) Лицата, които не владеят български език, могат да се ползват от родния си или от друг език. В тези случаи се назначава преводач.	Пълно съответствие.
Чл. 7 (7) Държавите членки гарантират, че компетентният орган преценява дали жертвите се нуждаят от устен или писмен	**Наказателно-процесуален кодекс** **Чл. 12.** (1) Съдебното производство е състезателно.	Пълно съответствие.

превод в съответствие с предвиденото в параграфи 1 и 3. Жертвите може да оспорват решението да не се предоставя устен или писмен превод. Процесуалните правила относно това оспорване се определят от националното право.	(2) Страните в съдебното производство имат равни процесуални права, освен в случаите, предвидени в този кодекс. **Чл. 79.** Частният обвинител има следните права: … да участва в съдебното производство; да прави искания, бележки и възражения и да обжалва актовете на съда, когато са накърнени неговите права и законни интереси. **Чл. 87.** (1) Гражданският ищец има следните права: да участва в съдебното производство; … да прави искания, бележки и възражения и да обжалва актовете на съда, които накърняват неговите права и законни интереси. **Чл. 196.** (1) При упражняване на ръководство и надзор прокурорът може да: 7. отменя по свой почин или по жалба на заинтересованите лица постановленията на разследващия орган. **Чл. 200.** Постановленията на разследващия орган се обжалват пред прокурора. Постановленията на прокурора, които не подлежат на съдебен контрол, се обжалват пред прокурор от по-горестоящата прокуратура, чието постановление не подлежи на обжалване.	
Чл. 7 (8) Осигуряването на устен или писмен превод и оспорването на решение да не се предоставя устен или писмен превод по настоящия член не може да водят до неоснователно удължаване на наказателното производство.	**Наказателно-процесуален кодекс** **Чл. 22.** (1) Съдът разглежда и решава делата в разумен срок. (2) Прокурорът и разследващите органи са длъжни да осигурят провеждането на досъдебното производство в предвидените в този кодекс срокове.	Пълно съответствие.
Член 8 Право на достъп до служби за подкрепа на жертвите		
Чл. 8 (1) Държавите членки гарантират, че жертвите, в съответствие с нуждите си, имат	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления**	Пълно съответствие.

безплатен достъп в условията на поверителност до служби за подкрепа на жертвите, действащи в интерес на жертвите, преди и по време на наказателното производство, както и в рамките на подходящ срок след приключване на наказателното производство.	Чл. 8 (1) Формите на подпомагане на пострадалите от престъпления са: 1. медицинска помощ при спешни състояния по реда на Закона за здравето; 2. психологическа консултация и помощ; 3. безплатна правна помощ по реда на Закона за правната помощ; 4. практическа помощ. (2) Лицата по чл. 3, ал. 2 могат да ползват формите на подпомагане по ал. 1, т. 2 - 4. (3) Формите на подпомагане по ал. 1, т. 2 и 4 се предоставят при спазване на принципа на поверителност преди образуване на наказателно производство, по време на или в подходящ срок след приключване на наказателното производство съобразно нуждите на пострадалите и на лицата по чл. 3, ал. 2. (4) При необходимост безплатната психологическа консултация и помощ по ал. 1, т. 2 се предоставят и след постановяване на решението по чл. 24. **Чл. 9.** (1) Безплатната психологическа консултация и помощ се предоставят от специалисти - психолози от организациите за подкрепа на пострадали, съобразно нуждите на пострадалия и психологическото му състояние. **Допълнителна разпоредба** § 1. По смисъла на този закон "организация за подкрепа на пострадали" е юридическо лице с нестопанска цел, създадено при условията на българското законодателство и регистрирано в обществена полза, което безплатно оказва подкрепа на пострадали от престъпления и при подходящи условия допълва действията на държавата в това отношение.	
Членовете на семейството имат	**Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-**	

достъп до служби за подкрепа на жертвите в зависимост от нуждите си и степента на вредите, претърпени в резултат от извършеното срещу жертвата престъпление.	**процесуалния кодекс:** § 26. В Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления (обн., ДВ, бр. 105 от 2006 г.; изм., бр. 32 от 2010 г., бр. 51 от 2016 г. и бр. 63 от 2017 г.) се правят следните изменения и допълнения: 1. В чл. 3, ал. 1 след думите „да получат пострадали“ се добавя „и членовете на тяхното семейство“.	
Чл. 8 (2) Държавите членки улесняват насочването на жертвите от компетентния орган, получил жалбата, и от други съответни звена към служби за подкрепа на жертвите.	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** **Чл. 6.** (1) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и организациите за подкрепа на пострадали незабавно уведомяват пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2 за: 1. възможностите им за достъп до медицинска помощ, за организациите, към които могат да се обърнат за безплатна психологическа помощ и подкрепа, както и за всякакъв вид специализирана помощ, които могат да получат; 2. правото им на правна помощ, органите, към които могат да се обърнат за упражняването му, условията и реда за предоставяне на безплатна правна помощ;	Пълно съответствие.
Чл. 8 (3) Държавите членки предприемат мерки за създаване на служби за подкрепа, осигуряващи безплатно специализирани услуги в условията на поверителност, в допълнение или като неразделна част от службите, осигуряващи общи услуги за подкрепа на жертвите, или осигуряват условия за организациите за подкрепа на жертвите да ползват	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 8 (1) Формите на подпомагане на пострадалите от престъпления са: 1. медицинска помощ при спешни състояния по реда на Закона за здравето; 2. психологическа консултация и помощ; 3. безплатна правна помощ по реда на Закона за правната помощ; 4. практическа помощ. **Допълнителна разпоредба**	Пълно съответствие.

съществуващите професионални структури, които предоставят такава специализирана подкрепа. Жертвите имат достъп до тези служби в зависимост от специфичните си нужди, а членовете на семейството имат достъп до същите в зависимост от специфичните си нужди и от степента на вредите, претърпени в резултат от извършеното срещу жертвата престъпление.	§ 1. По смисъла на този закон "организация за подкрепа на пострадали" е юридическо лице с нестопанска цел, създадено при условията на българското законодателство и регистрирано в обществена полза, което безплатно оказва подкрепа на пострадали от престъпления и при подходящи условия допълва действията на държавата в това отношение. **ПРАВИЛНИК за прилагане на Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** **Чл. 26** (1) Безплатна психологическа консултация и помощ по чл. 9 от закона се предоставят на територията на всеки от апелативните съдебни райони от специалисти – психолози от организации за подкрепа на пострадали, като организациите се финансират при условията и по реда на Закона за обществените поръчки. (2) Организациите по ал. 1 осигуряват подслон или друго подходящо временно настаняване на пострадалите в случаите, предвидени в чл. 11, ал. 3 от закона, за срок до десет дни въз основа на молба на пострадалия от престъпление. Разследващите органи насочват пострадалите към организациите за подкрепа. (3) Осигуряването на подслон или друго подходящо временно настаняване се извършва незабавно на друго място, различно от обичайното местопребиваване на пострадалия от престъпление, което е безопасно за него. (5) Подпомагането по ал. 1 и 2 се предоставя на пострадалото лице за определен период от една организация. **Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс:** § 26. В Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления (обн., ДВ, бр. 105 от 2006 г.; изм., бр. 32 от 2010 г., бр. 51 от 2016 г. и бр. 63 от 2017 г.) се правят следните изменения и	

	допълнения: 1. В чл. 3, ал. 1 след думите „да получат пострадали“ се добавя „и членовете на тяхното семейство“.	
Чл. 8 (4) Службите за подкрепа на жертвите и всички други специализирани служби за подкрепа могат да се създават като публични или неправителствени организации и могат да бъдат организирани както на професионална, така и на доброволна основа.	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** **§ 1.** По смисъла на този закон "организация за подкрепа на пострадали" е юридическо лице с нестопанска цел, създадено при условията на българското законодателство и регистрирано в обществена полза, което безплатно оказва подкрепа на пострадали от престъпления и при подходящи условия допълва действията на държавата в това отношение.	Пълно съответствие.
Чл. 8 (5) Държавите членки гарантират, че достъпът до служби за подкрепа на жертвите не зависи от това, дали жертвата е подала официална жалба пред компетентен орган във връзка с извършено престъпление.	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 11. (1) Организациите за подкрепа на пострадали и всички други юридически лица, които при изпълнение на своята дейност контактуват с пострадали от престъпления, са длъжни да им оказват практическа помощ. (2) (Доп. – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) Практическата помощ се изразява в разполагането на видно място на съответни информационни табла и други материали за правата на пострадалите от престъпления по този закон, в създаването на спокойна и благоприятна среда при осъществяването на контакта с тях, в предоставянето на информация относно риска от вторично и повторно виктимизиране, от сплашване или отмъщение, както и в предоставяне на съвети относно предотвратяването им. (3) (Нова – ДВ, бр. 51 от 2016 г., в сила от 6.10.2016 г.) Организациите за подкрепа на пострадали осигуряват подслон или друго подходящо временно настаняване на пострадалите от престъпления, за които е налице непосредствен риск от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение.	Пълно съответствие.

Член 9 Подкрепа от службите за подкрепа на жертвите		
Чл. 9 (1) Посочените в член 8, параграф 1 служби за подкрепа на жертвите осигуряват като минимум:		
Чл. 9 (1) (а) информация, съвети и подкрепа от значение за правата на жертвите, включително за получаване на достъп до националните системи за обезщетение за претърпени вреди от престъпление, и относно тяхната роля в наказателното производство, включително по отношение на подготовката за явяване в съдебното производство;	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** **Чл. 6.** (1) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и организациите за подкрепа на пострадали незабавно уведомяват пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2 за: 5. правата им в наказателния процес и възможностите за участието им в него; 6. органите, към които могат да се обърнат, за да получат защита за себе си и своите близки, условията и реда за получаване на такава защита; 7. органите, към които могат да се обърнат, за да получат финансова компенсация от държавата, условията и реда за получаването ѝ;	Пълно съответствие.
Чл. 9 (1) (б) информация за всички подходящи съществуващи специализирани служби за подкрепа на жертвите или пряко насочване на случая към тях;	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** **Чл. 6.** (1) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и организациите за подкрепа на пострадали незабавно уведомяват пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2 за: 1. възможностите им за достъп до медицинска помощ, за организациите, към които могат да се обърнат за безплатна психологическа помощ и подкрепа, както и за всякакъв вид специализирана помощ, които могат да получат;	Пълно съответствие.
Чл. 9 (1) (в) емоционална и, когато такава е налична, психологическа подкрепа;	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления**	Пълно съответствие.

	Чл. 8. (1) Формите на подпомагане на пострадалите от престъпления са: 2. психологическа консултация и помощ;	
Чл. 9 (1) (г) съвети, свързани с финансови и практически въпроси, произтичащи от престъплението;	Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления Чл. 11 (1) Организациите за подкрепа на пострадали и всички други юридически лица, които при изпълнение на своята дейност контактуват с пострадали от престъпления, са длъжни да им оказват практическа помощ. (2) Практическата помощ се изразява в разполагането на видно място на съответни информационни табла и други материали за правата на пострадалите от престъпления по този закон, в създаването на спокойна и благоприятна среда при осъществяването на контакта с тях.	Пълно съответствие.
Чл. 9 (1) (д) съвети относно риска и предотвратяването на риска от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение, освен ако тези съвети не се предоставят от други публични или частни служби.	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** **Чл. 11.** (2) (Практическата помощ се изразява в разполагането на видно място на съответни информационни табла и други материали за правата на пострадалите от престъпления по този закон, в създаването на спокойна и благоприятна среда при осъществяването на контакта с тях, в предоставянето на информация относно риска от вторично и повторно виктимизиране, от сплашване или отмъщение, както и в предоставяне на съвети относно предотвратяването им.	Пълно съответствие.
Чл. 9 (2) Държавите членки насърчават службите за подкрепа на жертвите да обръщат особено внимание на специфичните нужди на жертвите, които са претърпели значителни вреди поради тежестта на престъплението.		Не подлежи на въвеждане.
Чл. 9 (3) Посочените в член 8, параграф 3 специализирани		

служби за подкрепа разработват и предлагат като минимум следните услуги, освен ако същите не се предоставят от други публични или частни служби:		
Чл. 9 (3) (а) подслон или друго подходящо временно настаняване на жертвата, която се нуждае от сигурно място поради непосредствен риск от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение;	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** **Чл. 11.** (3) Организациите за подкрепа на пострадали осигуряват подслон или друго подходящо временно настаняване на пострадалите от престъпления, за които е налице непосредствен риск от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение.	Пълно съответствие.
Чл. 9 (3) (б) целева и интегрирана подкрепа за жертвите със специфични нужди, като жертвите на сексуално насилие, жертвите на насилие, основано на пола, и жертвите на насилие при близки взаимоотношения, включително подкрепа при претърпяна травма, както и консултации.	**Закон за закрила на детето** (1) Закрилата на детето по този закон се осъществява чрез: 2. настаняване в семейство на роднини или близки; 4. настаняване в приемно семейство; 5. предоставяне на социални и интегрирани здравно-социални услуги за резидентна грижа; **Закон за защита от домашното насилие** **Чл. 6.** (1) Държавата създава условия за изпълнението на програми за превенция и защита от домашно насилие и програми, осигуряващи помощ на пострадалите лица. (7) Ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година по бюджета на Министерството на правосъдието се определят средства за финансиране на проекти на юридически лица с нестопанска цел, които отговарят на изискванията на ал. 3 и при	Пълно съответствие.

	условие, че те осъществяват дейности по този закон, за разработване и изпълнение на: 2. програми за предоставяне на помощ на лица, пострадали от домашно насилие, които включват: а) социално, психологическо и правно консултиране и помощ от специалисти; б) насочване към други необходими специалисти и интердисциплинарни консултации, както и към социални услуги за лица, пострадали от домашно насилие; **Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** **Чл. 8.** (1) Формите на подпомагане на пострадалите от престъпления са: 1. медицинска помощ при спешни състояния по реда на Закона за здравето; 2. психологическа консултация и помощ; 3. безплатна правна помощ по реда на Закона за правната помощ; 4. практическа помощ.	
ГЛАВА 3 УЧАСТИЕ В НАКАЗАТЕЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО **Член 10 Право на изслушване**		
Чл. 10 (1) Държавите членки гарантират, че жертвите могат да бъдат изслушвани в хода на наказателното производство и могат да представят доказателства. При изслушването на дете жертва	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 75. (1) В досъдебното производство пострадалият има следните права: да бъде уведомен за правата си в наказателното производство; … да бъде информиран за хода на наказателното производство; да участва в производството съгласно установеното в този кодекс; да прави	Пълно съответствие.

надлежно се отчитат неговата възраст и зрялост.	искания, бележки и възражения; Чл. 79. Частният обвинител има следните права: … да представя доказателства; да участва в съдебното производство; да прави искания, бележки и възражения и да обжалва актовете на съда, когато са накърнени неговите права и законни интереси. Чл. 87. (1) Гражданският ищец има следните права: … да се запознава с делото и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да прави искания, бележки и възражения и да обжалва актовете на съда, които накърняват неговите права и законни интереси. **Закон за закрила на детето** **Чл. 15.** (1) Във всяко административно или съдебно производство, по което се засягат права или интереси на дете, то задължително се изслушва, ако е навършило 10-годишна възраст, освен ако това би навредило на неговите интереси. (2) Когато детето не е навършило 10-годишна възраст, то може да бъде изслушано в зависимост от степента на неговото развитие. Решението за изслушване се мотивира. (4) Съдебните и административните органи осигуряват подходяща обстановка за изслушване на детето, съобразена с неговата възраст. На изслушването и консултирането на детето задължително присъства социален работник от дирекция "Социално подпомагане" по настоящия адрес на детето, а при необходимост - и друг подходящ специалист.	
Чл. 10 (2) Процесуалните правила, съгласно които жертвите могат да бъдат изслушвани в хода на наказателното производство и могат да представят доказателства, се определят от		Не подлежи на въвеждане.

националното право.		
Член 11 Права в случай на решение да не се провежда наказателно преследване		
Чл. 11 (1) Държавите членки гарантират, че в зависимост от ролята им в съответната наказателноправна система, жертвите имат право на преразглеждане на всяко решение да не се провежда наказателно преследване. Процесуалните правила относно това преразглеждане се определят от националното право.	**Наказателно-процесуален кодекс** **Чл. 75.** (1) В досъдебното производство пострадалият има следните права: … да обжалва актовете, които водят до прекратяване или спиране на наказателното производство; **Чл. 213.** (1) Прокурорът може да откаже да образува досъдебно производство, за което уведомява пострадалия или неговите наследници, ощетеното юридическо лице и лицето, направило съобщението. Постановлението подлежи на обжалване пред по-горестоящата прокуратура. **Чл. 243.** (4) Препис от постановлението за прекратяване на наказателното производство се изпраща на обвиняемия, на пострадалия или неговите наследници, или на ощетеното юридическо лице, които могат да обжалват постановлението пред съответния първоинстанционен съд в седемдневен срок от получаването на преписа.	Пълно съответствие.
Чл. 11 (2) Когато в съответствие с националното право ролята на жертвата в съответната наказателноправна система се установява едва след вземането на решение за възбуждане на наказателно преследване срещу извършителя на престъплението, държавите членки гарантират, че най-малкото жертвите на тежки престъпления имат правото на преразглеждане на решението да не се провежда наказателно преследване. Процесуалните правила за това преразглеждане се определят от националното		Не подлежи на въвеждане.

право.		
Чл. 11 (3) Държавите членки гарантират, че на жертвите се съобщава без ненужно забавяне за правото им да получават достатъчно информация, въз основа на която да решат дали да обжалват решението да не се провежда наказателно преследване, както и че при поискване те действително получават тази информация.	**Наказателно-процесуален кодекс** **Чл. 75.** (1) В досъдебното производство пострадалият има следните права: да бъде уведомен за правата си в наказателното производство; … да бъде информиран за хода на наказателното производство; … да обжалва актовете, които водят до прекратяване или спиране на наказателното производство; да има повереник; да получи писмен превод на постановлението за прекратяване или спиране на наказателното производство, ако не владее български език. **Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадалите от престъпления** **Чл. 6.** (1) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и организациите за подкрепа на пострадали незабавно уведомяват пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2 за: 3. органите, пред които може да бъде подаден сигнал за извършеното престъпление, процедурите след подаване на сигнала и възможностите за действие на пострадалите при условията и реда на тези процедури;	Пълно съответствие.
Чл. 11 (4) Когато решението да не се провежда наказателно преследване е взето от върховния орган за наказателно преследване, чиито решения на подлежат на преразглеждане съгласно националното право, преразглеждането може да бъде извършено от същия този орган.	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 200. Постановленията на разследващия орган се обжалват пред прокурора. Постановленията на прокурора, които не подлежат на съдебен контрол, се обжалват пред прокурор от по-горестоящата прокуратура, чието постановление не подлежи на обжалване.	Пълно съответствие.
Чл. 11 (5) Параграфи 1, 3 и 4 не се прилагат за решение на прокурора да не провежда наказателно преследване, ако това решение води до		Не подлежи на въвеждане.

извънсъдебно споразумение, доколкото националното право предвижда подобна уредба.		
Член 12 Право на гаранции в контекста на услугите за възстановително правосъдие		
Чл. 12 (1) Държавите членки предприемат мерки за предпазване на жертвите от вторично и повторно виктимизиране, от сплашване и от отмъщение, които да се прилагат при предоставянето на всяка една услуга за възстановително правосъдие. С тези мерки се гарантира, че жертвите, които са избрали да участват в процедури на възстановително правосъдие, имат достъп до сигурни и компетентни служби за възстановително правосъдие при спазването най-малко на следните условия:		Разпоредбата не е приложима за България и не подлежи на въвеждане.
Чл. 12 (1) (а) услугите за възстановително правосъдие се използват само ако са в интерес на жертвата, в зависимост от съображения, свързани с безопасността, и се основават на свободно изразеното и информирано съгласие на жертвата, като то може да бъде оттеглено по всяко време;		
Чл. 12 (1) (б) преди да даде съгласието си да участва в процес на възстановително		

правосъдие, на жертвата се предоставя пълна и безпристрастна информация относно процеса и потенциалните му резултати, както и информация относно процедурите за контрол на изпълнението на всяко споразумение;		
Чл. 12 (1) (в) извършителят на престъплението е признал основните факти по делото;		
Чл. 12 (1) (г) всяко споразумение е постигнато доброволно и може да бъде взето предвид при евентуално следващо наказателно производство;		
Чл. 12 (1) (д) дискусиите по време на процеса на възстановително правосъдие, които не са проведени публично, са поверителни и съответно не се разкриват впоследствие, освен със съгласието на страните или ако това се изисква от националното право поради наличие на по-висш обществен интерес.		
Чл. 12 (2) Държавите членки улесняват препращането на случаи, когато е целесъобразно, към услугите на възстановително правосъдие, включително чрез установяването на процедури или насоки относно условията за		

това препращане.		
Член 13 Право на правна помощ		
Чл. 13 Държавите членки гарантират, че жертвите разполагат с достъп до правна помощ, когато имат статут на страна в наказателното производство. Условията или процесуалните правила, съгласно които жертвите получават достъп до правна помощ, се определят от националното право.	**Наказателно-процесуален кодекс** **Чл. 15.** (4) На пострадалия се осигуряват необходимите процесуални средства за защита на неговите права и законни интереси. **Чл. 75.** (1) В досъдебното производство пострадалият има следните права: ... да има повереник... **Чл. 100.** (2) Когато частният обвинител, частният тъжител, гражданският ищец или гражданският ответник представи доказателства, че не е в състояние да заплати адвокатско възнаграждение, желае да има повереник и интересите на правосъдието изискват това, съдът, който разглежда делото като първа инстанция, му назначава повереник. **Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадалите от престъпления** Чл. 8. (1) Формите на подпомагане на пострадалите от престъпления са: 3. безплатна правна помощ по реда на Закона за правната помощ; **Закон за правната помощ** Чл. 21. Видовете правна помощ са: 1. консултация с оглед постигане на споразумение преди започване на съдопроизводството или за завеждане на дело, включително консултация по глава пета "а"; 2. подготовка на документи за завеждане на дело;	Пълно съответствие.

	3. процесуално представителство; Чл. 22. (1) Правната помощ по чл. 21, т. 1 и 2 е безплатна и се предоставя на: 1. лица и семейства, които отговарят на условията за получаване на месечна помощ по реда на чл. 9 и 10 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане; 4. деца, настанени в приемни семейства или в семейства на роднини или близки по реда на Закона за закрила на детето; 5. дете в риск по смисъла на Закона за закрила на детето; 7. пострадали от домашно или сексуално насилие или от трафик на хора, които не разполагат със средства и желаят да ползват адвокатска защита;	
Член 14 Право на възстановяване на разходите		
Чл. 14 Държавите членки дават на жертвите, участващи в наказателното производство, възможност за възстановяване на разходите, направени в резултат на активното им участие в наказателното производство, в зависимост от ролята им в съответната наказателноправна система. Условията или процесуалните правила, съгласно които разходите на жертвите могат да бъдат възстановени, се определят от националното право.	**Наказателно-процесуален кодекс** **Чл. 73а.** (1) По искане на прокурора, на пострадалия или на неговите наследници, или на ощетеното юридическо лице в досъдебното производство съответният първоинстанционен съд еднолично в закрито заседание взема мерки по реда на Гражданския процесуален кодекс за обезпечаване на направени и присъдени разноски по делото. **Чл. 84.** (1) Пострадалият или неговите наследници, както и юридическите лица, които са претърпели вреди от престъплението, могат да предявят в съдебното производство граждански иск за обезщетение на вредите и да се установят като граждански ищци. Чл. 122. (1) Свидетелят има следните права: … да получи възнаграждение за загубения работен ден и да му бъдат заплатени разноските, които е направил....	Пълно съответствие.
Член 15 Право на връщане на имущество		

Чл. 15 Държавите членки гарантират, че след решение на компетентен орган, подлежащото на връщане имущество, иззето в хода на наказателното производство, се връща на жертвите незабавно, освен ако не се окаже необходимо за целите на наказателното производство. Условията или процесуалните правила, съгласно които това имущество се връща на жертвите, се определят от националното право.	**Наказателно-процесуален кодекс** **Чл. 111.** (1) Веществените доказателства се пазят, докато завърши наказателното производство. (2) Предметите, иззети като веществени доказателства, с разрешение на прокурора могат да бъдат върнати на правоимащите, от които са отнети, преди да завърши наказателното производство, само когато това няма да затрудни разкриването на обективната истина и не са предмет на административно нарушение. (3) По искане за връщане прокурорът се произнася в тридневен срок. Отказът на прокурора по ал. 2 може да бъде обжалван от правоимащото лице пред съответния първоинстанционен съд. Съдът се произнася по жалбата в тридневен срок от постъпването ѝ едноличко в закрито заседание с определение, което е окончателно.	Пълно съответствие.
Член 16 Право на решение за обезщетение от извършителя на престъплението в хода на наказателното производство		
Чл. 16 (1) Държавите членки гарантират, че в хода на наказателното производство жертвите имат право да получат решение за обезщетение от извършителя на престъплението в рамките на разумен срок, освен ако в националното право не се предвижда това решение да бъде постановено в друго производство.	**Наказателно-процесуален кодекс** **Чл. 22.** (1) Съдът разглежда и решава делата в разумен срок. **Чл. 73.** (1) Съдът и органите на досъдебното производство са длъжни да разяснят на пострадалия, че има право да предяви в съдебното производство граждански иск за вредите, причинени от престъплението. **Чл. 84.** (1) Пострадалият или неговите наследници, както и юридическите лица, които са претърпели вреди от престъплението, могат да предявят в съдебното производство граждански иск за обезщетение на вредите и да се установят като граждански ищци. **Чл. 301.** (1) При постановяване на присъдата съдът обсъжда и решава следните въпроси: 10. да се уважи ли гражданският иск и в какъв размер;	Пълно съответствие.

	(3) Когато е пропуснал да се произнесе по гражданския иск, съдът се произнася по него с допълнителна присъда в срока за обжалването.	
Чл. 16 (2) Държавите членки поощряват мерките, с които извършителите на престъпление се насърчават да обезщетят адекватно жертвите.	**Наказателен кодекс** Чл. 78а. Пълнолетно лице се освобождава от наказателна отговорност от съда и му се налага наказание от хиляда до пет хиляди лева, когато са налице едновременно следните условия: а) за престъплението се предвижда наказание лишаване от свобода до три години или друго по-леко наказание, когато е умишлено, или лишаване от свобода до пет години или друго по-леко наказание, когато е непредпазливо; б) деецът не е осъждан за престъпление от общ характер и не е освобождаван от наказателна отговорност по реда на този раздел; в) причинените от престъплението имуществени вреди са възстановени. (7) Алинеи 1 - 6 не се прилагат, ако причиненото увреждане е тежка телесна повреда или смърт, или деецът е бил в пияно състояние или след употреба на наркотични вещества или техни аналози, както и при множество престъпления, както и когато престъплението е извършено спрямо орган на власт при или по повод изпълнение на службата му. Чл. 86. (1) Реабилитацията настъпва по право в следните случаи… Чл. 87. (1) Вън от случаите по предходния член всеки осъден може да бъде реабилитиран от съда, който е издал присъдата като първа инстанция, ако в течение на три години от изтичане на срока на наложеното с присъдата или намалено с работа или помилване наказание не е извършил друго престъпление, наказуемо с лишаване от свобода или с по-тежко наказание: 1. ако е имал добро поведение и	Пълно съответствие.

	2. ако при умишлено престъпление е възстановил причинените вреди.	
Член 17 Права на жертвите, които пребивават в друга държава членка		
Чл. 17 (1) Държавите членки гарантират, че компетентните им органи могат да предприемат подходящи мерки за свеждане до минимум на трудностите, които възникват, когато жертвата пребивава в държава членка, различна от тази, в която е извършено престъплението, най-вече по отношение на организацията на производството. За тази цел органите на държавата членка, в която е извършено престъплението, по-специално могат:	**Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** **Чл. 6.** (1) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и организациите за подкрепа на пострадали незабавно уведомяват пострадалите или лицата по чл. 3, ал. 2 за: 8. възможностите за защита на правата и интересите им, ако са чужди граждани, пострадали от престъпления на територията на Република България; 9. възможностите за защита на правата и интересите им, ако са пострадали от престъпления на територията на друга държава, и към кои органи могат да се обърнат в тези случаи.	Пълно съответствие.
Чл. 17 (1) (а) да вземат показания от жертвата незабавно след подаването пред компетентния орган на жалба във връзка с извършено престъпление;	**Инструкция № Із-507 на МВР от 26 март 2008 г. за осъществяване на прием на граждани и подкрепа на жертви на престъпления в структурните звена на национална служба "Полиция"** Чл. 12. Полицейските служители, осъществяващи прием и подкрепа на жертви на престъпления, са задължени: 1. да изслушват внимателно гражданите, за да бъде установен характерът на поставения от тях проблем или нужда от съдействие, с цел събиране на информация, необходима за адекватни последващи действия;	Пълно съответствие.
Чл. 17 (1) (б) доколкото е възможно, да се ползват от разпоредбите относно видеоконферентните и телефонните конферентни връзки, предвидени в	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 139. (7) Разпит на свидетел извън страната може да се извърши и чрез видеоконференция или телефонна конференция в съответствие с разпоредбите на този кодекс.	Пълно съответствие.

Конвенцията за взаимопомощ по наказателноправни въпроси между държавите членки на Европейския съюз от 29 май 2000 г., за целите на изслушване на жертви, пребиваващи в чужбина.	(8) Разпит на свидетел, намиращ се в страната, чрез видеоконференция или телефонна конференция може да се извърши в съдебното производство, а в досъдебното производство - при условията и по реда на чл. 223. Чл. 474. (1) Съдебен орган на друга държава може да проведе чрез видеоконференция или телефонна конференция разпит на лице, което е свидетел или вещо лице в наказателно производство и се намира в Република България, както и разпит с участието на обвиняем само ако това не противоречи на основните принципи на българското право.	
Чл. 17 (2) Държавите членки гарантират, че жертвите на престъпление, извършено в държава членка, различна от тази, в която те пребивават, могат да подадат жалба пред компетентните органи на държавата членка по местопребиваване, ако не могат да направят това в държавата членка, в която е извършено престъплението, или в случай на тежко престъпление съгласно определението в националното право на последната държава членка, ако не желаят да направят това.	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 208. Законни поводи за започване на разследване са: 1. съобщение до органите на досъдебното производство за извършено престъпление; Чл. 209. (1) Съобщението за извършено престъпление трябва да съдържа данни за лицето, от което изхожда. Анонимните съобщения не са законен повод за започване на разследване. (2) Съобщенията могат да бъдат устни или писмени. Писмените съобщения могат да бъдат законен повод за започване на разследване само ако са подписани. За устните съобщения се съставя протокол, който се подписва от заявителя и от органа, който ги приема.	Пълно съответствие.
Чл. 17 (3) Държавите членки гарантират, че компетентният орган, пред който жертвата подава жалбата, я предава незабавно на компетентния орган на държавата членка, на чиято територия е извършено престъплението, ако	**Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс** § 7. В чл. 213 се правят следните допълнения: 2. Създава се ал. 3: „(3) Когато съобщението по чл. 208, т. 1 съдържа данни за престъпление, извършено в друга държава членка на Европейския съюз, което не е подсъдно на български съд, прокурорът уведомява	Пълно съответствие.

компетентността за образуване на производство не е упражнена от държавата членка, в която е подадена жалбата.	компетентния орган на другата държава членка за извършеното престъпление и му препраща съобщението по реда на чл. 482, ал. 1.“	
ГЛАВА 4 ЗАЩИТА НА ЖЕРТВИТЕ И ПРИЗНАВАНЕ НА ЖЕРТВИТЕ СЪС СПЕЦИФИЧНИ НУЖДИ ОТ ЗАЩИТА		
Член 18 Право на защита		
Чл. 18 Без да се засяга правото на защита, държавите членки гарантират наличието на мерки за защита на жертвите и членовете на тяхното семейство от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и от отмъщение, включително срещу риска от емоционално или психическо страдание, или за защита на достойнството на жертвите по време на разпит и при даване на показания. При необходимост тези мерки включват също и установени в националното право процедури за физическа защита на жертвите и членовете на тяхното семейство.	**Наказателно-процесуален кодекс** **Чл. 67.** (1) По предложение на прокурора със съгласие на пострадалия или по искане на пострадалия съответният първоинстанционен съд може да забрани на обвиняемия: 1. да доближава непосредствено пострадалия; 2. да осъществява контакт с пострадалия под каквато и да е форма, включително по телефон, чрез електронна или обикновена поща и факс; 3. да посещава определени населени места, райони или обекти, в които пострадалият пребивава или посещава. (2) Съдът уведомява пострадалия за възможността да бъде издадена Европейска заповед за защита. **Чл. 75.** (1) В досъдебното производство пострадалият има следните права: … да получи защита за своята сигурност и тази на близките си; Допълнителни разпоредби § 1. (4) "Специфични нужди от защита" по смисъла на този кодекс са налице, когато е необходимо прилагане на допълнителни средства за защита от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение, емоционално или психическо страдание, включително за запазване на достойнството на пострадалите по време на разпит. **Чл. 123.** (1) Прокурорът или съдът по искане на свидетеля или с неговото съгласие вземат мерки за неговата незабавна защита, когато са	Пълно съответствие.

	налице достатъчно основания да се предполага, че в резултат на свидетелстването е възникнала или може да възникне реална опасност за живота или здравето на свидетеля, на неговите възходящи, низходящи, братя, сестри, съпруг или лица, с които се намира в особено близки отношения. (2) Защитата на свидетеля е временна и се осъществява чрез: 1. осигуряване на лична физическа охрана от: а) органите на Министерството на вътрешните работи; б) служителите на Бюрото по защита при главния прокурор – при необходимост, в случаите, когато това им е изрично възложено от прокурор по ал. 1; 2. запазване в тайна на неговата самоличност. (3) Лична физическа охрана може да се осигури и по отношение на възходящи, низходящи, братя, сестри, съпруг или лица, с които свидетелят се намира в особено близки отношения, с тяхно съгласие или със съгласие на законните им представители. (7) За опазване на живота, здравето или имуществото на лицата по ал. 1, които са дали писмено съгласие за това, могат да се използват и специални разузнавателни средства. (8) В срок до тридесет дни от вземането на мярка по ал. 2 прокурорът или съдът може да предложи включването на свидетеля или на неговите възходящи, низходящи, братя, сестри, съпруг или лица, с които се намира в особено близки отношения, в програмата за защита при условията и по реда на Закона за защита на лица, застрашени във връзка с наказателно производство. **Чл. 141.** (1) Органите на досъдебното производство и съдът разпитват	

	свидетеля с тайна самоличност и вземат всички възможни мерки за запазване в тайна на неговата самоличност, включително когато се провежда разпит на свидетел чрез видеоконференция или телефонна конференция. (3) Разпит по реда на чл. 139, ал. 8 на свидетел с тайна самоличност се извършва при променен глас, а чрез видеоконференция - и при променен образ на свидетеля. Преди началото на разпита съдия от първоинстанционния съд по местонахождението на свидетеля удостоверява, че разпитваното лице е същото, на което е даден идентификационният номер по чл. 123, ал. 4, т. 6. (4) Алинеи 1 - 3 се прилагат съответно и при разпит на лица, по отношение на които е взета мярка за защита по чл. 6, ал. 1 и 2 от Закона за защита на лица, застрашени във връзка с наказателно производство. **Закон за защита на лица, застрашени във връзка с наказателно производство** **Чл. 3.** Специална защита по този закон могат да получат следните застрашени лица: 1. участници в наказателно производство - свидетел, частен обвинител, граждански ищец… 3. лица, пряко свързани с лицата по т. 1 … - възходящи, низходящи, братя, сестри, съпруг или лица, с които се намират в особено близки отношения. **Чл. 6.** (1) Предварителната защита включва следните мерки: 1. лична физическа охрана; 2. охрана на имуществото;	

	3. настаняване на безопасно място; 4. настаняване в друго място за изтърпяване на наказанието. **Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс** **§ 4.** Създава се чл. 139а: „Разпит на свидетел със специфични нужди от защита Чл. 139а. (1) Разпит на свидетел със специфични нужди от защита се провежда при вземане на мерки за избягване на контакт с обвиняемия, включително чрез видеоконференция или телефонна конференция, в съответствие с разпоредбите на този кодекс. **Инструкция № Із-507 на МВР от 26 март 2008 г. за осъществяване на прием на граждани и подкрепа на жертви на престъпления в структурните звена на национална служба "Полиция"** **Чл. 12.** Полицейските служители, осъществяващи прием и подкрепа на жертви на престъпления, са задължени: 4. да проявяват нужното внимание, търпение и учтивост, като не допускат фамилиарно поведение и неуместни забележки;	
Член 19 Право да се избягва контакт между жертвата и извършителя на престъпление		
Чл. 19 (1) Държавите членки създават необходимите условия за избягване на контакт между жертвите, а при необходимост и членовете на тяхното семейство, и извършителя на престъплението в помещенията, в които се провежда наказателното производство, освен когато наказателното производство изисква такъв	**Наредба № 1 от 30.01.2003 г. за структурата, организацията и дейността на охраната на органите на съдебната власт** Чл. 26. (1) Личният състав на Главна дирекция "Охрана" конвоира обвиняеми или подсъдими с мярка за неотклонение "задържане под стража", лица, изтърпяващи наказания в местата за лишаване от свобода, или лица, по отношение на които има разпореждане за принудително довеждане.	Пълно съответствие.

контакт.		
Чл. 19 (2) Държавите членки гарантират, че новите съдебни сгради имат отделни чакални за жертвите.		Подготвя се изменение на Наредба № 4 от 10.01.2008 г. за правилата и нормите за безопасност и охрана при проектиране, строителство, реконструкция, модернизация и експлоатация на обектите на съдебната власт.
Член 20 Право на жертвите на защита в хода на разследването в наказателното производство		
Без да се засяга правото на защита и в съответствие с правилата за дискреционните правомощия на съда, държавите членки гарантират, че в хода на разследването в наказателното производство:		
Чл. 20 (а) разпитите на жертвите се провеждат без неоснователно забавяне след подаването до компетентния орган на жалба за извършено престъпление;	**Наказателно-процесуален кодекс** **Чл. 203.** (1) Разследващият орган взема всички мерки за осигуряване на своевременно, законосъобразно и успешно извършване на разследването. (2) Разследващият орган е длъжен в най-кратък срок да събере необходимите доказателства за разкриване на обективната истина, като се ръководи от закона, вътрешното си убеждение и указанията на прокурора.	Пълно съответствие.

	Чл. 234. (1) Разследването се извършва и делото се изпраща на прокурора най-късно в двумесечен срок от деня на образуването му. (2) Прокурорът може да определи по-кратък срок. Ако този срок се окаже недостатъчен, той може да го продължи до изтичане на срока по ал. 1.	
Чл. 20 (б) броят на разпитите на жертвите е сведен до минимум, като разпитите се провеждат само доколкото това е абсолютно необходимо за целите на разследването в наказателното производство;	**Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс** § 3. В чл. 139 се правят следните изменения и допълнения: 2. Създава се нова ал. 7: „(7) Органите на досъдебното производство провеждат повторен или допълнителен разпит на пострадалия като свидетел по изключение.“	Пълно съответствие.
Чл. 20 (в) жертвите може да бъдат придружавани от законния си представител или от друго лице по свой избор, освен ако не е било взето обосновано решение в обратния смисъл;	**Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс** § 2. В чл. 75 се правят следните допълнения: 1. В ал. 1 след думите „да има повереник“ се добавя „да бъде придружаван от лице, посочено от него“. 2. Създава се ал. 4: „(4) Пострадалият не може да бъде придружаван от лице, посочено от него, ако това противоречи на интересите на пострадалия или може да затрудни наказателното производство.“	Пълно съответствие.
Чл. 20 (г) медицинските прегледи са сведени до минимум и се извършват само когато това е абсолютно необходимо за целите на наказателното производство.	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 144. (1) Когато за изясняване на някои обстоятелства по делото са необходими специални знания из областта на науката, … съдът или органът на досъдебното производство назначава експертиза. (2) Експертизата е задължителна, когато съществува съмнение относно: 5. способността на свидетеля с оглед на неговото физическо и психическо състояние правилно да възприема фактите, които имат	Пълно съответствие.

	значение за делото, и да дава достоверни показания за тях. (3) Експертиза може да се назначи и за установяване на специфични нужди от защита на свидетел във връзка с участието му в наказателното производство. Чл. 146. (4) Когато образците за сравнително изследване са свързани с вземане на кръвна проба или с други подобни интервенции с проникване в човешкото тяло, вземането на образците се извършва от лице с медицинска правоспособност под наблюдението на лекар по правилата на медицинската практика и без да се застрашава здравето на лицето. Чл. 153. Допълнителна експертиза се назначава, когато експертното заключението не е достатъчно пълно и ясно, а повторна - когато не е обосновано и възниква съмнение за неговата правилност.	
Член 21 Право на защита на неприкосновеността на личния живот		
Чл. 21 (1) Държавите членки гарантират, че в хода на наказателното производство компетентните органи могат да предприемат подходящи мерки за защита на неприкосновеността на личния живот, включително на личните характеристики на жертвата, взети предвид при индивидуалната оценка, предвидена в член 22, и на изображенията на жертвите и на членовете на тяхното семейство. Освен това държавите членки гарантират, че компетентните органи могат да предприемат всички законосъобразни мерки	**Конституция на Република България** Чл. 32. (1) Личният живот на гражданите е неприкосновен. Всеки има право на защита срещу незаконна намеса в личния и семейния му живот и срещу посегателство върху неговата чест, достойнство и добро име. **Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 163. (5) Когато при претърсването и изземването се разкрият обстоятелства от интимния живот на гражданите, вземат се необходимите мерки те да не се разгласяват. Чл. 263. (1) Разглеждането на делото или извършването на отделни съдопроизводствени действия става при закрити врати, когато това се налага за запазване на държавната тайна или на нравствеността, както и в случаите на чл. 123, ал. 2, т. 2. (2) Разпоредбата на ал. 1 може да се приложи и когато това е	Пълно съответствие.

за предотвратяване на публичното разпространяване на информация, която би могла да доведе до идентифициране на дете жертва.	необходимо, за да се предотврати разгласяването на факти от интимния живот на гражданите. (3) Малолетен или непълнолетен свидетел - пострадал от престъпление, може да бъде разпитан при закрити врати. **Закон за закрила на детето** Чл. 11а. (1) Сведения и данни за дете не се разгласяват без съгласието на неговите родители или законни представители освен в случаите по чл. 7, ал. 1. (2) В случаите, когато спрямо дете е предприета мярка за закрила, не могат да бъдат разгласявани сведения и данни за детето без писмено становище на органа за закрила, предприел мярката. (3) Когато детето е навършило 14 години, се взема и неговото съгласие за разгласяване на сведения и данни. Чл. 16. (1) Всички сведения, получени в административни или съдебни производства, засягащи детето, не могат да бъдат разгласявани без съгласието на родителите или законните представители, а ако детето е навършило 10-годишна възраст - и без негово съгласие. (2) Съдът може да разреши на органите по този закон ползване на сведенията по ал. 1 и без съгласието на лицата по ал. 1, ако това се налага от интересите на детето и за предприемане на мерки в негова защита. (3) Социалните работници и длъжностните лица се задължават да спазват нормативните изисквания за защита на личните данни, станали им известни при или по повод осъществяване на мерките за закрила на детето, както и да зачитат честта и достойнството на личността.	
Чл. 21 (2) С цел защита на неприкосновеността на личния	**Закон за радиото и телевизията**	Пълно

живот, личната неприкосновеност и личните данни на жертвите, държавите членки, като зачитат свободата на словото и свободата на информация и свободата на медиите и медийния плурализъм, насърчават медиите да вземат мерки за саморегулиране.	Чл. 10. (1) При осъществяването на своята дейност доставчиците на медийни услуги се ръководят от следните принципи: 4. защита на личната неприкосновеност на гражданите; **Етичен кодекс на медиите** Съгласно конституцията на България и нейните международни споразумения в сферата на човешките права; Като потвърждаваме, че всеки има основното право на свобода на изразяване, достъп до информация, защита на личното достойнство и неприкосновеността на личния живот и право на безопасност и сигурност… 2.3 Неприкосновеност на личния живот 2.3.1 Уважаваме неприкосновеността на личния живот на всеки. 2.3.2 Ще избягваме публикуването на снимки и записи, направени извън обществените места, ако засегнатите лица не са съгласни. 2.3.3 Няма да засилваме мъката на хората, попаднали в беда или пострадали от престъпление, и ще съобщаваме такива информации със съчувствие и сдържаност. 2.3.4 Ще уважаваме желанието на хората да не бъдат безпокоени в скръбта си. 2.3.5 Само особено важен обществен интерес може да оправдае намесата на медиите в личния и семейния живот.	съответствие.
Член 22 Индивидуална оценка на жертвите с цел установяване на специфичните им нужди от защита		
Чл. 22 (1) Държавите членки гарантират, че жертвите получават навременна и индивидуална оценка в съответствие с националните	**Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс** § 26. В Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления (обн., ДВ, бр. 105 от 2006 г.; изм., бр. 32 от 2010 г., бр.	Пълно съответствие.

процедури, за да се определят специфичните им нужди от защита и да се установи дали и до каква степен те ще се ползват от специални мерки в хода на наказателното производство съгласно предвиденото в членове 23 и 24, поради особената им уязвимост по отношение на вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение.	51 от 2016 г. и бр. 63 от 2017 г.) се правят следните изменения и допълнения: 4. Създава се Глава втора „а“ с чл. 7а – 7г: „Глава втора „а“ ИНДИВИДУАЛНА ОЦЕНКА НА ПОСТРАДАЛИТЕ ОТ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ Чл. 7а. (1) Пострадалите от престъпления имат право на индивидуална оценка. Целта на оценката е да определи физическото и психическото състояние на пострадалия в резултат на извършеното престъпление и да установи наличието на специфични нужди от защита по смисъла на § 1, ал. 4 от допълнителните разпоредби на Наказателно-процесуалния кодекс.	
Чл. 22 (2) При индивидуалната оценка се отчитат по-специално: Чл. 22 (2) (а) личните характеристики на жертвата; Чл. 22 (2) (б) видът или характерът на престъплението; и Чл. 22 (2) (в) обстоятелствата на престъплението.	**Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс** § 26. В Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления (обн., ДВ, бр. 105 от 2006 г.; изм., бр. 32 от 2010 г., бр. 51 от 2016 г. и бр. 63 от 2017 г.) се правят следните изменения и допълнения: Чл. 7б. (1) При извършването на индивидуалната оценка се вземат предвид видът и характерът на престъплението и обстоятелствата, свързани с него; видът и степента на претърпените вреди; възрастта, интелектуалното развитие, емоционалната и социалната зрялост и образованието на пострадалия, както и други негови личностни особености.	Пълно съответствие.
Чл. 22 (3) В рамките на индивидуалната оценка особено внимание се обръща на жертви, на които е причинена значителна вреда поради тежестта на престъплението; на жертви на престъпление, подбудено от предразсъдъци или дискриминация, които могат да са свързани по-специално с	**Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс** § 26. В Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления (обн., ДВ, бр. 105 от 2006 г.; изм., бр. 32 от 2010 г., бр. 51 от 2016 г. и бр. 63 от 2017 г.) се правят следните изменения и допълнения: 4. Създава се Глава втора „а“ с чл. 7а – 7г: „Глава втора „а“ ИНДИВИДУАЛНА ОЦЕНКА НА	Пълно съответствие.

личните характеристики на жертвите; на жертви, които се намират в отношения или зависимост от извършителя на престъплението, които ги правят особено уязвими. В това отношение се отчитат надлежно жертвите на тероризъм, организирана престъпност, трафик на хора, основано на пола насилие, насилие при близки взаимоотношения, сексуално насилие или експлоатация или престъпление от омраза и на жертвите с увреждания.	ПОСТРАДАЛИТЕ ОТ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ Чл. 7а. (1) Пострадалите от престъпления имат право на индивидуална оценка. Целта на оценката е да определи физическото и психическото състояние на пострадалия в резултат на извършеното престъпление и да установи наличието на специфични нужди от защита по смисъла на § 1, ал. 4 от допълнителните разпоредби на Наказателно-процесуалния кодекс. (2) Задължително се приема, че са налице специфични нужди от защита, когато: 1. пострадалият е дете или лице с увреждания; 2. лицето е пострадало от тероризъм, трафик на хора, престъпление, извършено по поръчение или в изпълнение на решение на организирана престъпна група, престъпление по глава втора, раздел VIII от Особената част на Наказателния кодекс, престъпление, извършено в условията на домашно насилие, или престъпление, извършено по расистки или ксенофобски подбуди; 3. пострадалият се намира в материална или друга зависимост от извършителя. Чл. 7б. (1) При извършването на индивидуалната оценка се вземат предвид видът и характерът на престъплението и обстоятелствата, свързани с него; видът и степента на претърпените вреди; възрастта, интелектуалното развитие, емоционалната и социалната зрялост и образованието на пострадалия, както и други негови личностни особености. (2) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите или организациите за подкрепа на пострадали, установили първоначален контакт с пострадалия, извършват без излишно забавяне индивидуалната оценка на основата на разговор с лицето. (3) Когато пострадалият се обърне към друго лице, орган или организация извън посочените в ал. 2, сигналът се препраща на органите на Министерството на вътрешните работи за извършване на индивидуална оценка. (4) Когато пострадалият не може непосредствено да предостави необходимите сведения, оценката се основава на обективни наблюдения върху състоянието на лицето и информация от придружаващите го лица.	
Чл. 22 (4) За целите на настоящата директива за децата жертви се счита, че имат специфични нужди от защита поради уязвимостта им към вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение. За да се определи дали и до каква степен те биха могли да се ползват от специалните мерки, предвидени в членове 23 и 24, за децата жертви се прави индивидуална оценка съгласно предвиденото в параграф 1 от настоящия член.		
Чл. 22 (5) Обхватът на индивидуалната оценка може да се адаптира в съответствие с тежестта на престъплението и		

степента на очевидните вреди, претърпени от жертвата.	(5) В случаите по чл. 7а, ал. 2, както и когато възникне съмнение, че от престъплението за пострадалия са настъпили значителни вредни последици, се извършва разширена индивидуална оценка. (6) Индивидуалната оценка и разширената индивидуална оценка се извършват при спазване на принципа на поверителност, като за резултатите от тях се попълва формуляр по образец. (7) Ако възникнат нови обстоятелства, които могат да окажат съществено влияние върху личността на пострадалия, индивидуалната оценка и разширената индивидуална оценка се актуализират. Чл. 7в. (1) При извършването на индивидуалната оценка органите на Министерството на вътрешните работи, следователите и организациите за подкрепа на пострадали могат да поискат съдействие от психолог, лекар или друг подходящ специалист по тяхна преценка, ако това няма да забави съществено извършването на оценката. (2) Когато пострадалият е дете, извършващият оценката орган или организация незабавно уведомява отдел „Закрила на детето“ към дирекция „Социално подпомагане“ по настоящ или постоянен адрес на детето. Чл. 7г. (1) При необходимост от извършването на разширена индивидуална оценка, органите на Министерството на вътрешните работи или следователите без излишно забавяне сформират екип с участието на представители на дирекция „Социално подпомагане“ и на местната администрация. (2) В зависимост от особеностите на случая в екипа могат да бъдат включени и представители на организациите за подкрепа на пострадали, личният лекар, психолог и други подходящи специалисти. (3) Членовете на екипа вземат съвместно решение относно необходимите действия, които следва да бъдат предприети за целите на извършването на оценката. (4) Когато това е необходимо, представители на районното управление „Полиция“ и на дирекция „Социално подпомагане“ по настоящ или постоянен адрес на пострадалия обстойно проучват семейната, социалната и образователната му среда. (5) В резултат на събраните сведения и на информацията, установена по реда на чл. 7б, ал. 2 и 4, членовете на екипа правят преценка относно наличието на специфични нужди от защита, а в	

	случаите по чл. 7а, ал. 2 – относно мерките за закрила, които да бъдат взети по отношение на пострадалия.“	
Чл. 22 (6) Индивидуалните оценки се правят с активното участие на жертвите, като се вземат предвид техните желания, включително когато жертвите не желаят да се ползват от специалните мерки, предвидени в членове 23 и 24.	**Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс** § 26. В Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления (обн., ДВ, бр. 105 от 2006 г.; изм., бр. 32 от 2010 г., бр. 51 от 2016 г. и бр. 63 от 2017 г.) се правят следните изменения и допълнения: 2. В чл. 6: б) създава се нова ал. 2: „(2) Пострадалите се уведомяват за правото им на индивидуална оценка.“ 4. Създава се Глава втора „а“ с чл. 7а – 7г: „Глава втора „а“ ИНДИВИДУАЛНА ОЦЕНКА НА ПОСТРАДАЛИТЕ ОТ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ Чл. 7а. (1) Пострадалите от престъпления имат право на индивидуална оценка… Чл. 7б. (2) Органите на Министерството на вътрешните работи, следователите или организациите за подкрепа на пострадали, установили първоначален контакт с пострадалия, извършват без излишно забавяне индивидуалната оценка на основата на разговор с лицето.	Пълно съответствие.
Чл. 22 (7) Когато елементите, които са в основата на индивидуалната оценка, са се променили значително, държавите членки гарантират, че тя се актуализира в хода на наказателното производство.	**Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс** § 26. В Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления (обн., ДВ, бр. 105 от 2006 г.; изм., бр. 32 от 2010 г., бр. 51 от 2016 г. и бр. 63 от 2017 г.) се правят следните изменения и допълнения: 4. Създава се Глава втора „а“ с чл. 7а – 7г: „Глава втора „а“ ИНДИВИДУАЛНА ОЦЕНКА НА ПОСТРАДАЛИТЕ ОТ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ	Пълно съответствие.

	Чл. 7а. (7) Ако възникнат нови обстоятелства, които могат да окажат съществено влияние върху личността на пострадалия, индивидуалната оценка и разширената индивидуална оценка се актуализират. **Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 144. (3) Експертиза може да се назначи и за установяване на специфични нужди от защита на свидетел във връзка с участието му в наказателното производство.	
Член 23 Право на защита на жертвите със специфични нужди от защита в хода на наказателното производство		
Чл. 23 (1) Без да се засяга правото на защита и в съответствие с правилата за дискреционните правомощия на съда, държавите членки гарантират, че жертвите със специфични нужди от защита, които се ползват от специални мерки в резултат на направената индивидуална оценка, предвидена в член 22, параграф 1, може да се ползват от мерките, предвидени в параграфи 2 и 3 от настоящия член. Специална мярка, предвидена в резултат на индивидуална оценка, не се предоставя, ако оперативните или практическите ограничения правят това невъзможно или ако спешно е необходимо жертвата да бъде разпитана и отсъствието на такъв разпит би могло да навреди на жертвата, на друго лице или на хода на	**Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс** § 4. Създава се чл. 139а: „Разпит на свидетел със специфични нужди от защита Чл. 139а. (1) Разпит на свидетел със специфични нужди от защита се провежда при вземане на мерки за избягване на контакт с обвиняемия, включително чрез видеоконференция или телефонна конференция, в съответствие с разпоредбите на този кодекс. (2) Ако това няма да затрудни сериозно наказателното производство, разпитът на свидетел със специфични нужди от защита се извършва: 1. в подходящо помещение, предназначено за тази цел; 2. в присъствието на педагог или психолог; 3. от един и същи разследващ орган, ако е необходим повторен разпит. (3) Присъствието на педагог или психолог е задължително, когато свидетелят със специфични нужди от защита е малолетен или непълнолетен. Когато това е необходимо, разпитът се провежда и в присъствието на родителя, настойника или попечителя. (4) По искане на свидетел, пострадал от престъпление, извършено в условията на домашно насилие, или от престъпление по глава втора, раздел VIII от Особената част на Наказателния кодекс,	Пълно съответствие.

производството.	разпитът се извършва от лице от същия пол, ако това няма да затрудни наказателното производство. Тази разпоредба не се прилага, когато разпитът се провежда от съдия или прокурор.“	
Чл. 23 (2) В хода на разследването в наказателното производство за жертвите със специфични нужди от защита, установена в съответствие с член 22, параграф 1, се предоставят следните мерки:	**Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс** § 4. Създава се чл. 139а: „Разпит на свидетел със специфични нужди от защита Чл. 139а. (1) Разпит на свидетел със специфични нужди от защита се провежда при вземане на мерки за избягване на контакт с обвиняемия, включително чрез видеоконференция или телефонна конференция, в съответствие с разпоредбите на този кодекс. (2) Ако това няма да затрудни сериозно наказателното производство, разпитът на свидетел със специфични нужди от защита се извършва: 1. в подходящо помещение, предназначено за тази цел; 2. в присъствието на педагог или психолог; 3. от един и същи разследващ орган, ако е необходим повторен разпит. (3) Присъствието на педагог или психолог е задължително, когато свидетелят със специфични нужди от защита е малолетен или непълнолетен. Когато това е необходимо, разпитът се провежда и в присъствието на родителя, настойника или попечителя. (4) По искане на свидетел, пострадал от престъпление, извършено в условията на домашно насилие, или от престъпление по глава втора, раздел VIII от Особената част на Наказателния кодекс, разпитът се извършва от лице от същия пол, ако това няма да затрудни наказателното производство. Тази разпоредба не се прилага, когато разпитът се провежда от съдия или прокурор.“	Пълно съответствие.
Чл. 23 (2) (а) извършване на разпитите на жертвата в помещения, предназначени или адаптирани за тази цел;		
Чл. 23 (2) (б) извършване на разпитите на жертвата от или посредством професионалисти, специално обучени за тази цел;		
Чл. 23 (2) (в) извършване на всички разпити на жертвата от едни и същи лица, освен ако това не противоречи на доброто правораздаване;		
Чл. 23 (2) (г) извършване на всички разпити на жертви на сексуално насилие, на основано на пола насилие или на насилие при близки взаимоотношения, освен когато се провеждат от прокурор или съдия, от лице от същия пол като жертвата, ако жертвата желае това, в случай че това няма да засегне хода на наказателното производство.		
Чл. 23 (3) За жертвите със		

специфични нужди от защита, установени в съответствие с член 22, параграф 1 в хода на съдебното производство, са налице следните мерки:		
Чл. 23 (3) (а) мерки за избягване на визуалния контакт между жертвите и извършителите, включително при представянето на доказателства, които мерки се осъществяват с подходящи средства, включително чрез използването на комуникационни технологии;	**Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс** § 4. Създава се чл. 139а: „Разпит на свидетел със специфични нужди от защита Чл. 139а. (1) Разпит на свидетел със специфични нужди от защита се провежда при вземане на мерки за избягване на контакт с обвиняемия, включително чрез видеоконференция или телефонна конференция, в съответствие с разпоредбите на този кодекс.	Пълно съответствие.
Чл. 23 (3) (б) мерки, с които се гарантира, че жертвата може да бъде изслушана без физически да присъства в съдебната зала, по-специално чрез използването на подходящи комуникационни технологии;	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 139. (7) Разпит на свидетел извън страната може да се извърши и чрез видеоконференция или телефонна конференция в съответствие с разпоредбите на този кодекс. (8) Разпит на свидетел, намиращ се в страната, чрез видеоконференция или телефонна конференция може да се извърши в съдебното производство, а в досъдебното производство - при условията и по реда на чл. 223.	Пълно съответствие.
Чл. 23 (3) (в) мерки, с които да се избегне ненужно разпитване на жертвата относно личния ѝ живот по въпроси, които не са свързани с извършеното престъпление; и	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 138. (5) Въпросите трябва да бъдат ясни, конкретни и свързани с обстоятелствата по делото. Те не трябва да подсказват отговори или да подвеждат към определен отговор. Чл. 139. (6) Разпоредбите на чл. 115, ал. 1 и чл. 138, ал. 4 и 5 се прилагат съответно и при разпита на свидетеля.	Пълно съответствие.
Чл. 23 (3) (г) мерки, които позволяват провеждането на заседание при закрити врати.	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 263. (1) Разглеждането на делото или извършването на отделни	Пълно съответствие.

	съдопроизводствени действия става при закрити врати, когато това се налага за запазване на държавната тайна или на нравствеността, както и в случаите на чл. 123, ал. 2, т. 2. (2) Разпоредбата на ал. 1 може да се приложи и когато това е необходимо, за да се предотврати разгласяването на факти от интимния живот на гражданите.	
Член 24 Право на защита на децата жертви в хода на наказателното производство		
Чл. 24 (1) В допълнение към мерките, предвидени в член 23, държавите членки гарантират, че когато жертвата е дете:	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 238. (1) По искане на разпитания или по почин на органа на досъдебното производство може да се изготви звукозапис, за което разпитаният се уведомява до започване на разпита. Чл. 240. Разпоредбите на чл. 237 - 239 се прилагат съответно и при изготвянето на видеозапис. Чл. 281. (9) Използването на звукозапис и видеозапис не се допуска, преди да се прочетат показанията на свидетеля.	Пълно съответствие.
Чл. 24 (1) (а) в хода на разследването в наказателното производство всички разпити на детето жертва могат да бъдат записвани аудио-визуално и тези записани разпити могат да се използват като доказателство в наказателното производство;		
Чл. 24 (1) (б) в зависимост от ролята на жертвите в съответната наказателноправна система компетентните органи назначават специален представител на детето жертва в хода на разследването и наказателното производство, когато според националното право на лицата, упражняващи родителска отговорност, не се позволява да представляват детето жертва поради конфликт на интереси между тях и детето жертва или когато детето жертва	**Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 101. (1) Когато интересите на малолетния или непълнолетния пострадал и неговия родител, настойник или попечител са противоречиви, съответният орган му назначава особен представител - адвокат. (2) Особен представител - адвокат, се назначава и на пострадалия, когато той е недееспособен или ограничено дееспособен и интересите му противоречат на интересите на неговия настойник или попечител. (3) Особеният представител участва в наказателното производство като повереник. (4) Разпоредбите на чл. 91, ал. 3 и чл. 92 се прилагат съответно и за	Пълно съответствие.

не е придружено или е отделено от семейството си;	особения представител. **ЗАКОН за закрила на детето** Чл. 15. (7) Дирекция "Социално подпомагане" може да представлява детето в случаите, предвидени в закон.	
Чл. 24 (1) (в) когато детето жертва има право на адвокат, то има право да получава правни консултации и да бъде представлявано от свое име в производството, когато има или може да има конфликт на интереси между детето жертва и лицата, упражняващи родителска отговорност.	**ЗАКОН за правната помощ** Чл. 21. Видовете правна помощ са: 1. консултация с оглед постигане на споразумение преди започване на съдопроизводството или за завеждане на дело, включително консултация по глава пета "а"; 3. процесуално представителство; Чл. 22. (1) Правната помощ по чл. 21, т. 1 и 2 е безплатна и се предоставя на: 5. дете в риск по смисъла на Закона за закрила на детето; **Наказателно-процесуален кодекс** Чл. 101. (2) Особен представител - адвокат, се назначава и на пострадалия, когато той е недееспособен или ограничено дееспособен и интересите му противоречат на интересите на неговия настойник или попечител.	Пълно съответствие.
Процесуалните правила за аудио-визуалните записи, посочени в първа алинея, буква а), и използването им се определят от националното право.		Не подлежи на въвеждане.
Чл. 24 (2) Когато не е сигурно на каква възраст е жертвата и има	**ЗАКОН за закрила на детето**	Пълно съответствие.

причини да се смята, че жертвата е дете, за целите на настоящата директива се смята, че жертвата е дете.	Чл. 10. (2) Право на закрила по реда на този закон има и лице - жертва на насилие или експлоатация, на което възрастта му не е установена и за което може да се направи основателно предположение, че е дете.	
ГЛАВА 5 ДРУГИ РАЗПОРЕДБИ		
Член 25 Обучение на практикуващи лица		
Чл. 25 (1) Държавите членки гарантират, че служителите, които има вероятност да влязат в контакт с жертви, например полицейските и съдебните служители, получават общо и специализирано обучение до ниво, подходящо за контакта им с жертвите, което да повиши тяхната осведоменост относно нуждите на жертвите и да им позволи да се отнасят с жертвите безпристрастно, с уважение и професионализъм.	**ЗАКОН за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 21. Националният съвет: 8. организира и провежда подготовката и обучението на кадри в областта на подпомагането на пострадалите от престъпления; **Закон за съдебната власт** Чл. 249. (1) Националният институт на правосъдието осъществява: 1. задължително първоначално обучение на кандидатите за младши съдия, младши прокурор, и младши следовател; 2. задължително въвеждащо обучение на съдиите, прокурорите и следователите при първоначално назначаване в органите на съдебната власт и при избор на съдебните заседатели за първи мандат; 3. поддържането и повишаването на квалификацията на съдиите, прокурорите и следователите, … съдебните служители, съдебните заседатели, … 4. електронно обучение и организира приложно изследване и анализ на практики в областта на правосъдието. **Закон за Министерството на вътрешните работи** Чл. 170. (1) Професионалната подготовка на служителите в МВР се провежда под формата на професионално образование и професионално	Пълно съответствие.

	обучение.	
Чл. 25 (2) Без да се накърнява независимостта на съдебната власт и различията в организацията ѝ в Съюза, държавите членки изискват от службите, които отговарят за обучението на съдиите и прокурорите, участващи в наказателното производство, да осигуряват както общо, така и специализирано обучение с цел повишаване на осведомеността на съдиите и прокурорите относно нуждите на жертвите.	**ЗАКОН за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 21. Националният съвет: 8. организира и провежда подготовката и обучението на кадри в областта на подпомагането на пострадалите от престъпления; **Закон за съдебната власт** Чл. 249. (1) Националният институт на правосъдието осъществява: 1. задължително първоначално обучение на кандидатите за младши съдия, младши прокурор, и младши следовател; 2. задължително въвеждащо обучение на съдиите, прокурорите и следователите при първоначално назначаване в органите на съдебната власт и при избор на съдебните заседатели за първи мандат; 3. поддържането и повишаването на квалификацията на съдиите, прокурорите … 4. електронно обучение и организира приложно изследване и анализ на практики в областта на правосъдието.	Пълно съответствие.
Чл. 25 (3) Като се зачита надлежно независимостта на адвокатурата, държавите членки препоръчват на структурите, които отговарят за обучението на адвокати, да осигуряват както общо, така и специализирано обучение с цел повишаване на осведомеността на адвокатите относно нуждите на жертвите.	**Закон за адвокатурата** Чл. 122. (1) Висшият адвокатски съвет: 9. организира център за обучение на адвокати и определя условията и програмите за обучение за повишаване на квалификацията им;	
Чл. 25 (4) Посредством своите	**ЗАКОН за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от**	Пълно

публични служби или като финансират организации за подкрепа на жертвите, държавите членки насърчават инициативи, които дават възможност на предоставящите услуги за защита на жертвите и услуги за възстановително правосъдие да получават адекватно обучение до ниво, подходящо за контактите им с жертвите, и да спазват професионални стандарти, гарантиращи, че тези услуги се предоставят безпристрастно, с уважение и професионализъм.	**престъпления** Чл. 21. Националният съвет: 8. организира и провежда подготовката и обучението на кадри в областта на подпомагането на пострадалите от престъпления;	съответствие.
Чл. 25 (5) В зависимост от функциите на практикуващото лице и от естеството и равнището на контактите, които то има с жертвите, с обучението се цели да се даде възможност на практикуващото лице да разпознава жертвите и да се отнася към тях с уважение, професионализъм и по недискриминационен начин.	**ЗАКОН за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 21. Националният съвет: 8. организира и провежда подготовката и обучението на кадри в областта на подпомагането на пострадалите от престъпления;	Пълно съответствие.
Член 26 Сътрудничество и координация на службите		
Чл. 26 (1) Държавите членки предприемат необходимите действия, за да се улесни сътрудничеството между тях с цел подобряване на достъпа на жертвите до правата, установени в настоящата директива и в	**ЗАКОН за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 27. (1) Националният съвет се обръща за съдействие към компетентните органи на други държави в случаите, когато български граждани са пострадали от престъпление в чужбина, и оказва	Пълно съответствие.

националното право. Това сътрудничество е насочено най-малкото към: Чл. 26 (1) (а) обмен на най-добри практики; Чл. 26 (1) (б) консултации в отделни случаи; и Чл. 26 (1) (в) съдействие на европейските мрежи, които се занимават с въпроси, пряко свързани с правата на жертвите.	съдействие на граждани на други държави, законно пребиваващи на територията на Република България, за предоставяне на формите на подпомагане по чл. 8, ал. 1. (2) Централен орган по приемане и решаване на молбите за финансова компенсация от граждани на чужди държави е Министерството на правосъдието.	
Чл. 26 (2) Държавите членки предприемат подходящи действия, включително чрез интернет, с цел да се повиши осведомеността относно установените в настоящата директива права, да се намали рискът от виктимизиране и да се сведе до минимум отрицателното въздействие на престъпленията и рисковете от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение, като тези действия са насочени по-специално към рискови групи като децата, жертвите на основано на пола насилие и жертвите на насилие при близки взаимоотношения. Тези действия могат да включват информационни кампании и кампании за повишаване на осведомеността, както и програми за изследвания и	**ЗАКОН за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления** Чл. 7. (1) Националният съвет за подпомагане и компенсация на пострадалите от престъпления, наричан по-нататък "Националният съвет": 1. издава и разпространява брошура на български, английски, немски и френски език, в която се съдържа информацията по чл. 6, ал. 1; 2. предоставя за безплатно разпространение брошурата на органите и организациите по чл. 6, ал. 1, както и на центровете за спешна медицинска помощ, лечебните заведения за болнична помощ, дирекциите за социално подпомагане и на други юридически лица, които при изпълнение на своята дейност контактуват с пострадали от престъпления. (2) Информацията, която се съдържа в брошурата, се публикува на интернет страниците на Националния съвет, Министерството на вътрешните работи, Министерството на външните работи, организациите за подкрепа на пострадали, както и на тези по ал. 1, т. 2. (3) Националният съвет съвместно с организациите за подкрепа на пострадали осигурява функционирането на постоянна безплатна	Пълно съответствие.

образование, когато е уместно в сътрудничество със съответните организации на гражданското общество и други заинтересовани страни.	телефонна линия с единен телефонен номер за цялата страна за информиране на пострадалите от престъпления. Операторът на телефонната линия информира органите на Министерството на вътрешните работи за пострадали, които са в опасност. (4) Националният съвет съвместно с организациите за подкрепа на пострадали и органите на изпълнителната или местната власт, които имат правомощия в областта на закрилата на пострадалите от престъпления, организира публични кампании за информиране на гражданите за правата им, които имат като пострадали от престъпления.	
ГЛАВА 6 ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ		
Член 27 Транспониране		
Чл. 27 (1) Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива до 16 ноември 2015 г.		Не подлежи на въвеждане.
Чл. 27 (2) Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условията и редът на позоваване се определят от държавите членки.	**ЗАКОН за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс** (ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) Допълнителна разпоредба § 104. Този закон въвежда изискванията на: 1. Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета (ОВ, L 315/57 от 14 ноември 2012 г.);	Пълно съответствие.
Член 28 Предоставяне на информация и статистически данни		
Чл. 28 До 16 ноември 2017 г. и на всеки три години след това държавите членки предоставят		Не подлежи на въвеждане.

на Комисията наличните данни относно това, как жертвите се ползват от правата, установени в настоящата директива.		
Член 29 Доклад		
Чл. 29 До 16 ноември 2017 г. Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета доклад за оценка на степента, в която държавите членки са взели необходимите мерки, за да се съобразят с настоящата директива, включително описание на действията, предприети съобразно членове 8, 9 и 23, придружен при необходимост от законодателни предложения.		Не подлежи на въвеждане.
Член 30 Замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР		
Чл. 30 Настоящата директива заменя Рамково решение 2001/220/ПВР по отношение на държавите членки, участващи в приемането на настоящата директива, без да се засягат задълженията на държавите членки по отношение на сроковете за транспониране в националното право. По отношение на държавите членки, участващи в приемането на настоящата директива, позоваванията на посоченото рамково решение се считат за		Не подлежи на въвеждане.

позоваванията на настоящата директива.		
Член 31 Влизане в сила		
Чл. 31 Настоящата директива влиза в сила в деня след публикуването ѝ в Официален вестник на Европейския съюз.		Не подлежи на въвеждане.
Член 32 Адресати		
Чл. 32 Адресати на настоящата директива са държавите членки в съответствие с Договорите. Съставено в Страсбург на 25 октомври 2012 година.		Не подлежи на въвеждане.

Директива (ЕС) 2016/800 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 година относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство	Наименование на действащите актове от българското законодателство / проекта на законодателен акт, с който све въвеждат изискванията на Директива 2016/800/ЕС относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство	Степен на съответствие
Чл.1 С настоящата директива се въвеждат общи минимални правила относно някои права на децата, които са: а) заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство; или б) субекти на производство по европейска заповед за арест съгласно Рамково решение 2002/584/ПВР (наричани по-долу „издирвани лица“)		**Не подлежи на въвеждане**
Чл. 2, пар. 1 Настоящата директива се прилага по отношение на деца, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство. Тя се прилага до окончателното изясняване на въпроса, дали заподозреният или обвиняемият е извършил престъпление, включително, когато е приложимо, до постановяването на присъдата и решението по евентуални обжалвания.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Глава седемнадесета** **РАЗСЛЕДВАНЕ** **Раздел I** **Образуване на досъдебно производство и провеждане на разследване** Образуване на досъдебното производство **Чл. 212.** (1) Досъдебното производство се образува с постановление на прокурора. (2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) **Досъдебното производство се счита за образувано със съставянето на протокола за първото действие по разследването**, когато се извършва оглед, включително освидетелстване, претърсване, изземване **и разпит на свидетели**, ако незабавното им извършване е единствената възможност за събиране и запазване на доказателства, както и когато се извършва обиск при условията и по реда на чл. 164. Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението **Чл. 219.** (1) Когато се съберат достатъчно доказателства за виновността на определено лице в извършване на престъпление от общ характер и не са налице някои от основанията за прекратяване	**Частично съответствие**

на наказателното производство, разследващият орган докладва на прокурора и привлича лицето като обвиняем със съставяне на съответно постановление.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) **Разследващият орган може да привлече лицето като обвиняем и със съставянето на протокола за първото действие по разследването срещу него, за което докладва на прокурора.**
(3) **В постановлението за привличане на обвиняем и в протокола за действието по ал. 2 се посочват:**
...
6. **правата му по чл. 55, включително и правото му да откаже да даде обяснения, както и правото му да има защитник по пълномощие или по назначение.**
(4) Разследващият орган предявява постановлението за привличане на обвиняемия и неговия защитник, като им дава възможност да се запознаят с пълното му съдържание, а при нужда дава допълнителни разяснения. Разследващият орган връчва срещу подпис препис от постановлението на обвиняемия.

Глава тридесета.
ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ

Състав на съда и препращане на делото на друг съд
Чл. 390. (3) Когато непълнолетният е военнослужещ, делото се разглежда по реда на глава тридесет и първа.

Глава тридесет и първа "а".
ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА, ПОДСЪДНИ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНИТЕ НАКАЗАТЕЛНИ СЪДИЛИЩА (НОВА - ДВ, БР. 13 ОТ 2011 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2012 Г., ИЗМ. - ДВ, БР. 61 ОТ 2011 Г.)

Прилагане на общите правила
Чл. 411е. (Нов - ДВ, бр. 13 от 2011 г., в сила от 01.01.2012 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2011 г.) Доколкото в тази глава няма особени правила, прилагат се общите правила.

ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС

§ 8. В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения:
1. В ал. 3 се създава т. 7:
„7. правата по чл. 385а, когато обвиняемият е непълнолетен“.

	§ 19. Създават се чл. 385а – 385г: „Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385а. Освен правата по чл. 55 непълнолетният обвиняем има право: 1. родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, да получи пълна информация за правата му в наказателния процес; 2. да бъде придружаван в съдебните заседания от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, а когато това е в неговия най-добър интерес и няма да затрудни наказателното производство и в действията по разследването и в другите процесуални действия, които се провеждат с участието на непълнолетния обвиняем на досъдебното производство; 3. на медицински преглед при задържане; 4. на установяване на личностните му особености; 5. да получи защита на правото на личен и семеен живот. **§ 16.** В чл. 390 ал. 2 и 3 се изменят така: (3) Когато непълнолетният е военнослужещ, делото се разглежда по реда на глава тридесет и първа при спазване на особените правила по тази глава“. **§ 21.** В чл. 411е се правят следните изменения и допълнения: 1. Досегашният текст става ал. 1. 2. Създава се ал. 2: „(2) Когато обвиняемият е непълнолетен, се спазват и особените правила за разглеждане на дела за престъпления, извършени от непълнолетни.“ **Коментар:** НПК се прилага до приключването на наказателното производство с постановление за прокурора за прекратяване на производството, или с определение, или разпореждане на съда за прекратяване на наказателното преследване, или с влязла в сила присъда. В тази връзка особените правила за непълнолетните обвиняеми или подсъдими също се прилагат във всички случаи, без значение от етапа на производството тежестта на престъплението, размера на наказанието и т.н.	
Чл. 2, пар. 2 Настоящата директива се прилага по отношение на деца, които са издирвани лица, от момента на арестуването им в	**ЗАКОН ЗА ЕКСТРАДИЦИЯТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЗАПОВЕД ЗА АРЕСТ** **Чл. 66.** Доколкото този закон не съдържа специални правила, се прилагат разпоредбите на Наказателно-процесуалния кодекс.	**Частично съответствие**

изпълняващата държава членка в съответствие с член 17.	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 25.** В Закона за екстрадицията и Европейската заповед за арест (обн., ДВ, бр. 46 от 2005 г.; изм., бр. 86 от 2005 г., бр. 52 от 2008 г., бр. 49 от 2010 г., бр. 55 от 2011 г., бр. 53 от 2014 г., бр. 7 и 45 от 2019 г.) в чл. 66 се правят следните изменения и допълнения: 1. Досегашният текст става ал. 1. 2. Създава се ал. 2: „(2) Непълнолетно лице, за което е издадена европейска заповед за арест, има всички установени в Наказателно-процесуалния кодекс права на непълнолетен обвиняем, освен правото на установяване на личностните му особености.“	
Чл. 2, пар. 3 С изключение на член 5, на член 8, параграф 3, буква б) и на член 15, доколкото посочените разпоредби се отнасят до носителя на родителска отговорност, настоящата директива или определени разпоредби от нея се прилагат по отношение на лицата, посочени в параграфи 1 и 2 от настоящия член, когато тези лица са били деца, когато са станали субекти на производството, но впоследствие са навършили 18 години и прилагането на настоящата директива или на определени разпоредби от нея е целесъобразно предвид обстоятелствата по делото, включително с оглед степента на зрелост и уязвимост на засегнатото лице. Държавите членки могат да решат да не прилагат настоящата директива, когато заинтересованото лице е навършило 21 години.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част пета** **Глава тридесета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ** Разглеждане по общия ред на дела за престъпления, извършени от непълнолетни **Чл. 394.** (1) Когато пълнолетният е привлечен като обвиняем за престъпление, извършено от него, преди да навърши пълнолетие, делото се разглежда по общия ред. (2) Когато непълнолетният е привлечен като обвиняем за деяние, извършено в съучастие с пълнолетен, делата не се разделят и производството се разглежда по общия ред. **Съдебна практика:** **Решение № 575 от 16.12.2008 г. на ВКС по н. д. № 590/2008 г., II н. о., НК, докладчик съдията Савка Стоянова** Винаги, когато делото е за престъпление, извършено от непълнолетен и обвинението е повдигнато преди да е навършил пълнолетие, съдебното производство се провежда по особените правила за разглеждане на дело за престъпления, извършени от непълнолетни. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 20.** В чл. 394 се правят следните изменения и допълнения: 1. В ал. 2 думите „по общия ред“ се заменят с „при спазване на особените правила на тази глава“. **§ 25.** В Закона за екстрадицията и Европейската заповед за арест (обн., ДВ, бр. 46 от 2005 г.; изм., бр. 86 от 2005 г., бр. 52 от 2008 г., бр. 49 от 2010 г., бр. 55 от 2011 г., бр. 53 от 2014 г., бр. 7 и 45 от 2019 г.) в чл. 66 се правят следните изменения и допълнения:	**Частично съответствие**

	1. Досегашният текст става ал. 1. 2. Създава се ал. 2: „(2) Непълнолетно лице, за което е издадена европейска заповед за арест, има всички установени в Наказателно-процесуалния кодекс права на непълнолетен обвиняем, освен правото на установяване на личностните му особености." **Коментар:** По аргумент на противното и доколкото в българското законодателство липсва изрична разпоредба в обратния смисъл, когато непълнолетен заподозрян/обвиняем е навършил пълнолетие по време на производството срещу него, производството продължава по реда за разглеждане на дела за престъпления, извършени от непълнолетни.	
Чл. 2, пар. 4 Настоящата директива се прилага по отношение на деца, които първоначално не са били заподозрени или обвиняеми, но са придобили това качество в хода на разпит от полицейски или други правоохранителни органи.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Глава седемнадесета** **РАЗСЛЕДВАНЕ** **Раздел I** **Образуване на досъдебно производство и провеждане на разследване** Образуване на досъдебното производство **Чл. 212.** (1) Досъдебното производство се образува с постановление на прокурора. (2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) **Досъдебното производство се счита за образувано със съставянето на протокола за първото действие по разследването**, когато се извършва оглед, включително освидетелстване, претърсване, изземване и **разпит на свидетели**, ако незабавното им извършване е единствената възможност за събиране и запазване на доказателства, както и когато се извършва обиск при условията и по реда на чл. 164. (3) Разследващият орган, извършил действието по ал. 2, уведомява прокурора незабавно, но не по-късно от 24 часа. Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението **Чл. 219.** (1) Когато се съберат достатъчно доказателства за виновността на определено лице в извършване на престъпление от общ характер и не са налице някои от основанията за прекратяване на наказателното производство, разследващият орган докладва на прокурора и привлича лицето като обвиняем със съставяне на съответно постановление. (2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) **Разследващият орган може да привлече лицето като обвиняем и със съставянето на протокола за първото действие по разследването срещу него, за което докладва на прокурора.** (3) **В постановлението за привличане на обвиняем и в протокола за действието по ал. 2 се посочват:** … 6. **правата му по чл. 55, включително и правото му да откаже да даде обяснения, както и правото му да има защитник по пълномощие или по назначение.**	**Частично съответствие**

	(4) Разследващият орган предявява постановлението за привличане на обвиняемия и неговия защитник, като им дава възможност да се запознаят с пълното му съдържание, а при нужда дава допълнителни разяснения. Разследващият орган връчва срещу подпис препис от постановлението на обвиняемия. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 8.** В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения: 1. В ал. 3 се създава т. 7: „7. правата по чл. 385а, когато обвиняемият е непълнолетен“. **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385а. Освен правата по чл. 55 непълнолетният обвиняем има право: 1. родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, да получи пълна информация за правата му в наказателния процес; 2. да бъде придружаван в съдебните заседания от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, а когато това е в неговия най-добър интерес и няма да затрудни наказателното производство и в действията по разследването и в другите процесуални действия, които се провеждат с участието на непълнолетния обвиняем на досъдебното производство; 3. на медицински преглед при задържане; 4. на установяване на личностните му особености; 5. да получи защита на правото на личен и семеен живот.	
Чл. 2, пар. 5 Настоящата директива не засяга националните правила за определяне на възрастта за носене на наказателна отговорност.		**Не подлежи на въвеждане**
Чл. 2, пар. 6 Без да се засяга правото на справедлив съдебен процес, по отношение на леки нарушения:		**Не подлежи на въвеждане**
б. „а“ когато правото на държава членка предвижда налагане на наказание от	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа**	**Пълно съответствие**

орган, различен от съд, компетентен по наказателни дела, и налагането на това наказание може да бъде обжалвано или отнесено към такъв съд; или	**Глава втора** **ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ** Осъществяване на правораздаването по наказателни дела само от съдилищата **Чл. 6.** (1) Правораздаването по наказателни дела се осъществява само от съдилищата, установени с Конституцията на Република България.	
б. „б“ когато не може да бъде наложено наказание лишаване от свобода,	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **Глава втора** **ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ** Осъществяване на правораздаването по наказателни дела само от съдилищата **Чл. 6.** (1) Правораздаването по наказателни дела се осъществява само от съдилищата, установени с Конституцията на Република България.	**Пълно съответствие**
настоящата директива се прилага само за производства пред съд, компетентен по наказателни дела.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **Глава втора** **ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ** Осъществяване на правораздаването по наказателни дела само от съдилищата **Чл. 6.** (1) Правораздаването по наказателни дела се осъществява само от съдилищата, установени с Конституцията на Република България.	**Пълно съответствие**
При всички случаи настоящата директива се прилага изцяло, когато детето е задържано, независимо от етапа на наказателното производство.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Глава седма.** **ОБВИНЯЕМ** **Раздел II.** **Мярка за неотклонение и други мерки за процесуална принуда** Задържане под стража **Чл. 63.** (1) Мярка за неотклонение задържане под стража се взема, когато е налице обосновано предположение, че обвиняемият е извършил престъпление, което се наказва с лишаване от свобода или друго по-тежко наказание, и доказателствата по делото сочат, че съществува реална опасност обвиняемият да се укрие или да извърши престъпление. (3) Когато опасността обвиняемият да се укрие или да извърши престъпление отпадне, мярката за неотклонение задържане под стража се изменя в по-лека или се отменя.	**Частично съответствие**

(4) (Изм. - ДВ, бр. 71 от 2015 г.) Мярката за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство не може да продължи повече от осем месеца, ако лицето е привлечено като обвиняем за тежко умишлено престъпление, и повече от една година и шест месеца, ако лицето е привлечено като обвиняем за престъпление, за което се предвижда наказание не по-малко от петнадесет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание. Във всички останали случаи задържането под стража в досъдебното производство не може да продължи повече от два месеца.
(5) След изтичането на сроковете по ал. 4 задържаният се освобождава незабавно по разпореждане на прокурора.
(6) Когато в досъдебното производство се установи, че са налице основанията по ал. 3, прокурорът по свой почин изменя мярката за неотклонение задържане под стража в по-лека или я отменя.
(7) (Доп. – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) За задържането под стража, както и за задържането на основание чл. 64, ал. 2, незабавно се уведомява:
1. (доп. – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) семейството на обвиняемия или друго посочено от обвиняемия лице;
2. работодателят на обвиняемия, освен ако обвиняемият заяви, че не желае това;
(8) (Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Когато задържаният е чужд гражданин, по негово искане незабавно се уведомяват консулските органи на държавата, чийто гражданин е задържаният, чрез Министерството на външните работи. Ако задържаният е гражданин на две или повече държави, той може да избере консулските органи на коя държава да бъдат уведомени за задържането му и с които желае да осъществи връзка.
(9) (Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Уведомяването по ал. 7 по отношение на конкретно лице може да се отложи за срок до 48 часа, когато е налице неотложна необходимост да се предотврати настъпването на тежки неблагоприятни последици за живота, свободата или физическата неприкосновеност на лице или когато е наложително предприемане на действия от разследващите органи, чието възпрепятстване би затруднило сериозно наказателното производство. Отлагането на това уведомяване се прилага с оглед на особените обстоятелства на всеки конкретен случай, като не надхвърля необходимото и не се основава само на вида или тежестта на извършеното престъпление.
(10) (Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Решението по ал. 9 се взема от прокурора на досъдебното производство, който се произнася с мотивирано постановление. Постановлението подлежи на обжалване от обвиняемия или от неговия защитник пред съответния първоинстанционен съд.
(11) (Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Съдът незабавно разглежда жалбата едноличо в закрито съдебно заседание и се произнася с определение. Определението на съда е окончателно.

Вземане на мярка за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство
Чл. 64. (1) Мярка за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство се взема от съответния първоинстанционен съд по искане на прокурора.
(2) Явяването на обвиняемия пред съда се осигурява незабавно от прокурора, който при необходимост може да постанови задържане на обвиняемия до 72 часа за довеждането му пред съда.

Глава седемнадесета

РАЗСЛЕДВАНЕ

Раздел I

Образуване на досъдебно производство и провеждане на разследване

Условия за образуване на досъдебно производство

Чл. 207. (1) Досъдебно производство се образува, когато са налице законен повод и достатъчно данни за извършено престъпление.

Образуване на досъдебното производство

Чл. 212. (1) Досъдебното производство се образува с постановление на прокурора.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) **Досъдебното производство се счита за образувано със съставянето на протокола за първото действие по разследването**, когато се извършва оглед, включително освидетелстване, претърсване, изземване и **разпит на свидетели**, ако незабавното им извършване е единствената възможност за събиране и запазване на доказателства, както и когато се извършва обиск при условията и по реда на чл. 164.

(3) Разследващият орган, извършил действието по ал. 2, уведомява прокурора незабавно, но **не по-късно от 24 часа.**

Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението

Чл. 219. (1) Когато се съберат достатъчно доказателства за виновността на определено лице в извършване на престъпление от общ характер и не са налице някои от основанията за прекратяване на наказателното производство, разследващият орган докладва на прокурора и привлича лицето като обвиняем със съставяне на съответно постановление.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) **Разследващият орган може да привлече лицето като обвиняем и със съставянето на протокола за първото действие по разследването срещу него, за което докладва на прокурора.**

(3) **В постановлението за привличане на обвиняем и в протокола за действието по ал. 2 се посочват:**

1. датата и мястото на издаването му;
2. органът, който го издава;
3. трите имена на лицето, което се привлича като обвиняем, деянието, за което се привлича, и правната му квалификация;
4. доказателствата, на които се основава привличането, ако това няма да затрудни разследването;
5. мярката за неотклонение, ако такава се взема;
6. **правата му по чл. 55, включително и правото му да откаже да даде обяснения, както и правото му да има защитник по пълномощие или по назначение.**

(4) Разследващият орган предявява постановлението за привличане на обвиняемия и неговия защитник, като им дава възможност да се запознаят с пълното му съдържание, а при нужда дава допълнителни разяснения. Разследващият орган връчва срещу подпис препис от постановлението

	на обвиняемия. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 8.** В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения: 1. В ал. 3 се създава т. 7: „7. правата по чл. 385а, когато обвиняемият е непълнолетен“. **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385а. Освен правата по чл. 55 непълнолетният обвиняем има право: 1. родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, да получи пълна информация за правата му в наказателния процес; 2. да бъде придружаван в съдебните заседания от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, а когато това е в неговия най-добър интерес и няма да затрудни наказателното производство и в действията по разследването и в другите процесуални действия, които се провеждат с участието на непълнолетния обвиняем на досъдебното производство; 3. на медицински преглед при задържане; 4. на установяване на личностните му особености; 5. да получи защита на правото на личен и семеен живот.	
Чл. 3 За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:		
1) „дете“ означава лице на възраст под 18 години;	**ЗАКОН ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО** **Глава първа.** **ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ** Определение за дете **Чл. 2.** Дете по смисъла на този закон е всяко физическо лице до навършването на 18 години.	**Пълно съответствие.**
2) „носител на родителска отговорност“ означава всяко лице, което носи родителска отговорност за дете;	**СЕМЕЕН КОДЕКС** **Глава девета.** **ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ РОДИТЕЛИ И ДЕЦА** Родителски права и задължения **Чл. 122.** (1) Носител на родителски права и задължения по отношение на ненавършилите	**Пълно съответствие.**

	пълнолетие деца е всеки родител. **Глава единадесета** **НАСТОЙНИЧЕСТВО И ПОПЕЧИТЕЛСТВО** Условия за учредяване **Чл. 153.** (1) Настойничество се учредява над малолетни, чиито родители са неизвестни, починали, поставени под пълно запрещение или лишени от родителски права. Настойничество се учредява и над лица, поставени под пълно запрещение. (2) Попечителство се учредява над непълнолетни, чиито родители са неизвестни, починали, поставени под пълно запрещение или лишени от родителски права. Попечителство се учредява и над лица, поставени под ограничено запрещение. Настойничество и попечителство по право **Чл. 173.** (1) Настойник, съответно попечител, на дете с неизвестни родители, е управителят на специализираната институция, в която то е настанено.	
3) „родителска отговорност“ означава всички права и задължения, отнасящи се до лицето или имуществото на детето, които са предоставени на физическо или юридическо лице по силата на решение, на закона или на споразумение, пораждащо правни последици, включително правото на упражняване на родителски права и правото на лични отношения с детето.	**СЕМЕЕН КОДЕКС** **Глава девета.** **ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ РОДИТЕЛИ И ДЕЦА** Грижи, възпитание и надзор на децата **Чл. 125.** (1) Родителят има право и задължение да се грижи за физическото, умственото, нравственото и социалното развитие на детето, за неговото образование и за неговите лични и имуществени интереси. Ограничаване на родителските права **Чл. 131.** (1) Когато поведението на родителя представлява опасност за личността, здравето, възпитанието или имуществото на детето, районният съд взема съответни мерки в интерес на детето, като ограничава родителските права - отнема или поставя условия за упражняването на някои от тях, и може да възложи осъществяването им на друго лице. При нужда може да бъде променено местоживеенето на детето или то да бъде настанено извън семейството. (2) Мерките по ал. 1 се вземат и когато поради продължителна физическа или душевна болест или други обективни причини родителят не е в състояние да упражнява родителските си права. Заместваща грижа **Чл. 137.** (1) Лица, на които са възложени грижи за детето, не придобиват родителски права и задължения. (2) Лицата по ал. 1 могат без съгласието на родителите да вземат решения и да предприемат действия за запазване живота и здравето на децата, за които полагат грижи.	**Пълно съответствие** .

	(3) Лицата, при които детето е настанено по съдебен ред, имат право и задължение да живеят с него, както и задължение да осъществяват фактически действия по чл. 125. Те имат и правото по чл. 126, ал. 2. (4) (Изм. - ДВ, бр. 82 от 2009 г.) Лицата по ал. 3 извършват необходимите правни действия за защита на личните права на детето, свързани с неговото здраве, образование и гражданско състояние, както и за издаването на документи за самоличност по Закона за българските лични документи, след положително становище на дирекция "Социално подпомагане". Лицата имат задължението по чл. 165, ал. 3. (5) При настаняване на детето по административен ред по чл. 27 от Закона за закрила на детето действията по ал. 4 се осъществяват от дирекция "Социално подпомагане". **Глава единадесета** **НАСТОЙНИЧЕСТВО И ПОПЕЧИТЕЛСТВО** Права и задължения на настойника **Чл. 164.** (1) Дейността на настойника е почетна. (2) Настойникът на малолетен има правата и задълженията по чл. 125 и 129, а когато детето е настанено в приемно семейство - тези по чл. 129. (3) Настойникът на поставения под запрещение е длъжен да се грижи за него, да управлява имуществото му и да го представлява пред трети лица. Управление и разпореждане с имуществото на поставения под настойничество **Чл. 165.** (1) Настойникът управлява имуществото на поставения под настойничество с грижата на добър стопанин и в негов интерес. (2) Настойникът в срок до един месец е длъжен да уведоми органа по настойничеството и по попечителството за придобитото след учредяване на настойничеството имущество на значителна стойност, което се вписва в описа по чл. 159, ал. 1. (3) Настойникът е длъжен да внася паричните средства на лицето под настойничество на негово име в банка в 7-дневен срок от получаването им. За несвоевременно внесени суми той дължи законната лихва. (4) При разпореждане с имущество на лице под настойничество се прилагат съответно чл. 130, ал. 3 и ал. 4, изречение първо. Към молбата за разрешение настойникът прилага и мнението на настойническия съвет. Права и задължения на попечителя **Чл. 168.** (1) Дейността на попечителя е почетна. (2) Правилата на чл. 164 и чл. 165, ал. 2 и 4 се прилагат съответно и за попечителя. Паричните средства на поставения под попечителство се внасят на негово име в банка.	
Във връзка с точка 1 от първа алинея, когато не е сигурно	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС**	**Частично съответствие**

дали лицето е навършило 18 години, това лице се приема за дете.

СПОСОБИ НА ДОКАЗВАНЕ
Раздел II.
Разпит

Разпит на свидетел
Чл. 139. (1) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Преди разпита се установява самоличността на свидетеля и в какви отношения се намира с обвиняемия и с другите участници в производството. В случаите по чл. 141 и 141а в протокола се вписва идентификационният номер на свидетеля вместо данните за самоличността.

Разпит на малолетен и непълнолетен свидетел
Чл. 140. (1) Малолетният свидетел се разпитва в присъствието на педагог или психолог, а когато е необходимо, и в присъствието на родителя или настойника.
(2) Непълнолетният свидетел се разпитва в присъствието на лицата по ал. 1, ако съответният орган намери това за необходимо.
(3) С разрешение на органа, който извършва разпита, лицата по ал. 1 могат да задават въпроси на свидетеля.
(4) Органът, който извършва разпита, разяснява на малолетния свидетел необходимостта да даде правдиви показания, без да му отправя предупреждения за отговорност.
(5) (Нова - ДВ, бр. 109 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 05.11.2017 г.) Разпит на малолетен и непълнолетен свидетел в страната може да се извърши при вземане на мерки за избягване на контакт с обвиняемия, включително в специално оборудвани помещения или чрез видеоконференция.

Раздел III.
Експертиза

Случаи, в които се назначава експертиза
Чл. 144. (1) Когато за изясняване на някои обстоятелства по делото са необходими специални знания из областта на науката, изкуството или техниката, съдът или органът на досъдебното производство назначава експертиза.
(2) Експертизата е задължителна, когато съществува съмнение относно:
1. причината на смъртта;
2. характера на телесната повреда;
3. вменяемостта на обвиняемия;
4. способността на обвиняемия с оглед на неговото физическо и психическо състояние правилно да възприема фактите, които имат значение за делото, и да дава достоверни обяснения за тях;
5. способността на свидетеля с оглед на неговото физическо и психическо състояние правилно да възприема фактите, които имат значение за делото, и да дава достоверни показания за тях.

	(3) (нова - ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 05.11.2017 г.) Експертиза може да се назначи и за установяване на специфични нужди от защита на свидетел във връзка с участието му в наказателното производство. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 3.** В чл. 139 се правят следните изменения и допълнения: 1. В ал. 1: а) създава се ново изречение второ: „При наличие на неотстраними съмнения относно възрастта на свидетеля, той се счита на възможно най-ниската възраст.“ б) досегашното изречение второ става изречение трето. **§ 5.** В чл. 144, ал. 2 се създава т. 6: „6. възрастта на обвиняемия или свидетеля.“ **§ 12.** В чл. 387 се правят следните изменения и допълнения: 1. Досегашният текст става ал. 1. 2. Създават се ал. 2 – 8: „(2) Възрастта на лицето се определя на основата на неговите твърдения, съпоставени с документите за самоличност, актовете за гражданско състояние, както и другите доказателства, като при съмнение се извършва медицинска експертиза. Когато съмненията относно възрастта не са отстранени, лицето се счита за ненавършило 18-годишна възраст.	
Чл. 4, пар. 1 Държавите членки гарантират, че когато децата са уведомени, че са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство, те се уведомяват незабавно за правата им в съответствие с Директива 2012/13/ЕС и за общите аспекти, свързани с хода на производството.	**ЗАКОН ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО** **Глава първа** **ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ** **ПРЕДМЕТ НА ЗАКОНА** **Чл. 4.** (Изм. - ДВ, бр. 36 от 2003 г.) (1) Закрилата на детето по този закон се осъществява чрез: 9. (предишна т. 8 - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) информиране за правата и задълженията на децата и родителите; **НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **Глава втора** **ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ** Право на защита	**Пълно съответствие**

Чл. 15. (3) Съдът, прокурорът и разследващите органи разясняват на лицата по ал. 2 техните процесуални права и им осигуряват възможност да ги упражняват.

Глава седма
ОБВИНЯЕМ
Раздел I
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Права на обвиняемия
Чл. 55. (1) Обвиняемият има следните права: да научи за какво престъпление е привлечен в това качество и въз основа на какви доказателства; да дава или да откаже да дава обяснения по обвинението; да се запознава с делото, включително и с информацията, получена чрез използване на специални разузнавателни средства, и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да участва в наказателното производство; да прави искания, бележки и възражения; да се изказва последен; да обжалва актовете, които накърняват неговите права и законни интереси, и да има защитник. Обвиняемият има право защитникът му да участва при извършване на действия по разследването и други процесуални действия с негово участие, освен когато изрично се откаже от това право.
(2) Обвиняемият има право да му бъде предоставена обща информация, улесняваща неговия избор на защитник. Той има право свободно да осъществява връзка със защитника си, да се среща насаме с него, да получава съвети и друга правна помощ, включително преди започване и по време на провеждане на разпита и на всяко друго процесуално действие с участие на обвиняемия.
(3) Подсъдимият има право и на последна дума.
(4) Обвиняем, който не владее български език, има право на устен и писмен превод в наказателното производство на разбираем за него език. На обвиняемия се предоставя писмен превод на постановлението за привличане на обвиняем, на определенията на съда за вземане на мярка за неотклонение, на обвинителния акт, на постановената присъда, на решението на въззивната инстанция и на решението на касационната инстанция. Обвиняемият има право да откаже писмен превод по реда на този кодекс, когато има защитник и не се нарушават процесуалните му права.

Задържане под стража
Чл. 63. (4) (Изм. - ДВ, бр. 71 от 2013 г.) Мярката за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство не може да продължи повече от осем месеца, ако лицето е привлечено като обвиняем за тежко умишлено престъпление, и повече от една година и шест месеца, ако лицето е привлечено като обвиняем за престъпление, за което се предвижда наказание не по-малко от петнадесет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание. Във всички останали случаи задържането под стража в досъдебното производство не може да продължи повече от два месеца.
(7) (Доп. - ДВ, бр. 7 от 2019 г.) За задържането под стража, както и за задържането на основание чл. 64, ал. 2 незабавно се уведомява:

1. (доп. - ДВ, бр. 7 от 2019 г.) семейството на обвиняемия или друго посочено от обвиняемия лице;
2. работодателят на обвиняемия, освен ако обвиняемият заяви, че не желае това.
(8) (Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Когато задържаният е чужд гражданин, по негово искане незабавно се уведомяват консулските органи на държавата, чийто гражданин е задържаният, чрез Министерството на външните работи. Ако задържаният е гражданин на две или повече държави, той може да избере консулските органи на коя държава да бъдат уведомени за задържането му и с които желае да осъществи връзка.

Част трета
Глава седемнадесета
РАЗСЛЕДВАНЕ
Раздел I
ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ

Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението
Чл. 219. (3) В постановлението за привличане на обвиняем и в протокола за действието по ал. 2 се посочват:
1. датата и мястото на издаването му;
2. органът, който го издава;
3. трите имена на лицето, което се привлича като обвиняем, деянието, за което се привлича, и правната му квалификация;
4. доказателствата, на които се основава привличането, ако това няма да затрудни разследването;
5. мярката за неотклонение, ако такава се взема;
6. **правата му по чл. 55, включително и правото му да откаже да даде обяснения, както и правото му да има защитник по пълномощие или по назначение.**
(4) Разследващият орган предявява постановлението за привличане на обвиняемия и неговия защитник, като им дава възможност да се запознаят с пълното му съдържание, а при нужда дава допълнителни разяснения. Разследващият орган връчва срещу подпис препис от постановлението на обвиняемия.
Глава двадесета
СЪДЕБНО ЗАСЕДАНИЕ
Раздел II
Действия по даване ход на делото в съдебното заседание

Чл. 274. (2) След като съдът се произнесе по отводите и възраженията, председателят разяснява на страните правата им, предвидени в този кодекс.

ЗАКОН ЗА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
Част втора
ОРГАНИ НА МВР И ПРАВОМОЩИЯ

Глава пета

ПРАВОМОЩИЯ

Раздел I

ПРАВОМОЩИЯ НА ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ОРГАНИ

Чл. 72. (1) Полицейските органи могат да задържат лице:
1. **за което има данни, че е извършило престъпление;**
2. което след надлежно предупреждение съзнателно пречи на полицейски орган да изпълни задължението си по служба;
3. което показва тежки психични отклонения и с поведението си нарушава обществения ред или излага живота си или живота на други лица на явна опасност;
4. при невъзможност да се установи самоличността му в случаите и по начините, посочени в чл. 70;
5. което се е отклонило от изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или от местата, където е било задържано като обвиняем в изпълнение на разпореждане на орган на съдебната власт;
6. **обявено за издирване с цел задържане, както и по искане на друга държава във връзка с неговата екстрадиция или в изпълнение на Европейска заповед за арест;**
7. в други случаи, определени със закон.

Чл. 73. На лицето, задържано при условията на чл. 72, ал. 1, т. 1 – 4, не могат да му бъдат ограничавани други права освен правото на свободно придвижване. Срокът на задържането в тези случаи не може да бъде повече от 24 часа.

Чл. 74. (1) За лицата по чл. 72, ал. 1 се издава писмена заповед за задържане.
(2) В заповедта по ал. 1 се посочват:
1. (изм. – ДВ, бр. 14 от 2015 г.) името, длъжността и месторабота на полицейския орган, издал заповедта;
2. (изм. – ДВ, бр. 14 от 2015 г.) фактическите и правните основания за задържането;
3. данни, индивидуализиращи задържаното лице;
4. датата и часът на задържането;
5. ограничаването на правата на лицето по чл. 73;
6. **правото му:**
а) да обжалва пред съда законността на задържането;
б) на адвокатска защита от момента на задържането;
в) на медицинска помощ;
г) на телефонно обаждане, с което да съобщи за своето задържане;
д) (доп. – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) да се свърже с консулските власти на съответната държава, в случай че не е български гражданин, както и по негово искане незабавно се уведомяват консулските органи на държавата, чийто гражданин е задържаният, чрез Министерството на външните работи; ако задържаният е гражданин на две или повече държави, той може да избере консулските органи на коя държава да бъдат уведомени за задържането му и с които

	желае да осъществи връзка; **е) да ползва преводач, в случай че не разбира български език.** (3) Задържаното лице попълва декларация, че е запознато с правата си, както и за намерението си да упражни или да не упражни правата си по ал. 2, т. 6, букви "б" – "е". Заповедта се подписва от полицейския орган и от задържаното лице. (4) Отказът или невъзможността на задържаното лице да подпише заповедта се удостоверява с подписа на един свидетел. (5) Заповедта за задържане се вписва в специален регистър. (6) Копие от заповедта се връчва на задържаното лице срещу подпис. **ИНСТРУКЦИЯ № 8121з-78 от 24.01.2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи** **Глава втора** **ЗАДЪРЖАНЕ НА ЛИЦА В СТРУКТУРИТЕ НА МВР** **Чл. 15**. (1) Незабавно след задържането задържаното лице се запознава с основанията за задържането, предвидената в закона отговорност, както и с правата му по ЗМВР, включително с правото му: 1. да обжалва пред съда законността на задържането; 2. на адвокатска защита от момента на задържането; 3. на медицинска помощ; 4. на телефонно обаждане, с което да съобщи за своето задържане; 5. да се свърже с консулските власти на съответната държава, в случай че не е български гражданин; 6. да ползва преводач, в случай че не разбира български език. (2) (Изм. – ДВ, бр. 30 от 2016 г.)Задържаното лице попълва декларация в два екземпляра, че е запознато с правата си, както и за намерението си да упражни или да не упражни правата си по ал. 1, т. 2 – 6 (приложение № 1), като първият екземпляр се прилага към заповедта за задържане за съхранение в деловодството на съответната структура на МВР, а вторият екземпляр се връчва на задържаното лице. Отказът на задържаното лице да попълни декларация се удостоверява с подписа на един свидетел. **ДЕКЛАРАЦИЯ, Приложение № 1 към чл. 15, ал. 2 от ИНСТРУКЦИЯ № 8121з-78 от 24.01.2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи**	
Държавите членки също така гарантират, че децата са уведомени за правата,	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част трета** **Глава седемнадесета**	**Частично съответствие**

предвидени в настоящата директива. Тази информация се предоставя, както следва:	РАЗСЛЕДВАНЕ **Раздел I** **ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ** Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението **Чл. 219.** (3) В постановлението за привличане на обвиняем и в протокола за действието по ал. 2 се посочват: … 6. **правата му по чл. 55, включително и правото му да откаже да даде обяснения, както и правото му да има защитник по пълномощие или по назначение.** (4) Разследващият орган предявява постановлението за привличане на обвиняемия и неговия защитник, като им дава възможност да се запознаят с пълното му съдържание, а при нужда дава допълнителни разяснения. Разследващият орган връчва срещу подпис препис от постановлението на обвиняемия. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 8.** В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения: 1. В ал. 3 се създава т. 7: „7. правата по чл. 385а, когато обвиняемият е непълнолетен“. **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385а. Освен правата по чл. 55 непълнолетният обвиняем има право: 1. родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, да получи пълна информация за правата му в наказателния процес; 2. да бъде придружаван в съдебните заседания от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, а когато това е в неговия най-добър интерес и няма да затрудни наказателното производство и в действията по разследването и в другите процесуални действия, които се провеждат с участието на непълнолетния обвиняем на досъдебното производство; 3. на медицински преглед при задържане; 4. на установяване на личностните му особености; 5. да получи защита на правото на личен и семеен живот. .	
а) незабавно след като децата са уведомени, че са заподозрени или обвиняеми,	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС**	**Частично съответствие**

по отношение на:	**§ 8.** В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения: 1. В ал. 3 се създава т. 7: „7. правата по чл. 385а, когато обвиняемият е непълнолетен“. **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385а. Освен правата по чл. 55 непълнолетният обвиняем има право: 1. родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, да получи пълна информация за правата му в наказателния процес; 2. да бъде придружаван в съдебните заседания от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, а когато това е в неговия най-добър интерес и няма да затрудни наказателното производство и в действията по разследването и в другите процесуални действия, които се провеждат с участието на непълнолетния обвиняем на досъдебното производство; 3. на медицински преглед при задържане; 4. на установяване на личностните му особености; 5. да получи защита на правото на личен и семеен живот.	
i) правото на носителя на родителска отговорност да бъде информиран, предвидено в член 5;	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 8.** В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения: 1. В ал. 3 се създава т. 7: „7. правата по чл. 385а, когато обвиняемият е непълнолетен“. **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385а. Освен правата по чл. 55 непълнолетният обвиняем има право: 1. родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, да получи пълна информация за правата му в наказателния процес;	**Частично съответствие**
ii) правото на адвокатска защита, предвидено в член 6;	**КОНСТИТУЦИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ** **Чл. 30.** (4) Всеки има право на адвокатска защита от момента на задържането му или на привличането му като обвиняем. **НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС**	**Пълно съответствие**

Част първа
Глава втора
ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ

Право на защита
Чл. 15. (1) Обвиняемият има право на защита.

Глава седма
ОБВИНЯЕМ
Раздел I
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Права на обвиняемия
Чл. 55. (1) Обвиняемият има следните права: да научи за какво престъпление е привлечен в това качество и въз основа на какви доказателства; да дава или да откаже да дава обяснения по обвинението; да се запознава с делото, включително и с информацията, получена чрез използване на специални разузнавателни средства, и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да участва в наказателното производство; да прави искания, бележки и възражения; да се изказва последен; да обжалва актовете, които накърняват неговите права и законни интереси, **и да има защитник**. Обвиняемият има право защитникът му да участва при извършване на действия по разследването и други процесуални действия с негово участие, освен когато изрично се откаже от това право.

Глава десета
ПРАВНА ПОМОЩ
Раздел I
Защитник

Задължително участие на защитник
Чл. 94. (1) Участието на защитник в наказателното производство е задължително, когато:
1. обвиняемият е непълнолетен;
9. обвиняемият не е в състояние да заплати адвокатско възнаграждение, желае да има защитник и интересите на правосъдието изискват това.

Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението
Чл. 219. (1) Когато се съберат достатъчно доказателства за виновността на определено лице в извършване на престъпление от общ характер и не са налице някои от основанията за прекратяване на наказателното производство, разследващият орган докладва на прокурора и привлича лицето като обвиняем със съставяне на съответно постановление.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган може да привлече

	лицето като обвиняем и със съставянето на протокола за първото действие по разследването срещу него, за което докладва на прокурора. (3) В постановлението за привличане на обвиняем и в протокола за действието по ал. 2 се посочват: 6. правата му по чл. 55, включително и правото му да откаже да даде обяснения, както **и правото му да има защитник по пълномощие или по назначение**.	
iii) правото на неприкосновеност на личния живот, предвидено в член 14;	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 8.** В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения: 1. В ал. 3 се създава т. 7: „7. правата по чл. 385а, когато обвиняемият е непълнолетен“. **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385а. Освен правата по чл. 55 непълнолетният обвиняем има право: 5. да получи защита на правото на личен и семеен живот.	**Частично съответствие**
iv) правото да бъдат придружавани от носителя на родителска отговорност по време на етапите на производството, различни от съдебните заседания, предвидено в член 15, параграф 4;	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 8.** В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения: 1. В ал. 3 се създава т. 7: „7. правата по чл. 385а, когато обвиняемият е непълнолетен“. **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385а. Освен правата по чл. 55 непълнолетният обвиняем има право: 2. да бъде придружаван в съдебните заседания от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, а когато това е в неговия най-добър интерес и няма да затрудни наказателното производство и в действията по разследването и в другите процесуални действия, които се провеждат с участието на непълнолетния обвиняем на досъдебното производство;	**Частично съответствие**
v) правото на правна помощ, предвидено в член 18;	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **Глава седма** **ОБВИНЯЕМ** **Раздел I** **ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ**	**Пълно съответствие**

Права на обвиняемия

Чл. 55. (1) Обвиняемият има следните права: да научи за какво престъпление е привлечен в това качество и въз основа на какви доказателства; да дава или да откаже да дава обяснения по обвинението; да се запознава с делото, включително и с информацията, получена чрез използване на специални разузнавателни средства, и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да участва в наказателното производство; да прави искания, бележки и възражения; да се изказва последен; да обжалва актовете, които накърняват неговите права и законни интереси, **и да има защитник**. Обвиняемият има право защитникът му да участва при извършване на действия по разследването и други процесуални действия с негово участие, освен когато изрично се откаже от това право.

(2) (Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Обвиняемият има право да му бъде предоставена обща информация, улесняваща неговия избор на защитник. Той има право свободно да осъществява връзка със защитника си, да се среща насаме с него, да получава съвети и друга правна помощ, включително преди започване и по време на провеждане на разпита и на всяко друго процесуално действие с участие на обвиняемия.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Подсъдимият има право и на последна дума.

Глава десета
ПРАВНА ПОМОЩ
Раздел I
Защитник

Задължително участие на защитник

Чл. 94. (1) Участието на защитник в наказателното производство е задължително, когато:

1. обвиняемият е непълнолетен;

9. обвиняемият не е в състояние да заплати адвокатско възнаграждение, желае да има защитник и интересите на правосъдието изискват това.

Част трета
Глава седемнадесета
РАЗСЛЕДВАНЕ
Раздел I
ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ

Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението

Чл. 219. (1) Когато се съберат достатъчно доказателства за виновността на определено лице в извършване на престъпление от общ характер и не са налице някои от основанията за прекратяване на наказателното производство, разследващият орган докладва на прокурора и привлича лицето като обвиняем със съставяне на съответно постановление.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган може да привлече

	лицето като обвиняем и със съставянето на протокола за първото действие по разследването срещу него, за което докладва на прокурора. (3) В постановлението за привличане на обвиняем и в протокола за действието по ал. 2 се посочват: 6. правата му по чл. 55, включително и правото му да откаже да даде обяснения, както и правото му **да има защитник по пълномощие или по назначение**. **ЗАКОН ЗА ПРАВНАТА ПОМОЩ** **Глава трета** **ВИД И ОБХВАТ НА ПРАВНАТА ПОМОЩ** **Чл. 21.** Видовете правна помощ са: 3. процесуално представителство; 4. (изм. - ДВ, бр. 17 от 2006 г., доп., бр. 82 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г., изм., бр. 53 от 2014 г., бр. 56 от 2018 г.) представителство при задържане по чл. 72, ал. 1 от Закона за Министерството на вътрешните работи, по чл. 16а от Закона за митниците и по чл. 124б, ал. 1 от Закона за Държавна агенция "Национална сигурност". **Чл. 23.** (1) (Доп. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Системата за правна помощ по чл. 21, т. 3 обхваща случаите, при които по силата на закон задължително се предвижда адвокатска защита, резервен защитник или представителство. (2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Системата за правна помощ обхваща и случаите, когато обвиняемият, подсъдимият или страната по наказателно, гражданско или административно дело не разполага със средства за заплащане на адвокат, желае да има такъв и интересите на правосъдието изискват това.	
б) на най-ранния подходящ етап на производството — по отношение на:	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част трета** **Глава седемнадесета** **РАЗСЛЕДВАНЕ** **Раздел I** **ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ** Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението **Чл. 219.** (1) Когато се съберат достатъчно доказателства за виновността на определено лице в извършване на престъпление от общ характер и не са налице някои от основанията за прекратяване на наказателното производство, разследващият орган докладва на прокурора и привлича лицето като обвиняем със съставяне на съответно постановление. (2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган може да привлече лицето като обвиняем и със съставянето на протокола за първото действие по разследването срещу него, за което докладва на прокурора.	**Частчино съответсвие**

(3) В постановлението за привличане на обвиняем и в протокола за действието по ал. 2 се посочват:
1. датата и мястото на издаването му;
2. органът, който го издава;
3. трите имена на лицето, което се привлича като обвиняем, деянието, за което се привлича, и правната му квалификация;
4. доказателствата, на които се основава привличането, ако това няма да затрудни разследването;
5. мярката за неотклонение, ако такава се взема;
6. правата му по чл. 55, включително и правото му да откаже да даде обяснения, както и правото му да има защитник по пълномощие или по назначение.
(4) Разследващият орган предявява постановлението за привличане на обвиняемия и неговия защитник, като им дава възможност да се запознаят с пълното му съдържание, а при нужда дава допълнителни разяснения. Разследващият орган връчва срещу подпис препис от постановлението на обвиняемия.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 32 от2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Освен обстоятелствата по чл. 179, ал. 1 в призовката се вписват конкретните действия, за които се призовава лицето, правото му да се яви със защитник и възможността да му бъде назначен защитник в случаите по чл. 94, ал. 1, както и възможността за принудително довеждане при неявяване без уважителни причини. Призовката се връчва не по-късно от три дни преди предявяване на обвинението.
(6) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г., бр. 21 от 2014 г., в сила от 9.04.2014 г.) Когато обвиняемият е редовно призован и не се яви без уважителни причини, се довежда принудително по реда на чл. 71, ал. 3 - 8.
(7) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Когато обвиняемият се яви без упълномощен защитник или бъде принудително доведен, разследващият орган извършва действията, за които е призован обвиняемият, като в случаите по чл. 94, ал. 1 му назначава защитник.
(8) (Предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган не може да извършва действия по разследването с участие на обвиняемия, докато не изпълни задълженията си по ал. 1 - 7.

ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС

§ 8. В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения:
1. В ал. 3 се създава т. 7:
„7. правата по чл. 385а, когато обвиняемият е непълнолетен“.

§ 10. Създават се чл. 385а – 385г:
„Права на непълнолетния обвиняем
Чл. 385а. Освен правата по чл. 55 непълнолетният обвиняем има право:
2. да бъде придружаван в съдебните заседания от родител, попечител или друго лице, което по

	закон полага грижи за него, а когато това е в неговия най-добър интерес и няма да затрудни наказателното производство и в действията по разследването и в другите процесуални действия, които се провеждат с участието на непълнолетния обвиняем на досъдебното производство; 3. на медицински преглед при задържане; 4. на установяване на личностните му особености;	
i) правото на личностна характеристика, предвидено в член 7;	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 8.** В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения: 1. В ал. 3 се създава т. 7: „7. правата по чл. 385а, когато обвиняемият е непълнолетен“. **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385а. Освен правата по чл. 55 непълнолетният обвиняем има право: 4. на установяване на личностните му особености;	**Частчино съответствие**
ii) правото на медицински преглед, включително правото на медицинска помощ, предвидено в член 8;	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 8.** В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения: 1. В ал. 3 се създава т. 7: „7. правата по чл. 385а, когато обвиняемият е непълнолетен“. **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385а. Освен правата по чл. 55 непълнолетният обвиняем има право: 3. на медицински преглед при задържане; **ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА** **Глава десета.** **МЕДИЦИНСКО ОБСЛУЖВАНЕ В МЕСТАТА ЗА ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** **Раздел II.** **Профилактична дейност и насоки на медицинското обслужване на лишените от свобода** **Чл. 139.** (1) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) Всеки лишен от свобода след постъпването му се подлага на първичен медицински преглед за оценка на общото му здравословно състояние и санитарна обработка. (2) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) При получаване на данни или установяване на следи от насилие	**Частично съответствие**

	лицето се освидетелства и се предприемат мерки за оказване на медицинска помощ. Случаят се докладва незабавно на съответния началник, който уведомява прокурора, упражняващ надзора за законност. **Част четвърта.** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА** **Чл. 240.** Доколкото в тази част не се предвижда друго, разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража.	
iii) правото на ограничаване на задържането и на прилагане на алтернативни мерки, включително правото на периодичен контрол на задържането под стража, съгласно предвиденото в членове 10 и 11;	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **Глава седма** **ОБВИНЯЕМ** **Раздел I** **ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ** Права на обвиняемия **Чл. 55.** (1) Обвиняемият има следните права: да научи за какво престъпление е привлечен в това качество и въз основа на какви доказателства; да дава или да откаже да дава обяснения по обвинението; да се запознава с делото, включително и с информацията, получена чрез използване на специални разузнавателни средства, и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да участва в наказателното производство; да прави искания, бележки и възражения; да се изказва последен; **да обжалва актовете, които накърняват неговите права и законни интереси,** и да има защитник. Обвиняемият има право защитникът му да участва при извършване на действия по разследването и други процесуални действия с негово участие, освен когато изрично се откаже от това право. **Част първа** **Глава седма** **ОБВИНЯЕМ** **Раздел II** **МЯРКА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ И ДРУГИ МЕРКИ ЗА ПРОЦЕСУАЛНА ПРИНУДА**	**Пълно съответсвие**

Задържане под стража

Чл. 63. (4) (Изм. - ДВ, бр. 71 от 2013 г.) Мярката за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство не може да продължи повече от осем месеца, ако лицето е привлечено като обвиняем за тежко умишлено престъпление, и повече от една година и шест месеца, ако лицето е привлечено като обвиняем за престъпление, за което се предвижда наказание не по-малко от петнадесет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание. Във всички останали случаи задържането под стража в досъдебното производство не може да продължи повече от два месеца.

(5) След изтичането на сроковете по ал. 4 задържаният се освобождава незабавно по разпореждане на прокурора.

(6) Когато в досъдебното производство се установи, че са налице основанията по ал. 3, прокурорът по свой почин изменя мярката за неотклонение задържане под стража в по-лека или я отменя.

Вземане на мярка за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство

Чл. 64. (1) Мярка за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство се взема от съответния първоинстанционен съд по искане на прокурора.

(2) Явяването на обвиняемия пред съда се осигурява незабавно от прокурора, който при необходимост може да постанови задържане на обвиняемия до 72 часа за довеждането му пред съда.

(5) Съдът се произнася с определение, което се обявява на страните в съдебното заседание и се изпълнява незабавно. С обявяване на определението съдът насрочва делото пред въззивния съд в срок до седем дни в случай на частна жалба или частен протест.

(6) Определението подлежи на обжалване с частна жалба и частен протест пред въззивния съд в тридневен срок.

(7) Въззивният съд разглежда делото в състав от трима съдии в открито заседание с участие на прокурора, обвиняемия и неговия защитник. Неявяването на обвиняемия без уважителна причина не е пречка за разглеждане на делото.

(8) Въззивният съд се произнася с определение, което обявява на страните в съдебното заседание. Определението не подлежи на обжалване с частна жалба и частен протест.

(9) Когато с влязлото в сила определение е взета мярка за неотклонение гаранция, задържаният под стража обвиняем се освобождава след внасянето й.

Съдебен контрол върху задържането под стража в досъдебното производство

Чл. 65. (1) Обвиняемият или неговият защитник може по всяко време на досъдебното производство да поиска изменение на взетата мярка за неотклонение задържане под стража.

(2) Искането на обвиняемия или неговия защитник се прави чрез прокурора, който е длъжен незабавно да изпрати делото на съда.

(3) Делото се насрочва в тридневен срок от постъпването му в съда и се разглежда в открито

съдебно заседание с участие на прокурора, обвиняемия и неговия защитник. Делото се разглежда в отсъствие на обвиняемия, ако той заяви, че не желае да се яви, или довеждането му е невъзможно по здравословни причини.
(4) Съдът преценява всички обстоятелства, свързани със законността на задържането, и се произнася с определение, което обявява на страните в съдебното заседание. С обявяване на определението съдът насрочва делото пред въззивния съд в срок до седем дни в случай на частна жалба или частен протест.
(5) Определението се изпълнява незабавно след изтичане на срока за обжалване, освен ако е подаден частен протест, който не е в интерес на обвиняемия.
(6) **Когато искането е направено от обвиняемия или неговия защитник и с определението по ал. 4 се потвърждава мярката за неотклонение, съдът може да определи срок, в който ново искане на същите лица е недопустимо. Този срок не може да бъде повече от два месеца от влизане в сила на определението и не се прилага, когато искането се основава на влошаване на здравословното състояние на обвиняемия.**
(7) Определението подлежи на обжалване с частна жалба и частен протест пред въззивния съд в тридневен срок.
(8) Въззивният съд разглежда делото в състав от трима съдии в открито заседание с участие на прокурора, обвиняемия и неговия защитник. Делото се разглежда в отсъствие на обвиняемия, когато заяви, че не желае да се яви или довеждането му е невъзможно по здравословни причини.
(9) Въззивният съд се произнася с определение, което обявява на страните в съдебното заседание. Определението не подлежи на обжалване с частна жалба и частен протест.
(10) Когато с влязлото в сила определение е взета мярка за неотклонение гаранция, задържаният под стража обвиняем се освобождава след внасянето ѝ.
(11) Алинеи 1 - 10 се прилагат съответно и в случаите, когато обвиняемият е задържан поради невнасяне на определената от съда гаранция.

Част трета
Глава седемнадесета
РАЗСЛЕДВАНЕ
Раздел I
ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ

Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението
Чл. 219. (1) Когато се съберат достатъчно доказателства за виновността на определено лице в извършване на престъпление от общ характер и не са налице някои от основанията за прекратяване на наказателното производство, разследващият орган докладва на прокурора и привлича лицето като обвиняем със съставяне на съответно постановление.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган може да привлече лицето като обвиняем и със съставянето на протокола за първото действие по разследването срещу него, за което докладва на прокурора.

(3) В постановлението за привличане на обвиняем и в протокола за действието по ал. 2 се посочват:
1. датата и мястото на издаването му;
2. органът, който го издава;
3. трите имена на лицето, което се привлича като обвиняем, деянието, за което се привлича, и правната му квалификация;
4. доказателствата, на които се основава привличането, ако това няма да затрудни разследването;
5. мярката за неотклонение, ако такава се взема;
6. правата му по чл. 55, включително и правото му да откаже да даде обяснения, както и правото му да има защитник по пълномощие или по назначение.
(4) Разследващият орган предявява постановлението за привличане на обвиняемия и неговия защитник, като им дава възможност да се запознаят с пълното му съдържание, а при нужда дава допълнителни разяснения. Разследващият орган връчва срещу подпис препис от постановлението на обвиняемия.

Глава тридесета.
ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ

Мерки за неотклонение
Чл. 386. (1) Спрямо непълнолетни могат да се вземат следните мерки за неотклонение:
1. надзор на родителите или на попечителя;
2. надзор на администрацията на възпитателното заведение, в което непълнолетният е настанен;
3. надзор на инспектора при детска педагогическа стая или на член на местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;
4. задържане под стража.
(2) **Мярката за неотклонение задържане под стража се взема в изключителни случаи.**

ЗАКОН ЗА ЕКСТРАДИЦИЯТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЗАПОВЕД ЗА АРЕСТ

Глава пета
ПРЕДАВАНЕ ВЪЗ ОСНОВА НА ЕВРОПЕЙСКА ЗАПОВЕД ЗА АРЕСТ
Раздел V
ПОСЛЕДИЦИ ОТ ПРЕДАВАНЕТО

Съдебно производство
Чл. 44. (В сила от 1.01.2007 г.) (1) Окръжният съд образува съдебно производство и насрочва съдебно заседание за разглеждане на Европейската заповед за арест в 7-дневен срок от задържането на исканото лице от полицията.
(3) Съдът назначава на исканото лице защитник, ако няма такъв, и преводач, ако не владее български език, разяснява му правото да даде съгласие за предаване на издаващата държава членка,

	как и да направи отказ от прилагане на принципа на особеността по чл. 61, и последиците от тези действия. (5) В съдебното заседание съдът изслушва прокурора, искането лице и неговия защитник. (7) (Доп. - ДВ, бр. 52 от 2008 г., бр. 49 от 2010 г.) Съдът постановява незабавно решение за предаване на искането лице или за отказ за изпълнение на Европейската заповед за арест. Във всички случаи, когато допуска изпълнение на Европейска заповед за арест, съдът взема мярка за неотклонение задържане под стража по отношение на искането лице до фактическото му предаване на издаващата държава. В случай на прилагане на чл. 52, ал. 1 тази мярка за неотклонение се счита за взета от момента на приключване на наказателното производство или от момента на изтърпяване на наложеното наказание. (8) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2008 г., доп., бр. 55 от 2011 г.) В случаите по чл. 40, ал. 1, т. 4 съдът приема да се приведе в изпълнение наказанието лишаване от свобода или мярката, изискваща задържане на лицето. (9) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) След постановяване на решението съдът служебно се произнася по мярката за неотклонение, която е в сила до приключване на процедурата по привеждане в изпълнение на наказанието лишаване от свобода или на мярката, изискваща задържане на лицето. (10) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) След влизането в сила на решението по ал. 8 съдът изпраща препис от него на съответната окръжна прокуратура по местонахождението на лицето. (11) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) Окръжният прокурор внася предложение пред съответния окръжен съд по местонахождението на лицето, като съдът разглежда предложението по реда на чл. 457, ал. 2 - 5 от Наказателно-процесуалния кодекс. **(12) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) Решението на окръжния съд подлежи на обжалване пред съответния апелативен съд, чието решение е окончателно.**	
iv) правото да бъдат придружавани от носителя на родителска отговорност по време на съдебните заседания, предвидено в член 15, параграф 1;	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 8.** В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения: 1. В ал. 3 се създава т. 7: „7. правата по чл. 385а, когато обвиняемият е непълнолетен“. **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385а. Освен правата по чл. 55 непълнолетният обвиняем има право: 2. **да бъде придружаван в съдебните заседания от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него**, а когато това е в неговия най-добър интерес и няма да затрудни наказателното производство и в действията по разследването и в другите процесуални действия, които се провеждат с участието на непълнолетния обвиняем на досъдебното производство;	**Частично съответствие**
v) правото на лично явяване в	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС**	**Пълно**

съдебното производство, предвидено в член 16;	**Част първа** **Глава седма** **ОБВИНЯЕМ** **Раздел I** **ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ** Права на обвиняемия **Чл. 55.** (1) Обвиняемият има следните права: да научи за какво престъпление е привлечен в това качество и въз основа на какви доказателства; да дава или да откаже да дава обяснения по обвинението; да се запознава с делото, включително и с информацията, получена чрез използване на специални разузнавателни средства, и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; **да участва в наказателното производство;** да прави искания, бележки и възражения; да се изказва последен; да обжалва актовете, които накърняват неговите права и законни интереси, и да има защитник. Обвиняемият има право защитникът му да участва при извършване на действия по разследването и други процесуални действия с негово участие, освен когато изрично се откаже от това право. (2) Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Обвиняемият има право да му бъде предоставена обща информация, улесняваща неговия избор на защитник. Той има право свободно да осъществява връзка със защитника си, да се среща насаме с него, да получава съвети и друга правна помощ, включително преди започване и по време на провеждане на разпита и на всяко друго процесуално действие с участие на обвиняемия. (3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Подсъдимият има право и на последна дума. **Глава десета** **ПРАВНА ПОМОЩ** **Раздел I** **Защитник** Права на защитника **Чл. 99.** (1) Защитникът има следните права: да се среща насаме с обвиняемия; да се запознава с делото и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да участва в наказателното производство; да прави искания, бележки и възражения и да обжалва актовете на съда и на органите на досъдебното производство, които накърняват правата и законните интереси на обвиняемия. Защитникът има право да участва във всички действия по разследването с участие на обвиняемия, като неявяването му не възпрепятства тяхното извършване. (2) **Участието на защитника не е пречка обвиняемият да упражнява лично правата си по чл. 55.**	**съответствие**
vi) правото на достъп до	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС**	**Пълно**

ефективни правни средства за защита, предвидено в член 19;	**Част първа** **Глава седма** **ОБВИНЯЕМ** **Раздел I** **ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ** Права на обвиняемия **Чл. 55.** (1) Обвиняемият има следните права: да научи за какво престъпление е привлечен в това качество и въз основа на какви доказателства; да дава или да откаже да дава обяснения по обвинението; да се запознава с делото, включително и с информацията, получена чрез използване на специални разузнавателни средства, и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да участва в наказателното производство; да прави искания, бележки и възражения; да се изказва последен; **да обжалва актовете, които накърняват неговите права и законни интереси**, и да има защитник. Обвиняемият има право защитникът му да участва при извършване на действия по разследването и други процесуални действия с негово участие, освен когато изрично се откаже от това право. (2) Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Обвиняемият има право да му бъде предоставена обща информация, улесняваща неговия избор на защитник. Той има право свободно да осъществява връзка със защитника си, да се среща насаме с него, да получава съвети и друга правна помощ, включително преди започване и по време на провеждане на разпита и на всяко друго процесуално действие с участие на обвиняемия. (3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Подсъдимият има право и на последна дума. **Част трета** **Глава седемнадесета** **РАЗСЛЕДВАНЕ** **Раздел I** **ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ** Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението **Чл. 219.** (1) Когато се съберат достатъчно доказателства за виновността на определено лице в извършване на престъпление от общ характер и не са налице някои от основанията за прекратяване на наказателното производство, разследващият орган докладва на прокурора и привлича лицето като обвиняем със съставяне на съответно постановление. (2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган може да привлече лицето като обвиняем и със съставянето на протокола за първото действие по разследването срещу него, за което докладва на прокурора. (3) В постановлението за привличане на обвиняем и в протокола за действието по ал. 2 се посочват: 1. датата и мястото на издаването му;	**съответствие**

	2. органът, който го издава; 3. трите имена на лицето, което се привлича като обвиняем, деянието, за което се привлича, и правната му квалификация; 4. доказателствата, на които се основава привличането, ако това няма да затрудни разследването; 5. мярката за неотклонение, ако такава се взема; 6. **правата му по чл. 55**, включително и правото му да откаже да даде обяснения, както и правото му да има защитник по пълномощие или по назначение. **(4) Разследващият орган предявява постановлението за привличане на обвиняемия и неговия защитник, като им дава възможност да се запознаят с пълното му съдържание, а при нужда дава допълнителни разяснения. Разследващият орган връчва срещу подпис препис от постановлението на обвиняемия.** (5) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Освен обстоятелствата по чл. 179, ал. 1 в призовката се вписват конкретните действия, за които се призовава лицето, правото му да се яви със защитник и възможността да му бъде назначен защитник в случаите по чл. 94, ал. 1, както и възможността за принудително довеждане при неявяване без уважителни причини. Призовката се връчва не по-късно от три дни преди предявяване на обвинението. (6) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г., бр. 21 от 2014 г., в сила от 9.04.2014 г.) Когато обвиняемият е редовно призован и не се яви без уважителни причини, се довежда принудително по реда на чл. 71, ал. 3 - 8. **(7) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Когато обвиняемият се яви без упълномощен защитник или бъде принудително доведен, разследващият орган извършва действията, за които е призован обвиняемият, като в случаите по чл. 94, ал. 1 му назначава защитник.** **(8) (Предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган не може да извършва действия по разследването с участие на обвиняемия, докато не изпълни задълженията си по ал. 1 - 7.**	
в) при задържането — по отношение на правото на специално отношение по време на задържането, предвидено в член 12.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Глава тридесета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ** Мерки за неотклонение **Чл. 386.** (1) Спрямо непълнолетни могат да се вземат следните мерки за неотклонение: 1. надзор на родителите или на попечителя; 2. надзор на администрацията на възпитателното заведение, в което непълнолетният е настанен; 3. надзор на инспектора при детска педагогическа стая или на член на местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните; **4. задържане под стража.**	**Частично съотвтетсвие**

	(2) Мярката за неотклонение задържане под стража се взема в изключителни случаи. (3) Предаването на непълнолетни под надзор на лицата и на органите по ал. 1, т. 1 - 3 става срещу подписка, с която те се задължават да упражняват възпитателен надзор върху непълнолетния, да следят за поведението му и да осигурят явяването му пред разследващия орган и съда. При виновно неизпълнение на поетите задължения на тези лица може да се налага глоба до петстотин лева. **(4) В случаите на задържане непълнолетните се настаняват в подходящи помещения отделно от пълнолетните, като незабавно се съобщава на техните родители или попечители и на директора на учебното заведение, когато задържаният е ученик.** **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 11.** В чл. 386 се правят следните изменения: 1. Алинея 2 се изменя така: „(2) Мярката за неотклонение задържане под стража се взема в изключителни случаи. Явяването на непълнолетния обвиняем пред съда се осигурява незабавно от прокурора, който при необходимост може да постанови задържане на обвиняемия до 48 часа за довеждането му пред съда. Мярката за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство не може да продължи повече от пет месеца, ако лицето е привлечено като обвиняем за тежко умишлено престъпление, и повече от една година, ако лицето е привлечено като обвиняем за престъпление, за което се предвижда наказание не по-малко от петнадесет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание, и повече от два месеца във всички останали случаи.“ 2. Алинея 4 се изменя така: „(4) В случаите на задържане непълнолетните се настаняват в подходящи помещения отделно от пълнолетните, като незабавно се съобщава на техните родители, попечители или други лица, които по закон полагат грижи за тях и на директора на учебното заведение, когато задържаният е ученик. Ако не са отпаднали обстоятелствата по чл. 385б, ал. 2, за задържането се уведомява друго пълнолетно лице, посочено от непълнолетния обвиняем и одобрено от наблюдаващия прокурор.“	
Чл. 4, пар. 2 Държавите членки гарантират, че информацията, посочена в параграф 1, се предоставя писмено, устно или и по двата начина, на прост и достъпен език и че предоставената информация се записва при използване на процедурите за протоколиране в съответствие с националното право.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част трета** **Глава седемнадесета** **РАЗСЛЕДВАНЕ** **Раздел I** **ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ** Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението **Чл. 219**. (2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган може да привлече лицето като обвиняем и със съставянето на протокола за първото действие по	**Частично съответсвие**

	разследването срещу него, за което докладва на прокурора. (3) В постановлението за привличане на обвиняем и в протокола за действието по ал. 2 се посочват: 6. правата му по чл. 55 , включително и правото му да откаже да даде обяснения, както и правото му да има защитник по пълномощие или по назначение. (4) Разследващият орган предявява постановлението за привличане на обвиняемия и неговия защитник, като им дава възможност да се запознаят с пълното му съдържание, а при нужда дава допълнителни разяснения. Разследващият орган връчва срещу подпис препис от постановлението на обвиняемия. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 8.** В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения: 1. В ал. 3 се създава т. 7: „7. правата по чл. 385а, когато обвиняемият е непълнолетен“. 2. В ал. 4: а) създава се ново изречение второ: „Ако обвиняемият е непълнолетен, разследващият орган го уведомява за правата му в наказателното производство и устно, на достъпен за него език.“ б) досегашното изречение второ става изречение трето.	
Чл. 4, пар. 3 Когато на деца се предоставя декларацията за правата съгласно Директива 2012/13/ЕС, държавите членки гарантират, че посочената декларация съдържа препратка към правата им по настоящата директива.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **Глава седма** **ОБВИНЯЕМ** **Раздел I** **ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ** Права на обвиняемия **Чл. 55.** (1) Обвиняемият има следните права: да научи за какво престъпление е привлечен в това качество и въз основа на какви доказателства; да дава или да откаже да дава обяснения по обвинението; да се запознава с делото, включително и с информацията, получена чрез използване на специални разузнавателни средства, и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да участва в наказателното производство; да прави искания, бележки и възражения; да се изказва последен; да обжалва актовете, които накърняват неговите права и законни интереси, и да има защитник. Обвиняемият има право защитникът му да участва при извършване на действия по разследването и други процесуални действия с негово участие, освен когато изрично се откаже от това право. (2) (Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г. Сравнение с предишната редакция) Обвиняемият има право да му бъде предоставена обща информация, улесняваща неговия избор на защитник. Той има право	**Частично съответствие**

	свободно да осъществява връзка със защитника си, да се среща насаме с него, да получава съвети и друга правна помощ, включително преди започване и по време на провеждане на разпита и на всяко друго процесуално действие с участие на обвиняемия. (3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 7 от 2019 г. Сравнение с предишната редакция) Подсъдимият има право и на последна дума. (4) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.04.2011 г., изм., бр. 21 от 2014 г., предишна ал. 3, бр. 7 от 2019 г. Сравнение с предишната редакция) Обвиняем, който не владее български език, има право на устен и писмен превод в наказателното производство на разбираем за него език. На обвиняемия се предоставя писмен превод на постановлението за привличане на обвиняем, на определенията на съда за вземане на мярка за неотклонение, на обвинителния акт, на постановената присъда, на решението на въззивната инстанция и на решението на касационната инстанция. Обвиняемият има право да откаже писмен превод по реда на този кодекс, когато има защитник и не се нарушават процесуалните му права. **Част трета** **Глава седемнадесета** **РАЗСЛЕДВАНЕ** **Раздел I** **ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ** Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението **Чл. 219**. (2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган може да привлече лицето като обвиняем и със съставянето на протокола за първото действие по разследването срещу него, за което докладва на прокурора. (3) В постановлението за привличане на обвиняем и в протокола за действието по ал. 2 се посочват: 6. **правата му по чл. 55**, включително и правото му да откаже да даде обяснения, както и правото му да има защитник по пълномощие или по назначение. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 8.** В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения: 1. В ал. 3 се създава т. 7: „7. правата по чл. 385а, когато обвиняемият е непълнолетен“.	
Чл. 5, пар. 1 Държавите членки гарантират, че на носителя на родителска отговорност се предоставя във възможно най-кратки срокове	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част трета** **Глава седемнадесета** **РАЗСЛЕДВАНЕ**	**Частично съответствие**

информацията, която детето има право да получи съгласно член 4.	**Раздел I** **ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ** Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението **Чл. 219**. (2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган може да привлече лицето като обвиняем и със съставянето на протокола за първото действие по разследването срещу него, за което докладва на прокурора. (3) В постановлението за привличане на обвиняем и в протокола за действието по ал. 2 се посочват: 6. правата му по чл. 55 , включително и правото му да откаже да даде обяснения, както и правото му да има защитник по пълномощие или по назначение. (4) Разследващият орган предявява постановлението за привличане на обвиняемия и неговия защитник, като им дава възможност да се запознаят с пълното му съдържание, а при нужда дава допълнителни разяснения. Разследващият орган връчва срещу подпис препис от постановлението на обвиняемия. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 8.** В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения: 1. В ал. 3 се създава т. 7: „7. правата по чл. 385а, когато обвиняемият е непълнолетен“. **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Информиране на други лица за правата на непълнолетния обвиняем Чл. 385б. (1) След предявяване на постановлението за привличането на непълнолетния като обвиняем, информацията за правата му в наказателното производство се предоставя в писмен вид на родител, попечител или на друго лице, което по закон полага грижи за него.	
Чл. 5, пар. 2 Информацията, посочена в параграф 1, се предоставя на друго подходящо пълнолетно лице, посочено от детето и прието за такова от компетентния орган, когато предоставянето на тази информация на носителя на родителска отговорност:	**Част трета** **Глава седемнадесета** **РАЗСЛЕДВАНЕ** **Раздел I** **ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ** Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението **Чл. 219**. (2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган може да привлече лицето като обвиняем и със съставянето на протокола за първото действие по разследването срещу него, за което докладва на прокурора.	**Частично съответствие**

	(3) В постановлението за привличане на обвиняем и в протокола за действието по ал. 2 се посочват: 6. правата му по чл. 55 , включително и правото му да откаже да даде обяснения, както и правото му да има защитник по пълномощие или по назначение. (4) Разследващият орган предявява постановлението за привличане на обвиняемия и неговия защитник, като им дава възможност да се запознаят с пълното му съдържание, а при нужда дава допълнителни разяснения. Разследващият орган връчва срещу подпис препис от постановлението на обвиняемия. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 8.** В чл. 219 се правят следните изменения и допълнения: 1. В ал. 3 се създава т. 7: „7. правата по чл. 385а, когато обвиняемият е непълнолетен“. **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Информиране на други лица за правата на непълнолетния обвиняем Чл. 385б. (2) Вместо на лицето по ал. 1, информацията се предоставя на друго пълнолетно лице, посочено от непълнолетния обвиняем и одобрено от наблюдаващия прокурор, когато: 1. информирането на родителя, попечителя или лицето, което по закон полага грижи за обвиняемия, е в противоречие с неговия най-добър интерес или може да затрудни наказателното производство; 2. родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за обвиняемия, не може да бъде намерен или неговата самоличност е неизвестна;	
а) би било в противоречие с най-добрия интерес на детето;	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Информиране на други лица за правата на непълнолетния обвиняем Чл. 385б. (2) Вместо на лицето по ал. 1, информацията се предоставя на друго пълнолетно лице, посочено от непълнолетния обвиняем и одобрено от наблюдаващия прокурор, когато: 1. информирането на родителя, попечителя или лицето, което по закон полага грижи за обвиняемия, е в противоречие с неговия най-добър интерес или може да затрудни наказателното производство;	**Частично съответствие**
б) е невъзможно, тъй като след полагането на разумни усилия не може да се установи връзка с носителя на родителска	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г:	**Частично съответствие**

отговорност или самоличността му не е известна;	„Информиране на други лица за правата на непълнолетния обвиняем Чл. 385б. (2) Вместо на лицето по ал. 1, информацията се предоставя на друго пълнолетно лице, посочено от непълнолетния обвиняем и одобрено от наблюдаващия прокурор, когато: 2. родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за обвиняемия, не може да бъде намерен или неговата самоличност е неизвестна;	
в) би могло, въз основа на обективни и фактически обстоятелства, съществено да възпрепятства наказателното производство.	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Информиране на други лица за правата на непълнолетния обвиняем Чл. 385б. (2) Вместо на лицето по ал. 1, информацията се предоставя на друго пълнолетно лице, посочено от непълнолетния обвиняем и одобрено от наблюдаващия прокурор, когато: 1. информирането на родителя, попечителя или лицето, което по закон полага грижи за обвиняемия, е в противоречие с неговия най-добър интерес или може да затрудни наказателното производство;	**Частично съответствие**
Когато детето не е посочило друго подходящо пълнолетно лице или когато посоченото от детето пълнолетно лице не е приемливо за компетентния орган, последният, като отчита най-добрия интерес на детето, определя друго лице и му предоставя информацията. Това лице може да е също така представител на орган или на друга институция, отговаряща за закрилата или благосъстоянието на децата.	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Информиране на други лица за правата на непълнолетния обвиняем Чл. 385б. (3) Когато непълнолетният не е посочил пълнолетно лице или посоченото лице не е одобрено от наблюдаващия прокурор, се информира дирекция „Социално подпомагане“ за определяне на социален работник, на когото да бъде предоставена информацията по ал. 1.	**Частично съответствие**
Чл. 5, пар. 3 При отпадане на обстоятелствата, довели до прилагането на параграф 2, буква а), б) или в), всяка информация, която детето получава съгласно член 4 и която продължава да е от значение в хода на производството, се предоставя	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Информиране на други лица за правата на непълнолетния обвиняем Чл. 385б (4) Родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за непълнолетния обвиняем, се информира при отпадане на обстоятелствата по ал. 2.“	**Частично съответствие**

на носителя на родителска отговорност.		
Чл. 6, пар. 1 Децата, които са заподозрени или обвинени в рамките на наказателното производство, имат право на достъп до адвокат в съответствие с Директива 2013/48/ЕС. Нищо в настоящата директива, по-специално в настоящия член, не засяга това право.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **Глава седма** **ОБВИНЯЕМ** **Раздел I** **ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ** Права на обвиняемия **Чл. 55.** (1) Обвиняемият има следните права: да научи за какво престъпление е привлечен в това качество и въз основа на какви доказателства; да дава или да откаже да дава обяснения по обвинението; да се запознава с делото, включително и с информацията, получена чрез използване на специални разузнавателни средства, и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да участва в наказателното производство; да прави искания, бележки и възражения; да се изказва последен; да обжалва актовете, които накърняват неговите права и законни интереси, **и да има защитник. Обвиняемият има право защитникът му да участва при извършване на действия по разследването и други процесуални действия с негово участие, освен когато изрично се откаже от това право.** **Част първа** **Глава десета** **ПРАВНА ПОМОЩ** **Раздел I** **ЗАЩИТНИК** Задължително участие на защитник **Чл. 94.** (1) Участието на защитник в наказателното производство е задължително, когато: 1. обвиняемият е непълнолетен; (3) Когато участието на защитник е задължително, съответният орган назначава за защитник адвокат. Отказ на обвиняемия от защитник и замяна на защитника **Чл. 96.** (1) (Доп. – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Обвиняемият може във всеки момент на производството да се откаже от защитник, **освен в случаите на чл. 94, ал. 1, т. 1** - 3 и 6. На обвиняемия се разясняват последиците от отказа от защитник. Разяснението, както и причините, посочени от обвиняемия, поради които се отказва от защитник, се отразяват в протокола за съответното процесуално действие или в отделен протокол. Обвиняемият има право във всеки момент на производството да оттегли отказа си от защитник, като извършените до този момент процесуални действия запазват процесуалната си стойност. При оттегляне на отказа от защитник на обвиняемия незабавно се	**Пълно съответствие**

осигурява възможност да упражни правата си по чл. 55.
(2) Замяната на един защитник с друг може да стане само по молба или със съгласието на обвиняемия.

Права на защитника
Чл. 99. (1) Защитникът има следните права: да се среща насаме с обвиняемия; да се запознава с делото и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да участва в наказателното производство; да прави искания, бележки и възражения и да обжалва актовете на съда и на органите на досъдебното производство, които накърняват правата и законните интереси на обвиняемия. Защитникът има право да участва във всички действия по разследването с участие на обвиняемия, като неявяването му не възпрепятства тяхното извършване.

ЗАКОН ЗА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Част втора
ОРГАНИ НА МВР И ПРАВОМОЩИЯ
Глава пета
ПРАВОМОЩИЯ
Раздел I
ПРАВОМОЩИЯ НА ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ОРГАНИ

Чл.72 От момента на задържането си лицето има право на защитник, като на задържания се разяснява и правото на отказ от защитник и последиците от него, както и правото му да откаже да дава обяснения, когато задържането е на основание ал. 1, т. 1.

Чл. 74. (1) За лицата по чл. 72, ал. 1 се издава писмена заповед за задържане.
(2) В заповедта по ал. 1 се посочват:
1. (изм. – ДВ, бр. 14 от 2015 г.) името, длъжността и месторабота на полицейския орган, издал заповедта;
2. (изм. – ДВ, бр. 14 от 2015 г.) фактическите и правните основания за задържането;
3. данни, индивидуализиращи задържаното лице;
4. датата и часът на задържането;
5. ограничаването на правата на лицето по чл. 73;
6. **правото му:**
а) да обжалва пред съда законността на задържането;
б) **на адвокатска защита от момента на задържането;**
в) на медицинска помощ;
г) на телефонно обаждане, с което да съобщи за своето задържане;
д) (доп. – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) да се свърже с консулските власти на съответната държава, в случай че не е български гражданин, както и по негово искане незабавно се уведомяват консулските

	органи на държавата, чийто гражданин е задържаният, чрез Министерството на външните работи, ако задържаният е гражданин на две или повече държави, той може да избере консулските органи на коя държава да бъдат уведомени за задържането му и с които желае да осъществи връзка; е) да ползва преводач, в случай че не разбира български език. (3) Задържаното лице попълва декларация, че е запознато с правата си, както и за намерението си да упражни или да не упражни правата си по ал. 2, т. 6, букви "б" – "е". Заповедта се подписва от полицейския орган и от задържаното лице. (4) Отказът или невъзможността на задържаното лице да подпише заповедта се удостоверява с подписа на един свидетел. (5) Заповедта за задържане се вписва в специален регистър. (6) Копие от заповедта се връчва на задържаното лице срещу подпис.	
Чл. 6, пар. 2 Държавите членки гарантират, че децата се ползват от адвокатска защита в съответствие с настоящия член, за да им се даде възможност да упражнят ефективно правото си на защита.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **ОБЩИ ПРАВИЛА** **Глава десета** **ПРАВНА ПОМОЩ** **Раздел I** **ЗАЩИТНИК** Задължително участие на защитник **Чл. 94.** (1) Участието на защитник в наказателното производство е задължително, когато: 1. обвиняемият е непълнолетен; (3) Когато участието на защитник е задължително, съответният орган назначава за защитник адвокат. Отказ на обвиняемия от защитник и замяна на защитника **Чл. 96.** (1) (Доп. – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) **Обвиняемият може във всеки момент на производството да се откаже от защитник, освен в случаите на чл. 94, ал. 1, т. 1 -** 3 и 6. На обвиняемия се разясняват последиците от отказа от защитник. Разяснението, както и причините, посочени от обвиняемия, поради които се отказва от защитник, се отразяват в протокола за съответното процесуално действие или в отделен протокол. Обвиняемият има право във всеки момент на производството да оттегли отказа си от защитник, като извършените до този момент процесуални действия запазват процесуалната си стойност. При оттегляне на отказа от защитник на обвиняемия незабавно се осигурява възможност да упражни правата си по чл. 55. (2) Замяната на един защитник с друг може да стане само по молба или със съгласието на обвиняемия. Права на защитника **Чл. 99.** (1) Защитникът има следните права: да се среща насаме с обвиняемия; да се запознава с делото и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да участва в	**Пълно съответствие**

наказателното производство, да прави искания, отбележки и възражения и да обжалва актовете на съда и на органите на досъдебното производство, които накърняват правата и законните интереси на обвиняемия. Защитникът има право да участва във всички действия по разследването с участие на обвиняемия, като неявяването му не възпрепятства тяхното извършване.

Част трета
Глава седемнадесета
РАЗСЛЕДВАНЕ
Раздел I
ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ

Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението
Чл. 219. (5) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Освен обстоятелствата по чл. 179, ал. 1 в призовката се вписват конкретните действия, за които се призовава лицето, правото му да се яви със защитник и възможността да му бъде назначен защитник в случаите по чл. 94, ал. 1, както и възможността за принудително довеждане при неявяване без уважителни причини. Призовката се връчва не по-късно от три дни преди предявяване на обвинението.

Съобщения за насрочване на разпоредителното заседание
Чл. 247б. (Нов – ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) (1) По разпореждане на съдията-докладчик препис от обвинителния акт се връчва на подсъдимия. С връчването на обвинителния акт на подсъдимия се съобщава за насрочването на разпоредителното заседание и за въпросите по чл. 248, ал.1, за правото му да се яви със защитник и за възможността да му бъде назначен защитник в случаите по чл. 94, ал. 1, както и че делото може да бъде разгледано и решено в негово отсъствие при условията на чл. 269.

ЗАКОН ЗА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Част втора
ОРГАНИ НА МВР И ПРАВОМОЩИЯ
Глава пета
ПРАВОМОЩИЯ
Раздел I
ПРАВОМОЩИЯ НА ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ОРГАНИ

Чл.72 (Доп. – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) От момента на задържането си лицето има право на защитник, като на задържания се разяснява и правото на отказ от защитник и последиците от него, както и правото му да откаже да дава обяснения, когато задържането е на основание ал. 1, т. 1.

Чл. 74. (1) За лицата по чл. 72, ал. 1 се издава писмена заповед за задържане.

(2) В заповедта по ал. 1 се посочват:
6. правото му:
б) на адвокатска защита от момента на задържането;

ИНСТРУКЦИЯ № 8121з-78 от 24.01.2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи

Чл. 15. (1) Незабавно след задържането задържаното лице се запознава с основанията за задържането, предвидената в закона отговорност, както и с правата му по ЗМВР, включително с правото му:
2. на адвокатска защита от момента на задържането;
(5) На задържаното лице се предоставя възможност да ползва адвокатска защита от момента на задържането му. При декларирано изрично желание тя се осъществява от:
1. защитник, посочен от задържаното лице, като разходите са за негова сметка;
2. защитник по реда на Закона за правната помощ извън случаите по т. 1.
(7) (Изм. – ДВ, бр. 30 от 2016 г.) При декларирано изрично желание от задържаното лице за назначаване на защитник по реда на Закона за правната помощ дежурният в ОДЦ/ОДЧ или полицейският орган, задържал лицето, незабавно уведомява по телефона избрания защитник или представителя на адвокатския съвет за направеното искане за правна помощ, данните на задържаното лице, основанието за задържането му и неговото състояние.
(8) (Изм. – ДВ, бр. 77 от 2015 г.) Точният час на уведомяване на защитника (дежурен адвокат или платен от задържания адвокат), посочен от лицето или представителя на адвокатския съвет по реда на Закона за правната помощ, се отразява в декларацията по ал. 2. В книгата за задържани лица се отбелязва точният час на явяването на защитника в съответната структура на МВР.

ЗАКОН ЗА ПРАВНАТА ПОМОЩ
Глава трета
ВИД И ОБХВАТ НА ПРАВНАТА ПОМОЩ

Чл. 21. Видовете правна помощ са:
3. процесуално представителство;
4. представителство при задържане по чл. 72, ал. 1 от Закона за Министерството на вътрешните работи, по чл. 16а от Закона за митниците и по чл. 124б, ал. 1 от Закона за Държавна агенция "Национална сигурност".

Чл. 23. (1) (Доп. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Системата за правна помощ по чл. 21, т. 3 обхваща случаите, при които по силата на закон задължително се предвижда адвокатска защита, резервен защитник или представителство.

	ЗАКОН ЗА ЕКСТРАДИЦИЯТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЗАПОВЕД ЗА АРЕСТ Предаване на лице между държави - членки на Европейския съюз **Чл. 35.** (В сила от 1.01.2007 г.) Задържане и предаване на лице с цел провеждане на наказателно преследване, изпълнение на наказание лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане, между Република България и държавите - членки на Европейския съюз, се извършва въз основа на Европейска заповед за арест при условията и по реда, предвидени в тази глава. Съдебно производство **Чл. 44.** (В сила от 1.01.2007 г.) (1) Окръжният съд образува съдебно производство и насрочва съдебно заседание за разглеждане на Европейската заповед за арест в 7-дневен срок от задържането на исканото лице от полицията. (2) Европейската заповед за арест се разглежда в открито съдебно заседание в състав трима съдии с участието на прокурор. (3) Съдът **назначава на исканото лице защитник**, ако няма такъв, и преводач, ако не владее български език, разяснява му правото да даде съгласие за предаване на издаващата държава членка, както и да направи отказ от прилагане на принципа на особеността по чл. 61, и последиците от тези действия. (4) Съдът може да изиска от издаващата държава членка допълнителна информация, като определи срок за получаването ѝ, както и да приема информация, предоставяна от издаващата държава. (5) В съдебното заседание съдът изслушва прокурора, исканото лице и неговия защитник.	
Чл. 6, пар. 3 Държавите членки гарантират, че децата получават адвокатска защита без неоправдано забавяне, след като бъдат уведомени, че са заподозрени или обвиняеми. При всички случаи децата трябва да се ползват от адвокатска защита, считано от настъпването на по-ранното от следните събития:	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **Глава седма** **ОБВИНЯЕМ** **Раздел I** **ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ** Права на обвиняемия **Чл. 55.** (1) Обвиняемият има следните права: да научи за какво престъпление е привлечен в това качество и въз основа на какви доказателства; да дава или да откаже да дава обяснения по обвинението; да се запознава с делото, включително и с информацията, получена чрез използване на специални разузнавателни средства, и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да участва в наказателното производство; да прави искания, бележки и възражения; да се изказва последен; да обжалва актовете, които накърняват неговите права и законни интереси, **и да има защитник. Обвиняемият има право защитникът му да участва при извършване на действия по разследването и други процесуални действия с негово участие, освен когато изрично се откаже от това право.** **Част трета**	**Пълно съответствие**

Глава седемнадесета

РАЗСЛЕДВАНЕ

Раздел I

ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ

Образуване на досъдебното производство

Чл. 212. (2) Досъдебното производство се счита за образувано със съставянето на протокола за първото действие по разследването, когато се извършва оглед, включително освидетелстване, претърсване, изземване и разпит на свидетели, ако незабавното им извършване е единствената възможност за събиране и запазване на доказателства, както и когато се извършва обиск при условията и по реда на чл. 164.

Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението

Чл. 219. (1) Когато се съберат достатъчно доказателства за виновността на определено лице в извършване на престъпление от общ характер и не са налице някои от основанията за прекратяване на наказателното производство, разследващият орган докладва на прокурора и привлича лицето като обвиняем със съставяне на съответно постановление.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган може да привлече лицето като обвиняем и със съставянето на протокола за първото действие по разследването срещу него, за което докладва на прокурора.

(3) В постановлението за привличане на обвиняем и в протокола за действието по ал. 2 се посочват:

1. датата и мястото на издаването му;
2. органът, който го издава;
3. трите имена на лицето, което се привлича като обвиняем, деянието, за което се привлича, и правната му квалификация;
4. доказателствата, на които се основава привличането, ако това няма да затрудни разследването;
5. мярката за неотклонение, ако такава се взема;
6. **правата му по чл. 55, включително и правото му да откаже да даде обяснения, както и правото му да има защитник по пълномощие или по назначение.**

(4) Разследващият орган предявява постановлението за привличане на обвиняемия и неговия защитник, като им дава възможност да се запознаят с пълното му съдържание, а при нужда дава допълнителни разяснения. Разследващият орган връчва срещу подпис препис от постановлението на обвиняемия.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Освен обстоятелствата по чл. 179, ал. 1 в призовката се вписват конкретните действия, за които се призовава лицето, правото му да се яви със защитник и възможността да му бъде назначен защитник в случаите по чл. 94, ал. 1, както и възможността за принудително довеждане при неявяване без уважителни причини. Призовката се връчва не по-късно от три дни преди предявяване на обвинението.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г., бр. 21 от 2014 г., в сила от 9.04.2014 г.) Когато обвиняемият е редовно призован и не се яви без уважителни причини, се довежда

принудително по реда на чл. 71, ал. 3 - 6.
(7) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Когато обвиняемият се яви без упълномощен защитник или бъде принудително доведен, разследващият орган извършва действията, за които е призован обвиняемият, като в случаите по чл. 94, ал. 1 му назначава защитник.
(8) (Предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган не може да извършва действия по разследването с участие на обвиняемия, докато не изпълни задълженията си по ал. 1 - 7.

Съобщения за насрочване на разпоредителното заседание
Чл. 247б. (Нов – ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) (1) По разпореждане на съдията-докладчик препис от обвинителния акт се връчва на подсъдимия. С връчването на обвинителния акт на подсъдимия се съобщава за насрочването на разпоредителното заседание и за въпросите по чл. 248, ал.1, за правото му да се яви със защитник и за възможността да му бъде назначен защитник в случаите по чл. 94, ал. 1, както и че делото може да бъде разгледано и решено в негово отсъствие при условията на чл. 269.

ЗАКОН ЗА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Част втора
ОРГАНИ НА МВР И ПРАВОМОЩИЯ
Глава пета
ПРАВОМОЩИЯ
Раздел I
ПРАВОМОЩИЯ НА ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ОРГАНИ

Чл. 72 (5) (Доп. – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) От момента на задържането си лицето има право на защитник, като на задържания се разяснява и правото на отказ от защитник и последиците от него, както и правото му да откаже да дава обяснения, когато задържането е на основание ал. 1, т. 1.

Чл. 74. (1) За лицата по чл. 72, ал. 1 се издава писмена заповед за задържане.
(2) В заповедта по ал. 1 се посочват:
6. правото му:
б) на адвокатска защита от момента на задържането;

ИНСТРУКЦИЯ № 8121з-78 от 24.01.2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи

Чл. 15. (1) Незабавно след задържането задържаното лице се запознава с основанията за

задържането, предвидената в закона отговорност, както и с правата му по ЗМВР, включително с правото му:
2. на адвокатска защита от момента на задържането;
(5) На задържаното лице се предоставя възможност да ползва адвокатска защита от момента на задържането му. При декларирано изрично желание тя се осъществява от:
1. защитник, посочен от задържаното лице, като разходите са за негова сметка;
2. защитник по реда на Закона за правната помощ извън случаите по т. 1.
(7) (Изм. – ДВ, бр. 30 от 2016 г.) При декларирано изрично желание от задържаното лице за назначаване на защитник по реда на Закона за правната помощ дежурният в ОДЦ/ОДЧ или полицейският орган, задържал лицето, незабавно уведомява по телефона избрания защитник или представителя на адвокатския съвет за направеното искане за правна помощ, данните на задържаното лице, основанието за задържането му и неговото състояние.
(8) (Изм. – ДВ, бр. 77 от 2015 г.) Точният час на уведомяване на защитника (дежурен адвокат или платен от задържания адвокат), посочен от лицето или представителя на адвокатския съвет по реда на Закона за правната помощ, се отразява в декларацията по ал. 2. В книгата за задържани лица се отбелязва точният час на явяването на защитника в съответната структура на МВР.

ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА
Част четвърта
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА

Чл. 254. (1) Обвиняемите и подсъдимите имат право на среща със своя защитник незабавно след задържането им.

ЗАКОН ЗА ЕКСТРАДИЦИЯТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЗАПОВЕД ЗА АРЕСТ

Предаване на лице между държави - членки на Европейския съюз
Чл. 35. (В сила от 1.01.2007 г.) Задържане и предаване на лице с цел провеждане на наказателно преследване, изпълнение на наказание лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане, между Република България и държавите - членки на Европейския съюз, се извършва въз основа на Европейска заповед за арест при условията и по реда, предвидени в тази глава.

Съдебно производство
Чл. 44. (В сила от 1.01.2007 г.) (1) Окръжният съд образува съдебно производство и насрочва съдебно заседание за разглеждане на Европейската заповед за арест в 7-дневен срок от задържането на исканото лице от полицията.
(2) Европейската заповед за арест се разглежда в открито съдебно заседание в състав трима съдии с участието на прокурор.
(3) Съдът **назначава на исканото лице защитник**, ако няма такъв, и преводач, ако не владее български език, разяснява му правото да даде съгласие за предаване на издаващата държава членка,

	както и да направи отказ от прилагане на принципа на особеността по чл. 61, и последиците от тези действия. (4) Съдът може да изиска от издаващата държава членка допълнителна информация, като определи срок за получаването ѝ, както и да приема информация, предоставяна от издаващата държава. (5) В съдебното заседание съдът изслушва прокурора, исканото лице и неговия защитник.	
а) преди да бъдат разпитани от полицията или от друг правоохранителен орган, или от съдебен орган;	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част трета** **Глава седемнадесета** **РАЗСЛЕДВАНЕ** **Раздел I** **ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ** **Чл. 219. (2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган може да привлече лицето като обвиняем и със съставянето на протокола за първото действие по разследването срещу него, за което докладва на прокурора.** (5) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Освен обстоятелствата по чл. 179, ал. 1 в призовката се вписват конкретните действия, за които се призовава лицето, правото му да се яви със защитник и възможността да му бъде назначен защитник в случаите по чл. 94, ал. 1, както и възможността за принудително довеждане при неявяване без уважителни причини. Призовката се връчва не по-късно от три дни преди предявяване на обвинението. (7) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Когато обвиняемият се яви без упълномощен защитник или бъде принудително доведен, разследващият орган извършва действията, за които е призован обвиняемият, като в случаите по чл. 94, ал. 1 му назначава защитник. **(8) (Предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган не може да извършва действия по разследването с участие на обвиняемия, докато не изпълни задълженията си по ал. 1 - 7.** **Разпит на обвиняемия** **Чл. 221.** След предявяване на постановлението за привличане на обвиняем органът на досъдебното производство незабавно пристъпва към разпит на обвиняемия по реда на чл. 138. **ЗАКОН ЗА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ** **Част втора** **ОРГАНИ НА МВР И ПРАВОМОЩИЯ** **Глава пета** **ПРАВОМОЩИЯ**	**Пълно съответствие**

	Раздел I **ПРАВОМОЩИЯ НА ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ОРГАНИ** **Чл.72** (5) (Доп. – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) От момента на задържането си лицето има право на защитник, като на задържания се разяснява и правото на отказ от защитник и последиците от него, както и правото му да откаже да дава обяснения, когато задържането е на основание ал. 1, т. 1. **Чл. 74.** (1) За лицата по чл. 72, ал. 1 се издава писмена заповед за задържане. (2) В заповедта по ал. 1 се посочват: 6. правото му: б) на адвокатска защита от момента на задържането; **ИНСТРУКЦИЯ № 8121з-78 от 24.01.2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи** **Чл. 15.** (1) Незабавно след задържането задържаното лице се запознава с основанията за задържането, предвидената в закона отговорност, както и с правата му по ЗМВР, включително с правото му: 2. на адвокатска защита от момента на задържането; (5) На задържаното лице се предоставя възможност да ползва адвокатска защита от момента на задържането му. При декларирано изрично желание тя се осъществява от: 1. защитник, посочен от задържаното лице, като разходите са за негова сметка; 2. защитник по реда на Закона за правната помощ извън случаите по т. 1. (7) (Изм. – ДВ, бр. 30 от 2016 г.) При декларирано изрично желание от задържаното лице за назначаване на защитник по реда на Закона за правната помощ дежурният в ОДЦ/ОДЧ или полицейският орган, задържал лицето, незабавно уведомява по телефона избрания защитник или представителя на адвокатския съвет за направеното искане за правна помощ, данните на задържаното лице, основанието за задържането му и неговото състояние. (8) (Изм. – ДВ, бр. 77 от 2015 г.) Точният час на уведомяване на защитника (дежурен адвокат или платен от задържания адвокат), посочен от лицето или представителя на адвокатския съвет по реда на Закона за правната помощ, се отразява в декларацията по ал. 2. В книгата за задържани лица се отбелязва точният час на явяването на защитника в съответната структура на МВР.	
б) при извършването на следствено действие или на друго действие по събиране на доказателства от страна на разследващите или на други компетентни органи съгласно	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **Глава десета** **ПРАВНА ПОМОЩ** **Раздел I**	**Пълно съответствие**

параграф 4, буква в);	**ЗАЩИТНИК** Встъпване на защитника в наказателното производство **Чл. 97.** (1) Защитникът може да участва в наказателното производство от момента на задържането на лицето или на привличането му в качеството на обвиняем. Права на защитника **Чл. 99.** (1) Защитникът има следните права: да се среща насаме с обвиняемия; да се запознава с делото и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да участва в наказателното производство; да прави искания, бележки и възражения и да обжалва актовете на съда и на органите на досъдебното производство, които накърняват правата и законните интереси на обвиняемия.**Защитникът има право да участва във всички действия по разследването с участие на обвиняемия, като неявяването му не възпрепятства тяхното извършване.** **Част трета** **Глава седемнадесета** **РАЗСЛЕДВАНЕ** **Раздел I** **ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ** Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението **Чл. 219. (2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган може да привлече лицето като обвиняем и със съставянето на протокола за първото действие по разследването срещу него, за което докладва на прокурора.** (7) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Когато обвиняемият се яви без упълномощен защитник или бъде принудително доведен, разследващият орган извършва действията, за които е призован обвиняемият, като в случаите по чл. 94, ал. 1 му назначава защитник. (8) (Предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган не може да извършва действия по разследването с участие на обвиняемия, докато не изпълни задълженията си по ал. 1 - 7.	
в) без неоправдано забавяне след задържането им;	**КОНСТИТУЦИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ** **Чл. 30.** (4) Всеки има право на адвокатска защита от момента на задържането му или на привличането му като обвиняем. **НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа**	**Пълно съответствие**

ОБЩИ ПРАВИЛА
Глава десета
ПРАВНА ПОМОЩ
Раздел I
ЗАЩИТНИК

Встъпване на защитника в наказателното производство

Чл. 97. (1) Защитникът може да участва в наказателното производство от момента на задържането на лицето или на привличането му в качеството на обвиняем.
(2) Органът на досъдебното производство е длъжен да разясни на обвиняемия, че има право на защитник, и му осигурява възможност незабавно да се свърже с него. Той не може да извършва никакви действия по разследването и други процесуални действия с участието на обвиняемия, докато не изпълни това си задължение.

ЗАКОН ЗА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Част втора
ОРГАНИ НА МВР И ПРАВОМОЩИЯ
Глава пета
ПРАВОМОЩИЯ
Раздел I
ПРАВОМОЩИЯ НА ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ОРГАНИ

Чл.72. (5) (Доп. – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) От момента на задържането си лицето има право на защитник, като на задържания се разяснява и правото на отказ от защитник и последиците от него, както и правото му да откаже да дава обяснения, когато задържането е на основание ал. 1, т. 1.

Чл. 74. (1) За лицата по чл. 72, ал. 1 се издава писмена заповед за задържане.
(2) В заповедта по ал. 1 се посочват:
6. правото му:
б) на адвокатска защита от момента на задържането;

ИНСТРУКЦИЯ № 8121з-78 от 24.01.2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи

Чл. 15. (1) Незабавно след задържането задържаното лице се запознава с основанията за задържането, предвидената в закона отговорност, както и с правата му по ЗМВР, включително с правото му:

	2. на адвокатска защита от момента на задържането; (5) На задържаното лице се предоставя възможност да ползва адвокатска защита от момента на задържането му. При декларирано изрично желание тя се осъществява от: 1. защитник, посочен от задържаното лице, като разходите са за негова сметка; 2. защитник по реда на Закона за правната помощ извън случаите по т. 1. (7) При декларирано изрично желание от задържаното лице за назначаване на защитник по реда на Закона за правната помощ дежурният в ОДЧ/Оперативния дежурен център (ОДЦ) незабавно уведомява по телефона избрания защитник или представителя на адвокатския съвет за направеното искане за правна помощ, данните на задържаното лице, основанието за задържането му и неговото състояние. (8) Точният час на уведомяване на защитника (дежурен адвокат или платен от задържания адвокат), посочен от лицето или представителя на адвокатския съвет по реда на Закона за правната помощ, се отразява в декларацията по ал. 2. В книгата за проведени свиждания и получени вещи и хранителни продукти (приложение № 8) се отбелязва точният час на явяването на защитника в съответната структура на МВР. **ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА** **Част четвърта** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА** **Чл. 254.** (1) Обвиняемите и подсъдимите имат право на среща със своя защитник незабавно след задържането им. **ЗАКОН ЗА ЕКСТРАДИЦИЯТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЗАПОВЕД ЗА АРЕСТ** **Глава пета** **ПРЕДАВАНЕ ВЪЗ ОСНОВА НА ЕВРОПЕЙСКА ЗАПОВЕД ЗА АРЕСТ** **Раздел V** **ПОСЛЕДИЦИ ОТ ПРЕДАВАНЕТО** **Съдебно производство** **Чл. 44.** (В сила от 1.01.2007 г.) (1) Окръжният съд образува съдебно производство и насрочва съдебно заседание за разглеждане на Европейската заповед за арест в 7-дневен срок от задържането на исканото лице от полицията. (3) Съдът назначава на исканото лице защитник, ако няма такъв, и преводач, ако не владее български език, разяснява му правото да даде съгласие за предаване на издаващата държава членка, както и да направи отказ от прилагане на принципа на особеността по чл. 61, и последиците от тези действия. (5) В съдебното заседание съдът изслушва прокурора, исканото лице и неговия защитник.	
г) когато са призовани да се	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС**	**Пълно**

явят пред съд, компетентен по наказателни дела — своевременно преди явяването им пред този съд.

Част трета

Глава седемнадесета

РАЗСЛЕДВАНЕ

Раздел I

ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ

Разпит на обвиняемия пред съдия

Чл. 222. (1) По преценка на органа на досъдебното производство разпитът се извършва пред съдия от съответния първоинстанционен съд или от първоинстанционния съд, в района на който се извършва действието, с участието на защитник, ако има такъв. В този случай делото не се предоставя на съдията.

(2) За разпита по ал. 1 съответният орган осигурява явяването на обвиняемия и на неговия защитник.

Разпит на свидетеля пред съдия

Чл. 223. (2) Органът на досъдебното производство осигурява явяването на свидетеля и възможност на обвиняемия и неговия защитник, ако има такъв, да участват при провеждането на разпита.

(4) Обвиняемият или неговият защитник могат да поискат от органа на досъдебното производство разпит на свидетел по ал. 1. Отказът се отразява в протокол, подписан от съответния орган, обвиняемия и защитника.

Решаване на въпроса за даване ход на делото

Чл. 271. (2) Съдебното заседание се отлага, когато не се яви:

3. защитникът, ако не е възможно да бъде заменен с друг, без да се накърни правото на защита на подсъдимия.

Глава двадесет и първа

ВЪЗЗИВНО ПРОИЗВОДСТВО

Раздел III

Постановяване на решението

Участие на страните в съдебно заседание

Чл. 329. (1) Участието на прокурора в съдебното заседание по делата от общ характер е задължително.

(2) (Нова – ДВ, бр. 42 от 2015 г., доп., бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) По дела с обвинение за тежко престъпление присъствието на подсъдимия в съдебно заседание е задължително, освен в случаите на чл. 269, ал. 3.

(3) (Предишна ал. 2 – ДВ, бр. 42 от 2015 г.) Неявяването на другите страни без уважителни причини не е пречка за разглеждане на делото.

съответствие

	Глава двадесет и трета **КАСАЦИОННО ПРОИЗВОДСТВО** Ред за разглеждане на касационната жалба и протеста **Чл. 353.** (1) Касационната жалба и протестът се разглеждат в съдебно заседание с призоваване на страните. (2) Участието на прокурор е задължително. (3) Неявяването на другите страни без уважителни причини не е пречка за разглеждане на делото. Делото се разглежда в отсъствие на страната, когато не е намерена на посочения от нея адрес. (4) В доклада на съдията-докладчик се излагат обстоятелствата по делото, съдържанието на обжалваната присъда или решение и оплакванията срещу тях. (5) (Доп. - ДВ, бр. 19 от 2012 г., в сила от 6.03.2012 г.) Съдебно следствие не се провежда, освен в случаите по чл. 354, ал. 5, изречение второ. (6) Страните се изслушват по ред, установен от съда.	
Чл. 6, пар. 4 Адвокатската защита включва следното:		
а) държавите членки гарантират, че децата имат правото да се срещат насаме и да осъществяват връзка с представляващия ги адвокат, включително преди разпита от полицията или от друг правоохранителен орган, или от съдебен орган;	**КОНСТИТУЦИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ** **Чл. 30.** (5) Всеки има право да се среща насаме с лицето, което го защитава. Тайната на техните съобщения е неприкосновена. **НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Глава седма** **ОБВИНЯЕМ** **Раздел I** **Общи положения** Права на обвиняемия **Чл. 55** (2) (Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Обвиняемият има право да му бъде предоставена обща информация, улесняваща неговия избор на защитник. Той има право свободно да осъществява връзка със защитника си, да се среща насаме с него, да получава съвети и друга правна помощ, включително преди започване и по време на провеждане на разпита и на всяко друго процесуално действие с участие на обвиняемия. **Част първа**	**Пълно съответствие**

Глава десета
ПРАВНА ПОМОЩ
Раздел I
ЗАЩИТНИК

Встъпване на защитника в наказателното производство
Чл. 97. (2) Органът на досъдебното производство е длъжен да разясни на обвиняемия, че има право на защитник, и му осигурява възможност незабавно да се свърже с него. Той не може да извършва никакви действия по разследването и други процесуални действия с участието на обвиняемия, докато не изпълни това си задължение.

Права на защитника
Чл. 99. (1) Защитникът има следните права: **да се среща насаме с обвиняемия;** да се запознава с делото и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да участва в наказателното производство; да прави искания, бележки и възражения и да обжалва актовете на съда и на органите на досъдебното производство, които накърняват правата и законните интереси на обвиняемия. Защитникът има право да участва във всички действия по разследването с участие на обвиняемия, като неявяването му не възпрепятства тяхното извършване.

ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА
Част четвърта
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА

Чл. 76. (2) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) Лишените от свобода могат да бъдат консултирани от адвокат по свой избор. Те могат да се срещат с адвокатите насаме, по всяко време на денонощието да си кореспондират без ограничение и да ползват телефонна връзка по всяко време през деня.

Част четвърта.
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА
Чл. 240. Доколкото в тази част не се предвижда друго, разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража.

Чл. 243. (2) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) На задържаното лице незабавно се разясняват правата му на свиждане, телефонна връзка, кореспонденция, хранителни пратки и размерът на сумите за лични нужди.

Изпълнение на мярката за неотклонение задържане под стража
Чл. 254. (1) Обвиняемите и подсъдимите имат право на среща със своя защитник незабавно след

задържането им.
(3) Срещите на обвиняемите и подсъдимите с адвокати, защитници и повереници се извършват насаме. Те могат да бъдат наблюдавани, но разговорите им не могат да бъдат слушани и записвани.

ЗАКОН ЗА АДВОКАТУРАТА
Глава осма
ПРАВА НА АДВОКАТА

Чл. 34. (1) (Доп. - ДВ, бр. 97 от 2012 г.) Адвокатът или адвокатът от Европейския съюз има право да се среща насаме с клиента си, включително когато той е задържан под стража или лишен от свобода.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 97 от 2012 г.) По време на срещите адвокатът или адвокатът от Европейския съюз има право да предава и получава писмени материали във връзка с делото, съдържанието на които не подлежи на проверка.
(3) Разговорите по време на срещите не могат да се подслушват или записват, но срещите могат да бъдат наблюдавани.
(4) (Доп. - ДВ, бр. 97 от 2012 г.) При свиданията адвокатът се легитимира само с адвокатска карта, а адвокатът от Европейския съюз - с адвокатска карта или удостоверение по чл. 19б, ал. 3.

ЗАКОН ЗА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Част втора
ОРГАНИ НА МВР И ПРАВОМОЩИЯ
Глава пета
ПРАВОМОЩИЯ
Раздел I
ПРАВОМОЩИЯ НА ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ОРГАНИ

Чл.72. (5) (Доп. – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) От момента на задържането си лицето има право на защитник, като на задържания се разяснява и правото на отказ от защитник и последиците от него, както и правото му да откаже да дава обяснения, когато задържането е на основание ал. 1, т. 1.

Чл. 74. (1) За лицата по чл. 72, ал. 1 се издава писмена заповед за задържане.
(2) В заповедта по ал. 1 се посочват:
6. правото му:
б) на адвокатска защита от момента на задържането;

ИНСТРУКЦИЯ № 8121з-78 от 24.01.2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи

	Чл. 15. (1) Незабавно след задържането задържаното лице се запознава с основанията за задържането, предвидената в закона отговорност, както и с правата му по ЗМВР, включително с правото му: 2. на адвокатска защита от момента на задържането; (5) На задържаното лице се предоставя възможност да ползва адвокатска защита от момента на задържането му. При декларирано изрично желание тя се осъществява от: 1. защитник, посочен от задържаното лице, като разходите са за негова сметка; 2. защитник по реда на Закона за правната помощ извън случаите по т. 1. (7) При декларирано изрично желание от задържаното лице за назначаване на защитник по реда на Закона за правната помощ дежурният в ОДЧ/Оперативния дежурен център (ОДЦ) незабавно уведомява по телефона избрания защитник или представителя на адвокатския съвет за направеното искане за правна помощ, данните на задържаното лице, основанието за задържането му и неговото състояние. (8) Точният час на уведомяване на защитника (дежурен адвокат или платен от задържания адвокат), посочен от лицето или представителя на адвокатския съвет по реда на Закона за правната помощ, се отразява в декларацията по ал. 2. В книгата за проведени свиждания и получени вещи и хранителни продукти (приложение № 8) се отбелязва точният час на явяването на защитника в съответната структура на МВР.	
б) държавите членки гарантират, че децата се ползват от адвокатска защита по време на разпита им и че адвокатът може да взема ефективно участие по време на разпита. Това участие се осъществява в съответствие с процедурите по националното право, при условие че тези процедури не засягат ефективното упражняване или същността на посоченото право. Когато адвокат взема участие по време на разпит, обстоятелството, че той е взел участие, се отбелязва при използване на процедурите за протоколиране съгласно националното право;	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **Глава десета** **ПРАВНА ПОМОЩ** **Раздел I** **ЗАЩИТНИК** Задължително участие на защитник **Чл. 94.** (1) Участието на защитник в наказателното производство е задължително, когато: 1. обвиняемият е непълнолетен; Встъпване на защитника в наказателното производство **Чл. 97.** (2) Органът на досъдебното производство е длъжен да разясни на обвиняемия, че има право на защитник, и му осигурява възможност незабавно да се свърже с него. Той не може да извършва никакви действия по разследването и други процесуални действия с участието на обвиняемия, докато не изпълни това си задължение. Права на защитника **Чл. 99.** (1) Защитникът има следните права: да се среща насаме с обвиняемия; да се запознава с делото и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да участва в наказателното производство; да прави искания, бележки и възражения и да обжалва актовете на	**Пълно съответствие**

съда и на органите на досъдебното производство, които накърняват правата и законните интереси на обвиняемия. Защитникът има право **да участва във всички действия по разследването с участие на обвиняемия,** като неявяването му не възпрепятства тяхното извършване.

Част втора
Глава тринадесета
ДОКАЗАТЕЛСТВЕНИ СРЕДСТВА
Раздел IV
ПИСМЕНИ ДОКАЗАТЕЛСТВЕНИ СРЕДСТВА

Съдържание на протокола
Чл. 129. (1) В протокола се посочват: датата и мястото на действията по разследване и съдебните следствени действия; времето, когато са започнали и завършили; **лицата, които са участвали;** направените искания, бележки и възражения; извършените действия в тяхната последователност и събраните доказателства.

Раздел II
Разпит

Разпит на обвиняемия
Чл. 138. (1) Разпитът на обвиняемия се извършва през деня, освен когато не търпи отлагане.
(2) Преди разпита съответният орган установява самоличността на обвиняемия.
(3) Разпитът на обвиняемия започва със запитване разбира ли обвинението, след което се поканва да изложи, ако желае, във форма на свободен разказ всичко, което знае по делото.
(4) **На обвиняемия могат да се поставят въпроси за допълване на неговите обяснения или за отстраняване на непълноти, неясноти или противоречия.**

Разпит на малолетен и непълнолетен свидетел
Чл. 140. (1) Малолетният свидетел се разпитва в присъствието на педагог или психолог, а когато е необходимо, и в присъствието на родителя или настойника.
(2) Непълнолетният свидетел се разпитва в присъствието на лицата по ал. 1, ако съответният орган намери това за необходимо.
(3) С разрешение на органа, който извършва разпита, лицата по ал. 1 могат да задават въпроси на свидетеля.
(4) Органът, който извършва разпита, разяснява на малолетния свидетел необходимостта да даде правдиви показания, без да му отправя предупреждения за отговорност.
(5) (Нова - ДВ, бр. 109 от 2008 г., изм., бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) Разпит на малолетен и непълнолетен свидетел в страната може да се извърши при вземане на мерки за избягване на контакт с обвиняемия, включително в специално оборудвани помещения или чрез видеоконференция.

Част трета
Глава седемнадесета
РАЗСЛЕДВАНЕ
Раздел I
ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ

Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението
Чл. 219. (7) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Когато обвиняемият се яви без упълномощен защитник или бъде принудително доведен, разследващият орган извършва действията, за които е призован обвиняемият, като в случаите по чл. 94, ал. 1 му назначава защитник.
(8) (Предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган не може да извършва действия по разследването с участие на обвиняемия, докато не изпълни задълженията си по ал. 1 - 7.

Решаване на въпроса за даване ход на делото
Чл. 271. (2) Съдебното заседание се отлага, когато не се яви:
3. защитникът, ако не е възможно да бъде заменен с друг, без да се накърни правото на защита на подсъдимия.

Разпит на подсъдимия
Чл. 277. (1) Председателят поканва подсъдимия да даде обяснения по обвинението.
(2) Подсъдимият може да дава обяснения във всеки момент на съдебното следствие.
(3) На подсъдимия се поставят въпроси най-напред от прокурора или частния тъжител, частния обвинител и неговия повереник, гражданския ищец и неговия повереник, гражданския ответник и неговия повереник, другите подсъдими и техните защитници и защитника на подсъдимия.
(4) Председателят и другите членове на съдебния състав могат да поставят въпроси на подсъдимия след изчерпване на въпросите на страните.

Прочитане обясненията на обвиняемия или подсъдимия
Чл. 279. (1) Обясненията на обвиняем или подсъдим, дадени по същото дело на досъдебното производство пред съдия или пред друг състав на съда, се прочитат, когато:
1. лицето е починало и на делото е даден ход по отношение на другите подсъдими;
2. делото се разглежда в отсъствие на подсъдимия;
3. между обясненията, дадени в досъдебното производство и на съдебното следствие, има съществено противоречие;
4. подсъдимият отказва да даде обяснения или твърди, че не си спомня нещо.
(2) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Обясненията на обвиняем, дадени в присъствието на защитник по същото дело пред орган на досъдебното производство, се прочитат

	при условията по ал. 1, т. 3 и 4, а когато подсъдимият е един - и при условията по ал. 1, т. 2. (3) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Когато обяснения, дадени в присъствието на защитник по същото дело пред орган на досъдебното производство, се отнасят до повдигнатото обвинение на друг подсъдим, прочитането им при условията по ал. 1, т. 1 и 2 е допустимо само със съгласието на този подсъдим. Преди получаване на съгласието съдът разяснява на подсъдимия, че прочетените обяснения могат да се ползват при постановяване на присъдата. За това съдебно следствено действие по искане на подсъдимия съдът му назначава защитник, ако няма такъв. **ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА** **Чл. 76.** (2) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) Лишените от свобода могат да бъдат консултирани от адвокат по свой избор. Те могат да се срещат с адвокатите насаме, по всяко време на денонощието да си кореспондират без ограничение и да ползват телефонна връзка по всяко време през деня. **Част четвърта.** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА** **Чл. 240.** Доколкото в тази част не се предвижда друго, разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража. **Чл. 243.** (2) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) На задържаното лице незабавно се разясняват правата му на свиждане, телефонна връзка, кореспонденция, хранителни пратки и размерът на сумите за лични нужди. Изпълнение на мярката за неотклонение задържане под стража **Чл. 254.** (1) Обвиняемите и подсъдимите имат право на среща със своя защитник незабавно след задържането им. (3) Срещите на обвиняемите и подсъдимите с адвокати, защитници и повереници се извършват насаме. Те могат да бъдат наблюдавани, но разговорите им не могат да бъдат слушани и записвани.	
в) държавите членки гарантират, че децата се ползват от адвокатска защита най-малко по време на следните следствени действия или действия по събиране на доказателства, когато тези действия са предвидени в националното право и ако	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **Глава десета** **ПРАВНА ПОМОЩ** **Раздел I** **ЗАЩИТНИК** Встъпване на защитника в наказателното производство **Чл. 97.** (2) Органът на досъдебното производство е длъжен да разясни на обвиняемия, че има право	**Пълно съответствие**

заподозреният или обвиняемият е длъжен да присъства на въпросното действие или му е разрешено такова присъствие:	на защитник, и му осигурява възможност незабавно да се свърже с него. Той не може да извършва никакви действия по разследването и други процесуални действия с участието на обвиняемия, докато не изпълни това си задължение. Права на защитника **Чл. 99.** (1) Защитникът има следните права: да се среща насаме с обвиняемия; да се запознава с делото и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да участва в наказателното производство; да прави искания, бележки и възражения и да обжалва актовете на съда и на органите на досъдебното производство, които накърняват правата и законните интереси на обвиняемия. Защитникът има право **да участва във всички действия по разследването с участие на обвиняемия**, като неявяването му не възпрепятства тяхното извършване. Видове способи на доказване **Чл. 136.** (1) Способи на доказване в наказателното производство са **разпит**, експертиза, оглед, претърсване, изземване, **следствен експеримент**, **разпознаване на лица и предмети** и специални разузнавателни средства. (2) При прилагане на способите по ал. 1 по отношение на адвокати и нотариуси се прилагат разпоредбите на Закона за адвокатурата и Закона за нотариусите и нотариалната дейност. Разпит на малолетен и непълнолетен свидетел **Чл. 140.** (1) Малолетният свидетел се разпитва в присъствието на педагог или психолог, а когато е необходимо, и в присъствието на родителя или настойника. (2) Непълнолетният свидетел се разпитва в присъствието на лицата по ал. 1, ако съответният орган намери това за необходимо. (3) С разрешение на органа, който извършва разпита, лицата по ал. 1 могат да задават въпроси на свидетеля. (4) Органът, който извършва разпита, разяснява на малолетния свидетел необходимостта да даде правдиви показания, без да му отправя предупреждения за отговорност. (5) (Нова - ДВ, бр. 109 от 2008 г., изм., бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) Разпит на малолетен и непълнолетен свидетел в страната може да се извърши при вземане на мерки за избягване на контакт с обвиняемия, включително в специално оборудвани помещения или чрез видеоконференция. **Част трета** **Глава седемнадесета** **РАЗСЛЕДВАНЕ** **Раздел I** **ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ** Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението	

Чл. 219. (2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган може да привлече лицето като обвиняем и със съставянето на протокола за първото действие по разследването срещу него, за което докладва на прокурора.
(3) В постановлението за привличане на обвиняем и в протокола за действието по ал. 2 се посочват:
1. датата и мястото на издаването му;
2. органът, който го издава;
3. трите имена на лицето, което се привлича като обвиняем, деянието, за което се привлича, и правната му квалификация;
4. доказателствата, на които се основава привличането, ако това няма да затрудни разследването;
5. мярката за неотклонение, ако такава се взема;
6. правата му по чл. 55, включително и правото му да откаже да даде обяснения, както и правото му да има защитник по пълномощие или по назначение.
(4) Разследващият орган предявява постановлението за привличане на обвиняемия и неговия защитник, като им дава възможност да се запознаят с пълното му съдържание, а при нужда дава допълнителни разяснения. Разследващият орган връчва срещу подпис препис от постановлението на обвиняемия.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Освен обстоятелствата по чл. 179, ал. 1 в призовката се вписват конкретните действия, за които се призовава лицето, правото му да се яви със защитник и възможността да му бъде назначен защитник в случаите по чл. 94, ал. 1, както и възможността за принудително довеждане при неявяване без уважителни причини. Призовката се връчва не по-късно от три дни преди предявяване на обвинението.
(7) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Когато обвиняемият се яви без упълномощен защитник или бъде принудително доведен, разследващият орган извършва действията, за които е призован обвиняемият, като в случаите по чл. 94, ал. 1 му назначава защитник.
(8) (Предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган не може да извършва действия по разследването с участие на обвиняемия, докато не изпълни задълженията си по ал. 1 - 7.

Разпит на обвиняемия пред съдия
Чл. 222. (1) По преценка на органа на досъдебното производство разпитът се извършва пред съдия от съответния първоинстанционен съд или от първоинстанционния съд, в района на който се извършва действието, с участието на защитник, ако има такъв. В този случай делото не се предоставя на съдията.
(2) За разпита по ал. 1 съответният орган осигурява явяването на обвиняемия и на неговия защитник.

Присъствие при извършването на действия по разследването
Чл. 224. Когато разпоредбите на този кодекс не предвиждат присъствието на обвиняемия, на неговия защитник или на пострадалия и неговия повереник при извършването на съответни

	действия по разследването, органът на досъдебното производство може да им разреши да присъстват, ако това няма да затрудни разследването. Въпроси, които се обсъждат в разпоредителното заседание (Загл. изм. – ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) **Чл. 248.** (Изм. – ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) (1) В разпоредителното заседание се обсъждат следните въпроси: 5. разглеждането на делото при закрити врати, привличането на резервен съдия или съдебен заседател, назначаването на защитник, вещо лице, преводач или тълковник и извършването на съдебни следствени действия по делегация; Решаване на въпроса за даване ход на делото **Чл. 271.** (2) Съдебното заседание се отлага, когато не се яви: 3. защитникът, ако не е възможно да бъде заменен с друг, без да се накърни правото на защита на подсъдимия.	
i) разпознаване;	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част трета** **Глава седемнадесета** **РАЗСЛЕДВАНЕ** **Раздел I** **ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ** Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението **Чл. 219.** (7) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Когато обвиняемият се яви без упълномощен защитник или бъде принудително доведен, разследващият орган извършва действията, за които е призован обвиняемият, като в случаите по чл. 94, ал. 1 му назначава защитник. **(8) (Предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган не може да извършва действия по разследването с участие на обвиняемия, докато не изпълни задълженията си по ал. 1 - 7.**	**Пълно съответствие**
ii) очна ставка;	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част трета** **Глава седемнадесета** **РАЗСЛЕДВАНЕ** **Раздел I** **ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ**	**Пълно съответствие**

	Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението **Чл. 219.** (7) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Когато обвиняемият се яви без упълномощен защитник или бъде принудително доведен, разследващият орган извършва действията, за които е призован обвиняемият, като в случаите по чл. 94, ал. 1 му назначава защитник. **(8) (Предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган не може да извършва действия по разследването с участие на обвиняемия, докато не изпълни задълженията си по ал. 1 - 7.**	
iii) възстановка на местопрестъплението.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част трета** **Глава седемнадесета** **РАЗСЛЕДВАНЕ** **Раздел I** **ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ** Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението **Чл. 219.** (7) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Когато обвиняемият се яви без упълномощен защитник или бъде принудително доведен, разследващият орган извършва действията, за които е призован обвиняемият, като в случаите по чл. 94, ал. 1 му назначава защитник. **(8) (Предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган не може да извършва действия по разследването с участие на обвиняемия, докато не изпълни задълженията си по ал. 1 - 7.**	**Пълно съответствие**
Чл. 6, пар. 5 Държавите членки зачитат поверителността на комуникацията между детето и неговия адвокат при упражняването на предвиденото в настоящата директива право на адвокатска защита. Тази комуникация включва срещи, кореспонденция, телефонни разговори и други разрешени съгласно националното право форми на комуникация.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** Обстоятелства, по които свидетелят не е длъжен да дава показания **Чл. 121.** (2) (Доп. - ДВ, бр. 21 от 2014 г.) Свидетелят не може да бъде разпитван относно обстоятелствата, които са му били поверени като защитник или повереник или са му станали известни като преводач при срещите на обвиняемия със защитника. Видове способи на доказване **Чл. 136.** (1) Способи на доказване в наказателното производство са разпит, експертиза, оглед, претърсване, изземване, следствен експеримент, разпознаване на лица и предмети и специални разузнавателни средства. (2) При прилагане на способите по ал. 1 по отношение на адвокати и нотариуси се прилагат разпоредбите на Закона за адвокатурата и Закона за нотариусите и нотариалната дейност. **ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА** **Част четвърта**	**Пълно съответствие**

Изпълнение на мярката за неотклонение задържане под стража

Чл. 76. (2) Лишените от свобода могат да бъдат консултирани от адвокат по свой избор. Те могат да се срещат с адвокатите насаме по всяко време на денонощието, да си кореспондират без ограничение и да ползват телефонна връзка по всяко време през деня.
(3) Срещите на лишените от свобода с адвокати могат да бъдат наблюдавани, но разговорите им не могат да бъдат слушани и записвани.

Изпълнение на мярката за неотклонение задържане под стража
Чл. 254. (2) По време на срещите със защитника обвиняемите и подсъдимите могат да предават или да получават само писмени материали във връзка с делото, съдържанието на които не подлежи на проверка.

Чл. 256 (2) Кореспонденцията на обвиняемите и подсъдимите не подлежи на проверка от администрацията.
(3) Свиданията, телефонните разговори и кореспонденцията на обвиняемите и подсъдимите с определени лица могат да бъдат забранени с писмено разпореждане на съответния прокурор или на съда, когато това се налага за разкриване или предотвратяване на тежки престъпления. Тези ограничения на свиданията, телефонните разговори и кореспонденцията не се отнасят до защитника и повереника, низходящите и възходящите по права линия без ограничения, съпруга, съпругата, братята и сестрите.

ЗАКОН ЗА АДВОКАТУРАТА
Глава осма
ПРАВА НА АДВОКАТА

Чл. 33. (1) Адвокатските книжа, досиета, електронни документи, компютърна техника и други носители на информация са неприкосновени и не подлежат на преглеждане, копиране, проверка и изземване.
(2) Кореспонденцията между адвоката и неговия клиент, без оглед на начина, по който се осъществява, включително по електронен път, не подлежи на преглеждане, копиране, проверка и изземване и не може да бъде използвана като доказателство.
(5) (Доп. - ДВ, бр. 97 от 2012 г.) Алинеи 1 - 4 се прилагат и по отношение на адвоката от Европейския съюз, младши адвоката и адвокатския сътрудник.

Чл. 34. (1) (Доп. - ДВ, бр. 97 от 2012 г.) Адвокатът или адвокатът от Европейския съюз има право да се среща насаме с клиента си, включително когато той е задържан под стража или лишен от свобода.
(3) Разговорите по време на срещите не могат да се подслушват или записват, но срещите могат да бъдат наблюдавани.

Чл. 6, пар. 6 При условие че се спазва правото на справедлив съдебен процес, държавите членки могат да предвидят дерогация от параграф 3, когато адвокатската защита е нецропорционална предвид обстоятелствата по делото, като се отчитат тежестта на престъплението, в което е обвинено или заподозряно детето, сложността на делото и мерките, които могат да се предприемат по отношение на такова престъпление, като се приема, че най-добрият интерес на детето е винаги от първостепенно значение.		**Република България не се възползва от предложената опция**
При всички случаи държавите членки гарантират, че децата се ползват от адвокатска защита:		
а) когато се явяват пред компетентен съд или съдия с оглед вземане на решение относно задържане под стража на всеки етап на производството, попадащ в обхвата на настоящата директива; както и	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **ОБЩИ ПРАВИЛА** **Глава седма** **ОБВИНЯЕМ** **Раздел II** **МЯРКА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ И ДРУГИ МЕРКИ ЗА ПРОЦЕСУАЛНА ПРИНУДА** Вземане на мярка за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство **Чл. 64.** (1) Мярка за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство се взема от съответния първоинстанционен съд по искане на прокурора. (3) Съдът незабавно разглежда делото еднолично в открито заседание с участието на прокурора, обвиняемия и неговия **защитник**. **Част първа** **ОБЩИ ПРАВИЛА** **Глава десета**	**Пълно съответствие**

	ПРАВНА ПОМОЩ **Раздел I** **ЗАЩИТНИК** Задължително участие на защитник **Чл. 94.** (1) Участието на защитник в наказателното производство е задължително, когато: 1. обвиняемият е непълнолетен	
б) по време на задържането.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **ОБЩИ ПРАВИЛА** **Глава десета** **ПРАВНА ПОМОЩ** **Раздел I** **ЗАЩИТНИК** Встъпване на защитника в наказателното производство **Чл. 97.** (1) Защитникът може да участва в наказателното производство от момента на задържането на лицето или на привличането му в качеството на обвиняем. (2) Органът на досъдебното производство е длъжен да разясни на обвиняемия, че има право на защитник, и му осигурява възможност незабавно да се свърже с него. Той не може да извършва никакви действия по разследването и други процесуални действия с участието на обвиняемия, докато не изпълни това си задължение. **Част трета** **Глава седемнадесета** **РАЗСЛЕДВАНЕ** **Раздел I** **ОБРАЗУВАНЕ НА ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО И ПРОВЕЖДАНЕ НА РАЗСЛЕДВАНЕ** Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението **Чл. 219. (2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган може да привлече лицето като обвиняем и със съставянето на протокола за първото действие по разследването срещу него, за което докладва на прокурора.** (7) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Когато обвиняемият се яви без упълномощен защитник или бъде принудително доведен, разследващият орган извършва действията, за които е призован обвиняемият, като в случаите по чл. 94, ал. 1 му назначава защитник. **(8) (Предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Разследващият орган**	**Пълно съответствие**

не може да извършва действия по разследването с участие на обвиняемия, докато не изпълни задълженията си по ал. 1 - 7.

ЗАКОН ЗА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Част втора
ОРГАНИ НА МВР И ПРАВОМОЩИЯ
Глава пета
ПРАВОМОЩИЯ
Раздел I
ПРАВОМОЩИЯ НА ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ОРГАНИ

Чл.72 (5) (Доп. – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) От момента на задържането си лицето има право на защитник, като на задържания се разяснява и правото на отказ от защитник и последиците от него, както и правото му да откаже да дава обяснения, когато задържането е на основание ал. 1, т. 1.

Чл. 74. (1) За лицата по чл. 72, ал. 1 се издава писмена заповед за задържане.
(2) В заповедта по ал. 1 се посочват:
6. правото му:
б) на адвокатска защита от момента на задържането;

ИНСТРУКЦИЯ № 8121з-78 от 24.01.2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи

Чл. 15. (1) Незабавно след задържането задържаното лице се запознава с основанията за задържането, предвидената в закона отговорност, както и с правата му по ЗМВР, включително с правото му:
2. на адвокатска защита от момента на задържането;
(5) На задържаното лице се предоставя възможност да ползва адвокатска защита от момента на задържането му. При декларирано изрично желание тя се осъществява от:
1. защитник, посочен от задържаното лице, като разходите са за негова сметка;
2. защитник по реда на Закона за правната помощ извън случаите по т. 1.

ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА
Част четвърта
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА

Чл. 254. (1) Обвиняемите и подсъдимите имат право на среща със своя защитник незабавно след задържането им.

Държавите членки гарантират също така, че с присъдата не се налага наказание лишаване от свобода, освен ако детето не се е ползвало от адвокатска защита по такъв начин, че да му се осигури възможност за ефективно упражняване на правото на защита, и при всички случаи — по време на съдебните заседания в съдебната фаза на производството.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част четвърта** **СЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО** **Глава двадесет и трета** **КАСАЦИОННО ПРОИЗВОДСТВО** Касационни основания **Чл. 348.** (1) Присъдата и решението подлежат на отмяна или изменение по касационен ред: 1. когато е нарушен законът; 2. когато е допуснато съществено нарушение на процесуални правила; 3. когато наложеното наказание е явно несправедливо. (2) Нарушение на закона има, когато той е приложен неправилно или не е приложен закон, който е трябвало да бъде приложен. (3) Нарушението на процесуални правила е съществено, когато: 1. (изм. – ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) **е довело до ограничаване на процесуалните права на страните, ако не е отстранено;** 2. няма мотиви или протокол за съдебното заседание на първата или въззивната инстанция; 3. присъдата или решението са постановени от незаконен състав; 4. тайната на съвещанието е била нарушена по време на постановяване на присъдата или решението. (4) Процесуално нарушение, което не може да бъде отстранено при новото разглеждане на делото, не съставлява основание за отмяна на присъдата.	**Пълно съответствие**
Чл. 6, пар. 7 Когато съгласно настоящия член детето трябва да получи адвокатска защита, но адвокат не присъства, компетентните органи отлагат разпита на детето или другите следствени действия или действия по събиране на доказателства, предвидени в параграф 4, буква в), за разумен срок, за да осигурят възможност за явяването на адвоката, или когато детето не е посочило адвокат, за осигуряването на такъв за детето.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **ОБЩИ ПРАВИЛА** **Глава десета** **ПРАВНА ПОМОЩ** **Раздел I** **ЗАЩИТНИК** Задължително участие на защитник **Чл. 94.** (1) Участието на защитник в наказателното производство е задължително, когато: 1. **обвиняемият е непълнолетен;** 9. обвиняемият не е в състояние да заплати адвокатско възнаграждение, желае да има защитник и интересите на правосъдието изискват това. Права на защитника **Чл. 99.** (1) Защитникът има следните права: да се среща насаме с обвиняемия; да се запознава с делото и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; **да участва в**	**Пълно съответствие**

	наказателното производство, да прави искания, отбележки и възражения и да обжалва актовете на съда и на органите на досъдебното производство, които накърняват правата и законните интереси на обвиняемия. Защитникът има право да участва във всички действия по разследването с участие на обвиняемия, като неявяването му не възпрепятства тяхното извършване. Привличане на обвиняем и предявяване на постановлението **Чл. 219.** (7) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Когато обвиняемият се яви без упълномощен защитник или бъде принудително доведен, разследващият орган извършва действията, за които е призован обвиняемият, като в случаите по чл. 94, ал. 1 му назначава защитник. (8) (Предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) **Разследващият орган не може да извършва действия по разследването с участие на обвиняемия, докато не изпълни задълженията си по ал. 1 - 7.** Предявяване на разследването **Чл. 227.** (5) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г., изм. - ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 05.11.2017 г.) Когато обвиняемият се яви без упълномощен защитник, разследващият орган му предявява разследването, като в случаите по чл. 94, ал. 1 му назначава резервен защитник, независимо от упълномощаването на защитник. **Раздел II.** **Действия по даване ход на делото в съдебното заседание** Решаване на въпроса за даване ход на делото **Чл. 271.** (2) Съдебното заседание се отлага, когато не се яви: 1. прокурорът; 2. подсъдимият, ако явяването му е задължително, освен в случаите по чл. 269, ал. 3; 3. защитникът, ако не е възможно да бъде заменен с друг, без да се накърни правото на защита на подсъдимия.	
Чл. 6, пар. 8 При изключителни обстоятелства и само в досъдебната фаза държавите членки могат да използват временна дерогация от прилагането на правата, предвидени в параграф 3, доколкото това е обосновано предвид конкретните	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **ОБЩИ ПРАВИЛА** **Глава десета** **ПРАВНА ПОМОЩ** **Раздел I** **ЗАЩИТНИК** Задължително участие на защитник **Чл. 94.** (1) Участието на защитник в наказателното производство е задължително, когато:	**Република България не се възползва от предоставената възможност за дерогация.**

обстоятелства по делото от една или повече от следните наложителни причини:	1. обвиняемият е непълнолетен;	
а) когато е налице неотложна необходимост да се предотвратят тежки неблагоприятни последици за живота, свободата или физическата неприкосновеност на дадено лице;	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **ОБЩИ ПРАВИЛА** **Глава десета** **ПРАВНА ПОМОЩ** **Раздел I** **ЗАЩИТНИК** Задължително участие на защитник **Чл. 94.** (1) Участието на защитник в наказателното производство е задължително, когато: 1. обвиняемият е непълнолетен;	**Република България не се възползва от предоставената възможност за дерогация.**
б) когато се налага разследващите органи да предприемат незабавни действия, за да се предотврати сериозно възпрепятстване на наказателното производство във връзка с тежко престъпление.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **ОБЩИ ПРАВИЛА** **Глава десета** **ПРАВНА ПОМОЩ** **Раздел I** **ЗАЩИТНИК** Задължително участие на защитник **Чл. 94.** (1) Участието на защитник в наказателното производство е задължително, когато: 1. обвиняемият е непълнолетен;	**Република България не се възползва от предоставената възможност за дерогация.**
Държавите членки гарантират, че при прилагане на настоящия параграф компетентните органи отчитат най-добрия интерес на детето.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **ОБЩИ ПРАВИЛА** **Глава десета** **ПРАВНА ПОМОЩ** **Раздел I** **ЗАЩИТНИК** Задължително участие на защитник **Чл. 94.** (1) Участието на защитник в наказателното производство е задължително, когато: 1. обвиняемият е непълнолетен;	**Република България не се възползва от предоставената възможност за дерогация.**
Решение да се проведе разпит в отсъствието на адвокат съгласно настоящия параграф може да бъде взето	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **ОБЩИ ПРАВИЛА** **Глава десета**	**Република България не се възползва от**

единствено за всеки отделен случай от съдебен орган или от друг компетентен орган, при условие че върху решението може да бъде упражнен съдебен контрол.	**ПРАВНА ПОМОЩ** **Раздел I** **ЗАЩИТНИК** Задължително участие на защитник **Чл. 94.** (1) Участието на защитник в наказателното производство е задължително, когато: 1. обвиняемият е непълнолетен;	**предоставената възможност за дерогация.**
Чл. 7, пар. 1 Държавите членки гарантират отчитането на специалните потребности на децата от гледна точка на закрила, образование, обучение и социална интеграция.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Глава тридесета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ** Събиране на данни за личността на непълнолетния **Чл. 387.** При разследването и съдебното следствие се събират доказателства за деня, месеца и годината на раждането на непълнолетния, за образованието, за средата и условията, при които е живял, и доказателства дали престъплението не се дължи на влияние на пълнолетни лица. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 12.** В чл. 387 се правят следните изменения и допълнения: 1. Досегашният текст става ал. 1. 2. Създават се ал. 2 – 8: „(3) След предявяване на постановлението за привличането на непълнолетен като обвиняем, органът на досъдебното производство изисква от инспектор при детска педагогическа стая по местоживеене на лицето изготвянето на характеристика за установяване на личностните особености на обвиняемия, която се представя по делото в 14-дневен срок. (4) Когато това се налага от обстоятелствата по делото, органът на досъдебното производство изисква от съответната дирекция „Социално подпомагане“ изготвянето на социален доклад за семейната и социалната среда на непълнолетния. Докладът се предоставя в 14-дневен срок и се счита за неразделна част от характеристиката. (6) Характеристиката се основава на данни за личността, достигнатата степен на емоционална и социална зрялост на непълнолетния, за неговото икономическо положение, социалната и семейната му среда, предпоставки за уязвимост, предходни противоправни прояви и мерките, взети по тях, както и всички рискови фактори, свързани с обстоятелствата по делото.” **ЗАКОН ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО** **Глава първа** **ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ**	**Частично съответствие**

Предмет на закона

Чл. 6. Закрилата на детето се осъществява чрез:

1. (изм. - ДВ, бр. 36 от 2003 г.) председателя на Държавната агенция за закрила на детето и администрацията, която го подпомага при осъществяване на неговите правомощия;
2. (изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г.) дирекции "Социално подпомагане";
3. (нова - ДВ, бр. 36 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 38 от 2006 г., доп. - ДВ, бр. 14 от 2009 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) министъра на труда и социалната политика, министъра на вътрешните работи, министъра на образованието и науката, министъра на правосъдието, министъра на външните работи, министъра на културата, министъра на здравеопазването и кметовете на общини.

Отговорности на органите за закрила по чл. 6, т. 3

Чл. 6а. (Нов - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) (1) Органите по чл. 6, т. 3 разработват и участват в провеждането на държавната политика в областта на закрилата на детето.

(4) В рамките на своите правомощия:

1. министърът на труда и социалната политика:

а) (изм. - ДВ, бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) ръководи, координира и контролира осъществяването на социалната политика на държавата за подкрепа на семействата и децата, социалните услуги и националното осиновяване;

2. министърът на вътрешните работи:

а) осъществява предоставянето на полицейска закрила на дете чрез специализираните органи на Министерството на вътрешните работи;

б) участва в осъществяването и контрола на специализираната закрила на деца на обществени места;

3. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) министърът на образованието и науката:

б) (изм. - ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 01.08.2016 г., изм. - ДВ, бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.01.2020 г.) чрез регионалните управления на образованието осигурява взаимодействие с органите на управление на социалните и интегрираните здравно-социални услуги за резидентна грижа, за установяване на образователните потребности на всяко дете и осигуряване на подходящо обучение;

г) участва в осъществяването на специалната закрила на децата с изявени дарби;

4. министърът на правосъдието:

б) осигурява безопасността на децата, които изтърпяват наказание лишаване от свобода в поправителни домове, пребивават в затвори и затворнически общежития или са задържани в следствени арести;

5. министърът на външните работи:

а) осигурява защитата на правата и интересите на децата - български граждани, извън страната;

6. министърът на културата:

а) осигурява откриването, подпомагането и обучението на деца с изявени дарби в областта на културата;
б) провежда политика за закрила и развитие на културата, подпомагаща умственото, духовното, моралното и социалното развитие на детето;
в) осигурява безопасността на децата в училищата и организационните структури в системата на Министерството на културата;
7. министърът на здравеопазването:
в) ръководи и контролира дейностите по опазване здравето на децата за осигуряване на най-високия достижим за страната стандарт на здравословното им състояние;
8. кметовете на общини:
а) осигуряват прилагането на държавната политика за закрила на детето в общината и координират дейностите по закрила на детето на местно ниво;

Глава втора
ПРАВА НА ДЕТЕТО
Право на закрила

Чл. 10. (1) Всяко дете има право на закрила за нормалното му физическо, умствено, нравствено и социално развитие и на защита на неговите права и интереси.

Участие в процедури
Чл. 15. (1) Във всяко административно или съдебно производство, по което се засягат права или интереси на дете, то задължително се изслушва, ако е навършило 10-годишна възраст, освен ако това би навредило на неговите интереси.
(2) Когато детето не е навършило 10-годишна възраст, то може да бъде изслушано в зависимост от степента на неговото развитие. Решението за изслушване се мотивира.
(3) Преди изслушването на детето съдът или административният орган трябва:
1. да осигури необходимата информация, която да му помогне да формира мнението си;
2. да го уведоми за евентуалните последици от неговите желания, от поддържаното от него мнение, както и за всяко решение на съдебния или административен орган.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 36 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) Съдебните и административните органи осигуряват подходяща обстановка за изслушване на детето, съобразена с неговата възраст. На изслушването и консултирането на детето задължително присъства социален работник от дирекция "Социално подпомагане" по настоящия адрес на детето, а при необходимост - и друг подходящ специалист.
(5) (Нова - ДВ, бр. 36 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 38 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) Съдът или административният орган разпорежда изслушването да се извършва и в присъствието на родител, настойник, попечител, друго лице, което полага грижи за детето, или друг близък, когото детето познава, с изключение на случаите, когато това не отговаря на интереса на детето.

Чл. 7, пар. 2 За тази цел на децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство, се изготвя личностна характеристика. При изготвянето на личностната характеристика се обръща внимание по-специално на личността и степента на зрелост на детето, на неговата икономическа, социална и семейна среда, както и всякакъв друг конкретен белег за уязвимост, който може да характеризира детето.	НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС **Глава тридесета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ** Събиране на данни за личността на непълнолетния **Чл. 387.** При разследването и съдебното следствие се събират доказателства за деня, месеца и годината на раждането на непълнолетния, за образованието, за средата и условията, при които е живял, и доказателства дали престъплението не се дължи на влияние на пълнолетни лица. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 12.** В чл. 387 се правят следните изменения и допълнения: 1. Досегашният текст става ал. 1. 2. Създават се ал. 2 – 8: „(3) След предявяване на постановлението за привличането на непълнолетен като обвиняем, органът на досъдебното производство изисква от инспектор при детска педагогическа стая по местоживеене на лицето изготвянето на характеристика за установяване на личностните особености на обвиняемия, която се представя по делото в 14-дневен срок. (4) Когато това се налага от обстоятелствата по делото, органът на досъдебното производство изисква от съответната дирекция „Социално подпомагане“ изготвянето на социален доклад за семейната и социалната среда на непълнолетния. Докладът се предоставя в 14-дневен срок и се счита за неразделна част от характеристиката. (6) Характеристиката се основава на данни за личността, достигнатата степен на емоционална и социална зрялост на непълнолетния, за неговото икономическо положение, социалната и семейната му среда, предпоставки за уязвимост, предходни противоправни прояви и мерките, взети по тях, както и всички рискови фактори, свързани с обстоятелствата по делото.”	**Частично съответствие**
Чл. 7, пар. 3 Обхватът и съдържанието на личностната характеристика могат да са различни в зависимост от обстоятелствата по случая, мерките, които могат да бъдат предприети, ако детето бъде признато за виновно в извършването на престъплението, в което е	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Глава тридесета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ** Събиране на данни за личността на непълнолетния **Чл. 387.** При разследването и съдебното следствие се събират доказателства за деня, месеца и годината на раждането на непълнолетния, за образованието, за средата и условията, при които е живял, и доказателства дали престъплението не се дължи на влияние на пълнолетни лица.	**Частично съответствие**

обвинено или заподозряно, както и дали на детето е била изготвена личностна характеристика в близкото минало.	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 12.** В чл. 387 се правят следните изменения и допълнения: 1. Досегашният текст става ал. 1. 2. Създават се ал. 2 – 8: „(3) След предявяване на постановлението за привличането на непълнолетен като обвиняем, органът на досъдебното производство изисква от инспектор при детска педагогическа стая по местоживеене на лицето изготвянето на характеристика за установяване на личностните особености на обвиняемия, която се представя по делото в 14-дневен срок. (4) Когато това се налага от обстоятелствата по делото, органът на досъдебното производство изисква от съответната дирекция „Социално подпомагане“ изготвянето на социален доклад за семейната и социалната среда на непълнолетния. Докладът се предоставя в 14-дневен срок и се счита за неразделна част от характеристиката. (8) Когато в хода на наказателното производство възникнат нови обстоятелства, които значително изменят или допълват данните по ал. 6, органът на досъдебното производство или съдът разпореждат актуализиране на характеристиката.“	
Чл. 7, пар. 4 Личностната характеристика има за цел да установи и да отбележи в съответствие с процедурата за протоколиране в съответната държава членка такава информация за индивидуалните черти на детето и конкретните обстоятелства, свързани с него, която може да се използва от компетентните органи, когато:	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Глава тридесета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ** Събиране на данни за личността на непълнолетния **Чл. 387.** При разследването и съдебното следствие се събират доказателства за деня, месеца и годината на раждането на непълнолетния, за образованието, за средата и условията, при които е живял, и доказателства дали престъплението не се дължи на влияние на пълнолетни лица. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 12.** В чл. 387 се правят следните изменения и допълнения: 1. Досегашният текст става ал. 1. 2. Създават се ал. 2 – 8: „(7) Целта на характеристиката е да подпомогне органите на досъдебното производство и съда при вземане на решение относно мярката за неотклонение и другите мерки за процесуална принуда, при провеждане на процесуалните действия и при определяне на вида и размера на наказанието и наложените възпитателни мерки.“	**Частично съответствие**
а) решават дали да бъде	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-**	**Частично**

предприета конкретна мярка в полза на детето;	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 12.** В чл. 387 се правят следните изменения и допълнения: 1. Досегашният текст става ал. 1. 2. Създават се ал. 2 – 8: „(7) Целта на характеристиката е да подпомогне органите на досъдебното производство и съда при вземане на решение относно мярката за неотклонение и другите мерки за процесуална принуда, при провеждане на процесуалните действия и при определяне на вида и размера на наказанието и наложените възпитателни мерки.“	**съответствие**
б) преценяват целесъобразността и ефективността на всякакви мерки за процесуална принуда по отношение на детето;	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 12.** В чл. 387 се правят следните изменения и допълнения: 1. Досегашният текст става ал. 1. 2. Създават се ал. 2 – 8: „(7) Целта на характеристиката е да подпомогне органите на досъдебното производство и съда при вземане на решение относно мярката за неотклонение и другите мерки за процесуална принуда, при провеждане на процесуалните действия и при определяне на вида и размера на наказанието и наложените възпитателни мерки.“	**Частично съответствие**
в) вземат решение или предприемат действие в хода на наказателното производство, включително при постановяването на присъдата.	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 11.** В чл. 387 се правят следните изменения и допълнения: 1. Досегашният текст става ал. 1. 2. Създават се ал. 2 – 8: „(7) Целта на характеристиката е да подпомогне органите на досъдебното производство и съда при вземане на решение относно мярката за неотклонение и другите мерки за процесуална принуда, при провеждане на процесуалните действия и при определяне на вида и размера на наказанието и наложените възпитателни мерки.“	**Частично съответствие**
Чл. 7, пар. 5 Личностната характеристика се изготвя на най-ранния подходящ етап на производството и — при спазване на параграф 6 — преди повдигане на обвинението.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Глава тридесета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ** Събиране на данни за личността на непълнолетния **Чл. 387.** При разследването и съдебното следствие се събират доказателства за деня, месеца и годината на раждането на непълнолетния, за образованието, за средата и условията, при които е живял, и доказателства дали престъплението не се дължи на влияние на пълнолетни лица.	**Частично съответствие**

	ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС **§ 12.** В чл. 387 се правят следните изменения и допълнения: 1. Досегашният текст става ал. 1. 2. Създават се ал. 2 – 8: (3) След предявяване на постановлението за привличането на непълнолетен като обвиняем, органът на досъдебното производство изисква от инспектор при детска педагогическа стая по местоживеене на лицето изготвянето на характеристика за установяване на личностните особености на обвиняемия, която се представя по делото в 14-дневен срок. (4) Когато това се налага от обстоятелствата по делото, органът на досъдебното производство изисква от съответната дирекция „Социално подпомагане“ изготвянето на социален доклад за семейната и социалната среда на непълнолетния. Докладът се предоставя в 14-дневен срок и се счита за неразделна част от характеристиката.	
Чл. 7, пар. 6 При липса на личностна характеристика обвинението може въпреки това да бъде повдигнато, при условие че това е в най-добрия интерес на детето и че личностната характеристика във всички случаи ще бъде на разположение в началото на съдебните заседания в съдебната фаза на производството.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Глава тридесета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ** Събиране на данни за личността на непълнолетния **Чл. 387.** При разследването и съдебното следствие се събират доказателства за деня, месеца и годината на раждането на непълнолетния, за образованието, за средата и условията, при които е живял, и доказателства дали престъплението не се дължи на влияние на пълнолетни лица. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 12.** В чл. 387 се правят следните изменения и допълнения: 1. Досегашният текст става ал. 1. 2. Създават се ал. 2 – 8: (3) След предявяване на постановлението за привличането на непълнолетен като обвиняем, органът на досъдебното производство изисква от инспектор при детска педагогическа стая по местоживеене на лицето изготвянето на характеристика за установяване на личностните особености на обвиняемия, която се представя по делото в 14-дневен срок. (4) Когато това се налага от обстоятелствата по делото, органът на досъдебното производство изисква от съответната дирекция „Социално подпомагане“ изготвянето на социален доклад за семейната и социалната среда на непълнолетния. Докладът се предоставя в 14-дневен срок и се счита за неразделна част от характеристиката.	**Частично съответствие**

Чл. 7, пар. 7 Личностната характеристика се изготвя с активното участие на детето. Тя се изготвя от квалифицирани служители, като се следва, доколкото е възможно, мултидисциплинарен подход и, когато е целесъобразно, се включва и носителят на родителска отговорност или друго подходящо пълнолетно лице, както е посочено в членове 5 и 15, и/или квалифициран специалист.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Глава тридесета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ** Събиране на данни за личността на непълнолетния **Чл. 387.** При разследването и съдебното следствие се събират доказателства за деня, месеца и годината на раждането на непълнолетния, за образованието, за средата и условията, при които е живял, и доказателства дали престъплението не се дължи на влияние на пълнолетни лица. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 12.** В чл. 387 се правят следните изменения и допълнения: 1. Досегашният текст става ал. 1. 2. Създават се ал. 2 – 8: (5) Характеристиката се изготвя с участието на непълнолетния, а когато е подходящо, в изготвянето ѝ участват родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за обвиняемия, както и други лица, които разполагат с информация за личността му, включително и посочени от него.	**Частично съответствие**
Чл. 7, пар. 8 Ако елементите, които стоят в основата на личностната характеристика, се променят значително, държавите членки гарантират актуализирането на характеристиката по време на цялото наказателно производство.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Глава тридесета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ** Събиране на данни за личността на непълнолетния **Чл. 387.** При разследването и съдебното следствие се събират доказателства за деня, месеца и годината на раждането на непълнолетния, за образованието, за средата и условията, при които е живял, и доказателства дали престъплението не се дължи на влияние на пълнолетни лица. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 12.** В чл. 387 се правят следните изменения и допълнения: 1. Досегашният текст става ал. 1. 2. Създават се ал. 2 – 8:	**Частично съответствие**

	(8) Когато в хода на наказателното производство възникнат нови обстоятелства, които значително изменят или допълват данните по ал. 6, органът на досъдебното производство или съдът разпореждат актуализиране на характеристиката.“	
Чл. 7, пар. 9 Държавите членки могат да предвидят дерогация от задължението за изготвяне на личностна характеристика, ако дерогацията е оправдана при обстоятелствата по делото и при условие че тя е съвместима с най-добрия интерес на детето.		**Република България не се възползва от предоставената възможност за дерогация.**
Чл. 8, пар. 1 Държавите членки гарантират, че задържаните деца имат право на медицински преглед без неоправдано забавяне, по-специално с оглед на оценяване на общото им психическо и физическо състояние. Медицинският преглед е възможно най-неинвазивен и се извършва от лекар или друг квалифициран специалист.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Глава седма** **ОБВИНЯЕМ** **Раздел II** **Мярка за неотклонение и други мерки за процесуална принуда** Мярка за неотклонение **Чл. 56.** (1) Спрямо обвиняемия по дело от общ характер може да се вземе мярка за неотклонение, когато от доказателствата по делото може да се направи обосновано предположение, че е извършил престъплението, и е налице основание по чл. 57. (2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Когато обвинението се повдига при условията на чл. 269, ал. 3, т. 2 - 4, мярка за неотклонение се взема след издирването на обвиняемия. (3) **При определяне на мерките за неотклонение се вземат предвид** степента на обществената опасност на престъплението, доказателствата срещу обвиняемия, **здравословното състояние**, семейното положение, професията, възрастта **и други данни за личността на обвиняемия**. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385а. Освен правата по чл. 55 непълнолетният обвиняем има право: 3. на медицински преглед при задържане; Медицински преглед	**Частично съответствие**

Чл. 385г. (1) Медицински преглед по чл. 385а, т. 3 за оценка на общото физическо и психическо състояние на непълнолетния обвиняем се извършва:
1. без неоправдано забавяне след задържането му;
2. по инициатива на компетентния орган, когато са налице конкретни здравословни причини; или
3. по искане на непълнолетния, неговия защитник или лицето по чл. 385б, ал. 1 - 3.
(2) Резултатите от прегледа се вземат предвид при извършване на всички процесуални действия, както и при определяне на мярка за неотклонение или друга мярка за процесуална принуда."

ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА

ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА
Раздел II
Профилактична дейност и насоки на медицинското обслужване на лишените от свобода

Чл. 139. (1) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) Всеки лишен от свобода след постъпването му се подлага на първичен медицински преглед за оценка на общото му здравословно състояние и санитарна обработка.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) При получаване на данни или установяване на следи от насилие лицето се освидетелства и се предприемат мерки за оказване на медицинска помощ. Случаят се докладва незабавно на съответния началник, който уведомява прокурора, упражняващ надзора за законност.

Чл. 140. (1) На всеки лишен от свобода най-малко веднъж годишно се извършват профилактичен преглед, флуорографски и лабораторни изследвания и се провеждат задължителните планови имунизации и реимунизации.

Чл. 143. (1) Лишените от свобода, пожелали медицински преглед, се приемат от лекар в срок до 24 часа.
(2) Болните с температура, с травми или други спешни състояния се приемат от лекар незабавно по всяко време.

Чл. 144. (1) (Изм. – ДВ, бр. 13 от 2017 г., в сила от 7.02.2017 г.) Лишените от свобода, изолирани в наказателна килия, се посещават от медицински специалист всеки работен ден. Медицинският преглед се извършва на място, освен ако случаят налага друго.
(2) По искане на лицата по ал. 1 прегледът се осъществява незабавно.
(3) (Нова – ДВ, бр. 13 от 2017 г., в сила от 7.02.2017 г.) Извършените прегледи се удостоверяват в съответните писмени документи, които се прилагат към медицинското досие на осъденото лице.

Чл. 145. (1) След употреба на физическа сила, помощни средства или оръжие лекарят е длъжен да окаже незабавна медицинска помощ на пострадалото лице и подробно да регистрира причинените

увреждания, ако има такива.
(2) При самонаранявания или опити за самоубийство на лишените от свобода незабавно се оказва необходимата медицинска помощ.

Чл. 146. (1) Когато прецени, че са налице причини от здравословен характер, директорът на лечебното заведение препоръчва да се:
1. удължи престоят на открито или да се промени характерът на възложената работа;
2. отмени или да се отложи изпълнението на наложеното дисциплинарно наказание;
3. настани на лечение в специализирано лечебно заведение.
(2) В наредбата за медицинското обслужване в местата за лишаване от свобода се предвиждат специални разпоредби за жените и непълнолетните съобразно техните специфични нужди и състояния.

Чл. 147. (1) При съмнения за психично разстройство на лишен от свобода се провеждат клинично-психологически и психиатрични изследвания за уточняване на диагнозата.
(2) Страдащите от психични разстройства, които се нуждаят от болнично лечение, се настаняват в специализираната болница за активно лечение към местата за лишаване от свобода.
(3) При констатирана невменяемост лишеният от свобода се изпраща на лечение в специализирано психиатрично заведение.

Чл. 148. Лишените от свобода със зависимости или суицидни прояви се водят на отчет от лекаря психиатър и инспектор-психолога. За тях се изготвят специализирани програми за третиране.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА

Чл. 240. Доколкото в тази част не се предвижда друго, разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража.

Чл. 242. (1) Никое лице не може да бъде прието в ареста без писмено нареждане за неговото задържане.
(2) Всеки новопостъпил се подлага на обиск, санитарна обработка и медицински преглед.

Чл. 245. (1) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г., доп., бр. 103 от 2012 г., изм., бр. 32 от 2016 г.) При превеждането на обвиняеми и подсъдими в затвор разпореждането на прокурора или на съда се придружава с копие или справка-извлечение от писменото мнение на разследващия орган или от обвинителния акт, както и от медицинска справка за съответните лица, определение за взетата мярка за неотклонение задържане под стража и справка за съдимост.

Чл. 256. (2) Когато се налага незабавно настаняване в лечебно заведение или възникне обстановка, застрашаваща сигурността в затвора или ареста, или живота на задържаното лице, или на служители, преместването по ал. 1 може да се извърши със заповед на главния директор на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" по предложение на началника на затвора или на ареста, за което се уведомява съответният прокурор или съд.
(3) (Нова - ДВ, бр. 103 от 2012 г., изм., бр. 32 от 2016 г.) Обвиняемите и подсъдимите се изпращат в лечебни заведения с разпореждане на съответния прокурор или съд по предложение на началника на затвора, началника на областната служба "Изпълнение на наказанията" или началника на арестите в съответната териториална служба.
(4) (Нова - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) Когато в лечебните заведения към местата за лишаване от свобода няма условия за провеждане на необходимото лечение, налагат се консултативни прегледи, специализирани изследвания или лечение на инфекциозни заболявания, обвиняемите и подсъдимите се изпращат по реда на ал. 3 в лечебни заведения извън местата за лишаване от свобода.
(5) (Нова - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) Необходимостта от изпращане на обвиняем или подсъдим в лечебно заведение се мотивира от директора на специализираната болница за активно лечение на лишени от свобода, от директора на медицинския център или от медицинския специалист към ареста.
(6) (Нова - ДВ, бр. 103 от 2012 г., изм., бр. 32 от 2016 г.) Транспортирането и охраната на обвиняемите и подсъдимите до и в лечебните заведения се организира със заповед на началника на затвора, началника на областната служба "Изпълнение на наказанията" или на началника на арестите в съответната териториална служба.

Чл. 255. (1) Обвиняемите и подсъдимите се посещават от лекар най-малко веднъж седмично, а в неотложни случаи - незабавно.
(2) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) При спешни случаи се осигурява незабавна медицинска помощ, а при необходимост задържаният се настанява в специализирано лечебно заведение, включително извън местата за лишаване от свобода, при условията и по реда на чл. 250, ал. 5 и 6, за което незабавно се уведомяват разследващият орган, съответният прокурор или съд.

НАРЕДБА №2 от 22.03.2010г. за условията и реда за медицинско обслужване в местата за лишаване от свобода
Глава втора
МЕДИЦИНСКО ОБСЛУЖВАНЕ В МЕСТАТА ЗА ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Раздел I
Медицинско обслужване в приемно отделение
Чл. 10. (1) Всеки лишен от свобода **след постъпването му в** затвор, поправителен дом или **арест незабавно се подлага на първичен медицински преглед за оценка на общото му здравословно състояние и санитарна обработка.**

	Чл. 11. (1) При постъпването в затвор или поправителен дом лишените от свобода се настаняват в приемно отделение за срок от 14 денонощия до един месец, а **за непълнолетните се осигурява и наблюдение от възпитател, лекар и психолог.** (2) След първичния медицински преглед лицата по ал. 1 се консултират от психиатър и психолог, които задължително дават становище относно: 1. психическото състояние на лишения от свобода и неговите особености, като склонност към суициди, самоувреждания и агресивни посегателства; 2. симптомите на наркотична и/или алкохолна зависимост и мерките, които трябва да се предприемат по време на изтърпяване на наказанието. **Раздел IX** **Медицинско обслужване в арестите** **Чл. 53.** (1) Разпоредбите на тази наредба се прилагат и относно медицинското обслужване на лишени от свобода, настанени в арестите. **Чл. 54. Медицинското обслужване на лицата, настанени в арестите, се извършва от медицински специалист към ареста.**	
Чл. 8, пар. 2 Резултатите от медицинския преглед се вземат предвид при определяне на способността на детето да бъде подложено на разпит, на други следствени действия или действия по събиране на доказателства или на мерки, налагани или планирани по отношение на детето.	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385а. Освен правата по чл. 55 непълнолетният обвиняем има право: 3. на медицински преглед при задържане; Медицински преглед Чл. 385г. (2) Резултатите от прегледа се вземат предвид при извършване на всички процесуални действия, както и при определяне на мярка за неотклонение или друга мярка за процесуална принуда.“	**Частично съответствие**
Чл. 8, пар. 3 Медицинският преглед се извършва по инициатива на компетентните органи, по-специално когато конкретни здравословни причини налагат такъв преглед, или по искане на някое от следните лица:	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Медицински преглед Чл. 385г. (1) Медицински преглед по чл. 385а, т. 3 за оценка на общото физическо и психическо състояние на непълнолетния обвиняем се извършва: 1. без неоправдано забавяне след задържането му; 2. по инициатива на компетентния орган, когато са налице конкретни здравословни причини; или 3. по искане на непълнолетния, неговия защитник или лицето по чл. 385б, ал. 1 - 3.“	**Частично съответствие**

	НАРЕДБА №2 от 22.03.2010г. за условията и реда за медицинско обслужване в местата за лишаване от свобода **Глава втора** **МЕДИЦИНСКО ОБСЛУЖВАНЕ В МЕСТАТА ЗА ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** **Раздел I** **Медицинско обслужване в приемно отделение** **Чл. 10.** (1) Всеки лишен от свобода след постъпването му в затвор, поправителен дом или арест незабавно се подлага на първичен медицински преглед за оценка на общото му здравословно състояние и санитарна обработка. (2) **Искане за извършване на медицински преглед може да бъде отправено от родител, настойник, попечител, юридически защитник и представител на дипломатическа мисия на държавата, чийто гражданин е лицето.** **Раздел IX** **Медицинско обслужване в арестите** **Чл. 53.** (1) Разпоредбите на тази наредба се прилагат и относно медицинското обслужване на лишени от свобода, настанени в арестите. **Чл. 55.** (1) При необходимост от болнично лечение задържаните в арестите лица се настаняват в лечебно заведение за болнична помощ, за което незабавно се уведомяват разследващият орган, съответният прокурор или съд. (2) При спешни случаи настаняването за болнично лечение в СБАЛЛС се извършва със заповед на главния директор на ГДИН, за което се уведомява съответният прокурор или съд.	
а) детето;	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Медицински преглед Чл. 385г. (1) Медицински преглед по чл. 385а, т. 3 за оценка на общото физическо и психическо състояние на непълнолетния обвиняем се извършва: 1. без неоправдано забавяне след задържането му; 2. по инициатива на компетентния орган, когато са налице конкретни здравословни причини; или 3. по искане на **непълнолетния**, неговия защитник или лицето по чл. 385б, ал. 1 - 3.“	**Частично съответствие**
б) носителя на родителска отговорност или друго подходящо пълнолетно лице, посочено в членове 5 и 15;	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Медицински преглед	**Частично съответствие**

	Чл. 385г. (1) Медицински преглед по чл. 385а, т. 3 за оценка на общото физическо и психическо състояние на непълнолетния обвиняем се извършва: 1. без неоправдано забавяне след задържането му; 2. по инициатива на компетентния орган, когато са налице конкретни здравословни причини; или 3. по искане на непълнолетния, неговия защитник или **лицето по чл. 385б, ал. 1 - 3.“**	
в) адвоката на детето.	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Медицински преглед Чл. 385г. (1) Медицински преглед по чл. 385а, т. 3 за оценка на общото физическо и психическо състояние на непълнолетния обвиняем се извършва: 1. без неоправдано забавяне след задържането му; 2. по инициатива на компетентния орган, когато са налице конкретни здравословни причини; или 3. по искане на непълнолетния, **неговия защитник** или лицето по чл. 385б, ал. 1 - 3.“	**Частично съответствие**
Чл. 8, пар. 4 Заключението от медицинския преглед се изготвя в писмена форма. Когато е необходимо, се оказва медицинска помощ.	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Медицински преглед Чл. 385г. (1) Медицински преглед по чл. 385а, т. 3 за оценка на общото физическо и психическо състояние на непълнолетния обвиняем се извършва: 1. без неоправдано забавяне след задържането му; 2. по инициатива на компетентния орган, когато са налице конкретни здравословни причини; или 3. по искане на непълнолетния, неговия защитник или лицето по чл. 385б, ал. 1 - 3. (2) Резултатите от прегледа се вземат предвид при извършване на всички процесуални действия, както и при определяне на мярка за неотклонение или друга мярка за процесуална принуда.“ **НАРЕДБА №2 от 22.03.2010г. за условията и реда за медицинско обслужване в местата за лишаване от свобода** **Глава втора** **МЕДИЦИНСКО ОБСЛУЖВАНЕ В МЕСТАТА ЗА ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** **Раздел I** **Медицинско обслужване в приемно отделение** **Чл. 11.** (3) Оценката на соматичния и психиатричния статус на лишения от свобода се вписва в медицинско досие, което се съхранява в медицинския център. **Раздел IX** **Медицинско обслужване в арестите**	**Частично съответствие**

	Чл. 53. (1) Разпоредбите на тази наредба се прилагат и относно медицинското обслужване на лишени от свобода, настанени в арестите. **Чл. 55.** (1) При необходимост от болнично лечение задържаните в арестите лица се настаняват в лечебно заведение за болнична помощ, за което незабавно се уведомяват разследващият орган, съответният прокурор или съд. (2) При спешни случаи настаняването за болнично лечение в СБАЛЛС се извършва със заповед на главния директор на ГДИН, за което се уведомява съответният прокурор или съд.	
Чл. 8, пар. 5 Държавите членки осигуряват извършването на друг медицински преглед, когато това се налага от обстоятелствата.	**НАРЕДБА №2 от 22.03.2010г. за условията и реда за медицинско обслужване в местата за лишаване от свобода** **Глава втора** **МЕДИЦИНСКО ОБСЛУЖВАНЕ В МЕСТАТА ЗА ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** **Раздел I** **Медицинско обслужване в приемно отделение** **Чл. 11.** (2) След първичния медицински преглед лицата по ал. 1 се консултират от психиатър и психолог, които задължително дават становище относно: 1. психическото състояние на лишения от свобода и неговите особености, като склонност към суициди, самоувреждания и агресивни посегателства; 2. симптомите на наркотична и/или алкохолна зависимост и мерките, които трябва да се предприемат по време на изтърпяване на наказанието. **Раздел IX** **Медицинско обслужване в арестите** **Чл. 53.** (1) Разпоредбите на тази наредба се прилагат и относно медицинското обслужване на лишени от свобода, настанени в арестите. **Чл. 55.** (1) При необходимост от болнично лечение задържаните в арестите лица се настаняват в лечебно заведение за болнична помощ, за което незабавно се уведомяват разследващият орган, съответният прокурор или съд. (2) При спешни случаи настаняването за болнично лечение в СБАЛЛС се извършва със заповед на главния директор на ГДИН, за което се уведомява съответният прокурор или съд.	**Пълно съответствие**
Чл. 9, пар. 1 Държавите членки гарантират, че при провеждането на разпит на деца от полицията или други правоохранителни органи по време на наказателното производство се прави аудио-визуален запис, когато това е	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част трета** **Глава седемнадесета** **РАЗСЛЕДВАНЕ** **Раздел II** **ПРОТОКОЛИ ЗА ДЕЙСТВИЯ ПО РАЗСЛЕДВАНЕТО. ЗВУКОЗАПИС И ВИДЕОЗАПИС** Звукозапис **Чл. 238.** (1) По искане на разпитания или по почин на органа на досъдебното производство може да	**Частично съответствие**

пропорционално предвид обстоятелствата по делото, като се взема предвид, inter alia, дали присъства адвокат и дали детето е задържано, като при това най-добрият интерес на детето е винаги от първостепенно значение.	се изготви звукозапис, за което разпитаният се уведомява до започване на разпита. (2) Звукозаписът трябва да съдържа сведенията, посочени в чл. 129, ал. 1 и чл. 237. (3) Звукозапис на част от разпита или повтаряне специално за звукозаписа на част от разпита не се допуска. (4) След завършване на разпита звукозаписът се възпроизвежда изцяло на разпитания. Допълнителните обяснения и показания също се отразяват в звукозаписа. (5) Звукозаписът завършва със заявление на разпитания, че той правилно отразява дадените обяснения и показания. Протокол за разпит при изготвяне на звукозапис **Чл. 239.** (1) Органът на досъдебното производство съставя протокол за разпит и когато има звукозапис. (2) Протоколът съдържа: основните обстоятелства на разпита, решението да се изготви звукозапис; уведомяването на разпитания за звукозаписа; бележки на разпитания във връзка със звукозаписа; възпроизвеждането на звукозаписа пред разпитания и заявлението на органа на досъдебното производство и разпитания за правилността на звукозаписа. (3) Звукозаписът се прилага към протокола, след като се запечата с бележка, в която се посочват: органът, извършил разпита, делото, името на разпитания и датата на разпита. Бележката се подписва от органа на досъдебното производство и от разпитания. (4) Разпечатването на звукозаписа за нуждите на разследването се допуска само с разрешение на прокурора и в присъствието на разпитания. При прослушването на звукозаписа присъства и разпитаният. (5) След прослушването звукозаписът отново се запечатва по реда на ал. 3. Видеозапис **Чл. 240**. Разпоредбите на чл. 237 - 239 се прилагат съответно и при изготвянето на видеозапис. Участие на педагог или психолог при разпита на непълнолетните **Чл. 388.** Когато е необходимо, при разпита на непълнолетния обвиняем участва педагог или психолог, който с разрешение на разследващия орган може да му поставя въпроси. Педагогът или психологът има право да се запознае с протокола за разпит и да направи бележки по точността и пълнотата на записаното в него. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 13.** Член 388 се изменя така: „Лица, които могат да участват при разпита на непълнолетния Чл. 388. (1) Когато е необходимо, на разпита участва педагог, психолог, лекар, притежаващ подходяща специалност, или друг специалист.	

	(2) На разпита в досъдебното производство може да присъства и родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за обвиняемия, когато, по преценка на наблюдаващия прокурор, това е в най-добрия интерес на непълнолетния и няма да затрудни наказателното производство. (3) С разрешение на разследващия орган лицата по ал. 1 и 2 могат да поставят въпроси на обвиняемия. Те имат право да се запознаят с протокола за разпит и да направят бележки по точността и пълнотата на записаното в него.“ **§ 14.** Създават се чл. 388а и 388б: „Звукозапис и видеозапис на разпит на непълнолетен обвиняем Чл. 388а. (1) На досъдебното производство при разпит на непълнолетен обвиняем, който е задържан или е обвинен за престъпление, за което се предвижда наказание не по-малко от десет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание, се изготвя звукозапис и видеозапис, като се прилагат разпоредбите на чл. 238 - 240. (2) Изготвянето на звукозапис и видеозапис не е задължително, ако на разпита са присъствали лица по чл. 388, ал. 1 и 2.“	
Чл. 9, пар. 2 При липса на аудио-визуален запис провеждането на разпита се записва по друг подходящ начин, като например чрез изготвяне на писмени протоколи, които се проверяват надлежно.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част втора** **Глава тринадесета** **ДОКАЗАТЕЛСТВЕНИ СРЕДСТВА** **Раздел IV** **ПИСМЕНИ ДОКАЗАТЕЛСТВЕНИ СРЕДСТВА** Съставяне на протокол **Чл. 128.** За всяко действие по разследване и съдебно следствено действие се съставя протокол на мястото, където то е извършено. **Част трета** **Глава седемнадесета** **РАЗСЛЕДВАНЕ** **Раздел II** **ПРОТОКОЛИ ЗА ДЕЙСТВИЯ ПО РАЗСЛЕДВАНЕТО. ЗВУКОЗАПИС И ВИДЕОЗАПИС** Протокол за разпит при изготвяне на звукозапис **Чл. 239**. (1) Органът на досъдебното производство съставя протокол за разпит и когато има звукозапис. (2) Протоколът съдържа: основните обстоятелства на разпита, решението да се изготви звукозапис; уведомяването на разпитания за звукозаписа; бележки на разпитания във връзка със звукозаписа; възпроизвеждането на звукозаписа пред разпитания и заявлението на органа на досъдебното производство и разпитания за правилността на звукозаписа. (3) Звукозаписът се прилага към протокола, след като се запечата с бележка, в която се посочват:	**Частично съответствие**

	органът, извършил разпита, делото, името на разпитания и датата на разпита. Бележката се подписва от органа на досъдебното производство и от разпитания. (4) Разпечатването на звукозаписа за нуждите на разследването се допуска само с разрешение на прокурора и в присъствието на разпитания. При прослушването на звукозаписа присъства и разпитаният. (5) След прослушването звукозаписът отново се запечатва по реда на ал. 3. Видеозапис **Чл. 240.** Разпоредбите на чл. 237 - 239 се прилагат съответно и при изготвянето на видеозапис. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 13.** Член 388 се изменя така: „Лица, които могат да участват при разпита на непълнолетния Чл. 388. (1) Когато е необходимо, на разпита участва педагог, психолог, лекар, притежаващ подходяща специалност, или друг специалист. (2) На разпита в досъдебното производство може да присъства и родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за обвиняемия, когато, по преценка на наблюдаващия прокурор, това е в най-добрия интерес на непълнолетния и няма да затрудни наказателното производство. (3) С разрешение на разследващия орган лицата по ал. 1 и 2 могат да поставят въпроси на обвиняемия. Те имат право да се запознаят с протокола за разпит и да направят бележки по точността и пълнотата на записаното в него.“ **§ 14.** Създават се чл. 388а и 388б: „Звукозапис и видеозапис на разпит на непълнолетен обвиняем Чл. 388а. (1) На досъдебното производство при разпит на непълнолетен обвиняем, който е задържан или е обвинен за престъпление, за което се предвижда наказание не по-малко от десет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание, се изготвя звукозапис и видеозапис, като се прилагат разпоредбите на чл. 238 - 240. (2) Изготвянето на звукозапис и видеозапис не е задължително, ако на разпита са присъствали лица по чл. 388, ал. 1 и 2.“	
Чл. 9, пар. 3 Настоящият член не засяга възможността да се задават въпроси, целящи единствено да се установи самоличността на детето, без да се прави аудио-визуален запис.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част втора** **Глава четиринадесета** **СПОСОБИ НА ДОКАЗВАНЕ** **Раздел II** **РАЗПИТ** Разпит на обвиняемия	**Пълно съответствие**

	Чл. 138. (1) Разпитът на обвиняемия се извършва през деня, освен когато не търпи отлагане. **(2) Преди разпита съответният орган установява самоличността на обвиняемия.** (3) Разпитът на обвиняемия започва със запитване разбира ли обвинението, след което се поканва да изложи, ако желае, във форма на свободен разказ всичко, което знае по делото. **Коментар:** От ал. 2 на чл. 138 НПК може да се направи обоснован извод, че въпросите, свързани с установяване на самоличността на обвиняемия, не са част от разпита.	
Чл.10, пар. 1 Държавите членки гарантират, че задържането на дете на който и да е етап на производството е ограничено до най-краткия подходящ срок. Надлежно се вземат предвид възрастта и индивидуалната ситуация на детето, както и конкретните обстоятелства по делото.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **ОБЩИ ПРАВИЛА** **Глава втора** **ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ** Неприкосновеност на личността **Чл. 17.** (1) Спрямо гражданите, които участват в наказателното производство, не могат да се вземат мерки за принуда, освен в случаите и по реда, предвидени в този кодекс. (2) Никой не може да бъде задържан повече от 24 часа без разрешение на съда. Прокурорът може да разпореди задържане на обвиняемия за довеждането му пред съда. (3) За задържането съответният орган е длъжен незабавно да уведоми лице, посочено от задържания. (4) Когато задържаният е чужд гражданин, незабавно се уведомява Министерството на външните работи. (5) Съдът, прокурорът и разследващите органи са длъжни да освободят всеки гражданин, който незаконно е лишен от свобода. **Част първа** **Глава седма** **ОБВИНЯЕМ** **Раздел II** **МЯРКА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ И ДРУГИ МЕРКИ ЗА ПРОЦЕСУАЛНА ПРИНУДА** Мярка за неотклонение **Чл. 56.** (1) Спрямо обвиняемия по дело от общ характер може да се вземе мярка за неотклонение, когато от доказателствата по делото може да се направи обосновано предположение, че е извършил престъплението, и е налице основание по чл. 57. (2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Когато обвинението се повдига при условията на чл. 269, ал. 3, т. 2 - 4, мярка за неотклонение се взема след издирването на обвиняемия.	**Частично съответствие**

(3) При определяне на мерките за неотклонение се вземат предвид степента на обществената опасност на престъплението, доказателствата срещу обвиняемия, здравословното състояние, семейното положение, професията, възрастта и други данни за личността на обвиняемия.

Видове мерки за неотклонение
Чл. 58. Мерките за неотклонение са:
4. задържане под стража.

Задържане под стража
Чл. 63. (1) Мярка за неотклонение задържане под стража се взема, когато е налице обосновано предположение, че обвиняемият е извършил престъпление, което се наказва с лишаване от свобода или друго по-тежко наказание, и доказателствата по делото сочат, че съществува реална опасност обвиняемият да се укрие или да извърши престъпление.
(2) Ако от доказателствата по делото не се установява противното, при първоначалното вземане на мярката за неотклонение задържане под стража, реалната опасност по ал. 1 е налице, когато:
1. лицето е привлечено като обвиняем за престъпление, извършено повторно или при условията на опасен рецидив;
2. лицето е привлечено като обвиняем за тежко умишлено престъпление и е осъждано за друго тежко умишлено престъпление от общ характер на лишаване от свобода не по-малко от една година или друго по-тежко наказание, чието изпълнение не е отложено на основание чл. 66 от Наказателния кодекс;
3. лицето е привлечено като обвиняем за престъпление, за което се предвижда наказание не по-малко от десет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание;
4. (нова – ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г., изм., бр. 44 от 2018 г.) лицето е привлечено като обвиняем при условията на чл. 269, ал. 3.
(3) Когато опасността обвиняемият да се укрие или да извърши престъпление отпадне, мярката за неотклонение задържане под стража се изменя в по-лека или се отменя.
(4) (Изм. - ДВ, бр. 71 от 2013 г.) **Мярката за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство не може да продължи повече от осем месеца, ако лицето е привлечено като обвиняем за тежко умишлено престъпление, и повече от една година и шест месеца, ако лицето е привлечено като обвиняем за престъпление, за което се предвижда наказание не по-малко от петнадесет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание. Във всички останали случаи задържането под стража в досъдебното производство не може да продължи повече от два месеца.**
(5) След изтичането на сроковете по ал. 4 задържаният се освобождава незабавно по разпореждане на прокурора.
(6) Когато в досъдебното производство се установи, че са налице основанията по ал. 3, прокурорът по свой почин изменя мярката за неотклонение задържане под стража в по-лека или я отменя.

Коментар:

Сроковете в НПК са посочено само с горна граница, която означава, че при промяна на обстоятелствата задържаното лице може да бъде освободено по-рано.

Вземане на мярка за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство
Чл. 64. (1) Мярка за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство се взема от съответния първоинстанционен съд по искане на прокурора.
(2) Явяването на обвиняемия пред съда се осигурява незабавно от прокурора, който при **необходимост може да постанови задържане на обвиняемия до 72 часа за довеждането му пред съда.**
(3) Съдът незабавно разглежда делото еднолично в открито заседание с участието на прокурора, обвиняемия и неговия защитник.
(5) Съдът се произнася с определение, което се обявява на страните в съдебното заседание и се изпълнява незабавно. С обявяване на определението съдът насрочва делото пред въззивния съд в срок до седем дни в случай на частна жалба или частен протест.
(8) Въззивният съд се произнася с определение, което обявява на страните в съдебното заседание. Определението не подлежи на обжалване с частна жалба и частен протест.

Съдебен контрол върху задържането под стража в досъдебното производство
Чл. 65. (1) Обвиняемият или неговият защитник може по всяко време на досъдебното производство да поиска изменение на взетата мярка за неотклонение задържане под стража.

Част пета
Глава тридесета
ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ

Мерки за неотклонение
Чл. 386. (1) Спрямо непълнолетни могат да се вземат следните мерки за неотклонение:
4. задържане под стража.
(2) Мярката за неотклонение задържане под стража се взема в изключителни случаи.

ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС

§ 11. В чл. 386 се правят следните изменения:
1. Алинея 2 се изменя така:
„(2) Мярката за неотклонение задържане под стража се взема в изключителни случаи. Явяването на непълнолетния обвиняем пред съда се осигурява незабавно от прокурора, който при необходимост може да постанови задържане на обвиняемия до 48 часа за довеждането му пред съда. Мярката за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство не може да продължи повече от

пет месеца, ако лицето е привлечено като обвиняем за тежко умишлено престъпление, и повече от една година, ако лицето е привлечено като обвиняем за престъпление, за което се предвижда наказание не по-малко от петнадесет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание, и повече от два месеца във всички останали случаи."

§ 12. В чл. 387 се правят следните изменения и допълнения:
1. Досегашният текст става ал. 1.
2. Създават се ал. 2 – 8:
„(7) Целта на характеристиката е да подпомогне органите на досъдебното производство и съда при вземане на решение относно мярката за неотклонение и другите мерки за процесуална принуда, при провеждане на процесуалните действия и при определяне на вида и размера на наказанието и наложените възпитателни мерки.

§ 25. В Закона за екстрадицията и Европейската заповед за арест (обн., ДВ, бр. 46 от 2005 г.; изм., бр. 86 от 2005 г., бр. 52 от 2008 г., бр. 49 от 2010 г., бр. 55 от 2011 г., бр. 53 от 2014 г., бр. 7 и 45 от 2019 г.) в чл. 66 се правят следните изменения и допълнения:
1. Досегашният текст става ал. 1.
2. Създава се ал. 2:
„(2) Непълнолетно лице, за което е издадена европейска заповед за арест, има всички установени в Наказателно-процесуалния кодекс права на непълнолетен обвиняем, освен правото на установяване на личностните му особености."

ЗАКОН ЗА ЕКСТРАДИЦИЯТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЗАПОВЕД ЗА АРЕСТ

Действия след получаване на Европейска заповед за арест
Чл. 42. (В сила от 1.01.2007 г. - ДВ, бр. 46 от 2005 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) След получаване на Европейска заповед за арест пряко от компетентен орган на издаващата държава членка окръжният съд, в чийто район се намира исканото лице, проверява дали тя отговаря на изискванията по чл. 36 и 37 и **разпорежда на полицията задържането му за срок до 72 часа.**
(2) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2008 г., доп., бр. 49 от 2010 г.) Когато за исканото лице е получена Европейска заповед за арест извън случаите по ал. 1, полицията **го задържа за 24 часа и уведомява незабавно съответния окръжен прокурор.** В тези случаи прокурорът извършва проверка дали Европейската заповед за арест отговаря на изискванията на чл. 36 и 37. **Прокурорът може да постанови задържане на лицето за срок до 72 часа.**

Задържане под стража
Чл. 43. (В сила от 1.01.2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) В случаите по чл. 42, ал. 1 съдът служебно се произнася по вземане на мярка за неотклонение задържане под стража на исканото лице.
(2) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) В случаите по чл. 42, ал. 2 прокурорът внася искането за вземане

	на тази мярка в съответния окръжен съд. (3) (Изм. - ДВ, бр. 86 от 2005 г., предишна ал. 2, изм., бр. 52 от 2008 г.) Съдът се произнася незабавно по вземането на мярката за неотклонение по реда на чл. 64 от Наказателно-процесуалния кодекс. (7) (Изм. - ДВ, бр. 86 от 2005 г., предишна ал. 4, бр. 52 от 2008 г., предишна ал. 5, бр. 7 от 2019 г.) По искане на задържаното лице окръжният съд може да измени мярката задържане под стража в друга мярка, която осигурява участието му в производството по изпълнение на Европейската заповед за арест, по реда на чл. 65 от Наказателно-процесуалния кодекс. Съдебно производство **Чл. 44.** (В сила от 1.01.2007 г.) (1) Окръжният съд образува съдебно производство и насрочва съдебно заседание за разглеждане на Европейската заповед за арест **в 7-дневен срок от задържането на исканото лице от полицията.** (7) (Доп. - ДВ, бр. 52 от 2008 г., бр. 49 от 2010 г.) **Съдът постановява незабавно решение** за предаване на исканото лице или за отказ за изпълнение на Европейската заповед за арест. Във всички случаи, когато допуска изпълнение на Европейска заповед за арест, съдът взема мярка за неотклонение задържане под стража по отношение на исканото лице до фактическото му предаване на издаващата държава. В случай на прилагане на чл. 52, ал. 1 тази мярка за неотклонение се счита за взета от момента на приключване на наказателното производство или от момента на изтърпяване на наложеното наказание. (8) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2008 г., доп., бр. 55 от 2011 г.) В случаите по чл. 40, ал. 1, т. 4 съдът приема да се приведе в изпълнение наказанието лишаване от свобода или мярката, изискваща задържане на лицето. (9) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) След постановяване на решението съдът служебно се произнася по мярката за неотклонение, която е в сила до приключване на процедурата по привеждане в изпълнение на наказанието лишаване от свобода или на мярката, изискваща задържане на лицето. (12) **Решението на окръжния съд подлежи на обжалване пред съответния апелативен съд, чието решение е окончателно.**	
Чл.10, пар. 2 Държавите членки гарантират, че задържане, по-специално задържане под стража, се налага на деца само като крайна мярка и за най-краткия подходящ срок. Държавите членки гарантират, че всяко задържане под стража се основава на мотивирано решение, което подлежи на	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **ОБЩИ ПРАВИЛА** **Глава втора** **ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ** Неприкосновеност на личността **Чл. 17.** (1) Спрямо гражданите, които участват в наказателното производство, не могат да се вземат мерки за принуда, освен в случаите и по реда, предвидени в този кодекс. (2) Никой не може да бъде задържан повече от 24 часа без разрешение на съда. Прокурорът може	**Частично съответствие**

съдебен контрол. Такова решение подлежи също така на периодичен съдебен контрол **през разумни интервали от време**, като контролът се упражнява служебно или по искане на детето, на адвоката на детето или на съдебен орган, различен от съд. Без да се засяга независимостта на съдебната власт, държавите членки гарантират, че решенията, които се вземат съгласно настоящия параграф, се вземат без неоправдано забавяне.	да разпореди задържане на обвиняемия за довеждането му пред съда. (3) За задържането съответният орган е длъжен незабавно да уведоми лице, посочено от задържания. (4) Когато задържаният е чужд гражданин, незабавно се уведомява Министерството на външните работи. (5) Съдът, прокурорът и разследващите органи са длъжни да освободят всеки гражданин, който незаконно е лишен от свобода. **Част първа** **Глава седма** **ОБВИНЯЕМ** **Раздел II** **МЯРКА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ И ДРУГИ МЕРКИ ЗА ПРОЦЕСУАЛНА ПРИНУДА** Задържане под стража **Чл. 63.** (6) Когато в досъдебното производство се установи, че са налице основанията по ал. 3, прокурорът по свой почин изменя мярката за неотклонение задържане под стража в по-лека или я отменя. Съдебен контрол върху задържането под стража в досъдебното производство **Чл. 65. (1) Обвиняемият или неговият защитник може по всяко време на досъдебното производство да поиска изменение на взетата мярка за неотклонение задържане под стража.** (2) Искането на обвиняемия или неговия защитник се прави чрез прокурора, който е длъжен **незабавно** да изпрати делото на съда. (3) Делото се насрочва **в тридневен срок** от постъпването му в съда и се разглежда в открито съдебно заседание с участие на прокурора, обвиняемия и неговия защитник. Делото се разглежда в отсъствие на обвиняемия, ако той заяви, че не желае да се яви, или довеждането му е невъзможно по здравословни причини. (4) Съдът преценява всички обстоятелства, свързани със законността на задържането, и се произнася с определение, което обявява на страните в съдебното заседание. С обявяване на определението съдът насрочва **делото пред въззивния съд в срок до седем дни** в случай на частна жалба или частен протест. (5) **Определението се изпълнява незабавно** след изтичане на срока за обжалване, освен ако е подаден частен протест, който не е в интерес на обвиняемия. (6) Когато искането е направено от обвиняемия или неговия защитник и с определението по ал. 4 се потвърждава мярката за неотклонение, **съдът може да определи срок, в който ново искане на същите лица е недопустимо. Този срок не може да бъде повече от два месеца от влизане в сила на определението и не се прилага, когато искането се основава на влошаване на здравословното състояние на обвиняемия.** (7) Определението подлежи на обжалване с частна жалба и частен протест пред въззивния съд в	

тридневен срок.
(8) Въззивният съд разглежда делото в състав от трима съдии в открито заседание с участие на прокурора, обвиняемия и неговия защитник. Делото се разглежда в отсъствие на обвиняемия, когато заяви, че не желае да се яви или довеждането му е невъзможно по здравословни причини.
(9) Въззивният съд се произнася с определение, което обявява на страните в съдебното заседание. Определението не подлежи на обжалване с частна жалба и частен протест.

Произнасяне по мярката за неотклонение и другите мерки за процесуална принуда в съдебното производство
Чл. 270. (1) Въпросът за изменение на мярката за неотклонение може да се поставя по всяко време на съдебното производство. Ново искане по мярката за неотклонение в съответната инстанция може да се прави при промяна на обстоятелствата.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 05.11.2017 г.) Съдът се произнася с определение в открито заседание.
(3) По реда на ал. 1 и 2 съдът се произнася и по исканията относно забраната на подсъдимия за напускане на пределите на Република България и отстраняването на подсъдимия от длъжност.
(4) Определението по ал. 2 и 3 подлежи на обжалване и протестиране по реда на глава двадесет и втора.

Част пета
Глава тридесета
ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ

Мерки за неотклонение
Чл. 386. (1) Спрямо непълнолетни могат да се вземат следните мерки за неотклонение:
1. надзор на родителите или на попечителя;
2. надзор на администрацията на възпитателното заведение, в което непълнолетният е настанен;
3. надзор на инспектора при детска педагогическа стая или на член на местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;
4. задържане под стража.
(2) Мярката за неотклонение задържане под стража се взема в изключителни случаи.

ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС

§ 11. В чл. 386 се правят следните изменения:
1. Алинея 2 се изменя така:
„(2) Мярката за неотклонение задържане под стража се взема в изключителни случаи. Явяването на непълнолетния обвиняем пред съда се осигурява незабавно от прокурора, който при необходимост

може да постанови задържане на обвиняемия до 48 часа за довеждането му пред съда. Мярката за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство не може да продължи повече от пет месеца, ако лицето е привлечено като обвиняем за тежко умишлено престъпление, и повече от една година, ако лицето е привлечено като обвиняем за престъпление, за което се предвижда наказание не по-малко от петнадесет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание, и повече от два месеца във всички останали случаи."

§ 25. В Закона за екстрадицията и Европейската заповед за арест (обн., ДВ, бр. 46 от 2005 г.; изм., бр. 86 от 2005 г., бр. 52 от 2008 г., бр. 49 от 2010 г., бр. 55 от 2011 г., бр. 53 от 2014 г., бр. 7 и 45 от 2019 г.) в чл. 66 се правят следните изменения и допълнения:
1. Досегашният текст става ал. 1.
2. Създава се ал. 2:
„(2) Непълнолетно лице, за което е издадена европейска заповед за арест, има всички установени в Наказателно-процесуалния кодекс права на непълнолетен обвиняем, освен правото на установяване на личностните му особености."

ЗАКОН ЗА ЕКСТРАДИЦИЯТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЗАПОВЕД ЗА АРЕСТ

Действия след получаване на Европейска заповед за арест
Чл. 42. (В сила от 1.01.2007 г. - ДВ, бр. 46 от 2005 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) След получаване на Европейска заповед за арест пряко от компетентен орган на издаващата държава членка окръжният съд, в чийто район се намира исканото лице, проверява дали тя отговаря на изискванията по чл. 36 и 37 и **разпорежда на полицията задържането му за срок до 72 часа.**
(2) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2008 г., доп., бр. 49 от 2010 г.) Когато за исканото лице е получена Европейска заповед за арест извън случаите по ал. 1, полицията **го задържа за 24 часа и уведомява незабавно съответния окръжен прокурор.** В тези случаи прокурорът извършва проверка дали Европейската заповед за арест отговаря на изискванията на чл. 36 и 37. **Прокурорът може да постанови задържане на лицето за срок до 72 часа.**

Задържане под стража
Чл. 43. (В сила от 1.01.2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) В случаите по чл. 42, ал. 1 съдът служебно се произнася по вземане на мярка за неотклонение задържане под стража на исканото лице.
(2) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) В случаите по чл. 42, ал. 2 прокурорът внася искането за вземане на тази мярка в съответния окръжен съд.
(3) (Изм. - ДВ, бр. 86 от 2005 г., предишна ал. 2, изм., бр. 52 от 2008 г.) Съдът се произнася незабавно по вземането на мярката за неотклонение по реда на чл. 64 от Наказателно-процесуалния кодекс.
(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) Съдът назначава на лицето защитник и преводач, ако не владее български език, и го запознава с основанието за задържането му, съдържанието на

Европейската заповед за арест, както и с правото му да изрази съгласие за предаване на компетентните органи на издаващата държава членка и последиците от това.
(5) (Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Съдът уведомява искането лице за правото му на защитник в издаващата държава членка, който да подпомага защитника в Република България чрез информация и съвети. Ако лицето заяви, че желае да упражни това право, съдът незабавно уведомява за това компетентния орган на издаващата държава членка.
(6) (Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Правото на лицето по ал. 5 не засяга сроковете по чл. 45, ал. 3 и чл. 48, ал. 3, съгласно които съдът решава дали лицето да бъде предадено.
(7) (Изм. - ДВ, бр. 86 от 2005 г., предишна ал. 4, бр. 52 от 2008 г., предишна ал. 5, бр. 7 от 2019 г.) **По искане на задържаното лице окръжният съд може да измени мярката задържане под стража в друга мярка, която осигурява участието му в производството по изпълнение на Европейската заповед за арест, по реда на чл. 65 от Наказателно-процесуалния кодекс.**

Съдебно производство
Чл. 44. (В сила от 1.01.2007 г.) (1) Окръжният съд образува съдебно производство и насрочва съдебно заседание за разглеждане на Европейската заповед за арест **в 7-дневен срок от задържането на искането лице от полицията.**
(2) Европейската заповед за арест се разглежда в открито съдебно заседание в състав трима съдии с участието на прокурор.
(3) Съдът назначава на искането лице защитник, ако няма такъв, и преводач, ако не владее български език, разяснява му правото да даде съгласие за предаване на издаващата държава членка, както и да направи отказ от прилагане на принципа на особеността по чл. 61, и последиците от тези действия.
(7) (Доп. - ДВ, бр. 52 от 2008 г., бр. 49 от 2010 г.) **Съдът постановява незабавно решение** за предаване на искането лице или за отказ за изпълнение на Европейската заповед за арест. Във всички случаи, когато допуска изпълнение на Европейска заповед за арест, съдът взема мярка за неотклонение задържане под стража по отношение на искането лице до фактическото му предаване на издаващата държава. В случай на прилагане на чл. 52, ал. 1 тази мярка за неотклонение се счита за взета от момента на приключване на наказателното производство или от момента на изтърпяване на наложеното наказание.
(8) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2008 г., доп., бр. 55 от 2011 г.) В случаите по чл. 40, ал. 1, т. 4 съдът приема да се приведе в изпълнение наказанието лишаване от свобода или мярката, изискваща задържане на лицето.
(9) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) **След постановяване на решението съдът служебно се произнася по мярката за неотклонение, която е в сила до приключване на процедурата по привеждане в изпълнение на наказанието лишаване от свобода или на мярката, изискваща задържане на лицето.**
(12) **Решението на окръжния съд подлежи на обжалване пред съответния апелативен съд, чието решение е окончателно.**

Чл.11 Държавите членки гарантират, че когато е възможно, компетентните органи прилагат алтернативни на задържането под стража мерки (наричани по-долу „алтернативни мерки“).	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част пета** **Глава тридесета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ** Мерки за неотклонение **Чл. 386.** (1) Спрямо непълнолетни могат да се вземат следните мерки за неотклонение: 1. надзор на родителите или на попечителя; 2. надзор на администрацията на възпитателното заведение, в което непълнолетният е настанен; 3. надзор на инспектора при детска педагогическа стая или на член на местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните; 4. задържане под стража. (2) **Мярката за неотклонение задържане под стража се взема в изключителни случаи.** (3) Предаването на непълнолетни под надзор на лицата и на органите по ал. 1, т. 1 - 3 става срещу подписка, с която те се задължават да упражняват възпитателен надзор върху непълнолетния, да следят за поведението му и да осигурят явяването му пред разследващия орган и съда. При виновно неизпълнение на поетите задължения на тези лица може да се налага глоба до петстотин лева. (4) В случаите на задържане непълнолетните се настаняват в подходящи помещения отделно от пълнолетните, като незабавно се съобщава на техните родители или попечители и на директора на учебното заведение, когато задържаният е ученик. (5) (Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) С цел да се защити най-добрият интерес на непълнолетния, уведомяването на конкретно лице по ал. 4 може да се отложи за срок до 24 часа, когато е налице неотложна необходимост, за да се предотврати настъпването на тежки неблагоприятни последици за живота, свободата или физическата неприкосновеност на лице или когато е наложително предприемане на действия от разследващите органи, чието възпрепятстване би затруднило сериозно наказателното производство. Отлагането на това уведомяване се прилага с оглед на особените обстоятелства на всеки конкретен случай, като не надхвърля необходимото и не се основава само на вида или тежестта на извършеното престъпление. В този случай за задържането и за отлагане на уведомяването незабавно се уведомява Държавната агенция за закрила на детето. (6) (Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г. Сравнение с предишната редакция) В случаите по ал. 5 се прилагат разпоредбите на чл. 63, ал. 10 и 11. **Коментар:** Мярката за неотклонение задържане под стража се взима като последна мярка и в изключителни случаи, доказателство за което е и систематичното й място в чл. 386 от НПК - посочена е като последна т. 4.	**Пълно съответствие**
Чл.12, пар. 1 Държавите членки гарантират,	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част пета**	**Частично съответствие**

че задържаните деца са настанени отделно от пълнолетните, освен ако се прецени, че най-добрият интерес на детето изисква това да не се прави.	**Глава тридесета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ** Мерки за неотклонение **Чл.386** (4) В случаите на задържане непълнолетните се настаняват в подходящи помещения отделно от пълнолетните, като незабавно се съобщава на техните родители или попечители и на директора на учебното заведение, когато задържаният е ученик. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 11.** В чл. 386 се правят следните изменения: 2. Алинея 4 се изменя така: „(4) В случаите на задържане непълнолетните се настаняват в подходящи помещения отделно от пълнолетните, като незабавно се съобщава на техните родители, попечители или други лица, които по закон полагат грижи за тях и на директора на учебното заведение, когато задържаният е ученик. Ако не са отпаднали обстоятелствата по чл. 385б, ал. 2, за задържането се уведомява друго пълнолетно лице, посочено от непълнолетния обвиняем и одобрено от наблюдаващия прокурор.“ **ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА** **Част четвърта** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА** **Чл. 246.** (1) При разпределението обвиняемите и подсъдимите се настаняват отделно: 2. непълнолетните от пълнолетните;	
Чл.12, пар. 2 Държавите членки също така да гарантират, че децата, на които е наложено полицейско задържане, са настанени отделно от пълнолетните, освен ако:	**ЗАКОН ЗА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ** **Част втора** **ОРГАНИ НА МВР И ПРАВОМОЩИЯ** **Глава пета** **ПРАВОМОЩИЯ** **Раздел I** **ПРАВОМОЩИЯ НА ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ОРГАНИ** **Чл.72.** (8) Задържаните непълнолетни лица се настаняват в специални помещения отделно от задържаните пълнолетни лица.	**Пълно съответствие**

	ИНСТРУКЦИЯ № 8121з-78 от 24 януари 2015 г. **за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи** **Глава втора** **ЗАДЪРЖАНЕ НА ЛИЦА В СТРУКТУРИТЕ НА МВР** **Раздел първи** **РЕД ЗА ЗАДЪРЖАНЕ НА ЛИЦА** **Чл. 25**. (2) Задържаните лица се настаняват в помещенията за задържане, както следва: 2. непълнолетни отделно от пълнолетни в специални помещения, обзаведени съгласно чл. 73;	
а) се прецени, че най-добрият интерес на детето изисква това да не се прави; или	**Коментар:** Липсата на изключения от изискването за настаняване на непълнолетните отделно от пълнолетните е по-висок стандарт от предвидения в директивата. Така се препятстват злоупотребите с подобни изключения (напр. поради липса на места в арестите).	**Република България не се възползва от предоставената възможност.**
б) при изключителни обстоятелства, това е практически невъзможно, при условие че децата са настанени заедно с пълнолетни лица по начин, който е съвместим с най-добрия интерес на детето.	**Коментар:** Липсата на изключения от изискването за настаняване на непълнолетните отделно от пълнолетните е по-висок стандарт от предвидения в директивата. Така се препятстват злоупотребите с подобни изключения (напр. поради липса на места в арестите).	**Република България не се възползва от предоставената възможност.**
Чл.12, пар. 3 Без да се засяга параграф 1, когато задържано дете навърши 18 години, държавите членки предвиждат възможността това лице да продължи да бъде настанено отделно от други задържани пълнолетни лица, ако това е оправдано, като се вземат предвид обстоятелствата, свързани със съответното лице, и при условие че това е в	**ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА** **Част втора** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** **Глава четиринадесета** **ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЛАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА ПО ОТНОШЕНИЕ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ** **Чл. 195.** (1) Лишените от свобода ученици, които са навършили пълнолетие, могат да бъдат оставени в поправителния дом до навършването на 20 години по предложение на педагогическия съвет. (2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2016 г.) По реда на ал. 1 с предложение на началника на затвора навършилите пълнолетие лишени от свобода могат да бъдат оставени в поправителния дом по тяхно желание.	**Пълно съответствие**

най-добрия интерес на децата, които са задържани заедно с това лице.	(3) В случаите по ал. 1 и 2 се уведомява прокурорът. **Част четвърта** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА** **Чл. 240.** Доколкото в тази част не се предвижда друго, разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража. **Коментар:** По информация на ГД „ИН“ практиката при прилагане на разпоредбата на чл. 195 ЗИНЗС е осъдените лица, навършили пълнолетие, да остават в спалните помещения, в които са били настанени за изтърпяване на наложените им наказания лишаване от свобода. **Процедурата е следната:** Инспектор „ Режимна дейност“ изготвя доклад за навършващите пълнолетие, която се предоставя на директора на съответното учебно заведение за разглеждане на педагогически съвет. Педагогическият съвет взема решение за всеки един поотделно, изготвя се подробна документация, правят се отделни преписи на протокола с мотивите „за“ или „против“ и се предоставят на инспектор „Режимна дейност“. Последният изготвя предложение от името на началника на затвора за обвиняеми и подсъдими до прокурора, а за осъдени - до главния директор на ГДИН. Главния директор издава заповед, в която излага решението си. Осъденото лице се запознава срещу подпис.	
Чл.12, пар. 4 Без да се засяга параграф 1 и при отчитане на параграф 3, децата могат да бъдат настанени заедно с млади пълнолетни лица, освен ако това не противоречи на най-добрия интерес на детето.		**Република България не се е възползвала от предоставената възможност.**
Чл.12, пар. 5 Когато децата са задържани под стража, държавите членки вземат подходящи мерки за:		
а) гарантиране и опазване на здравето им и тяхното физическо и психическо	**ЗАКОН ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО** **Глава първа** **ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ**	**Пълно съответствие**

развитие,

Предмет на закона
Чл. 6. Закрилата на детето се осъществява чрез:
3. (нова - ДВ, бр. 36 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 38 от 2006 г., доп. - ДВ, бр. 14 от 2009 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) министъра на труда и социалната политика, министъра на вътрешните работи, министъра на образованието и науката, **министъра на правосъдието**, министъра на външните работи, министъра на културата, министъра на здравеопазването и кметовете на общини.

Отговорности на органите за закрила по чл. 6, т. 3
Чл. 6а. (1) Органите по чл. 6, т. 3 разработват и участват в провеждането на държавната политика в областта на закрилата на детето.
(4) В рамките на своите правомощия:
4. **министърът на правосъдието:**
б) осигурява безопасността на децата, които изтърпяват наказание лишаване от свобода в поправителни домове, пребивават в затвори и затворнически общежития или са задържани в следствени арести;

ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА
Част първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ. СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ОРГАНИ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА

Чл. 2. Изпълнението на наказанията **е насочено към постигането на неговите цели чрез:**
3. осигуряване на условия за поддържане на физическото и психическото здраве на осъдените и зачитане на правата и достойнството им;

Част втора
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Глава осма
МЕСТА ЗА ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Раздел I
СЪЗДАВАНЕ И ЗАКРИВАНЕ НА МЕСТА ЗА ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА. ВИДОВЕ

Чл. 40. (1) Наказанието лишаване от свобода се изпълнява чрез настаняване на осъдените в определени места за лишаване от свобода и подлагането им на поправително въздействие.
(2) Поправителното въздействие се осъществява чрез:
1. осигуряване на **условия за поддържане на физическото и психическото здраве** и за уважаване на човешкото достойнство на осъдените;

Чл. 45. (2) Всяко място за лишаване от свобода трябва да разполага с необходимите жилищни, битови и други помещения за осъществяване на поправително въздействие, а арестите - **за поддържане на физическото и психическото здраве** и уважаване човешкото достойнство на задържаните лица.
(4) (Нова – ДВ, бр. 13 от 2017 г., в сила от 7.02.2017 г.) Минималната жилищна площ в спалното помещение за всеки лишен от свобода не може да е по-малка от 4 кв. м. Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" поддържа актуална база данни за капацитета на местата за лишаване от свобода.
(5) (Предишна ал. 4 – ДВ, бр. 13 от 2017 г., в сила от 7.02.2017 г.) Количеството дневна светлина, степента на изкуственото осветление, отопление и проветряване, достъпът до санитарни възли и течаща вода, както и минимумът обзавеждане на спалните помещения се определят с правилника за прилагане на закона.

Част втора
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Глава десета
МЕДИЦИНСКО ОБСЛУЖВАНЕ В МЕСТАТА ЗА ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Раздел I
ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ КЪМ МЕСТАТА ЗА ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА

Чл. 128. (1) (Доп. – ДВ, бр. 13 от 2017 г., в сила от 7.02.2017 г.) **При изпълнение на наказанието лишаване от свобода се създават условия за опазване на физическото и психическото здраве на лишените от свобода.** За всеки лишен от свобода се създава медицинско досие, което съдържа информация и постоянно поддържани данни за здравословното му състояние. При преместване на лишения от свобода в друг затвор медицинското досие се изпраща незабавно на приемащата териториална служба.

Чл. 134. (1) В медицинските центрове се осъществяват:
5. профилактична, рехабилитационна и хигиенно-противоепидемична дейност за поддържане и укрепване на физическото и психическото здраве на лишените от свобода;

Част втора
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Глава единадесета
СОЦИАЛНА ДЕЙНОСТ И ВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА
Раздел III
ТВОРЧЕСКИ, КУЛТУРНИ И СПОРТНИ ДЕЙНОСТИ.
УПРАЖНЯВАНЕ НА СВОБОДАТА НА ВЕРОИЗПОВЕДАНИЕ

Чл. 163. (1) В местата за лишаване от свобода се създават условия за творчески и културни

дейности и за развитие на физическата култура на лишените от свобода.

Чл. 164. (1) По възможност на всеки лишен от свобода се осигуряват условия за участие в спортни игри и упражнения по един час на ден извън времето, определено за престой на открито.
(2) При неблагоприятни условия спортните игри и упражнения се провеждат на закрито.
(3) За лишените от свобода непълнолетни, жени и отделни категории мъже могат да бъдат организирани туристически излети, посещения на културни мероприятия и спортни прояви извън местата за лишаване от свобода.

Част втора
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Глава четиринадесета
ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЛАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА ПО ОТНОШЕНИЕ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ

Чл. 196. Доколкото в тази глава не е предвидено друго, при изпълнение на наказанието лишаване от свобода по отношение на непълнолетните се прилагат общите разпоредби.

Част четвърта
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА

Чл. 240. Доколкото в тази част не се предвижда друго, разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража.

ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА

Част четвърта
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Глава четвърта
СОЦИАЛНА ДЕЙНОСТ И ВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА
Раздел I
ДИАГНОСТИЧНА ДЕЙНОСТ И ИНДИВИДУАЛНА КОРЕКЦИОННА РАБОТА

Чл. 123. (1) Социалната дейност с лишените от свобода е насочена към индивидуално и групово професионално консултиране по възникнали проблеми от личен, семеен, здравен, имуществен или друг характер, свързани с третирането и пребиваването в пенитенциарното заведение.
(2) Социалната дейност има за цел подпомагане на осъдените за решаване на различни проблемни ситуации и изграждане на умения за справяне с трудностите.

Част четвърта
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Глава четвърта
СОЦИАЛНА ДЕЙНОСТ И ВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА
Раздел IV
ТВОРЧЕСКИ, КУЛТУРНИ И СПОРТНИ ДЕЙНОСТИ. УПРАЖНЯВАНЕ НА СВОБОДАТА НА ВЕРОИЗПОВЕДАНИЯ

Чл. 151. (1) В съответствие с индивидуалния план за изпълнение на присъдата за отделни лишени от свобода или за цели групи от тях се организират подходящи програми за физкултура, спорт и други възстановителни дейности.
(2) Под ръководството на медицински специалист се създават специални условия за лечебна физкултура за лишени от свобода, които имат нужда от това.
(3) За лишените от свобода непълнолетни, жени и отделни категории мъже се организират физкултурни и спортни занимания, съобразени с възрастовите, физическите им особености и техния пол.
(4) Лишените от свобода могат да разполагат с лични екипи и спортни пособия, включени в списъка на разрешените вещи.
(5) (Изм. – ДВ, бр. 20 от 2014 г.) На всеки лишен от свобода освен престоят на открито се осигурява по възможност физическа или спортна активност.
(6) За подпомагане и стимулиране на физическото възпитание на лишените от свобода могат да бъдат привличани на доброволни начала външни представители - спортисти, треньори, спортни деятели, инструктори и др.

Част шеста
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА

Чл. 276. (1) Престоят на открито се провежда на специално определени места в района на ареста.
(2) Продължителността на престоя е не по-малко от един час на ден, а за бременни жени и непълнолетни - не по-малко от два часа дневно.

Част четвърта
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Глава седма
ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА ПО ОТНОШЕНИЕ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИ

Чл. 195. Разпоредбите на предходните глави на този правилник се прилагат и по отношение на непълнолетните, доколкото в тази глава не се предвижда друго.

	Част шеста **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА** **Чл. 268.** Разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на задържаните по реда на Наказателно-процесуалния кодекс лица, доколкото в тази част не се предвижда друго.	
б) гарантиране на правото им на образование и обучение, включително когато децата имат физически и сетивни увреждания или затруднения в ученето;	**ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА** **Част втора** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** **Глава осма** **МЕСТА ЗА ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** **Раздел I** **СЪЗДАВАНЕ И ЗАКРИВАНЕ НА МЕСТА ЗА ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА. ВИДОВЕ** **Чл. 40.** (1) Наказанието лишаване от свобода се изпълнява чрез настаняване на осъдените в определени места за лишаване от свобода и подлагането им на поправително въздействие. (2) Поправителното въздействие се осъществява чрез: 5. организиране на трудови, възпитателни, **образователни, спортни и други дейности**. **Част втора** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** **Глава единадесета** **СОЦИАЛНА ДЕЙНОСТ И ВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА** **Чл. 152.** (2) Социалната дейност и възпитателната работа в местата за лишаване от свобода включват: 3. **образование, обучение и квалификация на лишените от свобода;** **Част втора** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** **Глава единадесета** **СОЦИАЛНА ДЕЙНОСТ И ВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА** **Раздел II** **ОБРАЗОВАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И КВАЛИФИКАЦИЯ НА ЛИШЕНИТЕ ОТ СВОБОДА** **Чл. 159.** (1) В местата за лишаване от свобода се осъществяват образователни, **обучителни и квалификационни дейности**, в които всички лишени от свобода имат равен достъп.	**Пълно съответствие**

Чл. 102. (1) **Лишените от свобода до 16-годишна възраст подлежат на задължително обучение в училищата към местата за лишаване от свобода.**
(2) (Изм. – ДВ, бр. 79 от 2015 г., в сила от 1.08.2016 г.) **Лишените от свобода, навършили 16-годишна възраст, се обучават в училищата по ал. 1 по тяхно желание.**
(3) Образователните, обучителните и квалификационните дейности в местата за лишаване от свобода включват:
1. общо и професионално образование;
2. професионално обучение;
3. огрaмотителни и професионални курсове;
4. социално образование.
(4) Формите, в които се осъществяват дейностите по ал. 3, са:
1. дневна;
2. вечерна;
3. задочна;
4. индивидуална;
5. самостоятелна.

Част четвърта
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА

Чл. 257. (2) **Включването на обвиняемите и подсъдимите в обучения за огрaмотяване, за придобиване на професионална квалификация, за придобиване и усъвършенстване на ключови компетентности и мотивационно обучение се насърчава.**

Част втора
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Глава четиринадесета
ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЛАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА ПО ОТНОШЕНИЕ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ

Чл. 196. Доколкото в тази глава не е предвидено друго, при изпълнение на наказанието лишаване от свобода по отношение на непълнолетните се прилагат общите разпоредби.

Част четвърта
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА

Чл. 240. Доколкото в тази част не се предвижда друго, разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража.

ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА

Част четвърта
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Глава четвърта
СОЦИАЛНА ДЕЙНОСТ И ВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА
Раздел III
ОБРАЗОВАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И КВАЛИФИКАЦИЯ НА ЛИШЕНИТЕ ОТ СВОБОДА

Чл. 133. (1) **Лишените от свобода имат право да участват в общообразователно, професионално и социално обучение и огramотителни курсове.**
(2) С участие в образователни дейности те могат да получат или да повишат съответната образователна степен.
(3) (Нова – ДВ, бр. 14 от 2017 г.) Лишените от свобода се включват в организираните образователни и квалификационни дейности в съответното място за лишаване от свобода, където са настанени. Изключение правят случаите, когато учебното заведение не предлага съответната образователна степен или професионална квалификация.
(4) (Нова – ДВ, бр. 14 от 2017 г) Постъпилите като обвиняеми или подсъдими се включват в организираните образователни и квалификационни дейности в съответното място за лишаване от свобода, където са настанени. При промяна на правния им статус и при изявено от тяхна страна желание се преценява възможността за продължаване на образованието, като лицата депозират молба до главния директор на ГДИН.
Чл. 134. (1) **Участието на лишените от свобода в образователни дейности и курсове за огramотяване се зачита за намаляване срока на наказанието.**
(2) На лишените от свобода, включени в общообразователно обучение и квалификация, се зачитат работни дни по реда на чл. 178 ЗИНЗС, като 16 учебни часа се зачитат за три дни лишаване от свобода.
Чл. 136. Постигнатите резултати относно степента на позитивна поведенческа промяна и реални постижения в образованието, обучението и квалификацията на лишените от свобода се документират в текущите пенитенциарни доклади.
Чл. 139. (1) (Изм. – ДВ, бр. 14 от 2017 г.) **Освен в училищата лишените от свобода могат да придобиват професионална квалификация и в курсове, провеждани от лицензирани фирми и училища по програми, утвърдени от министъра на образованието и науката.**
(2) Курсовете за професионална квалификация в затворите, поправителните домове и затворническите общежития се организират под ръководството на началника на сектор "Социални дейности и възпитателна работа" в съответствие с материалната база и възможностите за пълноценно усвояване на професията.
(3) (Изм. – ДВ, бр. 14 от 2017 г.) Когато е необходимо да се подготвят работници специалисти и за целите на подготовката за живот на свобода, главният директор на ГДИН може да разреши

провеждането на курсове за професионална квалификация с участието на лишени от свобода от всички затвори, в поделение с подходяща за обучението материална база.

Чл. 141. Своевременното издирване, информиране и мотивиране на желаещите за обучение и професионална квалификация, набавянето на документи за завършено образование, медицинското им освидетелстване и включването им в учебни занятия се организират и ръководят от началниците на сектори "Социални дейности и възпитателна работа" с помощта на директорите на училищата.

Чл. 142. (1) Лишените от свобода, които притежават необходимата квалификация и умения, могат да водят групови занятия за огрaмотяване, чуждоезиково обучение, професионална квалификация и хоби дейности.

Чл. 143. Изпитите за завършено образование, както и за придобита квалификация се провеждат от учебното заведение в местата за лишаване от свобода или лицензирана обучаваща фирма, които издават съответните документи.

Чл. 145. Включените в общообразователната и професионалната подготовка се назначават на работа, свързана по възможност с изучаваната специалност и която да не възпрепятства посещението на занятията. През време на обучението те могат да бъдат премествани в други затвори или затворнически общежития само в изключителни случаи и при условие, че там ще продължат обучението си.

Чл. 147. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 14 от 2017 г.) **В местата за лишаване от свобода може да функционират обучително-консултативни клубове и се организира цялостна обучителна система, която включва:**

1. програми за огрaмотяване на лишени от свобода;
2. професионално обучение;
3. обучение в ключови компетентности - компютърна грамотност, чуждоезиково обучение и работа в екип;
4. социално образование за повишаване на компетентностите на лишените от свобода;
5. просветно-образователна дейност.

Част четвърта

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА

Глава седма

ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА ПО ОТНОШЕНИЕ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИ

Чл. 198. (1) (Изм. – ДВ, бр. 14 от 2017 г.) **В общообразователното обучение се включват всички непълнолетни, които са постъпили в затвора един месец преди завършване на първия учебен срок.**

(2) Постъпилите по-късно се включват в учебен процес само ако имат оформен успех за

	първия учебен срок и не са прекъсвали обучението си през текущия срок за повече от два месеца. **Чл. 200.** (3) (Предишна ал. 2 – ДВ, бр. 20 от 2014 г.) **Инспектор-педагозите подпомагат непълнолетните при подготовката им за явяване на изпити като ученици на самостоятелна форма на обучение.** (4) (Предишна ал. 3, изм. – ДВ, бр. 20 от 2014 г., доп., бр. 14 от 2017 г.) Началникът на затвора или на поправителния дом може да освобождава от работа ученици еднократно за срок до 30 дни за подготовка и полагане на изпити за: 1. завършване на клас в самостоятелна или индивидуална форма на обучение; 2. завършване на степен на образование и/или придобиване на професионална квалификация. **Част четвърта** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** **Глава седма** **ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА ПО ОТНОШЕНИЕ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИ** **Чл. 195.** Разпоредбите на предходните глави на този правилник се прилагат и по отношение на непълнолетните, доколкото в тази глава не се предвижда друго. **Част шеста** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА** **Чл. 240.** Доколкото в тази част не се предвижда друго, разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража. **Чл. 268.** Разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на задържаните по реда на Наказателно-процесуалния кодекс лица, доколкото в тази част не се предвижда друго.	
в) гарантиране на ефективното и редовно упражняване на правото им на семеен живот;	**ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА** **Част втора** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** **Глава четиринадесета** **ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА ПО ОТНОШЕНИЕ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ** **Чл. 190.** (1) **Цялостната дейност по ресоциализацията на лишените от свобода непълнолетни се провежда в условия на максимално разширяване на възможностите за контакт на**	**Пълно съответствие**

осъдените с външната среда като цяло, с близки и лица, които им влияят положително, с доброволци и представители на неправителствени организации.
(3) (Изм. – ДВ, бр. 32 от 2016 г.) **Началникът на затвора може да:**
2. разреши свиждания с удължена продължителност с близки, които влияят положително, и с лицата по т. 1;

Част четвърта
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА

Чл. 243. (1) Всеки задържан може незабавно да уведоми семейството или близките си за постъпването в местата за лишаване от свобода. Ако задържаният не желае да ги уведоми, той подписва декларация за това. При наличието на такава декларация администрацията не може да уведомява близките по своя инициатива.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) **На задържаното лице незабавно се разясняват правата му на свиждане, телефонна връзка, кореспонденция, хранителни пратки и размерът на сумите за лични нужди.**

Чл. 256. (1) **Обвиняемите и подсъдимите имат право:**
1. (изм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) на свиждания, хранителни пратки, пратки с дрехи и други разрешени за лично ползване вещи, кореспонденция, престой на открито и суми за лични нужди;
2. (изм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) **на телефонна връзка с роднини, близки, защитници и повереници по ред, установен от главния директор на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията";**
(3) Свижданията, телефонните разговори и кореспонденцията на обвиняемите и подсъдимите с определени лица могат да бъдат забранени с писмено разпореждане на съответния прокурор или на съда, когато това се налага за разкриване или предотвратяване на тежки престъпления. Тези ограничения на свижданията, телефонните разговори и кореспонденцията не се отнасят до защитника и повереника, низходящите и възходящите по права линия без ограничения, съпруга, съпругата, братята и сестрите.

Част втора
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Глава четиринадесета
ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЛАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА ПО ОТНОШЕНИЕ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ

Чл. 196. Доколкото в тази глава не е предвидено друго, при изпълнение на наказанието лишаване от свобода по отношение на непълнолетните се прилагат общите разпоредби.

Част четвърта

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА

Чл. 240. Доколкото в тази част не се предвижда друго, разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража.

ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА

Част четвърта
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Глава седма
ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА ПО
ОТНОШЕНИЕ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИ

Чл. 202. (Изм. – ДВ, бр. 14 от 2017 г.) **Администрацията на затвора поддържа връзка с родителите и близките на непълнолетните и инспекторите от детските педагогически стаи и съдейства за осъществяването на периодични срещи с тях.**

Част шеста
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА

Чл. 277. (1) Задържаните под стража имат право на свиждане не по-малко от два пъти месечно.
(4) На свижданията се допускат не повече от четирима посетители. Това ограничение не важи за низходящите и възходящите роднини, за съпрузите, братята и сестрите.

Чл. 281. Задържаните под стража имат право на телефонни разговори при условията и по реда, определен за осъдените.

Част четвърта
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Глава седма
ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА ПО ОТНОШЕНИЕ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИ

Чл. 195. Разпоредбите на предходните глави на този правилник се прилагат и по отношение на непълнолетните, доколкото в тази глава не се предвижда друго.

Част шеста

	ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА **Чл. 240.** Доколкото в тази част не се предвижда друго, разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража. **Чл. 268.** Разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на задържаните по реда на Наказателно-процесуалния кодекс лица, доколкото в тази част не се предвижда друго.	
г) гарантиране на достъп до програми за насърчаване на развитието им и тяхната реинтеграция в обществото; и	**ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА** **Част втора** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** **Глава единадесета** **СОЦИАЛНА ДЕЙНОСТ И ВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА** **Чл. 152.** (1) **Социалната дейност и възпитателната работа са основни средства за ресоциализация на лишените от свобода и са насочени към подпомагане на личностната промяна на осъдените и изграждане на умения и способности за законосъобразен начин на живот в обществото.** **(2) Социалната дейност и възпитателната работа в местата за лишаване от свобода включват:** 1. диагностична и индивидуална корекционна дейност; 2. (изм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) програми за въздействие, за намаляване на риска от рецидив и риска от вреди; 3. образование, обучение и квалификация на лишените от свобода; 4. творчески, културни и спортни дейности и религиозна подкрепа. (3) **С лишените от свобода се осъществява групова и индивидуална социална дейност и възпитателна работа.** **Част втора** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** **Глава единадесета** **СОЦИАЛНА ДЕЙНОСТ И ВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА** **Раздел I** **ПРОГРАМИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ, ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ РЕЦИДИВ И РИСКА ОТ ВРЕДИ** **Чл. 156.** (3) **Индивидуалният план за изпълнение на присъдата има за цел:** **1. (доп. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) включване на осъдения в програми и дейности за личностна**	**Пълно съответствие**

промяна и отстраняване на факторите, които формират риска от рецидив и от вреди;

Чл. 157. (1) Специализираните програми за индивидуална и групова работа се реализират от инспекторите по социална дейност и възпитателна работа съвместно със служителите от останалите направления на дейност, доброволци и външни експерти с подходяща подготовка.

(2) **Специализираните програми имат за цел:**

1. мотивиране и насърчаване на законосъобразно поведение;

2. повишаване на социалната компетентност и изграждане на поведенчески умения;

3. преодоляване на зависимости;

4. (отм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.).

(3) **Участието на осъдените в специализирани програми е доброволно. Сътрудничеството им в процеса на ресоциализация се насърчава.**

(4) (Изм. – ДВ, бр. 13 от 2017 г., в сила от 7.02.2017 г.) Специализираните програми за индивидуална и групова работа се утвърждават от главния директор на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията".

Чл. 157а. (Нов - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 13 от 2017 г., в сила от 7.02.2017 г.) **Преди освобождаване лишените от свобода се включват в програма за подготовка за живот на свобода.**

(2) Програмата за подготовка за живот на свобода е с продължителност от един до три месеца.

(3) При реализиране на програмата по ал. 1 с всеки осъден се изработва план за действие, включващ реалистични и практически стъпки за справяне в условията на свободен живот.

Чл. 158. Индивидуалната работа с осъдените включва:

1. информиране относно правния и социалния статус и възможностите за облекчаване на условията за изтърпяване на наказанието;

2. подпомагане за решаване на проблемни ситуации и изграждане на умения за преодоляване на трудности;

3. насочване и посредничество към външни организации за решаване на конкретни проблеми;

4. мотивиране към активно участие и сътрудничество в подготовката за живот на свобода.

Част втора
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Глава единадесета
СОЦИАЛНА ДЕЙНОСТ И ВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА
Раздел V
НАБЛЮДАТЕЛНИ КОМИСИИ

Чл. 170. (1) Работата по ресоциализацията на лишените от свобода се подпомага от представители на наблюдателни комисии, комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, териториални структури на Министерството на труда и социалната политика, граждански и религиозни сдружения и неправителствени организации.

Чл. 171. (1) Наблюдателните комисии:

2. подпомагат ресоциализацията на лишените от свобода, включително чрез инициране на социални услуги на територията на общината;

Част втора
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Глава дванадесета
РАБОТА В МЕСТАТА ЗА ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА

Чл. 172. (1) Участието на лишените от свобода в трудова дейност има за цел тяхната ресоциализация.
(2) Работата, която трябва да изпълнява лишеният от свобода, се определя от администрацията съобразно съществуващите възможности, като се вземат предвид възрастта, полът, здравословното му състояние и работоспособност, изискванията на сигурността, професионалната квалификация и предпочитанията му.
(3) При организиране на работата по отношение на лишените от свобода непълнолетни особено внимание се обръща на възможностите за повишаване на квалификацията.

Част втора
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Глава четиринадесета
ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА ПО ОТНОШЕНИЕ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ

Чл. 190. (1) Цялостната дейност по ресоциализацията на лишените от свобода непълнолетни се провежда в условия на максимално разширяване на възможностите за контакт на осъдените с външната среда като цяло, с близки и лица, които им влияят положително, с доброволци и представители на неправителствени организации.

Част втора
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Глава четиринадесета
ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЛАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА ПО ОТНОШЕНИЕ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ

Чл. 196. Доколкото в тази глава не е предвидено друго, при изпълнение на наказанието лишаване от свобода по отношение на непълнолетните се прилагат общите разпоредби.

Част четвърта
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА

Чл. 240. Доколкото в тази част не се предвижда друго, разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража.

ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА

Част четвърта
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Глава пета
РАБОТА В МЕСТАТА ЗА ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА

Чл. 163. (1) Участието на лишените от свобода в трудова дейност има за цел тяхното превъзпитание, придобиване и повишаване на професионална квалификация и ресоциализацията им.

Част четвърта
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Глава четвърта
СОЦИАЛНА ДЕЙНОСТ И ВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА

Чл. 124. (1) **Програмите за въздействие са форма на професионална намеса, насочена към промяна в поведението и на личността на осъдения.**
(2) Участието на лишените от свобода в програми за въздействие е доброволно.

Чл. 125. (1) **На лишените от свобода се предлагат специализирани програми за индивидуална и групова работа в съответствие с профила на регистрираните нужди, целите в индивидуалния план за изпълнение на присъдата и наличните ресурси.**
(2) Специализираните програми съдържат:
1. описание на методите, които ще доведат до промени в нагласите, уменията или поведението на осъдените;
2. описание на всяка сесия (всяко занятие) от програмата;
3. оценъчна скала за измерване на промените;
4. ръководство по администриране и супервизиране на програмата;
5. формуляр за обратна връзка.
(3) (Изм. – ДВ, бр. 14 от 2017 г.) Инспекторите по социални дейности и възпитателна работа, инспекторите психолози и инспекторът по пробация в затвора, водещи специализирани програми, преминават обучителен курс.

Част втора

	ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА **Глава четиринадесета** **ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА ПО ОТНОШЕНИЕ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ** **Чл. 189.** (1) **Непълнолетните, които се обучават в училища и курсове през периода на учебните занятия, могат да бъдат включвани в работа до три часа дневно извън предвиденото по учебните планове. Обучението се извършва в дневни училища и курсове.** **(2) За времето на работа и присъствие на учебни занятия на лишените от свобода непълнолетни се зачитат работни дни за намаляване срока на наказанието.** **Част четвърта** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** **Глава седма** **ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА ПО ОТНОШЕНИЕ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИ** **Чл. 195.** Разпоредбите на предходните глави на този правилник се прилагат и по отношение на непълнолетните, доколкото в тази глава не се предвижда друго. **Част шеста** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА** **Чл. 268.** Разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на задържаните по реда на Наказателно-процесуалния кодекс лица, доколкото в тази част не се предвижда друго.	
д) гарантиране на зачитането на свободата на религията и убежденията.	**ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА** **Част втора** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** **Глава единадесета** **СОЦИАЛНА ДЕЙНОСТ И ВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА** **Чл. 152.** (2) Социалната дейност и възпитателната работа в местата за лишаване от свобода включват: 4. творчески, културни и спортни дейности и **религиозна подкрепа.** **Част втора** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** **Глава единадесета** **СОЦИАЛНА ДЕЙНОСТ И ВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА**	**Пълно съответствие**

Раздел III
ТВОРЧЕСКИ, КУЛТУРНИ И СПОРТНИ ДЕЙНОСТИ. УПРАЖНЯВАНЕ НА СВОБОДАТА НА ВЕРОИЗПОВЕДАНИЕ

Чл. 166. (1) На лишените от свобода се осигурява **възможност за удовлетворяване на религиозни потребности чрез участие в религиозни служби и обреди, както и за ползването на съответна литература.**
(2) Удовлетворяването на религиозните потребности не може да нарушава реда в местата за лишаване от свобода.
Чл. 167. (1) **В местата за лишаване от свобода се осигурява достъп на духовни лица от религиозните общности, регистрирани в Република България.**
(2) Духовното лице може да се среща насаме с лишения от свобода.
(3) Лишените от свобода не могат да бъдат принуждавани да участват в религиозни служби и обреди.
(4) Изповядващите различни религии имат равни права.
(5) (Изм. – ДВ, бр. 32 от 2016 г.) В местата за лишаване от свобода могат да се назначават на щатна длъжност духовни лица от вероизповеданието, изповядвано от преобладаващия брой лишени от свобода, изтърпяващи наказание в съответния затвор.

Част втора
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА
Глава четиринадесета
ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЛАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА ПО ОТНОШЕНИЕ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ

Чл. 196. Доколкото в тази глава не е предвидено друго, при изпълнение на наказанието лишаване от свобода по отношение на непълнолетните се прилагат общите разпоредби.

Част четвърта
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА

Чл. 240. Доколкото в тази част не се предвижда друго, разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража.

ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА

Част четвърта
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА

	Глава четвърта **СОЦИАЛНА ДЕЙНОСТ И ВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА** **Раздел IV** **ТВОРЧЕСКИ, КУЛТУРНИ И СПОРТНИ ДЕЙНОСТИ. УПРАЖНЯВАНЕ НА СВОБОДАТА НА ВЕРОИЗПОВЕДАНИЯ** **Чл. 148.** На лишените от свобода се осигурява възможност за упражняване на творчески дейности и участие в културни, спортни и **религиозни мероприятия** за осмисляне на свободното време. **Чл. 155.** (1) Достъпът на религиозни общности до местата за лишаване от свобода се осъществява след представяне на документ за регистрация. (2) Религиозните общности представят списък на духовните лица, които ги представляват в местата за лишаване от свобода. (3) Достъпът на духовните лица от религиозните общности в местата за лишаване от свобода се осъществява по утвърден график, съгласуван с ръководството на съответните места за лишаване от свобода. (4) (Изм. – ДВ, бр. 20 от 2014 г.) Духовни лица от различни вероизповедания могат да осъществяват редовни служби и обреди и религиозни посещения групово и индивидуално с лишени от свобода от своята религия в подходящо за това време, съгласувано с администрацията на затворническото заведение. (5) Задоволяването на религиозните потребности не може да противоречи на изискванията на режима и сигурността в местата за лишаване от свобода. **Част четвърта** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** **Глава седма** **ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА ПО ОТНОШЕНИЕ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИ** **Чл. 195.** Разпоредбите на предходните глави на този правилник се прилагат и по отношение на непълнолетните, доколкото в тази глава не се предвижда друго. **Част шеста** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА** **Чл. 268.** Разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на задържаните по реда на Наказателно-процесуалния кодекс лица, доколкото в тази част не се предвижда друго.	
Предприетите съгласно настоящия параграф мерки трябва да са пропорционални		**Не подлежи на въвеждане**

и съобразени с продължителността на задържането под стража.		
Първа алинея, букви а) и д) се прилага също така за случаи на задържане, различни от задържането под стража. Предприетите мерки трябва да са пропорционални и съобразени с такива случаи на задържане.	**ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА** **Част четвърта** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** **Глава седма** **ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА ПО ОТНОШЕНИЕ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИ** **Чл. 195.** Разпоредбите на предходните глави на този правилник се прилагат и по отношение на непълнолетните, доколкото в тази глава не се предвижда друго. **Част шеста** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА** **Чл. 268.** Разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на задържаните по реда на Наказателно-процесуалния кодекс лица, доколкото в тази част не се предвижда друго. **ИНСТРУКЦИЯ № 8121з-78 от 24.01.2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи** **Глава втора** **ЗАДЪРЖАНЕ НА ЛИЦА В СТРУКТУРИТЕ НА МВР** **Раздел I** **РЕД ЗА ЗАДЪРЖАНЕ НА ЛИЦАТА** **Чл. 20**. (3) Всички вещи, намерени при обиска на задържания, се изземват и съхраняват. Изключение се допуска единствено за следните вещи: 1. религиозна и художествена литература; **Чл. 21**. (1) На задържаното лице се извършва медицински преглед по негово искане или когато здравословното му състояние налага това. **Глава втора** **ЗАДЪРЖАНЕ НА ЛИЦА В СТРУКТУРИТЕ НА МВР** **Раздел III** **РЕЖИМ НА ЛИЦАТА**	**Пълно съответствие**

	Чл. 42 (2) При осигуряване на храна се следи да не се увреди здравето на задържаното лице поради нарушаване на диета и други медицински предписания. (3) Осигурената храна не бива да е в противоречие с личните предпочитания на лицето, свързани със спазването на определени религиозни норми. **Глава трета** **ОБОРУДВАНЕ НА ПОМЕЩЕНИЯТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ НА ЗАДЪРЖАНИ ЛИЦА** **Раздел I** **ИЗИСКВАНИЯ И ОБОРУДВАНЕ НА ПОМЕЩЕНИЯТА ЗА ЗАДЪРЖАНЕ** **Чл. 61**. Помещенията за задържане се разполагат и устройват по начин, който не създава условия за увреждане здравето на задържаните лица и охраната. **Чл. 73**. Специалните помещения за задържане на непълнолетни лица отговарят на следните допълнителни условия: 1. вътрешността е с приветлив и подходящ за възрастта вид; 2. има обособени легла, окомплектовани с постелъчен инвентар (чаршафи, калъфки, одеяла, възглавници), маса, два стола, шкаф за лични вещи, сапун и кърпи; 3. осигурено е постоянно наблюдение от страна на ОДЧ – директно или чрез видеокамера на монитор; 4. има монтирани сигнални бутони за реагиране от страна на задържаните при необходимост; 5. стъклата на прозорците са обезопасени от вътрешната страна с метална мрежа, така че непълнолетните да не могат да ги достигнат; 6. не се допуска наличието на открити електроизточници, остри, режещи, запалителни и други предмети, които биха застрашили здравето и живота на задържаните.	
Първа алинея, букви б), в) и г) се прилага за случаи на задържане, различни от задържането под стража, само доколкото това е целесъобразно и пропорционално с оглед на естеството и продължителността на такива случаи.		**Не подлежи на въвеждане**
Чл.12, пар. 6 Държавите членки се стремят да осигурят на задържаните деца възможност да се	**ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА** **Част четвърта** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА**	**Пълно съответствие**

срещат с носителя на родителска отговорност във възможно най-кратки срокове, когато такава среща е съвместима със следствените и оперативните изисквания. Настоящият параграф не засяга посочването или определянето на друго подходящо пълнолетно лице съгласно член 5 или 15.	**Чл. 243.** (1) Всеки задържан може незабавно да уведоми семейството или близките си за постъпването в местата за лишаване от свобода. Ако задържаният не желае да ги уведоми, той подписва декларация за това. При наличието на такава декларация администрацията не може да уведомява близките по своя инициатива. (2) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) На задържаното лице незабавно се разясняват правата му на свиждане, телефонна връзка, кореспонденция, хранителни пратки и размерът на сумите за лични нужди. **Чл. 256.** (1) Обвиняемите и подсъдимите имат право: 1. (изм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) на свиждания, хранителни пратки, пратки с дрехи и други разрешени за лично ползване вещи, кореспонденция, престой на открито и суми за лични нужди; 2. (изм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) на телефонна връзка с роднини, близки, защитници и повереници по ред, установен от главния директор на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията"; (3) Свиданията, телефонните разговори и кореспонденцията на обвиняемите и подсъдимите с определени лица могат да бъдат забранени с писмено разпореждане на съответния прокурор или на съда, когато това се налага за разкриване или предотвратяване на тежки престъпления. Тези ограничения на свиданията, телефонните разговори и кореспонденцията не се отнасят до защитника и повереника, низходящите и възходящите по права линия без ограничения, съпруга, съпругата, братята и сестрите. (4) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) Вътрешният ред в арестите, броят свиждания и времето за престой на открито се определят със заповед на главния директор на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията". **ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА** **Част четвърта** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА** **Глава седма** **ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА ПО ОТНОШЕНИЕ НА НЕПЪЛНОЛЕТНИ **Чл. 202.** (Изм. – ДВ, бр. 14 от 2017 г.) Администрацията на затвора поддържа връзка с родителите и близките на непълнолетните и инспекторите от детските педагогически стаи и съдейства за осъществяването на периодични срещи с тях. **Част шеста** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА** **Чл. 277.** (1) Задържаните под стража имат право на свиждане не по-малко от два пъти месечно.	

	(2) Изм. – ДВ, бр. 20 от 2014 г., доп., бр. 14 от 2017 г.) Свиждания са с продължителност до 40 минути. Те се провеждат в специално обзаведени помещения в ареста по ред, определен от началника на областната или районната служба "Изпълнение на наказанията" или от началника на арестите в съответната териториална служба, под наблюдението на служител от надзорно-охранителния състав. (4) На свиданията се допускат не повече от четирима посетители. Това ограничение не важи за низходящите и възходящите роднини, за съпрузите, братята и сестрите.	
Чл.13, пар. 1 Държавите членки предприемат всички подходящи мерки, за да гарантират, че наказателните производства с участието на деца се разглеждат като такива с неотложен характер и им се обръща надлежно внимание.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **ОБЩИ ПРАВИЛА** **Глава втора** **ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ** Разглеждане и решаване на делата в разумен срок **Чл. 22.** (3) Делата, по които обвиняемият е задържан под стража, се разследват, разглеждат и решават с предимство пред останалите дела. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 1.** В чл. 22, ал. 3 след думите „под стража“ се добавя „както и когато обвиняемият е непълнолетен,“.	**Частично съответствие**
Чл.13, пар. 2 Държавите членки предприемат подходящи мерки, за да гарантират, че децата винаги получават отношение, което защитава достойнството им и е подходящо предвид възрастта им, степента им на зрелост и нивото им на разбиране и което е съобразено с евентуалните им специални потребности, включително евентуалните им затруднения в общуването.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Глава тридесета.** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ** Състав на съда и препращане на делото на друг съд **Чл. 390.** (1) В случаите по чл. 28, ал. 1, т. 1 и 2 делата срещу непълнолетни като първа инстанция се разглеждат в състав от един съдия и двама съдебни заседатели, а в случаите по чл. 28, ал. 1, т. 3 - от двама съдии и трима съдебни заседатели. (2) Съдебните заседатели трябва да бъдат учители или възпитатели. (3) Когато непълнолетният е военнослужещ, делото се разглежда по реда на глава тридесет и първа. Разглеждане по общия ред на дела за престъпления, извършени от непълнолетни **Чл. 394.** (1) Когато пълнолетният е привлечен като обвиняем за престъпление, извършено от него, преди да навърши пълнолетие, делото се разглежда по общия ред. (2) Когато непълнолетният е привлечен като обвиняем за деяние, извършено в съучастие с	**Частично съответствие**

пълнолетен, делата не се разделят и производството се разглежда по общия ред.

ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС

§ 16. В чл. 390 ал. 2 и 3 се изменят така:

„(2) Съдиите трябва да притежават специална подготовка в областта на правата на детето, а съдебните заседатели трябва да бъдат учители или възпитатели.
(3) Когато непълнолетният е военнослужещ, делото се разглежда по реда на глава тридесет и първа при спазване на особените правила по тази глава".

§ 20. В чл. 394 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 думите „по общия ред" се заменят с „при спазване на особените правила на тази глава".
2. Създават се ал. 3 и 4:
„(3) В случаите по ал. 2 съставът на съда се определя по реда на чл. 390, като включените в него съдии трябва да притежават специална подготовка в областта на правата на детето.
(4) Съдът може да разгледа делото в открито съдебно заседание след преценка на най-добрия интерес на непълнолетния."

ЗАКОН ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО
Глава втора
ПРАВА НА ДЕТЕТО

Закрила срещу насилие
Чл. 11. (2) Всяко дете има право на закрила срещу нарушаващите неговото достойнство методи на възпитание, физическо, психическо или друго насилие и форми на въздействие, противоречащи на неговите интереси.

Участие в процедури
Чл. 15. (1) Във всяко административно или съдебно производство, по което се засягат права или интереси на дете, то задължително се изслушва, ако е навършило 10-годишна възраст, освен ако това би навредило на неговите интереси.
(2) Когато детето не е навършило 10-годишна възраст, то може да бъде изслушано в зависимост от степента на неговото развитие. Решението за изслушване се мотивира.
(3) Преди изслушването на детето съдът или административният орган трябва:
1. да осигури необходимата информация, която да му помогне да формира мнението си;
2. да го уведоми за евентуалните последици от неговите желания, от поддържаното от него мнение, както и за всяко решение на съдебния или административен орган.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 36 от 2003 г., бр. 14 от 2009 г.) Съдебните и административните органи осигуряват подходяща обстановка за изслушване на детето, съобразена с неговата възраст. На изслушването и консултирането на детето задължително присъства социален работник от дирекция "Социално подпомагане" по настоящия адрес на детето, а при необходимост - и друг подходящ специалист.

Тайна на информацията

Чл. 16. (3) (Нова - ДВ, бр. 36 от 2003 г.) Социалните работници и длъжностните лица се задължават да спазват нормативните изисквания за защита на личните данни, станали им известни при или по повод осъществяване на мерките за закрила на детето, както и да зачитат честта и достойнството на личността.

ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА

Глава четвърта

СЛУЖИТЕЛИ В ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ "ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА" И В ТЕРИТОРИАЛНИТЕ Й СЛУЖБИ

Чл. 31. (1) Обучението, квалификацията и професионалната подготовка на държавните служители се извършват по ред, определен от министъра на правосъдието.
(5) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г., бр. 32 от 2016 г.) Професионалното обучение при първоначално постъпване на работа се провежда в учебните центрове на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията", а при преназначаване на по-висока по вид длъжност в същата или друга структура - в учебните центрове на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията", в главната дирекция или в териториалните й служби.
(6) Служителите, които работят със специални групи лишени от свобода, като чужди граждани, жени, непълнолетни, с психически разстройства и други, преминават специализирано обучение.

Чл. 41. (1) (Изм. – ДВ, бр. 32 от 2016 г.) Места за изпълнение на наказанието лишаване от свобода са затворите.
(2) (Изм. – ДВ, бр. 32 от 2016 г.) Към затворите могат да се създават затворнически общежития от закрит и открит тип, поправителни домове за непълнолетни и арести.
(3) В затворите, поправителните домове и затворническите общежития поправителното въздействие се осъществява диференцирано по отношение на настанените в тях отделни категории осъдени.

Чл. 59. (Изм. – ДВ, бр. 13 от 2017 г., в сила от 7.02.2017 г.) (1) Жените изтърпяват наказанието лишаване от свобода в отделни затвори и затворнически общежития.
(2) Непълнолетните лишени от свобода се настаняват в поправителни домове, отделно за момчета и момичета.

	Чл. 146. (1) Когато прецени, че са налице причини от здравословен характер, директорът на лечебното заведение препоръчва да се: 1. удължи престоят на открито или да се промени характерът на възложената работа; 2. отмени или да се отложи изпълнението на наложеното дисциплинарно наказание; 3. настани на лечение в специализирано лечебно заведение. **(2) В наредбата за медицинското обслужване в местата за лишаване от свобода се предвиждат специални разпоредби за жените и непълнолетните съобразно техните специфични нужди и състояния.** **Чл. 164**. (1) По възможност на всеки лишен от свобода се осигуряват условия за участие в спортни игри и упражнения по един час на ден извън времето, определено за престой на открито. (2) При неблагоприятни условия спортните игри и упражнения се провеждат на закрито. (3) За лишените от свобода непълнолетни, жени и отделни категории мъже могат да бъдат организирани туристически излети, посещения на културни мероприятия и спортни прояви извън местата за лишаване от свобода. **ЧАСТ ЧЕТВЪРТА** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА** **Чл. 240**. Доколкото в тази част не се предвижда друго, разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража. **Чл. 246.** (1) При разпределението обвиняемите и подсъдимите се настаняват отделно: 2. непълнолетните от пълнолетните; (3) (Изм. – ДВ, бр. 32 от 2016 г.) В затворите обвиняемите и подсъдимите се настаняват в спални помещения отделно от осъдените. (4) Подсъдимите с невлезли в сила присъди, с които им е наложено наказание доживотен затвор, се държат в постоянно заключени помещения. **Чл. 247.** (1) Обвиняемите и подсъдимите се изпращат в затвора, в района на който се осъществява досъдебното производство или се разглежда делото. **(2) (Доп. – ДВ, бр. 32 от 2016 г.) Непълнолетните се изпращат в поправителен дом към съответния затвор.**	
Чл.14, пар. 1 Държавите членки гарантират защитата на неприкосновеността на личния	**КОНСТИТУЦИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ** **Глава втора** **ОСНОВНИ ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ГРАЖДАНИТЕ**	**Пълно съответствие**

живот на децата в хода на наказателните производства.	**Чл. 32.** (1) Личният живот на гражданите е неприкосновен. Всеки има право на защита срещу незаконна намеса в личния и семейния му живот и срещу посегателство върху неговата чест, достойнство и добро име. **ЗАКОН ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО** **Глава втора** **ПРАВА НА ДЕТЕТО** Закрила на личността на детето **Чл. 11а.** (Нов - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) (1) Сведения и данни за дете не се разгласяват без съгласието на неговите родители или законни представители освен в случаите по чл. 7, ал. 1. (2) В случаите, когато спрямо дете е предприета мярка за закрила, не могат да бъдат разгласявани сведения и данни за детето без писмено становище на органа за закрила, предприел мярката. (3) Когато детето е навършило 14 години, се взема и неговото съгласие за разгласяване на сведения и данни. Тайна на информацията **Чл. 16.** (1) (Доп. - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) Всички сведения, получени в административни или съдебни производства, засягащи детето, не могат да бъдат разгласявани без съгласието на родителите или законните представители, а ако детето е навършило 10-годишна възраст - и без негово съгласие. (2) Съдът може да разреши на органите по този закон ползване на сведенията по ал. 1 и без съгласието на лицата по ал. 1, ако това се налага от интересите на детето и за предприемане на мерки в негова защита. (3) (Нова - ДВ, бр. 36 от 2003 г.) Социалните работници и длъжностните лица се задължават да спазват нормативните изисквания за защита на личните данни, станали им известни при или по повод осъществяване на мерките за закрила на детето, както и да зачитат честта и достойнството на личността.	
Чл.14, пар. 2 За тази цел държавите членки или предвиждат, че съдебните заседания, в които участват деца, по правило се провеждат при закрити врата, или допускат съдилищата или съдиите да решат да провеждат такива заседания при закрити врата.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част трета.** **ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО** **Глава шестнадесета.** **ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ** Разгласяване на материалите по разследването **Чл. 198.** (1) Материалите по разследването не могат да се разгласяват без разрешение на прокурора. (2) Когато е необходимо, органът на досъдебното производство предупреждава срещу подпис лицата, които присъстват при извършване на действията по разследването, че не могат да	**Частично съответствие**

разгласяват без разрешение материалите по делото и в противен случай носят отговорност по чл. 360 от Наказателния кодекс.

Част пета
Глава тридесета
ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ

Съдебно заседание
Чл. 391. (1) Съдебното заседание по дела срещу непълнолетни се води при закрити врати, освен ако съдът намери, че е в обществен интерес делото да се разгледа в публично заседание.
(2) По преценка на съда в съдебното заседание могат да бъдат поканени инспектори при детска педагогическа стая и представители на учебното заведение, в което учи непълнолетният.

Разглеждане по общия ред на дела за престъпления, извършени от непълнолетни
Чл. 394. (1) Когато пълнолетният е привлечен като обвиняем за престъпление, извършено от него, преди да навърши пълнолетие, делото се разглежда по общия ред.
(2) Когато непълнолетният е привлечен като обвиняем за деяние, извършено в съучастие с пълнолетен, делата не се разделят и производството се разглежда по общия ред

ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС

§ 14. Създават се чл. 388а и 388б:
„Разгласяване на материалите по разследването
Чл. 388б. Характеристиката на непълнолетния обвиняем по чл. 387 и изготвеният звукозапис и видеозапис не могат да се разгласяват по реда на чл. 198, ал. 1“

§ 17. Член 391 се изменя така:
„Съдебно заседание
Чл. 391. (1) Съдебното заседание по дела срещу непълнолетни се води при закрити врати, освен ако непълнолетният не поиска публично разглеждане на цялото дело или публично извършване на отделни съдопроизводствени действия.
(2) Искането на подсъдимия по ал. 1 се отхвърля, когато това се налага за запазване на държавната тайна или нравствеността, в случаите на чл. 123, ал. 2, т. 2, както и за да се предотврати разгласяването на факти от интимния живот на гражданите.
(3) По преценка на съда, освен лицето, посочено от непълнолетния подсъдим по реда на чл. 264, ал. 1, в съдебното заседание могат да бъдат поканени представители на учебното заведение, в което той учи, както и инспектор при детска педагогическа стая.“

	§ 20. В чл. 394 се правят следните изменения и допълнения. 2. Създават се ал. 3 и 4: „(4) Съдът може да разгледа делото в открито съдебно заседание след преценка на най-добрия интерес на непълнолетния.“	
Чл.14, пар. 3 Държавите членки предприемат подходящи мерки, за да гарантират, че записите, посочени в член 9, не се разпространяват публично.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част трета** **ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО** **Глава шестнадесета** Разгласяване на материалите по разследването **Чл. 198.** (1) Материалите по разследването не могат да се разгласяват без разрешение на прокурора. (2) Когато е необходимо, органът на досъдебното производство предупреждава срещу подпис лицата, които присъстват при извършване на действията по разследването, че не могат да разгласяват без разрешение материалите по делото и в противен случай носят отговорност по чл. 360 от Наказателния кодекс. **Част трета** **Глава седемнадесета** **РАЗСЛЕДВАНЕ** **Раздел II** **ПРОТОКОЛИ ЗА ДЕЙСТВИЯ ПО РАЗСЛЕДВАНЕТО. ЗВУКОЗАПИС И ВИДЕОЗАПИС** Протокол за разпит при изготвяне на звукозапис **Чл. 239.** (1) Органът на досъдебното производство съставя протокол за разпит и когато има звукозапис. (3) Звукозаписът се прилага към протокола, след като се запечата с бележка, в която се посочват: органът, извършил разпита, делото, името на разпитания и датата на разпита. Бележката се подписва от органа на досъдебното производство и от разпитания. (4) Разпечатването на звукозаписа за нуждите на разследването се допуска само с разрешение на прокурора и в присъствието на разпитания. При прослушването на звукозаписа присъства и разпитаният. (5) След прослушването звукозаписът отново се запечатва по реда на ал. 3. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 14.** Създават се чл. 388а и 388б:	**Частично съответствие**

	„Разгласяване на материалите по разследването Чл. 388б. Характеристиката на непълнолетния обвиняем по чл. 387 и изготвеният звукозапис и видеозапис не могат да се разгласяват по реда на чл. 198, ал. 1.“	
Чл.14, пар. 4 Като зачитат свободата на словото и на информацията и свободата и плурализма на медиите, държавите членки насърчават медиите да предприемат мерки за саморегулиране, за да постигнат целите, определени в настоящия член.	**ЕТИЧЕН КОДЕКС НА БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ** **(Фондация „Национален съвет за журналистическа етика)** 2.4 Деца 2.4.1 Ще проявяваме специална отговорност за спазване на правата на децата, включително и правото им да бъдат чути. 2.4.2 Няма да се възползваме от тяхната неопитност и доверчивост. 2.4.3 Няма да публикуваме информация или снимки за личния живот на деца, освен ако не е от значителен обществен интерес. **2.4.4 Няма да разкриваме самоличността на деца, попаднали в беда или засегнати от престъпления, когато това може да им навреди.** 2.4.5 Ще избягваме да интервюираме деца без съгласие на възрастни, отговарящи за тях.	**Пълно съответствие**
Чл.15, пар. 1 Държавите членки гарантират, че децата се ползват с правото да бъдат придружавани от носителя на родителска отговорност по време на съдебните заседания, в които участват.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част пета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА** **Глава тридесета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ** Лица, които участват при разглеждането на делата **Чл. 392.** (1) При разглеждането на дела срещу непълнолетни задължително се призовават техните родители или попечители. Те имат право да участват в събирането и проверката на доказателствените материали и да правят искания, бележки и възражения. (2) Неявяването на родителите или попечителя не е пречка за разглеждане на делото, освен ако съдът намери участието им за необходимо. (3) По дела срещу непълнолетни участието на прокурор е задължително. (4) По тези дела не участва частен обвинител. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: „Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385а. Освен правата по чл. 55 непълнолетният обвиняем има право: 2. да бъде придружаван в съдебните заседания от родител, попечител или друго лице, което по	**Частично съответствие**

	закон полага грижи за него, а когато това е в неговия най-добър интерес и няма да затрудни наказателното производство и в действията по разследването и в другите процесуални действия, които се провеждат с участието на непълнолетния обвиняем на досъдебното производство; **§ 18.** В чл. 392 се правят следните изменения: 1. В ал. 1 думите „родители или попечители“ се заменят с „родители, попечители или други лица, които по закон полагат грижи за непълнолетните.“ 2. В ал. 2 думите „родителите или попечителя“ се заменят с „лицата по ал. 1.“	
Чл.15, пар. 2 Детето има право да бъде придружавано от друго подходящо пълнолетно лице, което е посочено от детето и е прието за такова от компетентния орган, когато присъствието на носителя на родителска отговорност, придружаващ детето по време на съдебните заседания:	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част пета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА** **Глава тридесета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ** Лица, които участват при разглеждането на делата **Чл. 392.** (1) При разглеждането на дела срещу непълнолетни задължително се призовават техните родители или попечители. Те имат право да участват в събирането и проверката на доказателствените материали и да правят искания, бележки и възражения. (2) Неявяването на родителите или попечителя не е пречка за разглеждане на делото, освен ако съдът намери участието им за необходимо. (3) По дела срещу непълнолетни участието на прокурор е задължително. (4) По тези дела не участва частен обвинител. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385в. (1) **Непълнолетният обвиняем се придружава в съдебното заседание, в което участва, от пълнолетен, различен от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него**, когато: 1. присъствието на родителя, попечителя или лицето, което по закон полага грижи за него, е в противоречие с най-добрия интерес на обвиняемия или може да затрудни наказателното производство; 2. родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за обвиняемия, не е намерен или неговата самоличност е неизвестна; (2) В случите по ал. 1 непълнолетният посочва пълнолетно лице, което се одобрява от съда.	**Частично съответствие**

	(3) Когато непълнолетният не е посочил пълнолетно лице или посоченото лице не е одобрено от съда, в съдебното заседание присъства социален работник, определен от дирекция „Социално подпомагане“. (4) При отпадане на обстоятелствата по ал. 1, родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за обвиняемия, придружават непълнолетния занапред. (5) Непълнолетният обвиняем може да бъде придружаван и в досъдебното производство, когато, по преценка на наблюдаващия прокурор, това е в най-добрия интерес на непълнолетния и няма да затрудни действията по разследване и другите процесуални действия, които се провеждат с участието му. **§ 17.** В чл. 392 се правят следните изменения: 1. В ал. 1 думите „родители или попечители“ се заменят с „родители, попечители или други лица, които по закон полагат грижи за непълнолетните.“ 2. В ал. 2 думите „родителите или попечителя“ се заменят с „лицата по ал. 1.“	
а) би било в противоречие с най-добрия интерес на детето;	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385в. (1) Непълнолетният обвиняем се придружава в съдебното заседание, в което участва, от пълнолетен, различен от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, когато: 1. присъствието на родителя, попечителя или лицето, което по закон полага грижи за него, е в **противоречие с най-добрия интерес на обвиняемия** или може да затрудни наказателното производство; 2. родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за обвиняемия, не е намерен или неговата самоличност е неизвестна; (2) В случите по ал. 1 непълнолетният посочва пълнолетно лице, което се одобрява от съда.	**Частично съответствие**
б) е невъзможно, тъй като след полагането на разумни усилия не може да се установи връзка с носителя на родителска отговорност или самоличността му не е известна; или	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385в. (1) Непълнолетният обвиняем се придружава в съдебното заседание, в което участва, от пълнолетен, различен от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, когато: 1. присъствието на родителя, попечителя или лицето, което по закон полага грижи за него, е в противоречие с най-добрия интерес на обвиняемия или може да затрудни наказателното	**Частично съответствие**

	производство; 2. родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за обвиняемия, не е намерен или неговата самоличност е неизвестна; (2) В случите по ал. 1 непълнолетният посочва пълнолетно лице, което се одобрява от съда.	
в) би могло, въз основа на обективни и фактически обстоятелства, съществено да възпрепятства наказателното производство.	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385в. (1) (1) Непълнолетният обвиняем се придружава в съдебното заседание, в което участва, от пълнолетен, различен от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, когато: 1. присъствието на родителя, попечителя или лицето, което по закон полага грижи за него, е в противоречие с най-добрия интерес на обвиняемия или **може да затрудни наказателното производство;** 2. родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за обвиняемия, не е намерен или неговата самоличност е неизвестна; (2) В случите по ал. 1 непълнолетният посочва пълнолетно лице, което се одобрява от съда.	**Частично съответствие**
Когато детето не е посочило друго подходящо пълнолетно лице или когато посоченото от детето пълнолетно лице не е приемливо за компетентния орган, последният, като отчита най-добрия интерес на детето, определя друго лице, което да придружава детето. Това лице може да е също така представител на орган или на друга институция, отговаряща за закрилата или благосъстоянието на децата.	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385в. (3) Когато непълнолетният не е посочил пълнолетно лице или посоченото лице не е одобрено от съда, в съдебното заседание присъства социален работник, определен от дирекция „Социално подпомагане“.	**Частично съответствие**
Чл.15, пар. 3 При отпадане на обстоятелствата, довели до прилагането на параграф 2, буква а), б) или в), детето има правото да бъде придружавано	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385в. (4) При отпадане на обстоятелствата по ал. 1, родителят, попечителят или лицето, което	**Частично съответствие**

от носителя на родителска отговорност по време на всички останали съдебни заседания.	по закон полага грижи за обвиняемия, придружават непълнолетния занапред.	
Чл.15, пар. 4 В допълнение към правото, предвидено в параграф 1, държавите членки гарантират, че децата се ползват с правото да бъдат придружавани от носителя на родителска отговорност или от друго подходящо пълнолетно лице, посочено в параграф 2, по време на етапите на производството, различни от съдебните заседания, на които детето присъства, когато компетентният орган счита, че:	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част пета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА** **Глава тридесета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ** Участие на педагог или психолог при разпита на непълнолетните **Чл. 388.** Когато е необходимо, при разпита на непълнолетния обвиняем участва педагог или психолог, който с разрешение на разследващия орган може да му поставя въпроси. Педагогът или психологът има право да се запознае с протокола за разпит и да направи бележки по точността и пълнотата на записаното в него. Предявяване на разследването **Чл. 389.** (1) За предявяване на разследването задължително се уведомяват и родителите или попечителите на непълнолетния обвиняем. (2) Родителите или попечителят на непълнолетния обвиняем присъстват на предявяването, ако поискат това. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385в. (5) Непълнолетният обвиняем може да бъде придружаван и в досъдебното производство, когато, по преценка на наблюдаващия прокурор, това е в най-добрия интерес на непълнолетния и няма да затрудни действията по разследване и другите процесуални действия, които се провеждат с участието му. **§ 13.** Член 388 се изменя така: „Лица, които могат да участват при разпита на непълнолетния „Чл. 388. (1) Когато е необходимо, на разпита участва педагог, психолог, лекар, притежаващ подходяща специалност, или друг специалист. **(2) На разпита в досъдебното производство може да присъства и родител, попечител или**	**Частично съответствие**

	друго лице, което по закон полага грижи за обвиняемия, когато, по преценка на наблюдаващия прокурор, това е в най-добрия интерес на непълнолетния и няма да затрудни наказателното производство. (3) С разрешение на разследващия орган лицата по ал. 1 и 2 могат да поставят въпроси на обвиняемия. Те имат право да се запознаят с протокола за разпит и да направят бележки по точността и пълнотата на записаното в него.“ **§ 15.** Член 389 се изменя така: „(1) За предявяване на разследването задължително се уведомяват и родителите, попечителят или други лица, които по закон полагат грижи за непълнолетния обвиняем. (2) В случаите, когато не са отпаднали обстоятелствата по чл. 385б, ал. 2 и 3, за предявяване на разследването се уведомява друго пълнолетно лице, посочено от непълнолетния обвиняем и одобрено от наблюдаващия прокурор, или социалния работник, определен от дирекция „Социално подпомагане“. (3) Лицата по ал. 1 и 2 присъстват на предявяването, ако поискат това.“	
а) е в най-добрия интерес на детето да бъде придружавано от това лице; и	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385в. (5) Непълнолетният обвиняем може да бъде придружаван и в досъдебното производство, когато, по преценка на наблюдаващия прокурор, **това е в най-добрия интерес на непълнолетния** и няма да затрудни действията по разследване и другите процесуални действия, които се провеждат с участието му. **§ 13**. Член 388 се изменя така: „Лица, които могат да участват при разпита на непълнолетния Чл. 388. (1) Когато е необходимо, на разпита участва педагог, психолог, лекар, притежаващ подходяща специалност, или друг специалист. (2) На разпита в досъдебното производство може да присъства и родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за обвиняемия, когато, по преценка на наблюдаващия прокурор, това е в най-добрия интерес на непълнолетния и няма да затрудни наказателното производство. (3) С разрешение на разследващия орган лицата по ал. 1 и 2 могат да поставят въпроси на обвиняемия. Те имат право да се запознаят с протокола за разпит и да направят бележки по точността и пълнотата на записаното в него.“ **§ 15.** Член 389 се изменя така: „(1) За предявяване на разследването задължително се уведомяват и родителите, попечителят или други лица, които по закон полагат грижи за непълнолетния обвиняем.	**Частично съответствие**

	(2) В случаите, когато не са отпаднали обстоятелствата по чл. 385б, ал. 2 и 3, за предявяване на разследването се уведомява друго пълнолетно лице, посочено от непълнолетния обвиняем и одобрено от наблюдаващия прокурор, или социалния работник, определен от дирекция „Социално подпомагане“. (3) Лицата по ал. 1 и 2 присъстват на предявяването, ако поискат това.“	
б) присъствието на това лице няма да възпрепятства наказателното производство.	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 10.** Създават се чл. 385а – 385г: Права на непълнолетния обвиняем Чл. 385в. (5) Непълнолетният обвиняем може да бъде придружаван и в досъдебното производство, когато, по преценка на наблюдаващия прокурор, това е в най-добрия интерес на непълнолетния и **няма да затрудни действията по разследване и другите процесуални действия, които се провеждат с участието му.** **§ 13**. Член 388 се изменя така: „Участие на педагог или психолог при разпита на непълнолетните „Чл. 388. (1) Когато е необходимо, на разпита участва педагог, психолог, лекар, притежаващ подходяща специалност, или друг специалист. (2) На разпита в досъдебното производство може да присъства и родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за обвиняемия, когато, по преценка на наблюдаващия прокурор, това е в най-добрия интерес на непълнолетния и **няма да затрудни наказателното производство**. (3) С разрешение на разследващия орган лицата по ал. 1 и 2 могат да поставят въпроси на обвиняемия. Те имат право да се запознаят с протокола за разпит и да направят бележки по точността и пълнотата на записаното в него.“ **§ 15.** Член 389 се изменя така: „(1) За предявяване на разследването задължително се уведомяват и родителите, попечителят или други лица, които по закон полагат грижи за непълнолетния обвиняем. (2) В случаите, когато не са отпаднали обстоятелствата по чл. 385б, ал. 2 и 3, за предявяване на разследването се уведомява друго пълнолетно лице, посочено от непълнолетния обвиняем и одобрено от наблюдаващия прокурор, или социалния работник, определен от дирекция „Социално подпомагане“. (3) Лицата по ал. 1 и 2 присъстват на предявяването, ако поискат това.“	**Частично съответствие**
Чл. 16, пар. 1 Държавите членки гарантират, че децата имат право да присъстват в съдебното	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **ОБЩИ ПРАВИЛА**	**Пълно съответствие**

производството по тяхното дело и да участват в него, и предприемат всички необходими мерки, за да им осигурят ефективно участие в съдебното производство, включително като им предоставят възможност да бъдат изслушани и да изразят своето мнение.

Глава седма
ОБВИНЯЕМ
Раздел I
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ
Права на обвиняемия
Чл. 55. (1) Обвиняемият има следните права: да научи за какво престъпление е привлечен в това качество и въз основа на какви доказателства; да дава или да откаже да дава обяснения по обвинението; да се запознава с делото, включително и с информацията, получена чрез използване на специални разузнавателни средства, и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; **да участва в наказателното производство; да прави искания, бележки и възражения; да се изказва последен;** да обжалва актовете, които накърняват неговите права и законни интереси, и да има защитник. Обвиняемият има право защитникът му да участва при извършване на действия по разследването и други процесуални действия с негово участие, освен когато изрично се откаже от това право.
(2) (Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Обвиняемият има право да му бъде предоставена обща информация, улесняваща неговия избор на защитник. Той има право свободно да осъществява връзка със защитника си, да се среща насаме с него, да получава съвети и друга правна помощ, включително преди започване и по време на провеждане на разпита и на всяко друго процесуално действие с участие на обвиняемия.
(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Подсъдимият има право и на последна дума.

Глава десета
ПРАВНА ПОМОЩ
Раздел I
Защитник

Права на защитника
Чл. 99. (2) Участието на защитника не е пречка обвиняемият да упражнява лично правата си по чл. 55.

ЗАКОН ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО
Глава втора
ПРАВА НА ДЕТЕТО

Участие в процедури
Чл. 15. (1) Във всяко административно или съдебно производство, по което се засягат права или интереси на дете, то задължително се изслушва, ако е навършило 10-годишна възраст, освен ако това би навредило на неговите интереси.
(3) Преди изслушването на детето съдът или административният орган трябва:
1. да осигури необходимата информация, която да му помогне да формира мнението си;

	2. да го уведоми за евентуалните последици от неговите желания, от поддържаното от него мнение, както и за всяко решение на съдебния или административен орган. (4) (Изм. - ДВ, бр. 36 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) Съдебните и административните органи осигуряват подходяща обстановка за изслушване на детето, съобразена с неговата възраст. На изслушването и консултирането на детето задължително присъства социален работник от дирекция "Социално подпомагане" по настоящия адрес на детето, а при необходимост - и друг подходящ специалист. (5) (Нова - ДВ, бр. 36 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 38 от 2006 г., изм. - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) Съдът или административният орган разпорежда изслушването да се извършва и в присъствието на родител, настойник, попечител, друго лице, което полага грижи за детето, или друг близък, когото детето познава, с изключение на случаите, когато това не отговаря на интереса на детето.	
Чл.16, пар. 2 Държавите членки гарантират, че деца, които не са присъствали в съдебното производство по тяхното дело, имат право на нов съдебен процес или друго средство за правна защита в съответствие с Директива (ЕС) 2016/343 и при условията, предвидени в посочената директива.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част пета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА** **Глава тридесет и трета** **ВЪЗОБНОВЯВАНЕ НА НАКАЗАТЕЛНИ ДЕЛА** Възобновяване на наказателното дело по искане на задочно осъден поради неучастието му в наказателното производство (Загл. изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г.) **Чл. 423.** (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., бр. 93 от 2011 г., бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г., доп., бр. 7 от 2019 г.) **В шестмесечен срок от узнаване на влязлата в сила присъда или от фактическото предаване от друга държава на Република България задочно осъденият може да направи искане за възобновяване на наказателното дело поради неучастието му в наказателното производство.** Искането се уважава, освен ако осъденият след предявяване на обвинението в досъдебното производство се е укрил, поради което процедурата по чл. 247б, ал. 1 не може да бъде изпълнена или след като е изпълнена, не се е явил в съдебно заседание без уважителна причина. (2) Искането не спира изпълнението на присъдата, освен ако съдът постанови друго. (3) Производството за възобновяване на наказателното дело се прекратява, ако задочно осъденият не се яви в съдебно заседание без уважителни причини. (4) Когато задочно осъденият е задържан в изпълнение на влязлата в сила присъда и съдът възобнови наказателното производство, с решението си той се произнася и по мярката за неотклонение. (5) (Изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., доп., бр. 7 от 2019 г.) Когато искането е направено от задочно осъден, предаден от друга държава на Република България след допусната екстрадиция, при предоставени гаранции за възобновяване на делото, съдът го възобновява, без да преценява дали лицето е знаело за съдебното производство срещу него.	**Пълно съответствие**

	ЗАКОН ЗА ЕКСТРАДИЦИЯТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЗАПОВЕД ЗА АРЕСТ **Глава втора** **УСЛОВИЯ ЗА ЕКСТРАДИЦИЯ. ОСНОВАНИЯ ЗА ОТКАЗ ЗА ЕКСТРАДИЦИЯ** Чл. 8. Екстрадиция може да се откаже: 4. ако присъдата е била постановена задочно и лицето не е знаело за наказателното преследване срещу него, освен ако молещата държава даде достатъчно гаранции, че на лицето се осигурява повторно разглеждане на делото с право на защита;	
Чл. 17 Държавите членки гарантират, че правата по членове 4, 5, 6, 8, 10 — 15 и 18 се прилагат mutatis mutandis по отношение на деца, които са издирвани лица, след арестуването им в рамките на производство по Европейска заповед за арест в изпълняващата държава членка.	**ЗАКОН ЗА ЕКСТРАДИЦИЯТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЗАПОВЕД ЗА АРЕСТ** **Глава пета** **ПРЕДАВАНЕ ВЪЗ ОСНОВА НА ЕВРОПЕЙСКА ЗАПОВЕД ЗА АРЕСТ** **Раздел V** **ПОСЛЕДИЦИ ОТ ПРЕДАВАНЕТО** Действия след получаване на Европейска заповед за арест **Чл. 42.** (В сила от 1.01.2007 г. - ДВ, бр. 46 от 2005 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) След получаване на Европейска заповед за арест пряко от компетентен орган на издаващата държава членка окръжният съд, в чийто район се намира исканото лице, проверява дали тя отговаря на изискванията по чл. 36 и 37 и разпорежда на полицията задържането му за срок до 72 часа. (2) (Изм. - ДВ, бр. 52 от 2008 г., доп., бр. 49 от 2010 г.) Когато за исканото лице е получена Европейска заповед за арест извън случаите по ал. 1, полицията го задържа за 24 часа и уведомява незабавно съответния окръжен прокурор. В тези случаи прокурорът извършва проверка дали Европейската заповед за арест отговаря на изискванията на чл. 36 и 37. Прокурорът може да постанови задържане на лицето за срок до 72 часа. Задържане под стража **Чл. 43.** (4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) Съдът назначава на лицето защитник и преводач, ако не владее български език, и го запознава с основанието за задържането му, съдържанието на Европейската заповед за арест, както и с правото му да изрази съгласие за предаване на компетентните органи на издаващата държава членка и последиците от това. (5) (Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Съдът уведомява исканото лице за правото му на защитник в издаващата държава членка, който да подпомага защитника в Република България чрез информация и съвети. Ако лицето заяви, че желае да упражни това право, съдът незабавно уведомява за това компетентния орган на издаващата държава членка. (6) (Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Правото на лицето по ал. 5 не засяга сроковете по чл. 45, ал. 3 и чл. 48, ал. 3, съгласно които съдът решава дали лицето да бъде предадено. (7) (Изм. - ДВ, бр. 86 от 2005 г., предишна ал. 4, бр. 52 от 2008 г., предишна ал. 5, бр. 7 от 2019 г.) По искане на задържаното лице окръжният съд може да измени мярката задържане под стража в друга мярка, която осигурява участието му в производството по изпълнение на Европейската	**Частично съответствие**

заповед за арест, по реда на чл. 65 от Наказателно-процесуалния кодекс.

Съдебно производство

Чл. 44. (В сила от 1.01.2007 г.) (1) Окръжният съд образува съдебно производство и насрочва съдебно заседание за разглеждане на Европейската заповед за арест в 7-дневен срок от задържането на исканото лице от полицията.

(2) Европейската заповед за арест се разглежда в открито съдебно заседание в състав трима съдии с участието на прокурор.

(3) Съдът назначава на исканото лице защитник, ако няма такъв, и преводач, ако не владее български език, разяснява му правото да даде съгласие за предаване на издаващата държава членка, както и да направи отказ от прилагане на принципа на особеността по чл. 61, и последиците от тези действия.

(7) (Доп. - ДВ, бр. 52 от 2008 г., бр. 49 от 2010 г.) Съдът постановява незабавно решение за предаване на исканото лице или за отказ за изпълнение на Европейската заповед за арест. Във всички случаи, когато допуска изпълнение на Европейска заповед за арест, съдът взема мярка за неотклонение задържане под стража по отношение на исканото лице до фактическото му предаване на издаващата държава. В случай на прилагане на чл. 52, ал. 1 тази мярка за неотклонение се счита за взета от момента на приключване на наказателното производство или от момента на изтърпяване на наложеното наказание.

(8) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2008 г., доп., бр. 55 от 2011 г.) В случаите по чл. 40, ал. 1, т. 4 съдът приема да се приведе в изпълнение наказанието лишаване от свобода или мярката, изискваща задържане на лицето.

(9) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) След постановяване на решението съдът служебно се произнася по мярката за неотклонение, която е в сила до приключване на процедурата по привеждане в изпълнение на наказанието лишаване от свобода или на мярката, изискваща задържане на лицето.

Информация, предоставяна от издаващия орган

Чл. 58. (В сила от 1.01.2007 г.) (1) (Предишен текст на чл. 58 – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Издаващият орган по чл. 56, ал. 1 предоставя необходимите данни и информация по искане на изпълняващия орган във връзка с производството по изпълнение на Европейска заповед за арест.

(2) (Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Когато исканото лице е заявило пред компетентния орган на изпълняващата държава, че желае да упражни правото си на защитник в Република България като издаваща държава, който да подпомага защитника му в изпълняващата държава чрез информация и съвети, и издаващият орган по чл. 56, ал. 1 е бил уведомен за това от компетентния орган на изпълняващата държава, той предоставя на исканото лице необходимата информация, която да го улесни в назначаването на защитник в Република България, и му назначава защитник, ако той не е упълномощил такъв.

Субсидиарно прилагане на Наказателно-процесуалния кодекс

Чл. 66. Доколкото този закон не съдържа специални правила, се прилагат разпоредбите на

	Наказателно-процесуалния кодекс. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ** **§ 25.** В Закона за екстрадицията и Европейската заповед за арест (обн., ДВ, бр. 46 от 2005 г.; изм., бр. 86 от 2005 г., бр. 52 от 2008 г., бр. 49 от 2010 г., бр. 55 от 2011 г., бр. 53 от 2014 г., бр. 7 и 45 от 2019 г.) в чл. 66 се правят следните изменения и допълнения: 1. Досегашният текст става ал. 1. 2. Създава се ал. 2: „(2) Непълнолетно лице, за което е издадена европейска заповед за арест, има всички установени в Наказателно-процесуалния кодекс права на непълнолетен обвиняем, освен правото на установяване на личностните му особености.“	
Чл. 18 Държавите членки гарантират, че националното право относно правната помощ гарантира ефективно упражняване на правото на адвокатска защита съгласно член 6.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **ОБЩИ ПРАВИЛА** **Глава десета** **ПРАВНА ПОМОЩ** **Раздел I** **ЗАЩИТНИК** Задължително участие на защитник **Чл. 94.** (1) Участието на защитник в наказателното производство е задължително, когато: 1. обвиняемият е непълнолетен; 9. обвиняемият не е в състояние да заплати адвокатско възнаграждение, желае да има защитник и интересите на правосъдието изискват това. (3) Когато участието на защитник е задължително, съответният орган назначава за защитник адвокат. **ЗАКОН ЗА ЗАКРИКА НА ДЕТЕТО** **Глава втора** **ПРАВА НА ДЕТЕТО** Участие в процедури **Чл. 15.** (8) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 36 от 2003 г.) Детето има право на правна помощ и жалба във всички производства, засягащи негови права или интереси.	**Частично съответствие**

ЗАКОН ЗА ПРАВНАТА ПОМОЩ:
Глава трета
ВИД И ОБХВАТ НА ПРАВНАТА ПОМОЩ

Чл. 21. Видовете правна помощ са:
3. процесуално представителство;
4. (изм. - ДВ, бр. 17 от 2006 г., доп., бр. 82 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г., изм., бр. 53 от 2014 г., бр. 56 от 2018 г.) представителство при задържане по чл. 72, ал. 1 от Закона за Министерството на вътрешните работи, по чл. 16а от Закона за митниците и по чл. 124б, ал. 1 от Закона за Държавна агенция "Национална сигурност".

Чл. 23. (1) (Доп. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Системата за правна помощ по чл. 21, т. 3 обхваща случаите, при които по силата на закон задължително се предвижда адвокатска защита, резервен защитник или представителство.

ЗАКОН ЗА ЕКСТРАДИЦИЯТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЗАПОВЕД ЗА АРЕСТ

Глава пета
ПРЕДАВАНЕ ВЪЗ ОСНОВА НА ЕВРОПЕЙСКА ЗАПОВЕД ЗА АРЕСТ
Раздел V
ПОСЛЕДИЦИ ОТ ПРЕДАВАНЕТО

Задържане под стража
Чл. 43. (4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) Съдът назначава на лицето защитник и преводач, ако не владее български език, и го запознава с основанието за задържането му, съдържанието на Европейската заповед за арест, както и с правото му да изрази съгласие за предаване на компетентните органи на издаващата държава членка и последиците от това.
(5) (Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Съдът уведомява исканото лице за правото му на защитник в издаващата държава членка, който да подпомага защитника в Република България чрез информация и съвети. Ако лицето заяви, че желае да упражни това право, съдът незабавно уведомява за това компетентния орган на издаващата държава членка.
(6) (Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Правото на лицето по ал. 5 не засяга сроковете по чл. 45, ал. 3 и чл. 48, ал. 3, съгласно които съдът решава дали лицето да бъде предадено.
(7) (Изм. - ДВ, бр. 86 от 2005 г., предишна ал. 4, бр. 52 от 2008 г., предишна ал. 5, бр. 7 от 2019 г.) По искане на задържаното лице окръжният съд може да измени мярката задържане под стража в друга мярка, която осигурява участието му в производството по изпълнение на Европейската заповед за арест, по реда на чл. 65 от Наказателно-процесуалния кодекс.

Съдебно производство
Чл. 44. (В сила от 1.01.2007 г.) (1) Окръжният съд образува съдебно производство и насрочва

	съдебно заседание за разглеждане на Европейската заповед за арест в 7-дневен срок от задържането на исканото лице от полицията. (2) Европейската заповед за арест се разглежда в открито съдебно заседание в състав трима съдии с участието на прокурор. (3) Съдът назначава на исканото лице защитник, ако няма такъв, и преводач, ако не владее български език, разяснява му правото да даде съгласие за предаване на издаващата държава членка, както и да направи отказ от прилагане на принципа на особеността по чл. 61, и последиците от тези действия. Информация, предоставяна от издаващия орган **Чл. 58.** (В сила от 1.01.2007 г.) (1) (Предишен текст на чл. 58 – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Издаващият орган по чл. 56, ал. 1 предоставя необходимите данни и информация по искане на изпълняващия орган във връзка с производството по изпълнение на Европейска заповед за арест. (2) (Нова – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Когато исканото лице е заявило пред компетентния орган на изпълняващата държава, че желае да упражни правото си на защитник в Република България като издаваща държава, който да подпомага защитника му в изпълняващата държава чрез информация и съвети, и издаващият орган по чл. 56, ал. 1 е бил уведомен за това от компетентния орган на изпълняващата държава, той предоставя на исканото лице необходимата информация, която да го улесни в назначаването на защитник в Република България, и му назначава защитник, ако той не е упълномощил такъв. Субсидиарно прилагане на Наказателно-процесуалния кодекс **Чл. 66.** Доколкото този закон не съдържа специални правила, се прилагат разпоредбите на Наказателно-процесуалния кодекс. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ** **§ 25.** В Закона за екстрадицията и Европейската заповед за арест (обн., ДВ, бр. 46 от 2005 г.; изм., бр. 86 от 2005 г., бр. 52 от 2008 г., бр. 49 от 2010 г., бр. 55 от 2011 г., бр. 53 от 2014 г., бр. 7 и 45 от 2019 г.) в чл. 66 се правят следните изменения и допълнения: 1. Досегашният текст става ал. 1. 2. Създава се ал. 2: „(2) Непълнолетно лице, за което е издадена европейска заповед за арест, има всички установени в Наказателно-процесуалния кодекс права на непълнолетен обвиняем, освен правото на установяване на личностните му особености.“	
Чл. 19 Държавите членки гарантират,	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС**	**Пълно съответствие**

че децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство, и децата, които са издирвани лица, разполагат с ефективни правни средства за защита съгласно националното право в случай на нарушаване на правата им по настоящата директива.

Част първа
ОБЩИ ПРАВИЛА
Глава втора
ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ

Право на защита
Чл. 15. (1) Обвиняемият има право на защита.
(2) На обвиняемия и на другите лица, които участват в наказателното производство, се предоставят всички процесуални средства, необходими за защита на техните права и законни интереси.
(3) Съдът, прокурорът и разследващите органи разясняват на лицата по ал. 2 техните процесуални права и им осигуряват възможност да ги упражняват.

Презумпция за невиновност
Чл. 16. Обвиняемият се смята за невинен до установяване на противното с влязла в сила присъда.

Неприкосновеност на личността
Чл. 17. (1) Спрямо гражданите, които участват в наказателното производство, не могат да се вземат мерки за принуда, освен в случаите и по реда, предвидени в този кодекс.
(2) Никой не може да бъде задържан повече от 24 часа без разрешение на съда. Прокурорът може да разпореди задържане на обвиняемия за довеждането му пред съда.
(3) За задържането съответният орган е длъжен незабавно да уведоми лице, посочено от задържания.
(4) Когато задържаният е чужд гражданин, незабавно се уведомява Министерството на външните работи.
(5) Съдът, прокурорът и разследващите органи са длъжни да освободят всеки гражданин, който незаконно е лишен от свобода.

Глава седма
ОБВИНЯЕМ

Раздел I
Общи положения

Права на обвиняемия
Чл. 55. (1) Обвиняемият има следните права: да научи за какво престъпление е привлечен в това качество и въз основа на какви доказателства; да дава или да откаже да дава обяснения по обвинението; да се запознава с делото, включително и с информацията, получена чрез използване на специални разузнавателни средства, и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да участва в наказателното производство; да прави искания, бележки и възражения; да се изказва последен; **да обжалва актовете, които накърняват неговите права и законни**

интереси, и да има защитник. Обвиняемият има право защитникът му да участва при извършване на действия по разследването и други процесуални действия с негово участие, освен когато изрично се откаже от това право.

Вземане на мярка за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство
Чл. 64. (1) Мярка за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство се взема от съответния първоинстанционен съд по искане на прокурора.
(6) Определението подлежи на обжалване с частна жалба и частен протест пред въззивния съд в тридневен срок.
(8) Въззивният съд се произнася с определение, което обявява на страните в съдебното заседание. Определението не подлежи на обжалване с частна жалба и частен протест.

Част трета
ДОСЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО
Глава шестнадесета
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Обжалване на постановленията
Чл. 200. Постановленията на разследващия орган се обжалват пред прокурора. Постановленията на прокурора, които не подлежат на съдебен контрол, се обжалват пред прокурор от по-горестоящата прокуратура, чието постановление не подлежи на обжалване.

Част четвърта
СЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО
Глава деветнадесета
ПОДГОТВИТЕЛНИ ДЕЙСТВИЯ ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛОТО В СЪДЕБНО ЗАСЕДАНИЕ
Раздел I
ПРЕДАВАНЕ НА СЪД

Въпроси, които се обсъждат от съдията-докладчик
Чл. 248. (Изм. – ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) (1) В разпоредителното заседание се обсъждат следните въпроси:
1. подсъдно ли е делото на съда;
2. има ли основание за прекратяване или спиране на наказателното производство;
3. допуснато ли е на досъдебното производство отстранимо съществено нарушение на процесуални правила, довело до ограничаване на процесуалните права на обвиняемия, на пострадалия или на неговите наследници;
4. налице ли са основания за разглеждане на делото по реда на особените правила;
5. разглеждането на делото при закрити врати, привличането на резервен съдия или съдебен

заседател, назначаването на защитник, вещо лице, преводач или тълковник и извършването на съдебни следствени действия по делегация;
6. взетите мерки за процесуална принуда;
7. искания за събиране на нови доказателства;
8. насрочването на съдебното заседание и лицата, които следва да се призоват за него.

Прекратяване на съдебното производство от съда
Чл. 249. (Доп. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., изм. и доп., бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г., доп., бр. 42 от 2015 г., изм., бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) (1) Съдът прекратява съдебното производство в случаите на чл. 248, ал. 1, т. 1 и 3.
(2) Когато прекратява съдебното производство на основание чл. 248, ал. 1, т. 3, съдът връща делото на прокурора, като с определение посочва допуснатите нарушения. В тези случаи прокурорът отстранява допуснатите процесуални нарушения по реда на чл. 242, като започва да тече нов срок от получаване на делото.
(3) (Изм. – ДВ, бр. 44 от 2018 г.) Определението по чл. 248, ал. 1, т. 3 и 6, както и по чл. 248, ал. 5, т. 4, когато са констатирани очевидни фактически грешки в обвинителния акт, и отказът на съда по чл. 248, ал. 2 да допусне частен обвинител подлежат на обжалване и протестиране по реда на глава двадесет и втора. Съдът изпраща делото на горната инстанция след изтичането на срока по чл. 248а, ал. 1.

Част четвърта
СЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО
Глава двадесета
СЪДЕБНО ЗАСЕДАНИЕ
Раздел III
СЪДЕБНО СЛЕДСТВИЕ

Прекратяване на съдебното производство и изпращане на делото на съответния прокурор
Чл. 288. (1) (Изм. - ДВ, бр. 13 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г. - изм., бр. 61 от 2011 г., предишен текст на чл. 288, бр. 42 от 2015 г., изм., бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) Съдът прекратява съдебното производство и изпраща делото на съответния прокурор, когато на съдебното следствие се установи, че престъплението подлежи на разглеждане от по-горен съд, от специализирания наказателен съд или от военен съд.

Част четвърта
СЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО
Глава двадесет и първа
ВЪЗЗИВНО ПРОИЗВОДСТВО
Раздел II
Образуване на производство пред въззивната инстанция

Право на жалба или протест
Чл. 318. (1) Производството пред въззивната инстанция се образува по протест на прокурора или по жалба на страните.
(2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) Прокурорът подава протест, когато намери, че постановената присъда е неправилна.
(3) Подсъдимият може да обжалва присъдата във всичките й части. Той може да я обжалва и само относно мотивите и основанията за оправдаването му.

Раздел III
ПОСТАНОВЯВАНЕ НА РЕШЕНИЕТО

Отмяна на присъдата и връщане на делото за ново разглеждане
Чл. 335. (2) Въззивният съд отменя присъдата и връща делото на първата инстанция в случаите по чл. 348, ал. 3, освен ако сам може да отстрани допуснатите нарушения или те са неотстраними при новото разглеждане на делото.

Част четвърта
СЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО
Глава двадесет и трета
КАСАЦИОННО ПРОИЗВОДСТВО

Касационни основания
Чл. 348. (1) Присъдата и решението подлежат на отмяна или изменение по касационен ред:
2. когато е допуснато съществено нарушение на процесуални правила;
(3) Нарушението на процесуални правила е съществено, когато:
1. (изм. – ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) е довело до ограничаване на процесуалните права на страните, ако не е отстранено;

Част шеста
ПРИВЕЖДАНЕ В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ВЛЕЗЛИТЕ В СИЛА АКТОВЕ НА СЪДА. ВЪЗОБНОВЯВАНЕ НА НАКАЗАТЕЛНИ ДЕЛА
Глава тридесет и трета
ВЪЗОБНОВЯВАНЕ НА НАКАЗАТЕЛНИ ДЕЛА

Основание за възобновяване
Чл. 422. (1) Наказателното дело се възобновява, когато:
1. някои от доказателствата, върху които се основава присъдата, решението, определението или разпореждането, се окажат неистински;
2. (изм. - ДВ, бр. 69 от 2008 г., бр. 93 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) съдия, съдебен заседател,

прокурор или разследващ орган е извършил престъпление във връзка с участието си в наказателното производство;
3. чрез разследване се разкрият обстоятелства или доказателства, които не са били известни на съда, постановил присъдата, решението, определението или разпореждането, и имат съществено значение за делото;
4. с решение на Европейския съд по правата на човека е установено нарушение на Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, което има съществено значение за делото;
5. (изм. - ДВ, бр. 93 от 2011 г.) са допуснати съществени нарушения по чл. 348, ал. 1, т. 1 - 3 по съдебни актове по чл. 354, ал. 2, т. 2 и ал. 5, както и по присъди, решения и определения, непроверени по касационен ред по жалба или протест на страната, в чийто интерес се предлага отмяната;
6. е допусната екстрадиция в случай на задочно осъждане при дадена гаранция от българската държава за възобновяване на наказателното дело - за престъплението, за което екстрадицията е допусната.

ЗАКОН ЗА ЕКСТРАДИЦИЯТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЗАПОВЕД ЗА АРЕСТ

Глава пета
ПРЕДАВАНЕ ВЪЗ ОСНОВА НА ЕВРОПЕЙСКА ЗАПОВЕД ЗА АРЕСТ

Раздел II
Изпълнение на Европейска заповед за арест, издадена в друга държава - членка на Европейския съюз

Чл. 40. (2) (Нова - ДВ, бр. 55 от 2011 г.) Окръжният съд може да откаже изпълнение и на Европейска заповед за арест, издадена за изпълнение на наказание лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, постановени при съдебен процес, на който лицето не се е явило лично, освен ако Европейската заповед за арест изрично не съдържа информация за спазване на едно от следните условия:
1. лицето е било призовано лично и по този начин е било своевременно уведомено за определената дата и място на съдебния процес или е било официално информирано за това по друг начин, безспорно доказващ уведомяването за насрочения съдебен процес, както и за възможността за постановяване на решение, ако не се яви;
2. след като е било своевременно уведомено за насрочения съдебен процес, лицето е упълномощило защитник или такъв му е бил назначен от съда за защита по време на делото и такава защита действително е оказана;
3. след като решението е било връчено лично и лицето е било изрично уведомено за правото на обжалване или ново разглеждане на делото с негово лично участие, при което делото може да бъде преразгледано по същество с представяне на нови доказателства и възможност за отмяна на

първоначалния акт, то изрично е заявило, че не оспорва решението или не е поискало ново разглеждане или обжалване в предвидения срок;
4. решението не е било връчено лично, но това ще бъде извършено незабавно след предаването на лицето, като то ще бъде изрично уведомено за правото на обжалване или ново разглеждане с негово лично участие, при което делото може да бъде преразгледано по същество с представяне на нови доказателства и възможност за отмяна на първоначалния акт, както и за срока, в който може да поиска обжалване или ново разглеждане.

Чл. 40а. (Нов - ДВ, бр. 55 от 2011 г.) (1) В случаите по чл. 40, ал. 2, т. 4, когато лицето не е официално уведомено за водено срещу него наказателно производство и не му е било връчено съдебното решение, то може да поиска, при информиране за съдържанието на Европейската заповед за арест, да получи копие от това решение, преди да бъде предадено.

Съдебно производство
Чл. 44. (В сила от 1.01.2007 г.) (1) Окръжният съд образува съдебно производство и насрочва съдебно заседание за разглеждане на Европейската заповед за арест в 7-дневен срок от задържането на исканото лице от полицията.
(3) Съдът назначава на исканото лице защитник, ако няма такъв, и преводач, ако не владее български език, разяснява му правото да даде съгласие за предаване на издаващата държава членка, както и да направи отказ от прилагане на принципа на особеността по чл. 61, и последиците от тези действия.
(5) В съдебното заседание съдът изслушва прокурора, исканото лице и неговия защитник.
(7) (Доп. - ДВ, бр. 52 от 2008 г., бр. 49 от 2010 г.) Съдът постановява незабавно решение за предаване на исканото лице или за отказ за изпълнение на Европейската заповед за арест. Във всички случаи, когато допуска изпълнение на Европейска заповед за арест, съдът взема мярка за неотклонение задържане под стража по отношение на исканото лице до фактическото му предаване на издаващата държава. В случай на прилагане на чл. 52, ал. 1 тази мярка за неотклонение се счита за взета от момента на приключване на наказателното производство или от момента на изтърпяване на наложеното наказание.
(8) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2008 г., доп., бр. 55 от 2011 г.) В случаите по чл. 40, ал. 1, т. 4 съдът приема да се приведе в изпълнение наказанието лишаване от свобода или мярката, изискваща задържане на лицето.
(9) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) След постановяване на решението съдът служебно се произнася по мярката за неотклонение, която е в сила до приключване на процедурата по привеждане в изпълнение на наказанието лишаване от свобода или на мярката, изискваща задържане на лицето.
(10) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) След влизането в сила на решението по ал. 8 съдът изпраща препис от него на съответната окръжна прокуратура по местонахождението на лицето.
(11) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2008 г.) Окръжният прокурор внася предложение пред съответния окръжен съд по местонахождението на лицето, като съдът разглежда предложението по реда на чл. 457, ал. 2 - 5 от Наказателно-процесуалния кодекс.

	(12) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2008 г.) Решението на окръжния съд подлежи на обжалване пред съответния апелативен съд, чието решение е окончателно. Процедура при съгласие за предаване **Чл. 45.** (В сила от 1.01.2007 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 49 от 2010 г.) Когато в съдебното заседание исканото лице изрази съгласие за предаване, съдът прилага съответно чл. 19, ал. 1 и 2. В този случай лицето може да направи и отказ от принципа на особеността. Тази разпоредба не се прилага, когато срещу исканото лице има висящо наказателно производство за престъпление, различно от това, за което е издадена Европейската заповед за арест, или лицето трябва да изтърпи наказание за престъпление, различно от това, за което е издадена Европейската заповед за арест. (2) Исканото лице може да оттегли съгласието по ал. 1 в тридневен срок от даването му. В този случай производството продължава по реда на чл. 44. Производство пред апелативния съд **Чл. 48.** (1) Решението на окръжния съд подлежи на проверка от апелативния съд по жалба на лицето и неговия защитник или по протест на прокурора, подадени в 5-дневен срок от обявяване на решението. (2) (Доп. - ДВ, бр. 49 от 2010 г.) Жалбата и протестът се разглеждат в 5-дневен срок от постъпването им в съда по реда на чл. 44. Съдът обявява решението си в открито съдебно заседание с участие на страните. (3) Решението на съда се постановява не по-късно от 60 дни от задържането на лицето от полицията и е окончателно.	
Чл.20, пар. 1 Държавите членки гарантират, че служителите в правоохранителните органи и в местата за задържане, които работят по дела, свързани с деца, преминават специализирано обучение на ниво, съобразено с контактите им с децата, относно правата на децата, подходящите техники за провеждане на разпит, детската психология и общуването на език, пригоден за деца.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част пета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА** **Глава тридесета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ** Досъдебно производство **Чл. 385.** По делата за престъпления, извършени от непълнолетни, досъдебното производство се провежда от определени разследващи органи със специална подготовка. **ЗАКОН ЗА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ** **Раздел V** **Професионална подготовка**	**Пълно съответствие**

	професионално образование и професионално обучение. (2) Професионалното обучение при първоначално постъпване на държавна служба в МВР се провежда в Академията на МВР. (3) Професионалното обучение на държавните служители в МВР се извършва в Академията на МВР, в научноизследователските и научно-приложните институти на МВР, обучаващи звена на МВР и в други обучаващи институции. (4) Професионална подготовка може да се провежда и в обучаващи институции на други държави. (5) Редът за планиране, организиране, провеждане, контрол и отчитане на професионалното обучение се определя с наредба на министъра на вътрешните работи. **НАРЕДБА № 8121з-433 от 16.03.2017 г. за професионалното обучение на служителите от Министерството на вътрешните работи** **ЗАКОН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА** **Глава четвърта** **СЛУЖИТЕЛИ В ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ "ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА" И В ТЕРИТОРИАЛНИТЕ Й СЛУЖБИ** Чл. 31. (5) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г., бр. 32 от 2016 г.) Професионалното обучение при първоначално постъпване на работа се провежда в учебните центрове на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията", а при преназначаване на по-висока по вид длъжност в същата или друга структура - в учебните центрове на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията", в главната дирекция или в териториалните й служби. **(6) Служителите, които работят със специални групи лишени от свобода, като чужди граждани, жени, непълнолетни, с психически разстройства и други, преминават специализирано обучение.** **Част шеста** **ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЯРКАТА ЗА НЕОТКЛОНЕНИЕ ЗАДЪРЖАНЕ ПОД СТРАЖА** **Чл. 268.** Разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на задържаните по реда на Наказателно-процесуалния кодекс лица, доколкото в тази част не се предвижда друго.	
Чл.20, пар. 2 Без да се засягат независимостта на съдебната система и различията в	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част пета** **ОСОБЕНИ ПРАВИЛА**	**Частично съответствие**

като се зачита ролята структурите, отговорни обучението на съдиите прокурорите, държав членки предприе подходящи мерки, за гарантират, че съдиите прокурорите, които работят наказателни производства участието на деца, и специална квалификация тази област, ефективен дос до специализирано обуче или и двете.

и и
на
за
и
ите
мат
да
и
по
с
мат
в
съп
ние

ОСОБЕНИ ПРАВИЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЛА ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ НЕПЪЛНОЛЕТНИ

Досъдебно производство
Чл. 385. По делата за престъпления, извършени от непълнолетни, досъдебното производство се провежда от определени разследващи органи със специална подготовка.

Състав на съда и препращане на делото на друг съд
Чл. 390. (1) В случаите по чл. 28, ал. 1, т. 1 и 2 делата срещу непълнолетни като първа инстанция се разглеждат в състав от един съдия и двама съдебни заседатели, а в случаите по чл. 28, ал. 1, т. 3 - от двама съдии и трима съдебни заседатели.
(2) Съдебните заседатели трябва да бъдат учители или възпитатели.
(3) Когато непълнолетният е военнослужещ, делото се разглежда по реда на глава тридесет и първа.

Разглеждане по общия ред на дела за престъпления, извършени от непълнолетни
Чл. 394. (1) Когато пълнолетният е привлечен като обвиняем за престъпление, извършено от него, преди да навърши пълнолетие, делото се разглежда по общия ред.
(2) Когато непълнолетният е привлечен като обвиняем за деяние, извършено в съучастие с пълнолетен, делата не се разделят и производството се разглежда по общия ред.

ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС

§ 9. Член 385 се изменя така:

„Досъдебно производство

Чл. 385. По делата за престъпления, извършени от непълнолетни, досъдебното производство се провежда от определени разследващи органи и от прокурори със специална подготовка в областта на правата на детето."

§ 16. В чл. 390 ал. 2 и 3 се изменят така:
„(2) Съдиите трябва да притежават специална подготовка в областта на правата на детето, а съдебните заседатели трябва да бъдат учители или възпитатели.

§ 20. В чл. 394 се правят следните изменения и допълнения:
2. Създават се ал. 3 и 4:
„(3) В случаите по ал. 2 съставът на съда се определя по реда на чл. 390, като включените в него

съдии трябва да притежават специална подготовка в областта на правата на детето.

ЗАКОН ЗА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

Глава четвърта
СЪДИЛИЩА

Раздел II
Съдебни заседатели

Чл. 73. (Изм. – ДВ, бр. 62 от 2016 г., в сила от 9.08.2016 г.) (6) В срок до три месеца след полагане на клетвата съдебният администратор или административният секретар на съответния съд и Националният институт на правосъдието организират и провеждат начално обучение на съдебните заседатели.

Глава десета
МЛАДШИ СЪДИИ, МЛАДШИ ПРОКУРОРИ И МЛАДШИ СЛЕДОВАТЕЛИ. СЪДЕБНИ ПОМОЩНИЦИ И ПРОКУРОРСКИ ПОМОЩНИЦИ
(Загл. изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 62 от 2016 г., в сила от 9.08.2016 г.)
Раздел I
Младши съдии, младши прокурори и младши следователи
(Загл. изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 62 от 2016 г., в сила от 9.08.2016 г.)

Чл. 238. (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 62 от 2016 г., в сила от 9.08.2016 г.) За младши съдия, младши прокурор и младши следовател може да се назначи лице, което отговаря на изискванията по чл. 162, издържало е конкурс по чл. 176, ал. 1, т. 1, **както и съответните изпити след завършен курс на задължително първоначално обучение в Националния институт на правосъдието**.

Глава единадесета
НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ НА ПРАВОСЪДИЕТО

Чл. 249. (1) Националният институт на правосъдието осъществява:
1. (изм. - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 62 от 2016 г. , в сила от 9.08.2016 г.) задължително първоначално обучение на кандидатите за младши съдия, младши прокурор, и младши следовател;
2. (нова – ДВ, бр. 49 от 2018 г.) задължително въвеждащо обучение на съдиите, прокурорите и следователите при първоначално назначаване в органите на съдебната власт и при избор на съдебните заседатели за първи мандат;
3. (доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 62 от 2016 г., в сила от 9.08.2016 г., предишна т. 2, доп., бр. 49 от

	2018 г.) поддържането и повишаването на квалификацията на съдиите, прокурорите и следователите, членовете на Висшия съдебен съвет, главния инспектор и инспекторите от Инспектората към Висшия съдебен съвет, на държавните съдебни изпълнители, съдиите по вписванията, съдебните помощници, прокурорските помощници, съдебните служители, съдебните заседатели, на инспекторите от Инспектората към министъра на правосъдието и на други служители от Министерството на правосъдието; 4. (нова – ДВ, бр. 49 от 2018 г.) електронно обучение и организира приложно изследване и анализ на практики в областта на правосъдието. (2) (Изм. – ДВ, бр. 62 от 2016 г., в сила от 9.08.2016 г., бр. 49 от 2018 г.) Националният институт на правосъдието осъществява поддържането и повишаването на квалификацията чрез обучителни дейности и на други лица, когато това му е възложено със закон или акт на Министерския съвет. **Чл. 257.** (1) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., изм., бр. 62 от 2016 г. , в сила от 9.08.2016 г.) Учебните програми на Националния институт на правосъдието се приемат от управителния съвет по предложение на директора след съгласуване с пленума на Висшия съдебен съвет. (2) Програмите и дейностите за повишаване квалификацията на държавните съдебни изпълнители, на съдиите по вписванията, на съдебните служители, на инспекторите от Инспектората към министъра на правосъдието и на други служители от Министерството на правосъдието се съгласуват с министъра на правосъдието. **Чл. 258.** (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) (2) (Изм. – ДВ, бр. 62 от 2016 г., в сила от 9.08.2016 г.) В края на обучението кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи полагат писмен и устен изпит с практическа насоченост, като оценките са по шестобалната система. 6) (Нова – ДВ, бр. 62 от 2016 г., в сила от 9.08.2016 г.) В края на обучението постоянните преподаватели изготвят доклади за нравствените и професионалните качества по чл. 162, т. 3, проявени от кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи по време на обучението. Докладите се предоставят на съответната колегия на Висшия съдебен съвет заедно с оценката по ал. 5.	
Чл.20, пар. 3 Като се зачитат надлежно независимостта на адвокатурата и ролята на структурите, отговорни за обучението на адвокати, държавите членки предприемат подходящи мерки, за да насърчават	**ЗАКОН ЗА АДВОКАТУРАТА** **Глава седма** **КВАЛИФИКАЦИЯ** **Чл. 27.** (Доп. - ДВ, бр. 97 от 2012 г.) Адвокатите и адвокатите от Европейския съюз са длъжни да поддържат и повишават квалификацията си. **Чл. 28.** (1) (Доп. - ДВ, бр. 97 от 2012 г.) За поддържане и повишаване на квалификацията на адвокатите и адвокатите от Европейския съюз Висшият адвокатски съвет организира Център за обучение на адвокатите.	**Пълно съответствие**

осигуряващото на специализирано обучение, както е посочено в параграф 2, на адвокати, които работят по наказателни производства с участието на деца.	(2) Структурата, организацията, условията, програмите за обучение и финансирането се определят с наредба на Висшия адвокатски съвет. **НАРЕДБА № 4 от 9.01.2006 г. за поддържане и повишаване квалификацията на адвокатите и адвокатите от Европейския съюз (Загл. изм. – ДВ, бр. 69 от 2018 г.)** **Раздел III** **ОРГАНИЗАЦИЯ И ПРОГРАМИ ЗА ОБУЧЕНИЕ** **Чл. 2.** (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 69 от 2018 г.) За поддържане и повишаване квалификацията на адвокатите и адвокатите от Европейския съюз, Висшият адвокатски съвет създава и поддържа Център за обучение на адвокати. (2) Адвокатите поддържат и повишават своята квалификация чрез участие и в други форми на обучение. **Чл. 6.** (Изм. – ДВ, бр. 69 от 2018 г.) Центърът за обучение на адвокати осъществява обучението и квалификацията на адвокатите от цялата страна в сътрудничество с адвокатските съвети. **Чл. 7.** (Изм. – ДВ, бр. 69 от 2018 г., попр., бр. 72 от 2018 г.) Обучението и квалификацията на новоприетите адвокати се осъществява в Центъра за обучение на адвокати по програмите по чл. 9б, ал. 2. **Чл. 8.** (1) (Предишен текст на чл. 8, изм. – ДВ, бр. 69 от 2018 г.) За поддържане и повишаване на квалификацията си адвокатите са длъжни да участват годишно в не по-малко от осем учебни часа в избрана от тях форма и тематика. (2) (Нова – ДВ, бр. 69 от 2018 г.) Контролът за изпълнение задължението на адвокатите за поддържане и повишаване на квалификацията им се осъществява от адвокатските съвети към адвокатските колегии по ред, определен от Висшия адвокатски съвет.	
Чл.20, пар. 4 Посредством своите публични служби или чрез финансиране на подпомагащи децата организации държавите членки насърчават инициативите, позволяващи на лицата, които осигуряват за децата помощ и услуги за възстановително правосъдие, да преминават подходящо	**ЗАКОН ЗА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ** **Глава осма** **СЛУЖИТЕЛИ, ОСЪЩЕСТВЯВАЩИ ДЕЙНОСТИ ПО НАСОЧВАНЕ ЗА ПОЛЗВАНЕ И ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ** Право на обучение **Чл. 120.** (1) Служителите, осъществяващи дейност по предоставяне на социални услуги, имат право на въвеждащо и надграждащи обучения. (2) Обученията се осигуряват от доставчика на социалната услуга съгласно разработена от доставчика програма за въвеждащо и надграждащо обучение на служителите.	**Пълно съответствие**

обучение, чието ниво е адаптирано спрямо контактите им с децата, и да съблюдават професионални стандарти, които гарантират, че въпросните услуги се предоставят безпристрастно, с уважение и професионализъм.	(3) За служители, които за първи път осъществяват дейност по предоставяне на социални услуги, доставчикът на социалната услуга задължително определя наставници, които да ги подпомагат методически за срок от 6 месеца от датата на назначаването им. (4) Служителите в дирекция "Социално подпомагане" и общините, които извършват дейността по насочване за ползване на социални услуги, имат право на въвеждащо и надграждащи обучения, които се осигуряват от органа по назначаване. Задължение за участие в обучения **Чл. 121.** (1) Служителите, осъществяващи дейност по насочване за ползване и по предоставяне на социални услуги, са длъжни да участват в организираните по чл. 120 обучения и да повишават знанията и уменията си с цел подобряване на качеството на работата им. (2) Служителите, осъществяващи дейност по насочване за ползване и по предоставяне на социални услуги, са длъжни да участват в организираните за тях дейности за обмяна на опит и запознаване с добри практики. **Чл. 125.** (1) Служителите, които осъществяват дейности по предоставяне на социални услуги, имат право да участват при: 1. разработването и актуализирането от доставчика на програмата за развитие на качеството на социалната услуга; 2. **разработването и актуализирането от доставчика на програмата за въвеждащо и надграждащо обучение на служителите**;	
Чл. 21 До 11 юни 2021 г., а след това — на всеки три години държавите членки изпращат на Комисията наличните данни, които показват как са били прилагани правата, установени в настоящата директива.		**Не подлежи на въвеждане**
Чл. 22 Държавите членки поемат разноските, произтичащи от прилагането на членове 7, 8 и 9, независимо от изхода на производството, освен ако разноските, произтичащи от прилагането на член 8, не се покриват от медицинска	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част втора** **ДОКАЗВАНЕ** **Глава петнадесета** **ВРЪЧВАНЕ НА ПРИЗОВКИ, СЪОБЩЕНИЯ И КНИЖА. СРОКОВЕ И РАЗНОСКИ** **Раздел III** **РАЗНОСКИ И ВЪЗНАГРАЖДЕНИЕ** Посрещане на разноските	**Пълно съответствие**

застраховка.	**Чл. 187.** (1) Разноските по наказателното производство се поемат от сумите, предвидени в бюджета на съответното учреждение, освен в посочените от закона случаи. Решение за разноските **Чл. 189.** (1) Съдът решава въпроса за разноските с присъдата или с определение. (2) Разноските за преводач на досъдебното производство са за сметка на съответния орган, а разноските за преводач в съдебното производство са за сметка на съда. (3) Когато подсъдимият бъде признат за виновен, съдът го осъжда да заплати разноските по делото, включително адвокатското възнаграждение и другите разноски за служебно назначения защитник, както и разноските, направени от частния обвинител и гражданския ищец, ако са направили такова искане. Когато осъдените са няколко, съдът определя частта, която всеки от тях трябва да заплати. (4) Когато подсъдимият бъде оправдан по някои обвинения, съдът го осъжда да заплати само разноските, направени по обвинението, по което е признат за виновен. Възлагане на разноските **Чл. 190.** (1) Когато подсъдимият бъде признат за невинен или наказателното производство бъде прекратено, разноските по дела от общ характер остават за сметка на държавата, а разноските по дела, образувани по тъжба на пострадалия до съда, се възлагат на частния тъжител.	
Чл. 23 Нищо в настоящата директива не се тълкува като ограничение или дерогация от което и да е от правата и процесуалните гаранции, предоставени съгласно Хартата, ЕКПЧ или други относими разпоредби на международното право, и по-специално Конвенцията на ООН за правата на детето, или правото на държава членка, което осигурява по-високо ниво на защита.		**Не подлежи на въвеждане**
Чл.24, пар. 1 Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да		**Не подлежи на въвеждане**

се съобразят с настоящата директива, най-късно до 11 юни 2019 г. Те незабавно информират Комисията за това.		
Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условията и редът на позоваване се определят от държавите членки.	**ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА** **§ 22.** В допълнителните разпоредби се правят следните изменения и допълнения: 2. Параграф 1а се изменя така: „§ 1а. Кодексът въвежда изискванията на: 1. Директива 2013/48/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 г. относно правото на достъп до адвокат в наказателното производство и в производството по европейска заповед за арест и относно правото на уведомяване на трето лице при задържане и на осъществяване на връзка с трети лица и консулски органи през периода на задържане (ОВ, L 294/1 от 6 ноември 2013 г.). **2. Директива (ЕС) 2016/800 на Европейския Парламент и на Съвета от 11 май 2016 г. относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство (ОВ, L 132/1 от 21 май 2016 г.).“**	**Частично съответствие**
Чл.24, пар. 2 Държавите членки съобщават на Комисията текста на разпоредбите от националното право, които приемат в областта, уредена с настоящата директива.		**Не подлежи на въвеждане**
Чл. 25 До 11 юни 2022 г. Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета доклад за оценка на степента, в която държавите членки са предприели необходимите мерки, за да се съобразят с настоящата директива, който включва оценка на прилагането на член 6 и е		**Не подлежи на въвеждане**

придружен, при необходимост, от законодателни предложения.		
Чл. 26 Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в Официален вестник на Европейския съюз.		**Не подлежи на въвеждане**
Чл. 27 Адресати на настоящата директива са държавите членки в съответствие с Договорите.		**Не подлежи на въвеждане**

СПРАВКА

ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА БЕЛЕЖКИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНИЯТА И КОНСТАТАЦИИТЕ, ПОЛУЧЕНИ ПРИ ОБЩЕСТВЕНОТО ОБСЪЖДАНЕ ПО РЕДА НА ЧЛ. 26, АЛ. 3 ОТ ЗАКОНА ЗА НОРМАТИВНИТЕ АКТОВЕ НА ДОКУМЕНТИ ОТНОСНО ПРОЕКТ НА РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС

№	Подател	Бележки/Предложения/Констатации	Приети/ неприети	Мотиви
1.	**Омбудсман на Република България**	Същевременно смятам, че има необходимост да се прецизират част от текстовете. 1. С проекта се предлага съдиите, разглеждащи дела с участието на деца, да притежават специална подготовка в сферата на правата на детето. Това предложение е в съответствие на изискванията на Директива (ЕС) 2016/800, която указва, че съдиите и прокурорите, които работят по наказателни производства с участието на деца, трябва да имат специална квалификация в тази област, ефективен достъп до специализирано обучение или и двете. В проекта обаче, въпреки изискването на Директива (ЕС) 2016/800, в ЗИД на НПК прокурорите са изключени и за тях не се предвижда специална квалификация и обучение за работа с деца, участници в наказателното производство. В тази връзка бих искала да припомня позицията на омбудсмана, застъпвана през годините, че за ефективна защита на правата на децата, участници в съдебни процедури, е необходимо създаването на детски съдилища.	Приема се, отразено в законопроекта.	

		2. Прави впечатление, че отново не се предлага изменение, с което да отпадне възможността да се извършва очна ставка като допустим способ на доказване по отношение на престъпления, в които пострадал или свидетел е дете. Това смятам, че не е в съответствие на изискването да се създадат гаранции, че ще бъде избегнат контакта между детето жертва и свидетел с обвиняемото лице.	Не се приема.	Предложението не се приема, тъй като касае съществен въпрос, който не е обсъждан в рамките на дейността на междуведомствената работна група. Съгласно уредбата на очната ставка нейното провеждане е възможност, а не задължение на органа на досъдебното производство. Тя се извършва само при съществени противоречия между показанията на свидетели, между обясненията на обвиняеми или между обясненията на обвиняеми и показанията на свидетели. Решението за това се взема от разследващия орган след преценка на обстоятелствата по делото. Очната ставка не следва да се провежда, ако целта може да бъде постигната чрез други действия по разследването или чрез повторен разпит.
		3. По-конкретно бих искала да Ви обърна внимание върху някои моменти от законопроекта, а именно: По §2 от ЗИД на НПК - с тази разпоредба се предлага да се допълнят правата на пострадалите лица и подкрепям предложенията. Прави впечатление, че в НПК отново не се предлага уредба на правата на пострадалите от престъпление деца и най-вече на правото им на индивидуална оценка. Важно е да се отбележи, че децата, пострадали от престъпление на основание чл. 22, параграф 2 от Директива 2012/29/ЕС, се приема, че имат специфични нужди от защита, поради уязвимостта им към вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение и трябва да им се осигури правото на	Не се приема.	Измененията и допълненията в НПК и в ЗПФКПП следва да се разглеждат в цялост във връзка с тяхното прилагане – това се доказва и от предложението за допълнение (§ 1, ал. 4 от допълнителните разпоредби на НПК), съгласно което специфичните нужди от защита се определят по реда на този кодекс и по реда на Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления. По този начин се гарантира максимална прецизност и яснота, че ако наказателното производство започне преди да бъде извършена индивидуалната оценка, тя ще бъде извършена в рамките на наказателния процес и че разпоредбите на ЗПФКПП ще

		индивидуална оценка, която да отрази тяхната готовност за участие в правни процедури, да се определи дали и до каква степен те биха могли да се ползват от специалните мерки. Това право е уредено в допълненията на Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления, но смятам, че е необходимо да намери и нормативна уредба в НПК, тъй като е безспорно, че пострадалите от престъпления деца също имат права в наказателното производство. Така например и в мотивите към законопроекта е посочено, че за целите на осигуряване на максимална защита на пострадалите със специфични нужди от защита по смисъла на §1, ал. 4 от допълнителните разпоредби на НПК, уредбата на разпита на лица с установена специфична нужда от защита се извежда в отделна разпоредба на чл. 139а.		бъдат взети предвид и при извършването на експертизата.
		4. По отношение на§ 4 от ЗИД на НПК - с новата разпоредба на чл. 139а, ал. 3, с която се урежда разпита на свидетел, който е със специфични нужди от защита и е малолетно или непълнолетно, бих искала да обърна внимание, че същата трябва да бъде съобразена с действащата разпоредба на чл. 140 от НПК Действащият чл. 140, ал. 1 НПК, който предвижда задължително присъствие на педагог или психолог при разпита на малолетен свидетел, без да са поставени други условия. Отново бих искала да подчертая, че за детето, жертва или свидетел, се приема, че винаги има специфични нужди от защита. Съгласно установените стандарти на Директива 2012/29/ЕС относно разпита на дете	Не се приема.	Законопроектът е съобразен с действащия чл. 140 НПК. Разпоредбата на чл. 139а, ал. 3 за разпита на малолетен и непълнолетен свидетел със специфични нужди от защита ще се прилага винаги, когато пострадалият е дете (то винаги има специфични нужди от защита съгласно предложеното в § 26, т. 4 от законопроекта - чл. 7а, ал. 2, т. 1 от Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадалите от престъпления (ЗПФКПП)), както и когато по реда на чл. 144, ал. 3 НПК се установи, че дете, което е единствено свидетел, без да притежава качеството на пострадал, има специфични нужди от защита.

		свидетел, което е на възраст между 14 и 18 години, НПК не съответства на минималните стандарти. Изискването разпитът на непълнолетния свидетел да се извършва в присъствието на педагог или психолог отново е оставено на преценката на съответния орган.		Във всички останали случаи, когато малолетният или непълнолетният свидетел не е със специфични нужди от защита, ще се прилагат чл. 140, ал. 1, 2 и 5.
		5. § 9 от ЗИД на НПК - В настоящето предложение на чл. 385г от законопроекта е предвидено медицински преглед да се извърши на непълнолетен обвиняем. Чл. 8 от Директива 2016/800/ЕС обаче обхватът на медицинският преглед е разширен и е регламентирано правото на медицински преглед от момента на задържането, което по тълкувателен път следва да включва и задържането по реда на Закона за Министерството на вътрешните работи.	Не се приема.	Правото на медицински преглед на задържаното лице е гарантирано съгласно чл. 74, ал. 2, буква „в“ от ЗМВР. Медицинската помощ включва не само спешната медицинска помощ, но и първоначалния медицински преглед. Съгласно чл. 15, ал. 1, т. 3, 19 и чл. 21 от Инструкция № 8121з-78 от 24 януари 2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи незабавно след задържането задържаното лице се запознава с основанията за задържането, предвидената в закона отговорност, както и с правата му по ЗМВР, включително с правото му на медицинска помощ. Всички действия по приемане, настаняване, служебно придвижване, свиждане, медицинско обслужване и освобождаване на задържаните лица се отразяват в документацията, която се води в помещенията за настаняване на задържани лица и се явява приложение към инструкцията. На задържаното лице се извършва медицински преглед по негово искане или когато здравословното му

				състояние налага това. Искане за извършване на медицински преглед може да бъде отправено от родител, настойник, попечител, юридически защитник и представител на дипломатическа мисия на държавата, чийто гражданин е лицето. За всеки медицински преглед се издава документ от лекаря, който го е извършил. Копие от медицинския документ се предоставя на задържаното лице или на упълномощен от него защитник. При наличие на декларирано желание на задържаното лице му се предоставя възможност за медицински преглед от лекар по негов избор и за негова сметка.
		6. Бих искала да обърна внимание и на разпоредбата на § 10 от ЗИД на НПК, с която се предлага изменение на чл. 386, ал. 2 на същия нормативен акт, са предвидени сроковете при задържане на непълнолетен обвиняем. Съгласно чл. 10, параграф 1 от Директива 2016/800/ЕС държавите членки гарантират, че задържането на дете, на който и да е етап от производството, е ограничено до най-краткия подходящ срок. Смятам, че посочените срокове са прекомерни и не са в съответствие с международните и европейски стандарти, касаещи правосъдието за непълнолетни. Не става ясно защо са приети точно тези срокове, като в мотивите на законопроекта не се съдържат никакви статистически данни или друга подходяща	Не се приема.	Чл. 10 от Директива (ЕС) 2016/800 изисква от държавите членки да гарантират, че „задържането на дете на който и да е етап на производството е ограничено до най-краткия подходящ срок. Надлежно се вземат предвид възрастта и индивидуалната ситуация на детето, както и конкретните обстоятелства по делото.“ Уместно в директивата не са разписани конкретни максимални и минимални срокове на задържането. Вложената идея е, че делата срещу непълнолетни се разглеждат с внимание и предимство пред останалите дела (което изрично ще се гарантира с допълнението на чл. 22, ал. 3 НПК), като действията по разследване не следва да се удължават необосновано във времето, повече от необходимото за

		информация, с което да се обосновава приемането на именно тези срокове.		разкриване на престъплението и разобличаване на виновните лица. Под „най- краткия подходящ срок“ се разбира по възможност задържането да приключи преди установените за това срокове в националното законодателство. Препоръката не конкретизира международните и европейски стандарти, касаещи правосъдието за непълнолетни и евентуално визираните в тях срокове за задържане, които се считат за подходящи. Предложените в § 10 от ЗИД на НПК срокове са обсъдени в Работна група с компетентните правоприлагащите органи по НПК. Констатирано е, че по-нататъшно намаляване на сроковете би затруднило сериозно провеждането на наказателно производство по дела срещу непълнолетни. Ето защо предложените срокове отразяват постигнатия баланс между ефективното провеждане на наказателното производство и гарантирането на правата на непълнолетните обвиняеми.
		7. По отношение на § 12 от ЗИД на НПК - с разпоредбата на чл. 388 се предлага уреждане на участието на психолог и педагог при разпита на непълнолетните лица, като в ал. 1 е посочено кои лица могат да „присъстват“ на разпита на непълнолетното обвиняемо лице. Смятам, че разпоредбата се нуждае от редакция като	Приема се, отразено в проекта.	

		отпадне изразът „може“ и думата „присъства“ се замени с „участва“. 8. Съгласно изискването на Директива 2016/800/ЕС държавите членки гарантират отчитането на специалните потребности на децата от гледна точка на закрила, образование, обучение и социална интеграция. В чл. 12 от същата е посочено още, че държавите следва да гарантират правото им на образование и обучение, включително когато децата имат физически и сетивни увреждания или затруднения в ученето; правото им на семеен живот; гарантиране на достъп до програми за насърчаване на развитието им и тяхната реинтеграция в обществото. Предлаганият законопроект не транспонира посочените изисквания на директивата, тъй като в настоящите условия на задържане на непълнолетни в следствените арести, децата на практика няма достъп до образователната система и това води до нарушаване на тяхното право на образование.	Не се приема.	Действащата законодателна уредба на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС) и на Правилника за неговото прилагане съдържа достатъчно гаранции на правото на непълнолетните задържани под стража на образование и обучение, включително когато имат физически и сетивни увреждания или затруднения в ученето.
2.	**УНИЦЕФ**	На първо място измененията предлагат максимален срок за лишаване от свобода в досъдебното производство (параграф 10) до 5 месеца за тежки престъпления и до 1 година за престъпления, за които се предвижда наказание не по-малко от 15 години лишаване от свобода или по-тежко наказание, и до 2 месеца във всички останали случаи/Докато УНИЦЕФ разпознава значението на приемането на по-строги гаранции за прилагането на лишаването от свобода в краен случай и за най-кратък подходящ период - чл.	Не се приема.	Съгласно чл. 10, параграф 1 от Директива (ЕС) 2016/800 държавите членки гарантират, че задържането на дете на който и да е етап на производството следва да се използва като крайна мярка и да е ограничено до най-краткия подходящ срок. Надлежно се вземат предвид възрастта и индивидуалното положение на детето, както и конкретните обстоятелства по делото. На основание на цитираната разпоредба е предвидено редуциране на сроковете при задържане на непълнолетен

		37/(6), Конвенция за правата на детето, и чл. 10 от Директива 2016/800/ЕС, предложените максимални срокове за предварително задържане все още не отговарят на международните и европейските стандарти. Публикуваните мотиви и оценката на въздействието не предоставят никакви данни, анализи или аргументи за предложените максимални срокове на предварителното задържане, поради което предложенията трябва да бъдат допълнително обсъдени. Ако трябва да се направят промени в съответствие с Конвенцията за правата на детето, и законодателството на ЕС, е необходимо да се въведат повече гаранции, че задържането и лишаването от свобода се използват като крайна мярка в краен случай и за минимален период от време, така че децата да не бъдат лишени от правото си на образование и тяхната реинтеграция да не бъде изложена на риск от дълги периоди на десоциализация в места за лишаване от свобода. Една от най-важните гаранции за горното са намаляването на предложените максимални срокове на предварителното задържане и въвеждането на широк спектър от алтернативни мерки, което не е разгледано в предложението.		обвиняем. Предложеният текст на ал. 2 на чл. 386 взема предвид горните съображения. Така, явяването на непълнолетния обвиняем пред съда се осигурява незабавно от прокурора, който при необходимост може да постанови задържане на обвиняемия до 48 часа за довеждането му пред съда, а мярката за неотклонение задържане под стража в досъдебното производство не може да продължи повече от пет месеца, ако лицето е привлечено като обвиняем за тежко умишлено престъпление, и повече от една година, ако лицето е привлечено като обвиняем за престъпление, за което се предвижда наказание не по-малко от петнадесет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание. Във всички останали случаи задържането под стража в досъдебното производство не може да продължи повече от два месеца.
		На второ място, признавайки постигнатото от легализирането на добрите практики, разработени през последните години, за да се гарантира, че съдиите, председателстващи дела за непълнолетни обвинени в престъпления, имат специфична квалификация и знания за правата на детето (параграф 15), все още има	Приема се.	Споделяме виждането, че съдебните и правоприлагащите органи, които работят по дела срещу непълнолетни обвиняеми, следва да са наясно със специфичните потребности на тази категория лица и че те се нуждаят от специална квалификация в съответната област и ефективен достъп до

		нужда от цялостно транспониране на чл. 20 от Директива 2016/800/ ЕС. Следва да се гарантира, че всички магистрати, служителите на правоприлагащите органи и служителите в местата за задържане и лишаване от свобода, както и адвокатите, предоставящи правна помощ на деца, са обект на високи стандарти за обучение и квалификация.		специализирано обучение. Във връзка с чл. 20 „Обучение“ на Директива (ЕС) 2016/800 се предлагат изменения и допълнения в чл. 385, чл. 390 и чл. 394 НПК, като се предвижда по дела срещу непълнолетни съдиите и прокурорите да притежават специална подготовка в областта на правата на детето. Също така са изпратени писма до Националния институт на правосъдието, Академията на МВР и Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към МП за организиране на подходящи обучения относно нуждите на непълнолетните обвиняеми в наказателното производство в случай, че такива не са налични. Доколкото Директива (ЕС) 2016/800 не изисква задължително обучение на адвокатите по дела за непълнолетни, в писмото до Висшия адвокатски съвет МП приканва организирането на подобен вид обучения.
		По отношение на промените, свързани с правата на жертвите и свидетелите на престъпления УНИЦЕФ високо оценява усилията за засилване на защитата на уязвимите жертви, особено на децата, чрез въвеждането на по-силни гаранции за правата на свидетели със специфични нужди за защита (параграф 4) и пострадалите от престъпления (параграфи 6 й 7), особено по отношение на въвеждането на индивидуалната оценка за нуждите от специални мерки за защита в Закона за подпомагане и финансова	Не се приема.	Измененията и допълненията в НПК и в ЗПФКПП следва да се разглеждат в цялост във връзка с тяхното прилагане – това се доказва и от предложението за допълнение (§ 1, ал. 4 от допълнителните разпоредби на НПК), съгласно което специфичните нужди от защита се определят по реда на този кодекс и по реда на Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления. Ако наказателното производство започне преди да бъде извършена индивидуалната

		компенсация на жертвите на престъпления (параграф 24). Въпреки положителните промени, следва да обърнем внимание че са необходими повече усилия за пълно транспониране на Директива 2012/29 / ЕС и спазване на стандартите за защита на-уязвимите жертви на престъпления, включително и най-вече на децата. На първо място следва да се отбележи, че Наказателно-процесуалният кодекс все още не урежда изрично, че децата винаги се разглеждат като жертви със специфични нужди за защита в съответствие с чл. 22, параграф 4 от Директива 2012/29 ЕС и за които се прави индивидуална оценка, за да се определи дали и до каква степен трябва да се възползват от специални мерки съгласно директивата.		оценка, тя ще бъде извършена в рамките на наказателния процес и че разпоредбите на ЗПФКПП ще бъдат взети предвид и при извършването на експертизата. По силата на предложените изменения децата винаги следва да се разглеждат като пострадали със специфични нужди от защита.
		На второ място въпреки, въвеждането на пострадали и с ви дете ли със специфични нужди от защита, които трябва да се възползват от специални мерки за защита, текстът, регламентиращ очната ставка (чл. 143 от Наказателно-процесуалния кодекс), все още не предвижда изрично освобождаване от кръстосан разпит за жертви и свидетели със специфични нужди от защита, включително-s най-вече децата. Имайки предвид, че международните и европейските стандарти поставят силен акцент върху необходимостта от адаптирани към децата производства н признават, че децата са особено уязвими към вторични и повторна виктимизация, сплашване и отмъщение, УНИЦЕФ би искал да посочи необходимостта от изменения на текстовете за очна ставка, така че децата и другите уязвими групи пострадали от престъпление да се	Не се приема.	Предложението не се приема, тъй като касае съществен въпрос, който не е обсъждан в рамките на дейността на междуведомствената работна група. Съгласно уредбата на очната ставка нейното провеждане е възможност, а не задължение на органа на досъдебното производство. Тя се извършва само при съществени противоречия между показанията на свидетели, между обясненията на обвиняеми или между обясненията на обвиняеми и показанията на свидетели. Решението за това се взема от разследващия орган след преценка на обстоятелствата по делото. Очната ставка не следва да се провежда, ако целта може да бъде постигната чрез други действия по разследването или чрез повторен разпит.

		възползват от най-високия стандарт за защита по време на наказателното производство, отчитайки, разбира се, правото на обвиняемия на защита.		
3.	**Сдружение „Център за съзидателно правосъдие“**	С проектозакона се въвеждат разпоредбите на Директива (ЕС) 2016/600 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 година относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство и пълното въвеждане на изискванията на Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета. Предложенията предвиждат задължително изготвяне на личностна характеристика на непълнолетния обвиняем, за да се установят неговите специфични потребности по отношение на организацията на защитата, продължаването на образованието, обучението и ефективното реинтегриране в обществото. Чрез въвеждането на директива за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления се цели осигуряване на подходящи мерки, които да доведат до намаляване на риска от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение от страна на извършителя и до адекватна подкрепа, съобразена с нуждите на пострадалия и неговите близки. Разширява се списъкът с процесуални права на пострадалите, като се добавя правото им да бъдат придружавани в наказателния процес от лице	Изразено е положително становище по законопроекта.	

		по техен избор, като това право да може да бъде ограничено, когато присъствието на избраното лице противоречи на интересите на пострадалия или може да затрудни наказателното производство. Ограничава се възможността за провеждането на повторен или допълнителен разпит като свидетел, което цели да намали ненужния стрес за пострадалия, причинен в резултат на многократното преживяване на последиците от извършеното. Със законопроекта се предлагат изменения и в Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления. Създава се изцяло нова глава, която да урежда процедурата за извършване на индивидуалната оценка на пострадалите. Тя следва да бъде извършена веднага след подаването на сигнала за извършеното престъпление. Целта е да се установи наличието на специфични нужди от защита и да се определят мерките, които да бъдат предприети спрямо пострадалия. Процедурата трябва да се основава на обективни критерии, като при оценката се вземат предвид видът и характерът на престъплението и обстоятелствата, свързани с него; видът и степента на претърпените вреди; възрастта, интелектуалното развитие, емоционалната и социалната зрялост, образованието на пострадалия, както и други негови личностни особености. Създава се възможност на членовете на семейството на пострадалия (съпругът, съпругата, лицето, с което той се намира във фактическо съжителство, възходящите, низходящите, братята, сестрите и издържаните от него лица), претърпели имуществени и неимуществени		

		вреди от престъпления от общ характер, също да получат подпомагане по реда на закона. Проектът на закон хармонизира Наказателно-процесуалния кодекс, чрез въвеждане на две важни европейски директиви в българското право. Проектозаконът е добра отправна точка за подобряване на функциониране на важни обществени системи, като се повишават гаранциите за защита правата на човека, укрепва се капацитета на правоохранителните, правораздавателните и институции за социална закрила, при взаимодействие с други органи и организации, въпреки непълния обхват на въвеждане на европейското право. Сдружение „Център за съзидателно правосъдие“ изразява положително становище за Проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, изготвен от Министерство на правосъдието.		
4.	**Институт по социални дейности и практики**	С оглед по-доброто транспониране на философията и изискванията на директивите в името на най-добрия интерес на децата и в интереса на правосъдието имаме следните коментари по текста на ЗИД: 1. Във връзка с лицата, които могат да придружават непълнолетния и други професионалисти: Относно чл. 22, ал. 3 на НПК - Предвижда се допълнение „както и когато обвиняемият е непълнолетен". Считаме, че тук следва да се включат и делата, в които пострадалите от престъпления са деца и промяната да звучи „както и когато обвиняемият или пострадалият не е навършил пълнолетие". По този начин се гарантира бърз съдебен процес и за децата - жертви на престъпление, което е в синхрон освен с Директива 29/2012/ЕС, така и с	Не се приема.	Считаме, че не е оправдано във всички случаи делата за престъпления, при които пострадалият е непълнолетен, да се разглеждат с предимство пред останалите.

		Конвенцията на Съвета на Европа за закрила на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие (по която България е страна), Насоките на Комитета на министрите на Съвета на Европа за правосъдие, съобразено с интересите на детето, Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография и за замяна на Рамково решение 2004/68/ПВР на Съвета и Директива 2011/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2011 година относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него и за замяна на Рамково решение 2002/629/ПВР на Съвета.		
		2. В предложения нов чл. 139а, ал. 2 е предвидено разпитът на свидетел със специфични нужди от защита да се извършва „в присъствието на педагог или психолог". Както предложихме и в работната група, считаме за уместно тези професии да бъдат разширени и със „социален работник". По дефиниция, социалният работник (виж чл. 3 и чл. 4 от Закона за социалните услуги) се явява гарант за правата на пострадалите, особено ако те са деца. „Педагог или психолог" са професии, които са наложени в българския наказателен процес още преди да съществува професията „социален работник". Понастоящем, професията „социален работник" е утвърдена и има такива специалисти на територията на цялата страна.	Не се приема.	Предложението следва да бъде обект на допълнително експертно обсъждане, с участието на широк кръг от експерти, в това число представители на Агенцията за социално подпомагане и съдебната власт.

		Същото важи и за чл. 139, ал. 3, където е записано „присъствието на психолог или педагог е задължително", също следва да се разшири и с професията „социален работник" поради посочените в горния параграф причини.3. В чл. 385 в, ал 3 е записано, че „в съдебното заседание присъства представител на дирекция „Социално подпомагане"". Предлагаме, както е в чл. 385 б, да бъде „социален работник". Това е подход, който вече е използван в предложението на ЗИД и следва да се приложи навсякъде. Често дирекциите „Социално подпомагане" насочват случаите към социални услуги - за директна работа, изготвяне н оценки и доклади. Социалните работници от системата за закрила на детето по-точно обхваща кръгът специалисти, с които детето е в контакт и защитават неговия най-добър интерес.	Приема се.	С цел уеднаквяване на терминологията се предлага следната редакция: „Чл. 385в. (3) Когато непълнолетният не е посочил пълнолетно лице или посоченото лице не е одобрено от съда, в съдебното заседание присъства социален работник, определен от дирекция „Социално подпомагане“.
		4. С промяната на чл. 386, ал. 4 се прави допълнение, че в случай на задържане на непълнолетен незабавно се съобщава на техните родители, попечители или други лица, които по закон полагат грижа за тях. Тук следва да се допълни „или с посочен от детето възрастен".	Приема се.	Отразено в законопроекта.

		5. В чл. 390, както и в чл. 394 се прави специална промяна, касаеща специалната	Не се приема.	Не е обсъждано в междуведомствената работна група. Предложението следва да

		подготовка на съдиите в сферата на правата на детето, което считаме за крайно необходимо. Освен съдиите обаче, съдебните заседатели също следва да имат подготовка относно правата на децата. Такава професионална подготовка отново имат социалните работници, а учителите и възпитателите рядко имат такава подготовка.		бъде обект на допълнително експертно обсъждане, с участието на широк кръг от експерти, в това число представители на Агенцията за социално подпомагане и съдебната власт.
		6. Чл. 391, ал 3 следва в кръга лица, които могат да бъдат поканени в съдебното заседание, следва да бъде допълнени и с възможността за социален работник.	Не се приема.	Не е обсъждано в междуведомствената работна група. Предложението следва да бъде обект на допълнително експертно обсъждане, с участието на широк кръг от експерти, в това число представители на Агенцията за социално подпомагане и съдебната власт.
		7. В чл. 387 се въвежда личностната характеристика - както вече отбелязахме, следва да се използва правилният термин „индивидуална оценка". Смятаме, че преводът на индивидуалната оценка, както предложената в чл. 385а, ал 4 постановява „на установяване на личностните му особености" променя философията, съдържанието и начинът на изготвянето й, както е предвидено в директивата. В оригиналния текст на Директива 800/2016/ЕС е използван друг термин „индивидуална оценка" - така е в английски, френския и другите езици. За разлика от превода на директива 29/2012/ЕС, Директива 2011/92/ЕС и Директива 2011/36/ЕС , където се използва индивидуална оценка, тук този термин е преведен като „личностна	Не се приема.	Използваната терминология в законопроекта е изцяло съобразена с терминологията на Директивата. Следва да се отбележи, че „индивидуалната оценка“ на пострадалия и „характеристиката“ на обвиняемия са два института с различно съдържание. При обвиняемия се установяват личностните му особености по принцип, поставени в контекста на заобикалящата го среда, а при пострадалия – физическото и психическото му състояние в резултат на извършеното престъпно деяние. Поради това намираме, че е по-подходящо за двата института да се използват две различни понятия, въпреки че на английски (и на други езици) се използва единен термин.

		характеристика". „Индивидуалната оценка" е професионален термин от психо-социалната работа, основен професионален инструмент за индивидуализиране на планиране на дейности в зависимост от специфичните нужди на човека, наличните ресурси, съществуващите рискове. В системата на правосъдието индивидуалната оценка служи за индивидуализиране на наказанията, мерките, както и изпълнението им. С подмяната на термина на български език се подменя и философията и същността на индивидуалната оценка. На първо място, личностната характеристика, е съставна част на индивидуалната оценка, без да я изчерпва; на следващо място, това не е досега съществуващата в НПК „личностна характеристика", която се фокусира върху фактологията, а е именно професионална оценка - т.е. професионален анализ и тълкуване на всички известни факти, с цел по-добро разбиране на обстоятелствата, довели до извършване на престъплението и планиране на дейности. Целта на тази оценка, съгласно чл. 7 на Директива 800/2016/ЕС е „ да установи и да отбележи в съответствие с процедурата за протоколиране в съответната държава членка такава информация за индивидуалните черти на детето и конкретните обстоятелства, свързани с него, която може да се използва от компетентните органи, когато: а) решават дали да бъде предприета конкретна мярка в полза на детето; б) преценяват целесъобразността и ефективността на всякакви мерки за процесуална принуда по отношение на детето;		Освен това, изготвяната от инспектор при детска педагогическа стая характеристика може да бъде разширена при необходимост. Съгласно предвидените изменения в чл. 387, ал. 4 от законопроекта „когато това се налага от обстоятелствата по делото, органът на досъдебното производство изисква от съответната дирекция „Социално подпомагане“ изготвянето на социален доклад за семейната и социалната среда на непълнолетния.“ Този доклад се счита за неразделна част от характеристиката, която, в своята цялост, ще отчете напълно специфичните потребности на непълнолетния обвиняем в рамките на наказателния процес.

		в) вземат решение или предприемат действие в хода на наказателното производство, включително при постановяването на присъдата." Смятаме, че предложените изменения не гарантират професионализирането при изготвянето на индивидуалната оценка и участието на детето и неговите близки в изготвяне на оценката. Изискването на Директивата е оценката да се изготвя от квалифицирани служители, като се следва, доколкото е възможно, мултидисциплинарен подход и, когато е целесъобразно, се включва и носителят на родителска отговорност или друго подходящо пълнолетно лице, както е посочено в членове 5 и 15, „и/или квалифициран специалист." Смятаме, че възлагането на изготвянето на оценката инспектори ДПС, поставя сериозни проблеми относно изискването за квалифицирани специалисти именно за изготвяне на индивидуална оценка, както и за смесване на функциите на разследване на престъпление, на полицейски функции с тези на проучване на личността на детето, на идентифициране на неговите криминогенни потребности. Тези проблеми нарастват при съществуващата тенденция да не се спазва изискването за педагогическа квалификация на тези специалисти и назначаване на завършили Академията на МВР. Набирането на информация за индивидуална оценка се различава и като цели и като методика от набирането на информация при разследване на престъпление. Предлагаме при изработване на индивидуалната оценка и нейния		

		мултидсциплинарен характер да се стъпи и на вече действащите национални закони - чл. 3, 5 и 6-ти от Закона за социалните услуги, както и чл. 131 и 132 от Закона за социалните услуги.		
		8. За разлика от Директива 29/2019/ЕС, в ЗИД-а на НПК се предвиждат два вида оценка - обикновена и разширена индивидуална оценка. Това е интересен подход, но според нас всички жертви, които имат специфични нужди от защита, следва да преминават разширена мултидисциплинарна оценка. Проблемът е в установяването на уязвимост, което вероятно се има предвид като първоначална оценка, която не може да бъзе вменена на служителите на МВР, отново поради това, че индивидуалната оценка е термин от социалната работа. Служителите на реда са длъжни да информират всеки пострадал за правото му на индивидуална оценка, която би трябвало да се извършва от квалифицирани специалисти. Предлагаме да отпадне първоначална и разширена индивидуална оценка, а полицията съгласно чл. 6 и 6а и 6б от ЗПФКПП да информира всеки пострадал за правото им на индивидуална оценка, и се насочи за индивидуална оценка: - към Дирекция „Социално подпомагане", по отношение на децата следва да се стъпи на Закона за закрила на детето, Закона за социалните услуги и Координационния механизъм, залегнал в тях. Очевидно предложените промени в ЗПФКПП са направени преди влизането в сила на Закона за социалните услуги от 01.07.2020 г. и съответно чл. 7г следва да се прецизира	Не се приема.	Предложението за въвеждане на двата вида индивидуална оценка се основава на факта, че значителен брой престъпления са със сравнително по-ниска обществена опасност, поради което не е необходимо да се провежда цялостно изследване на физическото и психическото състояние на пострадалия в резултат на извършеното престъпление. Поради тази причина и Директивата дава възможност на държавите да изберат обхвата на оценката, която да се извърши в зависимост от случая. В тази връзка считаме, че избраният подход в законопроекта е най-целесъобразен, доколкото предоставя на компетентните органи максимална гъвкавост – възможност да поискат съдействие от специалист при извършването на „обикновената“ индивидуална оценка, както и да сформират мултидисциплинарен екип („разширена“ индивидуална оценка), когато има съмнение, че от престъплението са настъпили значителни вредни последици. Освен това е предвидено разширената индивидуална оценка да е задължителна в случаите на особено висока обществена опасност в съответствие с Директивата.

		съгласно действащият в момента закон, като се включи и прокурор в мултидисциплинарния екип. Освен това, следва да се прецизира в кои случаи се свиква този екип - препратката е към чл. 39 г в Закона за закрила на детето „Координационен механизъм при насилие". Считаме, че този координационен механизъм следва да се събира освен в случаи на насилие над дете и в случаи, когато то е пострадало от престъпление, вкл. насилие. - към екипите за безплатна психологическа помощ, съгласно чл. 7 и чл. 9 от ЗПФКПП, що се отнася до пълнолетните жертви на престъпления, което те могат да направят по избор. - към ДСП, когато става дума за жертви на домашно насилие, хора с увреждания и стари хора. Както вече изтъкнахме, индивидуалната оценка е интегрална част от социалната работа и ИСДП вече има опит в пилотирането на индивидуална оценка на деца и на възрастни, жертви на престъпления. Кратко описание на практиката ни е налично тук: https://sapibg.org/bg/book/nacionalen-doklad-za-bigariya . За нас, следва да има механизъм, който еднозначно да определя нуждите на пострадалите от престъпления относно: специфичните им нужди от защита; до каква степен ще се ползват от специални мерки в хода на наказателното производство; особената им уязвимост по отношение на вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение.		Не намираме за удачно правомощия на прокурор да се уреждат в ЗПФКПП. Освен това мултидисциплинарният екип се сформира от органите на Министерството на вътрешните работи или следователите, които не биха могли да се разпореждат за действия на прокурора.

		9. Предложеният ЗИД не казва какво се случва след извършване на първоначалната оценка, каквото е изискването на директивата (актуализиране на различни етапи) - само в мотивите е посочено, че след първоначалната индивидуална оценка, в следващите етапи ще се прави експертиза по чл. 144 на НПК. Експертизата обаче не отговаря на изискванията на индивидуалната оценка по Директива 29/2012/ЕС. Предлагаме при изработване на индивидуалната оценка и нейния мултидисциплинарен характер да се стъпи и на вече действащата нормативна уредба - чл. 3, 5 и 6-ти от ЗСУ, както и чл. 131 и 132 от ЗСУ. Във връзка с разпита на непълнолетен	Не се приема.	Измененията и допълненията в НПК и в ЗПФКПП следва да се разглеждат в цялост във връзка с тяхното прилагане – това се доказва и от предложението за допълнение (§ 1, ал. 4 от допълнителните разпоредби на НПК), съгласно което специфичните нужди от защита се определят по реда на този кодекс и по реда на Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления.
		10. Смятаме, че е необходимо да се предвидят изисквания към подготовката на провеждащите разпит на непълнолетен в съответствие с чл. 20 на Директива 800/2016/ЕС. В член 388, ал 1 следва да се включи и социален работник към лицата, в чието присъствие може да се проведе разпитът.	Приема се.	В проекта е предвидена възможност за участие и на друг специалист, какъвто може да бъде и социалният работник.
		11. По отношение на чл. 388 а не е ясно защо се прави предложение звукозапис и видеозапис да има само за задържан или обвинен в престъпление, за което се предвижда наказание не по- малко от 10 години лишаване от свобода или друго, по-тежко наказание. Ролята на записа отново е процесуална гаранция за правата на обвиняемия - не е ясно защо се прави предложени тя да се прилага единствено при определен вид престъпления.	Не се приема.	Директивата не поставя изискване за изготвяне във всички случаи на аудио-визуален запис на разпита на непълнолетен обвиняем. Напротив, чл. 9 от Директивата посочва, че аудио-визуален запис се прави, „когато това е пропорционално предвид обстоятелствата по делото, като се взема предвид, inter alia, дали присъства адвокат и дали детето е задържано“. При преценката за изготвянето на записа водещ е най-добрият интерес на детето. Като

				втори аргумент в подкрепа на тезата, че запис не следва да се прави на разпит по всяко едно дело на непълнолетен обвиняем е т. 2 на чл. 9 от Директивата: „При липса на аудио-визуален запис провеждането на разпита се записва по друг подходящ начин, като например чрез изготвяне на писмени протоколи, които се проверяват надлежно.“ Предвид изложеното и след консултации в РГ със заинтересованите страни, се констатира като резонно изготвянето на аудио-визуален запис да се прави единствено при разпит на непълнолетен обвиняем, който е задържан или е обвинен за престъпление, за което се предвижда наказание не по-малко от десет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание. Такъв ще се прави независимо от факта, че присъства адвокат и че обвиняемият може и да няма наложена мярка за неотклонение „задържане под стража“ – случаи, в които директивата позволява дерогации.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

Препис

Р Е Ш Е Н И Е № 822

от 9 ноември 2020 година

ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ЗАКОНОПРОЕКТ

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ

Р Е Ш И:

1. Одобрява проекта на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс.

2. Предлага на Народното събрание да разгледа и приеме законопроекта по т. 1.

3. Министърът на правосъдието да представи законопроекта по т. 1 в Народното събрание.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ: /п/ **Бойко Борисов**

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: /п/ **Веселин Даков**

Вярно,

ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ "ПРАВИТЕЛСТВЕНА КАНЦЕЛАРИЯ":

Апостол Михов

Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я

М И Н И С Т Е Р С К И С Ъ В Е Т

№...02.01-..118.....

..9... ноември... .... 2020 г.

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх.No 002-01-64
Дата 10 / 11 2020 г.

ДО

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

37
08

г-жа ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО КАРАЯНЧЕВА,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България изпращам Ви одобрения с Решение № .....822..... на Министерския съвет от 2020 г. проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс.

Приложения:

1. Мотиви към проекта на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс.
2. Частична предварителна оценка на въздействието.
3. Справка от Министерството на правосъдието за съответствие с Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи и с практиката на Европейския съд по правата на човека.
4. Справка за съответствие с правото на Европейския съюз.
5. Справка за постъпилите предложения от обществените консултации.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Бойко Борисов)

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

РАЗПОРЕЖДАНЕ

НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

N 050-01-269/10.11 **2020 г.**

На основание чл. 8, ал. 1, т. 1 и чл. 77, ал. 1 и 2 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание

РАЗПОРЕЖДАМ:

Разпределям Законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, № 002-01-64, внесен от Министерски съвет на 10.11.2020 г., на следните постоянни комисии:

Водеща комисия:

- Комисия по правни въпроси

Комисии:

- Комисия по европейските въпроси и контрол на европейските фондове
- Комисия по въпросите на децата, младежта и спорта
- Комисия по труда, социалната и демографската политика
- Комисия по вътрешна сигурност и обществен ред

ЗА ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:

ЕМИЛ ХРИСТОВ